

R Ī G A S
CENTRĀLĀS
BIBLIOTĒKAS

GADAGRĀMATA
2019-2020

02(05)

Ri 484

RĪGAS DOMES
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS
UN SPORTA DEPARTAMENTS

Redkolēģija

Dzidra Šmita (RCB direktore)

Doloresa Veilande (RCB direktora vietniece)

Andra Vīta (RCB direktora vietniece)

Gida Zepkāne (RCB Bibliotēku dienesta vadītāja)

Inta Sallinene (RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā)

Sastādītāja Inta Sallinene

Redaktore Agra Turlaja

Korektore Zinta Geršmane

Māksliniece Daiga Brinkmane

Vāka noformējumam izmantotas Dainas Ģeibakas un Daces Vlasovas fotogrāfijas

Iespiests tipogrāfijā SIA "Vecpilsētas drukātava"

ISBN 978-9934-8714-7-4

ISSN 1691-1377

© Rīgas Centrālā bibliotēka

SATURA RĀDĪTĀJS

Dzidra Šmita. Diena sākās kā parasti... Ievadvārdi	6
RCB un filiālbibliotēku adreses	8
RCB un filiālbibliotēku izmantojuma rādītāji 2019. gadā	12
• VIEDOKĻOS IEKLAUSOTIES	15
Ligita Kovtuna. Vai jūs to zinājāt?	16
Evija Vjaterē. Es, pelēkais, kas palīdz parādīties krāsām	20
• ĀRZEMĒS	31
Zane Ramiņa. Oda bibliotēkām Somijā, lasīšanai un runas brīvībai	32
Jelena Matvejeva. Bibliotēka – sadarbības teritorija	36
• PAŠU MĀJĀS	41
Maija Mauriņa. Krājuma popularizēšana – no teorijas un prakses	42
Gida Zepkāne. Jauno bibliotēkāju skola	48
Evita Hofmane, Santa Mūrniece. Kultūras trešdienas Rīgas Centrālās bibliotēkas Pludmales lasītavā	54
Vineta Baško. RCB un Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotēku sadarbība 2019. gadā. Inventarizācijas, reorganizācijas, pārmaiņas	59
Inta Sallinene. "Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotēkāju atmiņu grāmata": sastādītāja piezīmes	66
Margita Zemīte. Bišumuižas bibliotēka pārmaiņu vējos	70
Tatjana Medne. Ilģuciema filiālbibliotēkas sadarbība ar Rīgas Jauno tehniķu centru	74
• AIZ SLĒGTĀM DURVĪM	77
Gunta Ozola. Rīgas Centrālās bibliotēkas Pieaugušo literatūras nodaļas (PLN) neredzamais darbs Covid-19 vīrusa pandēmijas laikā	78
Sandra Kokina. Ar smaidu par nopietno jeb Covid-19 laiks bibliotēkā	81
Reportāža no Imantas bibliotēkas	86
Vineta Baško. Darbs Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotēkās 2020. gada sākumā un ārkārtējās situācijas laikā	89
• VĒSTURES LAPPUSES	97
Ērika Drunģīte (Erika Drunģytė). Par laikiem un tendencēm	98
Zinta Haļzova. Bolderājas bibliotēkas ēka: fakti, notikumi, atmiņas	103
Eglīte Inta. Ieskats kādas bibliotēkas vēsturē	110
RCB Imantas filiālbibliotēka. Kolektīva atmiņu stāsts	114
Jana Dreimane. Uz priekšu, lielā ātrumā: bibliotekārs Voldemārs Rubens (1903–1942) kultūrā un politikā	121

• RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS BIBLIOTEKĀRI LITERĀTI	137
Intas Sallinenes intervijas	
Daiga Lapāne. Dzīves mirkļi ar dzeju, valodām un zvaigznēm	138
Evita Hofmane. Pagātnes šķērsgrīzumā un nākotnes perspektīvā	154
• SARUNAS GADA GARUMĀ	165
Intas Sallinenes intervijas	
Daiga Kļava. Trīsdesmit trīs no septiņdesmit	166
Laila Rumba. Rīdziniece ceturtajā paaudzē	171
• PASMAIDĪSIM	183
No RCB 2019. gada bibliotēku darba pārskatiem. Apkopojis RCB Bibliotēku dienests	184
Anekdotas no bibliotēkas ikdienas. Apkopojusi Tamāra Minajeva	185
• SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA UN PUBLIKĀCIJAS PAR RĪGAS CENTRĀLO BIBLIOTĒKU	187
Svarīgāko notikumu hronika. Sastādījusi Aiga Balode	188
Publikācijas par Rīgas Centrālo bibliotēku. Sastādījusi Zinta Geršmane	196

DZIDRA ŠMITA*Rīgas Centrālās bibliotēkas
direktore*

Foto: Santa Lapina

RCB direktore Dzidra Šmita.

DIENA SĀKĀS KĀ PARASTI...

IEVADVĀRDI

Rīgas Centrālajai bibliotēkai šī ir septiņpadsmitā gadagrāmata. Tā atšķiras no savām sešpadsmit priekštecēm jau ar nosaukumu, kurā pirmo reizi norādīti divi gadu skaitļi: 2019. un 2020. Gadagrāmatas saturs aptver ne tikai vienu gadu, kā tas bija ierasts līdz šim, bet arī nākamā gada pirmās puses notikumus. Lēmumu par aptvertā laika perioda palielināšanu redkolēģija pieņēma, jo septiņpadsmit gadu laikā, kopš iznāk RCB gadagrāmatas, bibliotekārais darba ritms ir kļuvis daudz straujāks, darba apjoms plašāks un darbs pie šī izdevuma faktiski turpinās nepārtraukti. Līdz ar to nosaukums vairs neatbilda reālajam gadagrāmatas satura hronoloģiskajam aptvērumam.

Strādājot pie kārtējās gadagrāmatas teksta, likās neiespējami apstāties pie 2019. gada decembra, jo 2020. gada sākums izvērsās pilnīgi negaidīti. Bet “Dieņa sākās kā parasti...”¹ Sakarā ar Covid-19 pandēmijas uzliesmojumu pasaulē arī Latvijā 2020. gada 13. martā valdība izsludināja ārkārtējo stāvokli, kas būtiski ierobežoja visu iestāžu, t. sk. bibliotēku darbu. Tika pārtraukta lasītāju apkalpošana klātienē, lielākā daļa bibliotekāru savu darbu veica attālināti. Par krīzes laikā zaudēto un gūto sadaļā “Pašu mājās” izdalīta jauna tematiska kopa “Aiz slēgtām durvīm”. Bieži vien cilvēki iespējas novērtē vienīgi tad, kas tās tiek liegtas. Arī mums bija iespēja pārliccināties, cik ļoti bibliotēka lasītājiem

¹ Ventas Vīgantes luga

ir vajadzīga, kā pietrūkst mūsu rīkoto pasākumu un ikdienišķas socializēšanās bibliotēkas telpās. 2020. gada 13. maijā atsākām lasītāju daļēju apkalpošanu klātienē, ievērojot stingru sanitāro protokolu – aizsargmaskas, cimdus, dezinfekcijas līdzekļus, distancēšanos un 72 stundu karantīnu atpakaļ saņemtajām grāmatām.

Arī šajā izdevumā tiek turpināta 2018. gada gadagrāmatā izveidotā un lasītāju atzinību ieguvusī sadaļa “Viedokļos ieklausoties”. Tajā apkopotas intervijas ar bibliotēku nozarei nozīmīgiem cilvēkiem, kuru viedokļos ieklausās. Tie ir grāmatu izdevēji, bibliotekāri, nozares vadošie speciālisti u. tml.

Kā ierasts, gadagrāmatā sniegts ieskats ārzemju notikumos, šoreiz – Somijas un Baltkrievijas bibliotēkās un arī starptautiskajā konferencē “Baltu mantojums”.

Sadaļā “Bibliotēku vēstures lappuses” īpaši priecē Bolderājas filiālbibliotēkas vadītājas Zintas Haļzovas un RCB filiālbibliotēkas “Pārdaugava” vadītājas Ināras Eglītes ielūkošanās bibliotēku novadpētniecības krājumos, lai rūpīgi izpētītu bibliotēkas ēku vēsturi un izcilu bibliotekāru personību devumu. Kā allaž, izsvērti pamatīgs un skrupulozs ir LNB vadošās pētnieces Janas Dreimanes raksts par pretrunīgo personību – Voldemāru Rubenu.

Turpinās interviju sadaļa ar RCB un filiālbibliotēku darbiniekiem, kas tiek publicēta kopš pirmās RCB gadagrāmatas. Tradicionālā gadagrāmatu sadaļa “Svarīgāko notikumu hronika” šoreiz ir pusotra gada garumā. Izdevumā ir teksti, kas liks pasmaidīt, jo bibliotēkās līdzās nopietnajam ir arī jautri brīži, atgadās anekdotiski notikumi, reizēm arī nopietnos dokumentos danco kāds drukas velniņš. Gadagrāmatu noslēdz “Publikācijas par Rīgas Centrālo bibliotēku”.

Patīkamu un lietderīgu tikšanos ar RCB gadagrāmatu novēl tās veidotāji!

RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA

Brīvības iela 49/53, LV-1010
 Tālr.: 67037121, fakss: 67037131
 rcb@riga.lv, www.rcb.lv

NOSAUKUMS	ADRESE	TĀLRUNIS, E-PASTS	VADĪTĀJS
Direktore	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037121 Dzidra.Smita@riga.lv	Dzidra Šmita
Direktora vietniece	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037123 Doloresa.Veilande@riga.lv	Doloresa Veilande
Direktora vietniece	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037129 Andra.Vita@riga.lv	Andra Vīta
Direktora vietniece	Graudu iela 59A LV-1058 Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037059 67026677 Linda.Stamere@riga.lv	Linda Štamere
Personāla nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037127 rcb.personals@riga.lv	Sanita Lapiņa
Sekretariāta vadītāja	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037121 Sigita.Sile@riga.lv	Sigita Sīle
Bibliotēku dienests	Graudu iela 59A LV-1058	67043617 67848088 – vadītāja rcb.bibliotekudienests@riga.lv	Gida Zepkāne
Informācijas sistēmu adminis- trēšanas nodaļa	Graudu iela 59A LV-1058	67181980 rcb.it@riga.lv	Gatis Šantars
Projektu un sabiedrisko attie- cību nodaļa	Graudu iela 59A LV-1058	67037479 – projektu vadītājs, no- daļas vadītāja rcb.projekti@riga.lv 67037443 – sabiedrisko attiecību vadītājs rcb.sabiedriskasattiecibas@riga.lv	Evita Hofmane
Komplektēšanas un apstrādes nodaļa	Graudu iela 59A LV-1058	67848090 – Komplektēšanas sek- tors 67848091 – Klasificēšanas sektors 67848092 – Elektroniskā kataloga sektors 67848089 – vadītāja rcb.kan@riga.lv	Ineta Kaļķe

NOSAUKUMS	ADRESE	TĀLRUNIS, E-PASTS	VADĪTĀJS
Repozitārijs	Graudu iela 59A LV-1058	67848093 – Apmaiņas krājums 67848094 – Aktīvais un pasīvais krājums rcb.repozitarijs@riga.lv	Māra Grigorevskā
Saimniecības nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037119 Bella.Gavare@riga.lv	Bella Gavare
Pieaugušo literatūras nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67181020 – lasītāju reģistrācija 67037124 – uzziņas, informācija 67037126 – nozaru literatūra 67105470 – daiļliteratūra 67181017 – mākslas un mūzikas krājums rcb.pln@riga.lv	Gunta Ozola
Bērnu literatūras nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037130 rcb.blm@riga.lv	Natālija Hološa
Filiālbibliotēka “Avots”	Stabu iela 64 k-3 LV-1009	67848060 67848059 – Bērnu literatūras nodaļa 67848058 – vadītāja rcb.avots@riga.lv	Inese Vanaga
Biķernieku filiālbibliotēka	Burtnieku iela 37 LV-1084	67037101 rcb.bikernieki@riga.lv	Inese Vanaga
Bišumuižas filiālbibliotēka	Bauskas iela 88 LV-1004	67037608 rcb.bisumuiza@riga.lv	Anna Dunajevska
Bolderājas filiālbibliotēka	Gaigalas iela 3 LV-1016	67043601 67043602 – Bērnu literatūras nodaļa 67043600 – vadītāja rcb.bolderaja@riga.lv	Zinta Haļzova
Čiekurkalna filiālbibliotēka	Čiekurkalna 1. līnija 64 LV-1026	67043605 67043603 – Bērnu literatūras nodaļa rcb.ciekurkalns@riga.lv	Aija Namavīra
Daugavas filiālbibliotēka	Vizlas iela 1 LV-1057	67848995 67848994 – Bērnu literatūras nodaļa 67848992 – vadītāja rcb.daugava@riga.lv	Anna Dunajevska

NOSAUKUMS	ADRESE	TĀLRUNIS, E-PASTS	VADĪTĀJS
Grīziņkalna filiālbibliotēka	Alauksta iela 10 LV-1009	67037606 rcb.grizinkalns@riga.lv	Līga Bergmane
Iļģuciema filiālbibliotēka	Lidoņu iela 27 k-2 LV-1055	67043607 67043606 – vadītāja rcb.ilguciems@riga.lv	Tatjana Medne
Imantas filiālbibliotēka	Slokas iela 161 k-1 LV-1067	67181982 67181984 – uzziņas 67181983 – Bērnu literatūras nodaļa 67181981 – vadītāja rcb.imanta@riga.lv	Tamāra Minajeva
Jaunciema filiālbibliotēka	Gaileņu iela 5 LV-1023	67037095 rcb.jaunciems@riga.lv	Aija Namavīra
Juglas filiālbibliotēka	Brīvības gatve 430A LV-1024	67026281 67026605 – vadītāja rcb.jugla@riga.lv	Sandra Kokina
Filiālbibliotēka “Kurzeme”	Jūrmalas gatve 78D LV-1029	67043618 rcb.kurzeme@riga.lv	Tamāra Minajeva
Ķengaraga filiālbibliotēka	Maskavas iela 271A LV-1063	67105992 67105991 – Bērnu literatūras nodaļa 67105990 – vadītāja rcb.kengarags@riga.lv	Inta Mežecka
Mežciema filiālbibliotēka	Hipokrāta iela 31 LV-1079	67043609 rcb.mezciems@riga.lv	Sandra Kokina
Filiālbibliotēka “Pārdaugava”	Dzirčiema iela 26 LV - 1007	67037423 – informācija 67037412 – abonements 67037424 – Bērnu literatūras nodaļa 67037444 – vadītāja rcb.pardaugava@riga.lv	Inta Eglīte
Plavnieku filiālbibliotēka	Salnas iela 8 LV-1021	67037339 67037343 – Bērnu literatūras nodaļa 67037334 – vadītāja rcb.plavnieki@riga.lv	Līga Bergmane
Filiālbibliotēka “Pūce”	Saharova iela 35 LV-1082	67043612 67043610 – vadītāja rcb.puce@riga.lv	Daina Veide

NOSAUKUMS	ADRESE	TĀLRUNIS, E-PASTS	VADĪTĀJS
Filiālbibliotēka "Rēzna"	Lomonosova iela 14 LV-1019	67105943 67026301 – vadītāja rcb.rezna@riga.lv	Natālija Petrāne
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	Aptiekas iela 14A LV-1005	67026109 67026346 – Bērnu literatūras nodaļa 67026633 – vadītāja rcb.sarkandaugava@riga.lv	Baiba Andrejeva
Filiālbibliotēka "Strazds"	Kvēles iela 15 LV-1024	67043616 67043614 – Bērnu literatūras no- daļa, lasītava 67043613 – vadītāja rcb.strazds@riga.lv	Jeļena Kuzņecova
Šampētera filiālbibliotēka	Lielirbes iela 6 LV-1046	67012297 67012298 – Bērnu literatūras nodaļa 67012299 – vadītāja rcb.sampeteris@riga.lv	Regīna Vēberste
Filiālbibliotēka "Vidzeme"	Brīvības gatve 206 LV-1039	67181217 67181216 – daiļliteratūra 67181214 – Bērnu literatūras nodaļa 67181215 – vadītāja rcb.vidzeme@riga.lv	Antra Spura
Filiālbibliotēka "Zemgale"	Graudu iela 59A LV-1058	67848096 67848095 – vadītāja rcb.zemgale@riga.lv	Sanita Goldšmite
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	Ziemeļblāzmas iela 36 LV-1015	67848852 67848854 – vadītāja rcb.ziemeļblazma@riga.lv	Elita Ozoliņa
Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava	Kaņiera iela 15 LV-1063	67026803 rcb.metodiskalasitava@riga.lv	Ludmila Saulīte
Ārējais apkalpošanas punkts Rīgas patversmes dienas centrā	Katoļu iela 57 LV-1003	67617207	Natālija Petrāne
Ārējais apkalpošanas punkts "Saulaino dienu bibliotēka" Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā	Vienības gatve 45 LV 1004	67617207 rcb.bkus@riga.lv	Sanita Goldšmite

RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS UN FILIĀLBIBLIOTĒKU IZMANTOJUMA RĀDĪTĀJI 2019. GADĀ

	Lietotāju skaits	T. sk. bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Apmeklējumu skaits	T. sk. bērnu un jauniešu līdz 18 gadiem apmeklējums	T. sk. pasākumu apmeklējums	Izsniegums	T. sk. izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem	Datorpakalpojumu izmantojums
CB	13772	2229	152676	22251	6217	251026	30655	16368
Filiālbibliotēka “Avots”	1779	345	16700	2289	150	24321	3852	1120
Biķernieku filiālbibliotēka	2111	589	21210	4903	228	35145	6845	2813
Bišumuižas filiālbibliotēka	969	260	10995	3276	275	23865	6643	1109
Bolderājas filiālbibliotēka	1786	568	21141	5012	800	33734	6289	2156
Čiekurkalna filiālbibliotēka	1631	488	16360	4770	1555	34839	7627	1506
Daugavas filiālbibliotēka	2681	965	34571	9141	1296	49638	10717	2700
Grīziņkalna filiālbibliotēka	1627	243	17571	2480	374	29981	4253	1661
Ilģuciema filiālbibliotēka	2708	746	29492	7576	2633	40726	7396	5001
Imantas filiālbibliotēka	4336	1352	52100	14771	3151	75699	16262	6530
Jaunciema filiālbibliotēka	514	177	6632	2443	545	9145	2247	260
Juglas filiālbibliotēka	2841	560	33271	5591	1048	45121	5942	3667
Filiālbibliotēka “Kurzeme”	1877	494	17381	3768	114	31485	5726	1705
Ķengaraga filiālbibliotēka	2611	799	30757	8166	2250	42251	10362	3807

Mežciema filiālbibliotēka	1297	626	13589	6294	568	20734	5386	3435
Filiālbibliotēka “Pārdaugava”	4159	874	54259	9231	852	89356	14218	7374
Pļavnieku filiālbibliotēka	2551	916	29480	8020	570	47318	10095	2289
Filiālbibliotēka “Pūce”	1851	715	24019	10255	1382	31142	10092	2145
Filiālbibliotēka “Rēzna”	2081	413	21710	2894	870	38571	3670	4453
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	1826	629	21488	6560	1788	40096	8638	3504
Filiālbibliotēka “Strazds”	2038	595	25295	6318	1743	25597	6569	2843
Šampētera filiālbibliotēka	1858	528	20221	5346	537	37300	9245	2212
Filiālbibliotēka “Vidzeme”	5106	1457	45942	13754	1961	84398	21842	6163
Filiālbibliotēka “Zemgale”	2361	733	32012	9247	1132	55580	11389	3009
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	1883	556	22937	5163	406	43927	5049	1893
Ārējais apkalpošanas punkts Dienas centrā	279	0	8636	0	262	9782	0	3341
Ārējais apkalpošanas punkts BKUS	1260	810	19776	8456	2564	21453	14321	1625
Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava	339	21	1919	123	0	3657	148	25
Kopā:	70 132	18 688	802 140	188 098	35 271	1 275 887	245 478	94 714

RCB vienotajā datubāzē reģistrēti **54 130** lietotāji, no tiem bērni un jaunieši līdz 18 gadiem – **15 464**

Foto: Daina Ģeibaka

VIDOKĻOS IEKLAUSOTIES

- **LIGITA KOVTUNA**

Vai jūs to zinājāt?

- **EVIJA VJATERE**

Es, pelēkais, kas palīdz
parādīties krāsām

VAI JŪS TO ZINĀJĀT?

Saruna ar grāmatizdevēju un žurnālisti LIGITU KOVTUNU

Ligita Kovtuna Rīgas Centrālajā bibliotēkā.

Foto: Daina Ģeibaka

Kā tu kļuvi par grāmatizdevēju?

Pilnīgi negaidīti! 1991. – vēsturiskajā gadā – biju sākusi strādāt laikrakstā “Literatūra un Māksla”. Tur nonācu pēc desmit darba gadiem izdevniecībā “Zvaigzne”, kur biju redaktore Pedagoģijas un psiholoģijas redakcijā. Bet sirds “lauzās” uz žurnālistiku... Uzzināju, ka minētajā augsta prestiža laikrakstā atbrīvojusies darbavieta, kas saucās “valodas literārā labotāja”, un devos pieteikties. Ļoti, ļoti gribējās būt Preses namā, starp žurnālistiem. “Literatūras un Mākslas” galvenais redaktors tolaik bija Māris Čaklais, kurš pēc neliela “testa” mani pieņēma. Pēc pāris mēnešiem “labotājas” darbā Māris piedāvāja man sākt pašai rakstīt un drīz vien uzticēja pirmo komandējumu – uz Maskavu, kur vēstnieka, nē, tolaik sūtņa amatā strādāja viņa amata brālis Jānis Pe-

ters. Blakus esot Latvijas preses pilāram Gunāram Janaitim, kurš vēsturē iegājis kā izcilākais mākslas un personību fotomeistars, uzrakstīju reportāžu un interviju ar Jāni Peteru pašos pirmajos atjaunotās Latvijas valsts svētkos Maskavā – ar nosaukumu “Vai ceļš uz Eiropu ved caur Maskavu?”. Pirmoreiz strādāju ar diktofonu, kas tolaik bija pilnīgi ekskluzīvs rīks. Tiku labi novērtēta, un Māris Čaklais sāka man uzticēt arvien lielākas lietas.

Nonācām arī līdz grāmatizdošanai. Pašu pirmo Preses namā izdevām brošētu grāmatiņu – Ojāra Medņa “Trīs burtnīcas”. Tās bija bērnības atmiņas par Sibīriju, kas tolaik, 1991. gadā, vienkārši uzspridzināja sabiedrību. Līdz tam par šo dramatisko laiku neviens neko nebija publiski stāstījis. Tad, Mārim aizejot no “Literatūras un Mākslas”

galvenā redaktora amata, redakcijai vajadzēja nopietni domāt par to, ar kādu saturu avīzi piepildīt. Protams, vajadzēja attīstīt literāro procesu. Tolaik redakcijā strādāja izcilas personības: dzeju pārzināja Lija Brīdaka un Pēters Brūveris, literatūrkritiku – Jānis Čākurs, mūziku – Imants Zemzaris un Guntars Pupa, filozofiju – Vija Virtmane. Zvaigžņu plejāde! Bet – nebija naudas, bija viena “baiga sišanās”. Kopā ar tā laika redaktoru Pēteri Bankovski (es biju iecelta nepateicīgajā direktora amatā) izdomājām – lai piepildītu avīzi ar literāro saturu un vienlaikus stimulētu literāros procesus, jāizsludina stāstu konkurss. Naudas, ko dāvēt uzvarētājiem, nebija, taču apsoliām (un arī izdarījām!), ka labākos stāstus izdosim grāmatā. Tā tapa nākamā brošūriņa “Lelles likteņa rotaļās” – stāstu krājums, kurā pats pirmais tika publicēts uzvarētājstāsts “Felikss Baranovskis. Centrinieks un naba”. Atklājās, ka stāsta autore ir... Laima Muktupāvela un šī ir viņas pirmā publikācija grāmatā.

Domāju, ka tikai retais zina šo stāstu.

Ceru, ka “iesaistītās personas” atceras. Laima atceras, mēs vienreiz to pārrunājām, bet tas bija... neatceros, kad. Un tad nāca nākamā grāmata, ko atceros ar lepnumu un siltumu sirdī – Gundegas Repšes “Septiņi stāsti par mīlu” ar Ievas Iltneres ilustrācijām, izdota 1992. gadā. Stāstu krājumā iekļauts arī Gundegas garstāsts “Stigma”, tiem laikiem pilnīgi novatorisks literārais sacerējums. Īstenībā to atklāja Māris Čaklais. Abi spalvas meistari tolaik dzīvoja kaimiņos Leona Paegles (tagad Antonijas) ielas namā, tālab bieži tikās, arī gluži bohēmiski. (Savās mūža atmiņās (galvā) esmu ierakstījusi brīžus, kad likteņa untuma pēc arī man tur gadījās būt. Tās atmiņas ir krāšņas!) Tātad – tas tiešām bija to vērts – apkopot grāmatā un atstāt vēsturei Gundegas, es domāju, pirmos nozīmīgos literāros darbus no viņas daiļrades ceļa paša sākuma. Par to lai plašāk raksta Gundegas daiļrades pētnieki, bet manā pieredzē šī grāmata ir mans grāmatizdevējas lepnums. Tā tika izdota, kā nu tolaik bija iespējams, – gan brošēta, meln-

balta, gan cietos vākos ar krēmīgi dzeltenu vāka materiālu. Šīs grāmatas iznākšana saistās arī ar manu pirmo pieredzi tai laukā, kas tagad ir tik parasts un pašsaprotams, – ar grāmatas prezentāciju.

Tikpašsaprotamssarīkojums – grāmatas klajā nākšanas pasākums jeb prezentācija, bez tās gandrīz nav iedomājams neviens jauns notikums grāmatniecībā! Rīgas Centrālās bibliotēkas sarīkojumu plānā šie ir galvenie notikumi, visplašāk apmeklētie un vispopulārākie.

Tolaik nebija Rīgas Centrālās bibliotēkas 2. stāvā zāles Brīvības ielā ar lielisko iekārtojumu, akustiku un, galvenais, gaisotni. Tagad tur ikviens var atnākt un piedalīties sarīkojumā, tuvplānā satikt rakstniekus, dzejniekus, grāmatizdevējus, slavenības, justies gaidīts un piederīgs. Tur var dabūt autogrāfu un parunāties ar cilvēkiem, kas citkārt “pieejami” tikai drukātās slejās vai TV ekrānos. Brīnišķīga, vārda vispilnīgākajā nozīmē demokrātiska vieta...

Bet nu atpakaļ 1992. gadā. Tātad – Gundegas Repšes grāmatas prezentāciju sarīkojām tolaik greznajā Reiterņa jeb Žurnālistu namā. Pasākumu vadīja Anna Leja, izcils kultūras cilvēks ar izpratni un biznesa ķērienu, bet pāri visam – ar globālu atsaucību kultūras norisēm. Neatceros, ka būtu bijušas kādas finansiāla rakstura diskusijas par telpu izmantošanu. Uz prezentāciju tika sapulcināts vai viss tālaika Rīgas krāšņākais kultūras zieds: pie klavierēm Jautriete Putniņa, klausītājos – Miervaldis Polis, Frančeska Kirke, Ieva Iltnere... Un atbalstītāji (neatceros, ka tolaik būtu ticis lietots vai zināms vārds “mecenāts”) – “Turības” vīri Atis Sausnītis, Pēteris Strautiņš, viņu vidū arī vēlākais Privatizācijas aģentūras šefs Jānis Naglis, kā arī Rīgas Komerbankas spicesvīri. Viņi arī atbalstīja grāmatas izdošanu. Pati Gundega, kas pazīstama kā stingra rakstura sieviete, uztraukusies līdz nepazīšanai. Es vispār baidījos muti atvērt un biju lūgusi runas vest Pēteri Bankovski. Tas bija izcils sarīkojums! Arī galds bija bagātīgi klāts, “Turība” pacentās.

Bet par pašu grāmatu! Kā tā aizgāja

tautās?

Kas to vairs atcerēsies! Bet katrā ziņā gribu pastāstīt kādu “vēsturisku notikumu”. Pirms gadiem desmit kādā Rīgas automazgātavā kaut kur ap Valmieras ielu, īsinot laiku, kamēr ar rokām (!) mazgā manu auto, uzgaidāmajā telpā ar dēlu sēžam pie loga, uz kura palodzes sarindotas gana apsmulētas grāmatas. Dēls, garlaicību klīdinot, vienu izvīlcis, skata. Un ko es ieraugu! Mana mīļā “Septiņi stāsti par mīlu”! “Nolasīta”, nospežota, titullapā zīmogs – “5. Jelgavas robežsargu bataljons”... Prasītu saimniekam, kas aiz letes: “Vai atdosi man, lūdzu, es tev vietā kādas desmit atvedīšu!” (jo tad jau man bija pašai sava izdevniecība – apgāds “Laika Grāmata”). Kāpēc lai viņš neatdotu! Jūs varat iedomāties, kādā vērtē man ir šī grāmata?! Gundegai pastāstīju, bet neatdevu. Jo cietā sējuma izdevuma man pašai vairs nebija. Bibliogrāfisks retums.

Par bibliogrāfisku retumu kļuvusi ne viena vien tavā apgādā izdotā grāmata: Zigfrīda fon Fēgezaka “Senči un pēcteči”, “Baltiešu gredzens”, Ata Bētiņa “Latviešu skaņuplašu vēstures” 1. sējums, tagad – Ernsta fon Menzenkampfa “Cilvēki un likteņi senajā Līvzemē”. Mūsu bibliotēkā un filiālbibliotēkās tās gan var dabūt un izlasīt. Pēc kādiem kritērijiem tu izvēlies izdot grāmatas?

Tā kā esam Helmara Rudziša “Grāmatu Drauga” tradīciju turpinātāji (turpinām izdot arī viņa lolojumu – Amerikas latviešu avīzi “Laiks”), mūsu stingrs princips jeb, kā to saka trimdas tautieši – mude –, ir: “Vērtīgas grāmatas par vēsturi un šodienu”. Izdodam grāmatas, kam ir nozīme un jēga vēstures un grāmatniecības kontekstā, literārajā procesā, kas vēl dīvo trimdā un kas ir svarīgs Latvijā. Tāpēc esam izdevuši, piemēram, Agates Nesaules romānu “Zudušie saulgrieži” (baidos, ka šis darbs ir beigu zvans literatūrai, kas top trimdā, bet profesionāls un spilgts), tāpēc izdevām arī Leona Brieža diemžēl pēdējo dzejoļu krājumu “Melnais akmens, baltās kājas”, ko atļaujos uzskatīt par visvisaugstākās

raudzes dzeju, par standartu.

Mums ir baltvāciešu tēma, mums ir “klusos varoņus” tēma – par latviešiem vēstures griežos, īpaši holokausta laikā, mums ir mūzikas vēstures grāmatas – Elmāra Zemoviča intelligentie un vēsturiski precīzie darbi ar unikāliem foto, jo autors ir gan mūziķis, gan muzejnieks. Un mums ir arhitektūras doktora Jāņa Zilgalvja nu jau trešais izdevums “Laiks ceļot” – par Latvijas atjaunotajām pilīm un muižām, kuru apceļošana šajos jaunajos apstākļos, cerams, kļūs pievilcīgāka par tālu silto zemju apmeklējumiem. Un vēl – turpināsim atklāt līdz šim neatklāto trimdas jeb diasporas mītnes zemju vēsturi. Šajā ziņā līdz šim aizraujošākais darbs ir Sandras Bondarevskas grāmata “Pētersoni Īrijā”, kas sagrauj mītu par to, ka latvieši Zaļajā salā ieradusies vien pēc tam, kad, atveroties Eiropas Savienības vārtiem, turp devās, lai pelnītu naudu, griežot šampinjonus. Nē, tā nepavisam nav – pirmie latvieši, piemēram, Pētersoni, Kārlis un Konrāds, Īrijā ieradās tālajā 1872. gadā, un Kārlis pārliecināja īrus, ka viņa pīpju patents pārspēj eleganto “Capp” ražotni. Veikals ar logo “Peterson” joprojām dižojas Dublinas centrā, un firma saucas “Capp&Peterson”. Vai jūs to zinājāt?

Vai esi pamanījusi, ka šajā ārkārtas situācijas laikā politiķi un citi ziņu un viedokļu paudēji, uzrunājot sabiedrību virtuāli, ļoti bieži to dara uz grāmatplauktu fona?

Jā, esmu. Un šai sakarā man ir prātā tāds lirisks salīdzinājums ar kokiem. Grūtos brīžos meklējam patvērumu pie kaut kā stabila, uz ko var paļauties. Dainās teikts – “Pie ābeles piestājos / kā pie savas māmuliņas”... Pavasaros mēdzam apkampt kokus, lietū un saulē gūt pavēni. Līdzīgi ir ar grāmatām. Īstenībā nav nevērtīgu grāmatu – ikkatra ir sava laika liecība, kaut kas paliekošs.

Literatūra, grāmatas, lasītāju izvēle precīzi rezonē ar ikvienu laiku. Aktuālie piemēri? Izlasīju šādu ziņu – pēc Francijas grāmatizdevēju datiem šā gada sākumā pārdoti 1700 Albēra Kamī 1947. gadā izdotā

romāna "Mēris" eksemplāru, kas, salīdzinot ar attiecīgo laiku pirms gada, ir gandrīz četras reizes vairāk (450 eksemplāru). Tolaik "Mēris" simbolizēja nacisma un vispār totalitārisma sērgu. Amerikas latviešu avīzes "Laiks" redakcijai tajās aprīļa dienās, kad pasaulē un īpaši Ņujorkā Covid-19 bija sasniedzis visdramatiskāko kāpumu, tur mītošais grāmatnieks, "Elles ķēķa" vīrs Jānis Krēsliņš, atsūtīja refleksiju – attēlu un rindas no 1947. gadā Vācijā iespiestā Kārļa Ābeles balāžu krājuma "Vēlais viesis" ar Er-

nesta Ābeles ilustrācijām: "Gads tūkstoš septiņsimti desmitais. / Ar sērgas indi pilns ir dzidrais gaiss, / Glūn logā bailes tūkstoš redzokļiem: / Nāk melnais mēris šurp no dienvidiem." Ko tur vēl komentēt?! Vai arī par šo laiku taps literatūra, kas tiks izdota grāmatās? Droši vien.

Pierakstījusi DZIDRA ŠMITA

ES, PELĒKAIS, KAS PALĪDZ PARĀDĪTIES KRĀSĀM

Saruna ar LNB Bibliotēku attīstības centra vadītāju EVIJU VJATERI

Kultūras skolā ar kursa biedrenēm. No kreisās: Aldona Volkova, Līga Ivanova, Evija Vjaterē, Kristīne Zaļuma, Aiga Balode. Priekšplānā pasniedzēja Mudīte Tauriņa.

Foto no Evijas Vjateres personīgā arhīva

Latvijas bibliotēkām konsultatīvo atbalstu sniedz un koordinē Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centrs Evijas Vjateres vadībā. Bibliotēku attīstības centra mērķauditorija ir Latvijas publisko, akadēmisko, speciālo bibliotēku, kā arī kolledžu, skolu un citu izglītības iestāžu bibliotēku darbinieki. Arī Rīgas Centrālā bibliotēka ikdienas darbā izjūt LNB atbalstu un pieņem to ar pateicību, bet dažreiz arī “papakst”, ka gribētos sagaidīt no šiem speciālistiem vēl to un to... Varbūt iespējamo, varbūt arī nē... Lai labāk iepazītos ar LNB Bibliotēku attīstības centru, aicinu Eviju uz sarunu par paveikto, nākotnes iecerēm un cilvēkiem, kuri mums nodrošina profesionālo atbalstu.

Kādas ir LNB Bibliotēku attīstības centra funkcijas un darba virzieni?

Viena no LNB funkcijām ir būt par visas

Latvijas bibliotēku sistēmas kompetences centru un nodrošināt zināšanu pārnēsi visai bibliotēku sistēmai. Bibliotēku attīstības centrs ir viena no struktūrvienībām, kas iesaistīta minētās funkcijas īstenošanā. Konsultatīvais atbalsts ir tikai viens no nodaļas darba virzieniem, es pat teiktu, ka tas šobrīd jau ir loģiski integrējies pārējos darba virzienos. Kopumā Bibliotēku attīstības centra darbību raksturo plašs un daudzveidīgs pakalpojumu klāsts, kas vērsts uz profesionālā un praktiskā atbalsta sniegšanu visām Latvijas bibliotēkām, ne tikai publiskajām.

Centra speciālisti uzkrāj un apkopo labās prakses pieredzi un sniedz to citām bibliotēkām, darbojas standartizācijas un terminoloģijas norisēs, sagatavo konsultatīvos un informatīvos materiālus, sniedz uzziņas un konsultācijas, nodrošina bibliotēku darbinieku profesionālo pilnveidi, publicē informāciju par bibliotēku nozares aktualitātēm, apkopo

bibliotēku statistiku, attīstīta nacionālā mēroga akadēmisko un zinātnisko publikāciju un datu digitālo repozitoriju, veic izglītojošo darbību medijpratības jomā, kā arī iniciē un vada uz bibliotēku attīstību virzītus projektus. Un tas vēl nav viss...

Kādi ir tavi kā Bibliotēku attīstības centra vadītājas galvenie uzdevumi?

Tie būtiski neatšķiras no citu vadītāju uzdevumiem. Pirmkārt, vadīt un plānot nodaļas darbu, sagatavot nodaļas plānošanas dokumentus un atskaites, strādāt ar komandu. Ar lielu prieku plānoju nodaļas darbu saskaņā ar pašreizējo LNB attīstības stratēģiju 2019.–2023. gadam. Attīstības stratēģija visbiežāk asociējas ar kaut ko smagnēju un sarežģītu, tāpēc priecājos, ka mani kolēģiem izdevies radīt viegli lasāmu un uztveramu dokumentu, kurā katra nodaļa, katrs darbinieks redz savu vietu un pienesumu stratēģijas īstenošanā. Kurš ir teicis, ka stratēģijai jābūt garai? LNB stratēģijas “garajai versijai” ir tikai 21 lappuse. Īpaši gribu uzsvērt, ka stratēģijas izstrāde tapa LNB Stratēģiskās attīstības speciālistes Silvas Vucenas, tagadējās Attīstības departamenta direktores, vadībā.

Otrs lielais uzdevums – sekot līdzi citu LNB departamentu aktualitātēm un norisēm, nepieciešamības gadījumā sniegt atbalstu vai koordinēt kādu procesu. Daudzveidīgos pakalpojumus nozarei nevarētu īstenot bez citu departamentu kolēģu profesionālās līdzdarbošanās un atbalsta. Iekšējā komunikācija ir ļoti nozīmīga; priecājos par iespēju savest kopā istos cilvēkus, lai rastu labākos risinājumus. Bibliotēku attīstības centrs savā ziņā ir uztverams kā kanāls, caur kuru nozarei tiek nodotas LNB ekspertu un speciālistu zināšanas un pakalpojumi. Ļoti augstu novērtēju šo horizontālo sadarbību, kura kļūst arvien produktīvāka – kopīgi tiek ne vien radīti aizvien jauni pakalpojumi bibliotekāriem, bet arī sniegts atbalsts to sekmīgai īstenošanai.

Trešais uzdevumu kopums – sekot līdzi nozares aktualitātēm starptautiskā un nacionālā līmenī. Sistemātiski plānoju un īstenoju norises un atbalsta pasākumus nozares spe-

ciālistu profesionālās kapacitātes stiprināšanai. Tradicionāli Bibliotēku attīstības centrs visciešāk ir atbalstījis publisko bibliotēku sektoru, taču pamazām tiek paplašināta arī sadarbība ar akadēmiskajām, koledžu un speciālajām bibliotēkām. Šajā jomā uzsākta sadarbība ar Latvijas augstskolām vairākos augstākajai izglītībai un zinātnei nozīmīgos virzienos – norit plānošanas un izpētes darbs atvērtās zinātnes ieviešanas veicināšanā Latvijā, kā arī akadēmiskā godīguma un ētikas stiprināšanā augstākajā izglītībā.

Lūdzu, iepazīstini ar savu Bibliotēku attīstības centra komandu.

Manā komandā strādā pieredzējuši nozares speciālisti, bibliotēku patrioti un idejām atvērti kolēģi. Augstu novērtēju katra kolēģa devumu un nesavtīgo darbu, jo apzinu, ka šī nav *ērtākā* nodaļa. Mans kā nodaļas vadītājas galvenais uzdevums – redzēt katra darbinieka talantus un kompetences un atbilstoši tam deleģēt darbus, kā arī nodrošināt ar nepieciešamo atbalstu. Neatbalstu tikai šauru fokusēšanos uz savu darba virzienu, katram kolēģim ir ļoti būtiski redzēt visas bibliotēkas un nodaļas darbu, kā arī valsts bibliotēku sistēmu kopumā. Ikvienam no mums ir savas stiprās un vājās puses, bet kopā spējam veikt labu un rezultatīvu komandas darbu. Es patiešām lepojos ar saviem kolēģiem!

Sobrīd strādāju vienā kabinetā ar **Māru Jēkabsoni**. Interesanta personība, pat neliels “spridzeklis”, kas uz ierastajām lietām skatās nedaudz atšķirīgi nekā citi. 2019. gadā Māra sagatavoja pirmo “Ziņojumu par Latvijas bibliotēkām” un kā Latvijas Bibliotekāru biedrības priekšsēdētāja pārstāvēja nozari Nacionālā attīstības plāna (NAP) izstrādes darba grupā. Par aktīvu līdzdalību nozares profesionālo informācijas materiālu sagatavošanā, dažādu nozarei būtisku pasākumu organizēšanā un īstenošanā, kā arī par aktīvu iesaisti bibliotēku interešu aizstāvībā un veiksmīgu darbību Latvijas Bibliotekāru biedrības vadītājas amatā 2019. gadā Māra saņēma LNB gada balvu “Vilciņš”. Nodaļā šo balvu ieguvusi arī **Anda Saldovere** – viena

no ilggadējām kolēģēm, kura vienmēr ir atvērta jaunām iniciatīvām. Pēdējos gados būtiski mainījušies Andas darba uzdevumi. Viņas pārziņā ir nozarē pozitīvi novērtētais izdevums “Literatūras ceļvedis”, pasākumu cikls “Tikšanās Bibliotekāru stāvā”, maģistru dienas un citu Bibliotekāru stāva nozares norišu koordinēšana. Anda ir atbildīga par nozares krājuma komplektēšanu LNB lasītavu krājumos kopumā.

Ļoti gribētos, lai bibliotekāri vairāk lasītu profesionālo literatūru. Lai tas notiktu, nozīmīgs ir **Elitas Viksnas** darbības virziens – apzināt un popularizēt profesionālos resursus profesionālās pilnveides pasākumos, Bibliotēku portālā un sociālajos tīklos. Elitas atbildībā ir arī nozares norišu kalendāra veidošana Bibliotēku portālā. **Solvitas Ozolas** atbildībā ir bezatlīdzības izdevumu koordinēšana un brīvpieejas apmaiņas krājums. **Ilzes Kļaviņas** pārziņā nodoti skolu un publisko bibliotēku aktuālie jautājumi, īpaši krājuma komplektēšana. Šobrīd viņa aktīvi sadarbojas ar “Skola 2030” projekta vadības grupu informatīva izdevuma sagatavošanā, kura tēma – skolas bibliotēkas un bibliotekāra loma kompetenču pieejas mācību procesa nodrošināšanā. Reizi gadā Ilze LNB telpās sapulcina vairāk nekā 200 skolu bibliotekārus no visiem reģioniem, piedāvājot šai auditorijai daudzveidīgu, aktuālu programmu. **Kristīnes Deksnas** pārziņā ir Bibliotēku portāla saturs. 2019. gads nozīmīgs ar to, ka notika portāla satura koncepcijas un

dizaina maiņa. Šobrīd Bibliotēku portāls ir mūsdienīgs, dinamisks resurss, kas dod iespēju vienuviet aplūkot nozares speciālistiem svarīgo informāciju.

Par nozares terminoloģijas “restartu” LNB balvu “Vilciņš” saņēmusi **Inese Kazāka**. Ineses vadībā nozares terminoloģija ieguvusi pilnīgi jaunu “uzrāvienu” – ir pieejama “Bibliotēku, arhīvu un muzeju terminu datubāze”, reizi gadā notiek nozares un starpnozaru terminoloģijas jautājumiem veltīta starptautiska konference, šobrīd top LNB Zinātnisko rakstu sējums, kas veltīts tieši nozares un saskarnozaru terminoloģijas jautājumiem. **Marlēna Krasovska** pēdējos gados iedziļinājusies bibliotēku novadpētniecības jautājumos: apzināta teorija, novadpētniecības darba labākā prakse, tiek izstrādāta Latvijas bibliotēku novadpētniecības darba rokasgrāmata. **Martas Džiļumas** atbildībā ir medijpratības jautājumi: sadarbībā ar LU Sociālo zinātņu fakultātes UNESCO Medijpratības katedru tiek īstenotas izglītojošas norises medijpratības veicināšanā. Marta vada nodaļas un LNB starpdepartamentu “Erasmus+” projektus un izstrādā nodaļas darbinieku mobilitātes projektus.

Liels prieks, ka pēdējā laikā komandai pievienojušies ļoti spēcīgi un enerģiski profesionāļi – Diāna Rudzīte, Jānis Kreicbergs un Madara Freivalde. **Diānas Rudzītes** pārziņā ir Latvijas bibliotēku statistiskās informācijas saņemšana un apstiprināšana Latvijas kultūras datu portālā, Latvijas bibliotēku oficiālās

Reģionu un pilsētu galveno bibliotēku direktoru sanāksme (2003). Viesojas Amerikas Bibliotēku asociācijas prezidents Moriss Fridmens, Bibliotēku attīstības institūta direktore, LBB priekšsēdētāja Anna Mauliņa, Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore Dzidra Šmita, LNB direktors Andris Vilks. Foto: Līgita Ieviņa

Kopā ar kolēģiem Baltijas valstu nacionālo bibliotēku seminārā LILAEST 2003, Aglonā, igauņu vakarā.

Foto no Evijas Vjateres personīgā arhīva

statistikas datu apkopojuma sagatavošana, bibliotēku kvantitatīvā un kvalitatīvā snieguma rādītāju aprēķināšana. **Jāņa Kreicberga** galvenais uzdevums – attīstīt nacionāla mēroga akadēmisko un zinātnisko publikāciju un datu digitālos repozitorijus, kā arī veicināt akadēmiskā godīguma un studiju darbu oriģinalitātes pārbaudes tehnoloģiju attīstību uz LNB repozitoriju bāzes. Šobrīd konsorcijs ar Rīgas Tehnisko universitāti un Rīgas Stradiņa universitāti tiek veikts Izglītības un zinātnes ministrijas pētījums par atvērto zinātni (*Open Science*). Tā mērķis ir izzināt atvērtās zinātnes procesu virzību Latvijā, Eiropā un pasaulē un to potenciālo attīstību Latvijā. Vēlos izmantot izdevību un norādīt, ka atvērtā zinātne un akadēmiskais godīgums nav tikai akadēmisko bibliotēku jautājums. Ja papētām starptautiskos dokumentus, top skaidrs, ka par minēto virzienu domā arī publisko bibliotēku sektorā. Jaunākās kolēģes **Madaras Freivaldes** šī brīža prioritātes ir attīstīt publisko bibliotēku un izglītības sektoru sadarbību projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā”, kā arī nodrošināt metodisko un konsultatīvo atbalstu bibliotekāro pakalpojumu bērniem

un jauniešiem nodrošināšanā un attīstībā.

Vairāki nodaļas darbinieki ir arī LNB Kompetenču attīstības centra lektori un prakšu vadītāji, aktīvi darbojas nozares profesionālajās nevalstiskajās organizācijās un konsultatīvajās padomēs.

Es tevi vispirms iepazīnu kā Latvijas Kultūras skolas studenti ar ļoti nopietnu attieksmi pret mācībām, strādīgumu, cieņu pret pasniedzējiem. Kādā ģimenē tu uzaugi?

Mana dzimtā puse ir Mālpils, esmu uzaugusi septiņu bērnu ģimenē. Mamma strādāja pirmsskolas pedagogijas iestādē. Nu jau vairākus gadus viņa mūs visus uzrauga un vēro no mākoņu maliņas... Tas notika pēkšņi, un vēl aizvien ļoti pārdzīvojam viņas aiziešanu. Tētis ir pensijā un ļoti priecājas par saviem pagaidām vienpadsmit mazbērniem. Kā jau daudz bērnu ģimenē, bērnība pagāja, daudz strādājot, bet ne tolaik, ne ar šodienas acīm skatoties, tas nevienu brīdi nelikās grūti. Ravējot garās biešu, gurķu, kāpostu vagas, vienmēr dziedājām vai izdomājām kādu jautru spēlīti laika īsināšanai. Protams, ka 90. gadi nebija nekāds zelta periods, jo īpaši

*Ar kolēģiem LNB
simtgades pasākumā.
Foto no Evijas
Vjateres personīgā
arhīva*

daudzbērnu ģimenēm. Vecākiem bija ļoti grūti. To es tikai ar gadiem esmu sapratusi...

Kā radās doma izvēlēties bibliotekāra profesiju?

No bērnības atceros, ka mums mājās vienmēr bija grāmatas. Liels grāmatu lasītājs joprojām ir mans tētis. Iespējams, ka tas arī atstāja iespaidu uz manu profesijas izvēli. Bet noteikti būtisku lomu spēlēja arī skolas un pagasta bibliotēku bibliotekāru personības. Nezinu, no kurienes ir radušies stereotipi par bibliotekārēm kā pelēkām pelēm, ar copēm u. tml. Manā pagasta bibliotēkā strādāja gaumīgas bibliotekāres, kuras iedvesmoja pievērsties bibliotekāra profesijai. Man ļoti patika uzskatīties bibliotēkā un vērot bibliotekāres darbu. Tas likās tik aizraujoši – katram lasītājam formulārs, grāmatas sakārtotas noteiktā secībā. Visapkārt valda ideāla kārtība. Protams, es vēlējos ieviest līdzīgu kārtību arī mājās. Neatceros, cik man bija gadu, kad sāku kārtot mājas bibliotēku – bija izveidota inventāra grāmata, katrai grāmatai savs numurs, formulārs, lasītāju kartes... kā īstā bibliotēkā! Biju ļoti neapmierināta, ja kāds paņēma grāmatu bez manas atļaujas. Ņemot vērā to visu, bija tikai loģiski, ka pēc vidusskolas beigšanas iestājos Kultūras skolā bibliotekāros.

Kādi bija tavi studiju gadi?

Tas bija neaizmirstams laiks! Kursā bijām piecas meitenes, un arī šobrīd visas strādājam bibliotēku jomā: Kristīne Zaļuma ir LNB pētniece, Aldona Volkova – Latvijas Univer-

sitātes bibliotēkas Lietotāju apkalpošanas departamenta vadītāja, Aiga Balode – RCB Bibliotēku dienesta galvenā speciāliste. Diemžēl man nav ziņu par Līgu Ivanovu no Talsiem. Studijas Kultūras skolā patika ļoti! Profesionālos kursus mums pasniedza tā laika “zieds”: Ilizana Rudene, Dzidra Šmita, Inta Sallīne, Zinta Geršmane, Lilija Grīnfoģele, Silvija Tretjakova, Viesturs Zanders. Pasniedzēji vienmēr bija labi sagatavojušies – teorija mijās ar praksi. Man vēl joprojām saglabājušies visi lekciju pieraksti. Līdzās profesionālajiem priekšmetiem bija ļoti plašs vispārīgo priekšmetu klāsts, ziņoši pasniedzēji. Bija vairāki literatūras kursi – latviešu, bērnu, Skandināvijas, ārzemju; teātra un mākslas vēsture, noformēšana un interesants priekšmets – deja.

Tava bibliotekārā darba karjera sākās RCB Mākslas bibliotēkā. Kādas atmiņas glabā šis laiks?

Ļoti spilgti atceros dienu pirmā kursa noslēgumā: dejas lekcijas laikā ienāca RCB sistēmas Mākslas bibliotēkas vadītāja Ilze Kalniņa un abonementa vadītāja Malda Pede un jautāja, vai kāda no mums vēlētos strādāt Mākslas bibliotēkā. Un tā 1995. gada 11. maijā mēs ar Kristīni, dalot vienu slodzi, sākām strādāt Mākslas bibliotēkā. Cik zīmīgi – šogad paliek tieši 25 gadi, kopš strādāju bibliotēku nozarē! Darbs Mākslas darbinieku nama bibliotēkā bija brīnišķīgs – kāda aura, kādi cilvēki: rakstnieki, mākslinieki, teātra ļaudis, jaunie aktieri un režisori, studenti no Mākslas un Kultūras akadēmijām un Jaņa Rozentāla vidusskolas.

Ar lielu interesi izlasīju Ineses Vanagas

atmiņas par Ziemeļvalstu literatūras bibliotēku “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotēkuru atmiņu grāmatā”. Es ļoti labi sapratu autorei izjūtas, piedzīvoto Skandināvijas literatūras bibliotēkas uzplaukumu, kas toreizējā Rīgas kultūras un starpkultūru telpā bija kaut kas unikāls, kā arī sāpi par zaudēto, neiederēšanos “rāmjos” un sistēmā...

Šodien publiskajā bibliotēkā bibliotekārs pilda arī sociālās funkcijas – uzklausa lasītājus, darbojas kā psihologs –, taču Mākslas bibliotēkā tā toreiz bija izteikta kultūras funkcija. Bibliotēkaram bija jāpārzina visas jaunākās kultūras norises, jābūt līdzvērtīgam sarunu partnerim mākslas pasaules personībām. Es ar patiesu apbrīnu vēroju savas kolēģes.

Mākslas bibliotēkas krājumā bija unikālu lugu kolekcija. Daudzi teātri no tās iedvesmojās sava repertuāra izvēlē. Tajā laikā populārs bija par kulta žurnālu dēvētais Krievijas izdevums “Inostrannaja literatura”. Uz to rindā pierakstījās gan režisori, gan aktieri, izdevums tika nolasīts no vāka līdz vākam. Nāca daudzi teātra scenogrāfi, kostīmu mākslinieki un kino režisori ar ļoti sarežģītām uzzinām un pieprasījumiem. Es biju sajūsmā “dzīvajā” redzēt populāros cilvēkus. Mākslas bibliotēkā strādāju laikā, kad Kultūras akadēmijā studēja Viesturs Kairiņš, Dž. Dž. Džilindžers, Gatis Šmits, Baiba Broka – viņi bija bieži bibliotēkas apmeklētāji. Ļoti labi atceros, ka 1996. gadā tika nodibināta triju režisoru apvienība “Nepanesamā teātra artelis” un Dailes teātra Kamerzālē tika iestudētas sešas izrādes. Pieņemu, ka kādu lomu tajā visā nospēlējām arī mēs, jo uz pirmizrādēm tika aicināts arī bibliotēkas kolektīvs. Arī tagad ar lielu interesi sekoju līdzi visam, kas notiek Latvijas teātru dzīvē.

Ar teātra un mākslas cilvēkiem bija ļoti laba sadarbība un attiecības, kopīgi tika svinēti svētki. Atceros, kad Mākslas bibliotēka svinēja 50 gadu jubileju, pasākumu vadīja Pēteris Krilovs, uzstājās vairāki dziedošie aktieri.

Strādājot Mākslas bibliotēkā, kopā ar Kristīni Zaļumu uzsākām studijas Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātes vēsturniekos. Arī par šo periodu būtu īpašs stāsts.

Kā turpinājās tavas bibliotēkārā darba gaitas?

Vienu gadu nostrādāju Starptautiskā psiholoģijas institūta bibliotēkā. Institūts tolaik gatavojās studiju programmu akreditācijai. Tā kā šajā procesā svarīga ir bibliotēka, tad vadībai bija vajadzīgs profesionāls bibliotekārs, kas sagatavo bibliotēkas krājumu akreditācijai. Institūta mikroklimats un attiecības man nebija tuvas, tāpēc pēc nepilna gada pieņemu uzaiicinājumu strādāt LNB Bibliotēku dienestā, kas tolaik atradās Tērbatas ielā 75, kādreizējās zivju fabrikas “Kaija” telpās. Mana pirmā darba diena bija 1. septembris. Jau pēc pāris dienām Tērbatas ielas pagalmā vērienīgi tika svinēta bibliotēkas 80. dzimšanas diena.

Manos darba pienākumos ietilpa bibliotēku statistikas datu apkopošana un “Kalendāra bibliotēkām” sagatavošana. Bibliotēku dienestā bija pavisam cita atbildība, darba saturs un apjoms. Esmu redzējusi, kā pa šiem gadiem ir attīstījušies vairāki darba virzieni, piemēram, pirms 20 gadiem bibliotēku statistikas pārskata lapas bibliotēkas iesniedza fiziskā veidā un pēc tam tās manuāli apkopoja *Excel* tabulā. Šodien bibliotēkas pašas ievada datus portālā “Kultūras dati”. Pirms 20 gadiem statistika tika apkopota tikai par publiskajām bibliotēkām, bet šodien – arī par augstskolu, koledžu, speciālajām un skolu bibliotēkām. Vēl ir ļoti daudz jāpiestrādā, lai bibliotēkas strādātu ne tikai ar kvantitatīvajiem, bet arī ar kvalitatīvajiem statistikas datiem.

No Bibliotēku dienesta vadītājas Dzidras Šmitas uzzināju par publisko bibliotēku pakalpojumiem, lomu un vietu vietējā kopienā, sadarbības aspektiem ar pašvaldību. Bibliotēku dienestā strādāja augstas raudzes profesionāli metodiķi, katrs savā darbības sfērā – Inta Sallinene, Zinta Geršmane, Maija Grebeža. No viņiem visiem esmu daudz ko iemācījusies. Bibliotēku dienesta mērķauditorija bija publiskās bibliotēkas. Vēl joprojām izjūtu, ka vairāki kolēģi dzīvo nostalgiskās atmiņas par Bibliotēku dienesta darbības metodēm un stilu, bet ir jāsaprot, ka laiki ir būtiski mainījušies, bibliotēku vide, uzdevumi un nostādnes atbilst mūsdienu situācijai, un tas nenoliedzami

ir atstājis iespaidu arī uz metodisko darbu.

2002. gadā tika izveidots jauns LNB departaments – Bibliotēku attīstības institūts, un tā struktūrvienība Bibliotēku konsultatīvais centrs pārņēma galvenās Bibliotēku dienesta funkcijas, bet es kļuva par centra vadītāju, kaut gan vadītāja amats nekad nav bijis mans pašmērķis. Bibliotēku attīstības institūta direktore bija Anna Mauliņa – šarmanta, tieša un atklāta. Man tiešām bija liels gods un prieks strādāt kopā ar Annu. No viņas ļoti daudz ko mācījos. Sirdsgudra sieviete, ļoti liela bibliotēku patriote un autoritāte. Anna tolaik nozarē ienesa starptautisko elpu un līdz tam nebijušas novitātes.

No 2003. līdz 2007. gadam guvu pavisam jaunu pieredzi – strādāju Kultūras ministrijas Bibliotēku nodaļā par vecāko referenti un biju Latvijas Bibliotēku padomes sekretāre. “Ministrijas periodā” iestājos un pabeidzu LU Sociālo zinātņu fakultātes maģistrus. Arī par šo periodu būtu daudz ko stāstīt.

Mani toreizējie kolēģi bija Jānis Turlajs un Vanda Bērziņa. Biju tur, kad sākās bibliotēku reģistrācija, tika uzsākta Bibliotēku likumā noteiktā bibliotēku akreditācija. Redzēju, kā mani kolēģi stāstīja un pārliecināja par akreditācijas nepieciešamību, piedzīvojot arī negatīvu attieksmi un neizpratni. Laiki ir mainījušies. Šobrīd bibliotēku akreditācija ir ieņēmusi būtisku vietu bibliotēku nozarē un tiek uztverta kā pašsaprotama.

Esmu ļoti pateicīga, ka man bija vienreizēja iespēja strādāt kopā ar Jāni Turlaju. No viņa ļoti daudz iemācījos tieši profesionālā ziņā. Jānis ir profesionālis, kurā lielākais vairums ieklausījās un kuru respektēja – gan ministriju ierēdņi, gan Pašvaldību savienība, gan, protams, bibliotēku nozarē un radniecīgās nozarēs strādājošie. Jānis bija izcils skolotājs, no viņa ieguvu izpratni par nozares normatīvajiem dokumentiem, bibliotēku sistēmas un politikas jautājumiem. Ļoti sirsnīgs un pozitīvs cilvēks ar foršu humoriņu. Jebkurā situācijā atrada risinājumu, prata to loģiski, nosvērti un pārliecināti pamatot.

No šodienas skatpunkta raugoties, esmu bijusi nedaudz izredzētā, jo man ir bijusi

iespēja satikt, strādāt kopā, saņemt atbalstu un iedvesmoties no daudziem mūsu nozares profesionāļiem un līderiem. Vēlos pieminēt Silviju Liniņu, Baibu Sporāni, Andri Vilku, Dzintru Mukāni, Dženiju Dzirkali-Maļavkinu, Silviju Tretjakovu, Aiju Janbicku-Vību. Katrs no viņiem ir manā dzīvē profesionāli un cilvēciski atstājis būtiskas pēdas.

Tomēr LNB pievilkšanas spēks izrādījās stiprāks, un tu no darba Kultūras ministrijā atgriezies bibliotēkā, lai vadītu LNB Bibliotēku konsultatīvo centru.

Kādas pārmaiņas un attīstību šis centrs ir piedzīvojis tavā vadībā?

2007. gadā atgriezies LNB kā Bibliotēku konsultatīvā centra vadītāja. 2016. gadā nodaļa nomainīja nosaukumu – kļuva par tagad pazīstamo Bibliotēku attīstības centru. Centra darba apjoms un kvalitāte pa šiem gadiem būtiski mainījusies. Lielu lomu šeit spēlēja LNB jaunās ēkas uzcelšana. To, ko piedāvājām vecajā ēkā Tērbatas ielā, nevar salīdzināt ar jaunās ēkas iespējām, tā ir gluži vai cita dzīve. Pavisam cits pakalpojumu saturs piedāvājums. Pakalpojumus tagad var saņemt daudz plašāks interesentu loks, turklāt, ne vien uz vietas, bet lielā daudzveidībā arī attālināti. Ļoti labi vēl atceros laikus, kad, organizējot kādu pasākumu, nācās stingri norādīt, ka no reģiona galvenās bibliotēkas var piedalīties tikai viens pārstāvis. LNB jaunās ēkas kapacitāte ļauj uzņemt visus, kam vien konkrētā tematika ir saistoša. Nekādi ierobežojumi nepastāv, tāpēc īpašs prieks mūsu pasākumos redzēt novadu, pagastu un īpaši Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekārus. Ieskatam – 2019. gadā Bibliotēku attīstības centrs ir noorganizējis 36 profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumus, kopējais to apmeklējums – vairāk nekā 2000 dalībnieku.

Līdzās tradicionālajiem pakalpojumiem ir uzsāktas vairākas jaunas iniciatīvas, paplašinājies sadarbības partneru loks, īstenoti daudzveidīgi profesionālās pilnveides atbalsta pasākumi bibliotēku nozares

*Ar kolēģiem, viesojoties
Jelgavas bibliotēkā.
Foto no Evijas Vjateres
personīgā arhīva*

profesionālās kapacitātes stiprināšanai. Iztulkoti un publiskoti visi šobrīd aktuālie Starptautiskās bibliotēku asociāciju un institūciju federācijas (IFLA) dokumenti, sagatavots pirmais pārskata ziņojums par Latvijas bibliotēkām 2017. un 2018. gadā. Priecē, ka jaunajā NAP projektā ir atsauce uz šo ziņojumu! Ļoti ceru, ka ziņojuma sagatavošana kļūs par tradīciju. Un vēl vairāk ceru, ka visi Latvijas bibliotekāri ar to ir rūpīgi iepazinušies. Noteikti jāpiemin arī Bibliotēku portāla satura koncepcijas un dizaina maiņa.

Sadarbībā ar IFLA, UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Latvijas Bibliotekāru biedrību nozarē aktualizēti ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi. Lai veicinātu Latvijas bibliotēku nozares darbinieku informētību par jaunākajiem procesiem literatūrā Latvijā un pasaulē un sekmētu bibliotēku krājuma kvalitātes pilnveidošanu, jau vairākus gadus tiek sagatavots informatīvs izdevums “Literatūras ceļvedis”, Rīgā un reģionos organizētas ikgadējas konferences “Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram”.

Īpaši priecājos par Bibliotekāru stāva filozofijas attīstīšanu. Lielā mērā tas noticis, pateicoties Bibliotēkzinātnes lasītavas satura koncepcijas maiņai. Šobrīd lasītava darbojas kā multifunkcionāla telpa ar IT aprīkojumu prezentācijām un ir izmantojama dažāda formāta norisēm ar uzsvāru uz nozares un starpnozaru profesionāļu auditoriju; pazīstamākie pasākumi – “Tik-

šanās Bibliotekāru stāvā”, “Maģistru dienas”. Īpaši priecājamies, ka Bibliotekāru stāvā notiek reģionālie semināri ar LNB speciālistu dalību, kā arī par sadarbību ar LU Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācībspēkiem un studentiem. Līdztekus pasākumiem lasītava joprojām darbojas kā nozares speciālistiem, pārsvarā praktiķiem pieejama lasītava.

Vai par paveikto jūties gandarīta?

Jā, jūtos gandarīta par pēdējos gadus paveikto. Man ir ļoti svarīgi vismaz reizi gadā noorganizēt profesionālās pilnveides pasākumu katram bibliotēku darba virzienam un visām galvenajām mērķgrupām – direktoriem, metodiķiem, krājuma komplektēšanas speciālistiem, novadpētniekiem.

No visas sirds gribu tev pateikt paldies par Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferenču tradīcijas turpināšanu. Tās ir konferences gan prātam gan sirdij, izcili organizētas. Kā tu pati jūties šajās konferencēs?

Priecājos, ka katru gadu novadpētniecības konferencēs pulcējas ne vien ikgadējie apmeklētāji, bet arī jaunie kolēģi. Atziņš, ka līdztekus visiem nodaļas pasākumiem noorganizēt izbraukuma konferenci vairāk nekā 70 cilvēkiem nav viegli. Tomēr pozitīvās atsauksmes dod spēku un iedvesmu turpināt! Liela pateicība jāizsaka reģionu galvenajām

*Ģimenes izbraukumā.
Foto no Evijas Vjateres
personīgā arhīva*

bibliotēkām, kas uzņemas būt par konferenču līdzorganizatorēm un sniedz atbalstu praktisku jautājumu risināšanā. Ar lielu prieku pasākumu organizēšanā sadarbojos ar reģionu bibliotēkām, jo tā ir vienreizēja iespēja ne tikai noorganizēt konferenci, bet arī tuvāk iepazīt kolēģus – gan kā profesionāļus, gan atklāt katra personīgās īpašības un skatījumu uz lietām.

Vai par paveikto esi saņēmusi pateicības, atzinības rakstus, balvas... vai vienkārši paldies?

Neesmu saņēmusi ne pateicības vai atzinības rakstus, ne balvas. Īpaši arī neesmu tos gaidījusi. Pateicības vārdus no bibliotekāriem gan saņemu. Par to ir liels prieks! Vienmēr cenšos paturēt prātā Dalailamas teikto: “Esi laipns, kad vien tas ir iespējams.” Tas ir iespējams vienmēr. Tāpēc ar pateicības vārdiem neskopojos – ne kolēģiem, ne sadarbības partneriem.

Kādu tu iztēlojies LNB Bibliotēku attīstības centra nākotni?

Nodaļas nākotne cieši saistīta ar plānošanas dokumentiem – gan LNB attīstības stratēģiju 2019.–2023. gadam, gan sagatavošanā esošo Kultūrpolitikas pamatnostādņu un bibliotēku nozares stratēģiju 2021.–2027. gadam.

Bibliotēku attīstības centrs, gluži loģiski, darbosies kā atbalsta instruments konceptuālajos dokumentos iekļauto mērķu un uzde-

vumu īstenošanā. Mūsu darba saturs ir cieši saistīts ar nozari. Mēs nevaram savu nākotni plānot, vienkārši sēžot kabinetā, – tā ir cieši saistīta ar reālajām norisēm bibliotēku pasaulē.

Šobrīd pavisam skaidrs, ka noteikti mainīsies mūsu prioritārā mērķauditorija. Vairākus gadus viena no centra darba prioritātēm bija reģionu galveno bibliotēku kā reģionu metodisko un konsultatīvo centru stiprināšana, to darba kvalitātes un formu stiprināšana. Nākotnē tās būs akadēmiskās, speciālās un koledžu bibliotēkas. Jau šobrīd ir uzsākts nopietns darbs ar šo segmentu.

Kas tevi uztrauc, sāpina mūsdienu pasaulē, arī bibliotēku pasaulē? Vai bibliotekāra profesijai ir nākotne?

Šobrīd kā vēl nekad agrāk bibliotekāriem ir pieejami dažādi profesionālie atbalsta mehānismi: profesionālie resursi (Bibliotēku portāls, profesionālā literatūra); plašas iespējas gan fiziski apmeklēt daudzveidīgus profesionālos pilnveides pasākumus, gan noskatīties audio un video ierakstus; daudzveidīgos formātos pieejama arī Latvijas un ārvalstu profesionālā informācija un pieredzes apraksti. Mani uztrauc – vai bibliotekāri profesionālās kapacitātes stiprināšanai izmanto visu LNB kā profesionālā atbalsta centra piedāvāto. Dažreiz šķiet, ka mēs piedāvājam par daudz... Un vēl mani uztrauc neieklausīšanās citos, ātru un

vienpusēju lēmumu pieņemšana bez dziļākas analīzes un vairāku viedokļu noskaidrošanas. Taču tā, iespējams, ir šī laikmeta īpatnība, un tas skar vairākas nozares un jomas. Tas notiek dažādos līmeņos.

Kas tev palīdz pārvarēt stresa situācijas, atjaunot darbā iztērēto enerģiju?

Man ļoti patīk zemes darbi – stādīt, sēt un ravēt. Tā ir pamatīga relaksācija! Klarisas Pinkolas Estesas grāmatā “Sievietes, kuras skrien ar vilkiem” rodama atbilde, kāpēc sievietēm tik svarīgi ir zemes darbi. Esmu arī liela Latvijas ražotāju, īpaši mājsaimniecību, zemnieku atbalstītāja – cik vien varu, pārku viņu produkciju, pēdu un skatos, kas jauns, un noteikti izmēģinu. Preces pasūtu gan internetā, gan apmeklēju tirdziņus. Mani sajūsmina, cik izdomas bagāti ir mājsaimniecības, cik mērķtiecīgi un radoši viņi strādā, lai nodrošinātu iztiku sev un iepriecinātu pircējus.

Darbs ir tikai viena – dzīves redzamākā puse. Lūdz, iepazīstini ar savu ģimeni.

Ģimenē esam trīs cilvēki – bez manis vēl vīrs Jānis un dēls Miķelis. Cenšamies brīvo laiku pavadīt kopā. Viens no mūsu ģimenes kopīgajiem hobijiem ir ceļojumi. Braucam tepat pa Latviju, Lietuvu, Igauniju, Poliju. Arī dēlam, četrgadniekam, ļoti patīk ceļot, īpaši tuvas viņam ir dabas takas, kad var izpētīt kokus, puķes, kraujas un upju krastus.

Skaistākie dzīves mirkli?

Protams, viens no skaistākiem dzīves mirkļiem – dēla piedzimšana. Lai cik sentimentāli tas neskanētu, bērni piešķir dzīvei jēgu, padara cilvēku stipru, kā arī atklāj pilnīgi jaunas rakstura īpašības. Noteikti esmu kļuvusi daudz pacietīgāka, mērķtiecīga un dzīvesgudrāka.

Skaistākie mirkli man saistās arī ar vasaras vakariem. Cik vien tas ir iespējams, vasaras vakaros cenšos būt pie mūsu jūras un vērot saulrietus – sajūsmina to krāsainā daudzveidība, klusums un miers. Varu ilgi skatīties saulrietos un domās sūtīt laba vēlējumus visiem saviem tuvuajiem.

Vairāki skaisti dzīves brīži man saistās arī ar profesionālo darbību. Neaizmirstami ir

Ar dēlu.

Foto no Evijas Vjateres personīgā arhīva

mirkļi, kad redzu, ka manas idejas “aiziet” un viss notiek, kā iepriekš biju iztēlojusies... un vēl vairāk. Dažkārt neviens pat vairs neatceras, kurš ir bijis idejas ierosinātājs. Tādos brīžos es klusi pie sevis pasmaidu un no sirds priecājos. Ļoti patīk Imanta Ziedoņa “Pelēkā pasaka”, jo šķiet, ka tā ir par mani: “Es neesmu skaudīgs, man nav žēl, es pats palieku aizmugurē. Es izpūšu krāsas no sevis, kā pelēks ziepjūdens izpūš krāsainu burbuli salmiņa galā. Vai jūs tā esat pūtuši? Tad jau jūs zināt, ka es tas esmu, kas jums palīdz, — es, Pelēkais.”

Paldies par sarunu.

Pierakstījusi INTA SALLINENE
2020. gada 27. aprīlī.

Foto: Dzidra Šmita

ĀRZEMĒS

- **ZANE RAMIŅA**

Oda bibliotēkām Somijā,
lasīšanai un runas brīvībai

- **JELENA MATVEJEVA**

Bibliotēka – sadarbības
teritorija

ZANE RAMIŅA

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

ODA BIBLIOTĒKĀM SOMIJĀ, LASĪŠANAI UN RUNAS BRĪVĪBAI

Helsinki Centrālo bibliotēku “Oodi” projektēja 2005. gadā dibināta, Helsinkos bāzēta un visā pasaulē ar izciliem būvprojektiem atpazīstamību ieguvusi somu arhitektu firma “ALA Architects”, kas uzvarēja starptautiskajā būvprojekta konkursā 2013. gadā.

Gatavojoties bibliotēkas projektēšanai, Helsinku publiskās bibliotēkas un pilsētas sabiedrība ilgstoši strādāja pie ideālā publiskās bibliotēkas projektēšanas uzdevuma. Sabiedrības līdzdalība programmas izstrādē tika izvirzīta par prioritāti, aicinot katru izteikties par pakalpojumiem, kurus viņš vēlas saņemt jaunajā bibliotēkas ēkā, un telpām, kādas vēlētos redzēt bibliotēkā. Sākotnēji ikviens tika aicināts izteikt savas domas, idejas, sapņus par bibliotēku. Pilsētas iedzīvotājiem un viesiem lūdza atklāt, ko viņi vēlētos darīt bibliotēkā. Tika saņemtas visdažādākās idejas, no kurām liela daļa ir iekļauta bibliotēkas projektā. Jaunajā ēkā cilvēki vēlējas redzēt nekomerciālu, brīvi pieejamu vietu, kur satikties un gūt zināšanas. Iedzīvotāji vēlējas bibliotēku visām maņām, bibliotēku ar jauniem pasākumiem katru dienu. Vēlējas vietu, kur mācīties, apgūt jaunas prasmes, izmēģināt jaunas tehnoloģijas, piedzīvot neredzētas lietas, baudīt ikdienišķas, somiem tradicionālas lietas, veidot izglītotu, zinošu un uz sadarbību vērstu sabiedrību.

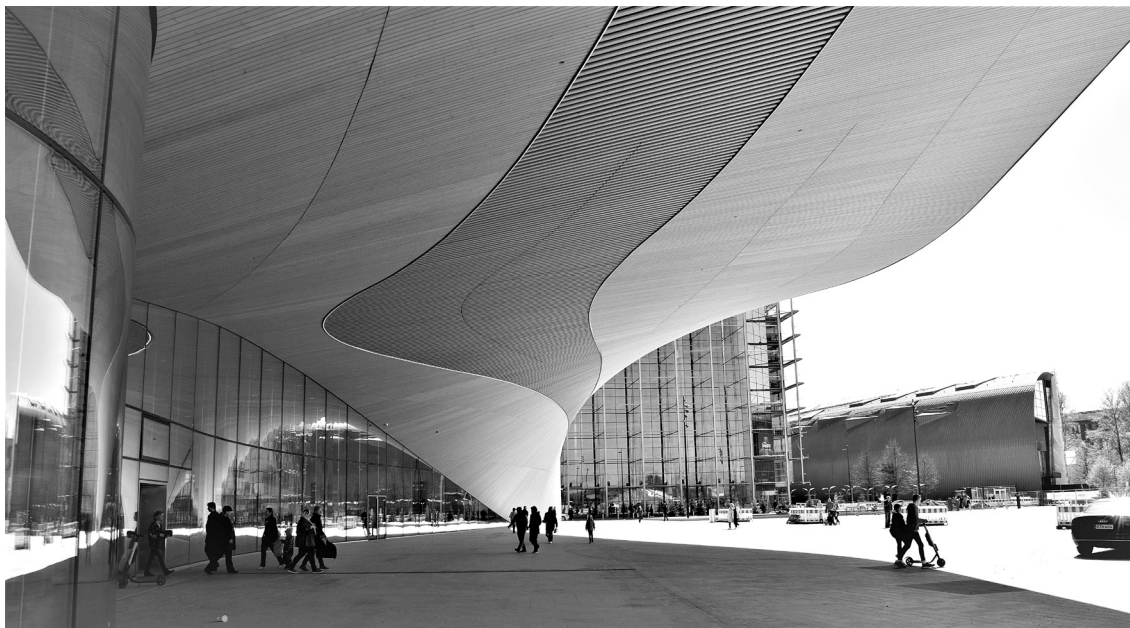
Helsinki Centrālā bibliotēka “Oodi” atrodas pašā Helsinku centrā, pretī Somijas parlamenta ēkai, kas simboliski parāda varas un tautas sadarbošanos un vienotību. Kopā ar modernās mākslas muzeju “Kiasma”, Helsinku mūzikas centru un koncertzāli “Finlandia” bibliotēka veido Kansalaistori laukumu aptverošu, kultūrai un mākslai veltītu apbūvi. Neapbūvēts zemes gabals galvaspil-

sētas centrālajā daļā 21. gs. sākumā ir bijusi ārkārtīga veiksmē, meklējot vietu jaunajai Helsinku Centrālajai bibliotēkai. 98 miljonus eiro vērtā arhitektoniski izteiksmīga ēka tika uzbūvēta uz pēdējā neapbūvētā zemes gabala Helsinku centrā.

“Oodi” kā izcila Somijas 21. gs. sākuma arhitektūras zīme, publiska un brīvi pieejama bibliotēka, ir būvēta no Somijā iegūstamiem būvmateriāliem ar somiem raksturīgu skrupulozu attieksmi pret apkārtējo vidi, klimatu, mentalitāti, pasaules sabiedrības attīstības aktualitātēm. Ēkas arhitektūrā ņemti vērā Somijai raksturīgie klimatiskie apstākļi un ar tiem saistītie cilvēku dzīves ritma paradumi.

Bibliotēkas ēkas nesošo konstrukciju shēmā ir izmantoti inovatīvi risinājumi. Ēkas nesošās konstrukcijas sastāv no tērauda kopnēm un sijām, divām masīvām metāla arkām, kas veido asimetrisku tilta konstrukciju ar 100 m laidumu pāri pirmā stāva plašajai vestibila telpai. Šī konstrukcija dod iespēju brīvi veidot telpas interjeru bez kolonnām un saglabā iespēju nākotnē būvēt zem ēkas pazemes tuneli.

17 250 m² plašajā bibliotēkā lielākā daļa ir paredzēta dažādām publiskām aktivitātēm, piemēram, kinoteātrim, individuālām un grupu mūzikas nodarbībām, izstāžu un pasākumu telpām, kafejnīcai un restorānam, pašvaldības un Eiropas Savienības informācijas telpām. Ļoti plašajā bibliotēkā ir samērā mazs grāmatu krājums – 100 000, jo “Oodi” piedāvāto pakalpojumu klāstā ļoti nozīmīgu vietu ieņem bibliotēkas e-katalogs un grāmatu rezervācija internetā pirms bibliotēkas apmeklējuma, kā arī grāmatu šķirošanas roboti, kas dod iespēju lasītājiem piedāvāt pieeju 3,4 miljonu vienību lielai grāmatu krātuvei.

Pārkare virs Helsinku Centrālās bibliotēkas “Oodi” galvenās ieejas.

Foto: Zane Ramiņa

“Oodi” ir trīs virszemes stāvi un viens pazemes stāvs, kas atvēlēts personāla vajadzībām. Katrā bibliotēkas stāvā valda sava, unikāla atmosfēra, kas rada apmeklētājiem viegli uztveramu vidi un ļauj ātri atrast meklēto.

Bibliotēkas pirmais stāvs ir vienmēr mainīgs, brīvi transformējams, pielāgojams dažādām aktivitātēm un veidots kā Kansalaistori laukuma paplašinājums iekštelpā. Trīs apmeklētājiem paredzētās ieejas dod iespēju atvērt pirmā stāva vestibulu pret ielu vai Kansalaistori laukumu, izvedot bibliotēkas funkciju ārtelpā un publiskos ārtelpas pasākumus ieviedot bibliotēkā. Te var apmeklēt konferenci, noskatīties kinofilmu, baudīt nebeidzamus uz telpas baltajām sienām projicētus digitālās mākslas priekšnesumus, izteikties par aktuālām tēmām īpašā Helsinku Informācijas centrā, uzzināt ko jaunu par klimata aktualitātēm, apmeklēt restorānu un, protams, saņemt konsultācijas no bibliotekāriem un atdot grāmatas atpakaļ bibliotēkai.

“Oodi” otrais stāvs ir izveidots par ērtu vietu darbam un dažādām aktivitātēm, kas regulāri tiek mainītas. Te ir vieta apmācībām, piemēram, somu valodas apguvei cittautiešiem, un praktiskām nodarbībām, piemēram, ēstgatavošanā, kā arī inovatīvu

tehnoloģiju pašrocīgai apguvei, piemēram, 3D printeru iemēģināšana. Šajā stāvā ir dažāda lieluma telpas ar atšķirīgu iekārtojumu, kas dod iespēju organizēt apmācības, darba grupas, seminārus, individuālās nodarbības, klusas studijas, muzicēšanas telpas, satikšanos ar kolēģiem, draugiem vai ģimeni.

Trešais stāvs ir atvēlēts grāmatām. Lieltelpas griestu forma, materiāla virsmas struktūra un virsgaismas rada plašuma un viegluma sajūtu. Visas ārsienas no grīdas līdz griestiem ir stiklotas, paverot apmeklētājiem skatu uz Helsinku pilsētu un nodrošinot vizuālu saikni ar ārtelpu. Tā ir brīnišķīga telpa, kurā ar mēbeļu izkārtojuma palīdzību ir izveidotas vietas, kur atpūsties, lasot grāmatu ērtā atpūtas krēslā ar skatu uz Somijas parlamenta ēku, iegrimt grāmatu pasaulē komfortablās lasīšanas oāzēs, rotaļāties ar bērniem bērnu bibliotēkā, klausīties pasakas noslēpumainā pasaku istabā, vērot pilsētu, apmeklēt bibliotēkas kafejnīcu, lasīt periodiku, klausīties akustiskās mūzikas priekšnesumus, brīvpieejas plauktos paņemt iepriekš rezervētās grāmatas, saņemt bibliotekāra konsultācijas vai nopietni pievērsties studijām. Tas viss ir apvienots vienā telpā, katrai funkcijai radot ērtu vidi. Telpas plānojums ir viegli

pārredzams, bet dažādo mēbeļu iekārtojums dod iespēju cilvēkiem atrast sev piemērotāko vietu, kur uzkavēties, lasīt, sarunāties, mācīties vai vienkārši atpūsties.

Visās bibliotēkas brīvpieejas telpās ir pievērsta uzmanība telpas dizainam, kas nodrošina vides pieejamību, funkcionalitāti un telpas akustisko kvalitāti – visi stāvi ir pieejami no lifta, grīdas segumā ir iestrādātas reljefas zīmes vājredzīgiem un neredzīgiem cilvēkiem, informācijas norādes ir veidotas ar kontrastējošām krāsām, un apzīmējumos tiek lietots Braila raksts. Telpas ir iekārtotas ar mēbelēm, kas piemērotas kā bērniem, tā pieaugušajiem. Telpu apdarē un iekārtojumos ir lietoti dažādi skaņu absorbējoši virsmu materiāli un interjera elementi, lai nodrošinātu augstu akustiskā komforta līmeni.

Būtiska nozīme telpu interjerā ir krāsai. Ir lietoti dabiski krāsu toņi un salikumi, kas harmoniski nojauc robežu starp iekštelpu un ārtelpu. Pirmā stāva grīda un griesti ir melnā krāsā, ko notušē griestu plaknēs lietoto Somijas egles līstīšu tonis. Melnā krāsa kontrastē

ar baltajām antresola stāva sienām, uz kurām tiek demonstrēti digitālās mākslas darbi. Otrajā stāvā dominē tumšie toņi, bet trešais stāvs apmeklētājiem atveras bezgalīgi gaišs, cerīgs un viegls.

Ēkā ir vietas, kurās racionalitāte un funkcionalitāte ir piekāpusies ēkas idejas, arhitektūras un nesošo konstrukciju priekšā, vietām radot grūti izmantojamus vai vispār neizmantojamus grīdu kvadrātmetrus. Tādi zemo griestu dēļ ir pirmajā stāvā, nefunkcionālas vietas un grūti pamanāmas nesošās konstrukcijas cilvēka auguma līmenī ir ēkas otrajā stāvā, bet trešajā stāvā ir plašas, slīpas grīdas plaknes, kuras nav pieejamas visiem apmeklētājiem. Minēto trūkumu novēršanai tiek pārkārtots telpu funkcionālais aprīkojums vai lietotas mēbeles, kas novirza bibliotēkas apmeklētāju uz drošu ceļu. Kā atzinuši “Oodi” bibliotekāri, apmeklētāji ienes jaunas idejas bibliotēkas iekārtojumā un dažas šobrīd telpās redzamās mēbeles vai to izkārtojums ir radies ēkas lietošanas laikā, pielāgojot to jauniem priekšlikumiem. Piemēram, trešā

Helsinki Centrālās bibliotēkas “Oodi” trešā stāva kopskats.

Foto: Zane Ramiņa

Helsinku Centrālā bibliotēka "Oodi".

Foto: Zane Ramiņa

stāva lieltelpa ir papildināta ar krēsliem gar stikloto fasādi, jo cilvēkiem ļoti patīk tur uzturēties un baudīt skatu pa logu. Gar trešā stāva austrumu fasādi, tuvu pie bērnu literatūras nodaļas ir novietoti paklāji, kur vecāki var atstāt bērnu ratiņus.

2019. gada 27. augustā Starptautiskajā bibliotēku asociāciju federācijas (IFLA) Pasaules bibliotēku un informācijas kongresā Atēnās Helsinku Centrālā bibliotēka "Oodi" tika izvēlēta par "2019. gada publisko bibliotēku". "Oodi" tika atzīta par labāko 16 visas pasaules publisko bibliotēku ēku kon-

kurencē! Bibliotēkas direktore Anna Marija Soininvāra (*Anna-Maria Soininvaara*) atzina, ka "Oodi" tika projektēta ilgā laika periodā kopā ar bibliotēkas lietotājiem. Darba laikā tika saņemti vairāk nekā 2000 ierosinājumu, kuri iedvesmoja "ALA Architects" arhitektus. Uzreiz pēc atklāšanas bibliotēkas lietotāji "Oodi" ir pieņēmuši kā savu bibliotēku un ļoti lepojas ar to. Anna Marija Soininvāra to uzskata par lielu veiksmi. Gada publiskās bibliotēkas tituls parāda, ka "Oodi" ir pamanījusi un augstu novērtē arī pasaules sabiedrība.

JEĻENA MATVEJEVA

Minskas Valsts publisko bibliotēku centralizētās sistēmas direktora vietniece

BIBLIOTĒKA – SADARBĪBAS TERITORIJA

Rīgas domē.

Foto: Daina Ģeibaka

Rīgas Centrālās bibliotēkas un Minskas Jankas Kupalas Centrālās bibliotēkas sadarbība aizsākās ar RCB direktores Dzidras Šmitas vizīti mūsu bibliotēkā Rīgas dienu laikā 2016. gada maijā.

Saskaņā ar vienošanos 2016. gada 14.–15. septembrī Baltkrievijas Bibliotēku dienu laikā bibliotēkā viesojās RCB direktore Dzidra Šmita un direktora vietniece Doloresa Veilande. Vizītes laikā Baltkrievijas publikai tika demonstrētas divas latviešu fotomākslinieku izstādes – Valtera Poļakova “Viena diena bibliotēkas dzīvē” un Imanta Urtāna “Diena kopā ar bibliotekāru”. Izstādes jau bija viesojušās Lietuvā, Igaunijā, Zviedrijā, Somijā, Vācijā un Polijā. Šīs ekspozīcijas ir profesionālu fotogrāfu un bibliotēkas sadarbības unikāla pieredze. Mēs pat iedomāties

nevarējām, ka mūsu ikdienas darbs varētu kļūt par tēmu interesantām, dzīvi apliecinotām fotogrāfijām. Lasītājiem un bibliotekāriem šīs izstādes bija patiens atklājums.

Tā paša gada septembra beigās Rīgas puse uzaicināja Minskas delegāciju piedalīties starptautiskā novadpētniecības konferencē, kas bija veltīta Rīgas Centrālās bibliotēkas 110. jubilejai. Rīgu apmeklēja Minskas pilsētas izpilddomnieces Kultūras pārvaldes galvenā speciāliste Marina Jaskuka, Minskas Bērnu bibliotēku sistēmas direktore Tatjana Šveda un Jankas Kupalas Centrālās pilsētas bibliotēkas direktora vietniece Jeļena Matvejeva (Елена Матвеева). Pirmo pieredzi guvām, saņemot atbildi uz jautājumu, kāpēc bibliotēkas jubileja tiek atzīmēta Rīgas domē, nevis Rīgas Centrālajā bibliotēkā. Tā

bija šāda: bibliotēkas jubileja jāsvin ar vērienu, jo domniekiem jāredz un jāsaprot, ka bibliotēkai ir sava, nozīmīga vieta pilsētas kultūrvidē. Atzīmēšu, ka Minskas Centrālā bibliotēka savu 70. jubileju 2019. gadā svinēja Minskas pilsētas Rātsnamā. Bibliotēkas dzimšanas diena ir lielisks iemesls, lai par sevi atgādinātu un pievērstu sev sabiedrības uzmanību.

Vizītes laikā Rīgā mēs apmeklējām Rīgas Centrālo bibliotēku, vairākas filiālbibliotēkas, RCB Bibliotēku dienestu un Latvijas Nacionālo bibliotēku. Mūsdienīgs tehniskais un bibliotekārais aprīkojums, skaists interjers, ērtas mēbeles – tas viss vairo bibliotēku pievilcību lasītājiem. Mums ļoti patika ideja bibliotēku nosaukumos atspoguļot to atrašanās vietu, nevis vienkārši sanumurēt tās. Īpaši gribas atzīmēt lielo un vietējām kopienām nozīmīgo novadpētniecības darbu. Ar lielu mīlestību un

izdomu tiek sagatavoti un atjaunoti novadpētniecībai veltīti stūrīši, kas stāsta par vietas vēsturi un pazīstamiem novadniekiem.

Pašlaik nav pārāk daudz cilvēku, kas vēlētos apmeklēt un lietot lasītavas šī vārda tradicionālajā nozīmē. Rīgas bibliotēkās atrasta veiksmīga izeja – šeit tiek veidotas kompaktas, klusas zāles tiem, kuriem patīk noslēgtas telpas.

Katrai Rīgas bibliotēkai ir kaut kas īpašs, sava rozīnīte. Nav iespējams aizmirst RCB “Saulaino dienu bibliotēku” Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā un Lucavsalu, kur gada siltajā laikā darbojas pludmales bibliotēka. Mūs ļoti ieinteresēja rīdzinieku piedze bibliotekāro pakalpojumu sniegšanā tiem cilvēkiem, kuri nonākuši grūtā dzīves situācijā, – ārējie apkalpošanas punkti Rīgas patversmes dienas centrā un Brasas stingrā režīma cietumā.

*Izstāde Minskas bibliotēkas logos.
Foto: Sergejs Lukašovs*

*Konferencē referē Dzidra Šmita.
Foto: Jeļena Matvejeva*

*RCB Pieaugušo literatūras nodaļā.
Foto: Daina Ģeibaka*

Gribam pateikties mūsu viesmīlīgajiem saimniekiem par komfortablu apmešanās vietu pašā Vecrīgas centrā un lielisko kultūras programmu. Brīnišķīgais svētku galds Rīgas biržas telpās deva iespēju ne vien iepazīties ar Rīgas Centrālās bibliotēkas darbiniekiem, bet arī satikties ar seniem draugiem – kolēģiem no Viļņas. Paldies RCB galvenajai bibliotekārei Inesei Ruskulei par interesanto ekskursiju pa Vecrīgu. Un, protams, ar lielu sirsnību atceramies skaistuli Jūrmalu un mūsu kopīgo pastaigu ar Rīgas kolēģiem, kuras laikā, kā jau visi bibliotekāri, runājām par darbu. Sarunas laikā uzaicinājām kolēģus nākamajā gadā apmeklēt starptautisko konferenci “Bibliotēka. Vairāk nekā arvien” Minskā, Jankas Kupalas Centrālajā bibliotēkā.

Mūsu abpusējā sadarbība turpinājās 2017., 2018. un 2019. gadā. Ikgadējā konference Minskā sniedza lielisku iespēju dalīties ar darba rezultātiem un radošajām iecerēm. Mūsu viesņa no Latvijas, RCB direktore Dzidra Šmita, prezentēja apskatu “Bibliotēka iet pie lasītāja”, kas bija veltīts bibliotēkas ārējiem apkalpošanas punktiem tur, kur tas visvairāk nepieciešams pilsētas iedzīvotājiem. Savukārt 2018. gada prezentācija “Plastiskā

operācija bibliotēkai” stāstīja par to, kā radīt komfortablu bibliotēkas telpu un labvēlīgu vidi lasītāju pašrealizācijai, kas savukārt veicina grāmatas un lasīšanas popularitāti sabiedrībā, veido bibliotēkas tēlu un nojauc barjeru starp lasītāju un bibliotekāru.

2017. gada decembrī Rīgu apmeklēja Minskas Valsts publisko bibliotēku centralizētās sistēmas direktore Jeļena Kubiškina. Arī viņa atzīmēja Rīgas bibliotēku draudzīgo un atvērto attieksmi pret lasītāju, krājumu aktualitāti un Rīgas kolēģu profesionalitāti.

2019. gada 3. oktobrī Minskas Rātsnamā savu 70. jubileju atzīmēja Jankas Kupalas Centrālā bibliotēka. Par godu šim svinīgajam notikumam tika sarīkota starptautiskā konference “Publiskā bibliotēka pilsētas vēsturē”. Lielā jubileja pulcināja daudz viesu, lasītāju, bibliotēkas draugu un sadarbības partneru. Pateicamies Rīgas kolēģiem par atbalstu un sirsnīgajiem novēlējumiem.

Mūsu draugiem – Rīgas bibliotekāriem – novēlam uzplaukumu un daudz uzticamu lasītāju!

No krievu valodas tulkojusi
Daina Ģeibaka

Foto : Daina Ģeibaka, Anna Dunajevska

PAŠU MĀJĀS

• MAIJA MAURIŅA

Krājuma popularizēšana –
no teorijas un prakses

• GIDA ZEPKĀNE

Jauno bibliotekāru skola.

• EVITA HOFMANE, SANTA MŪRNIECE

Kultūras trešdienas Rīgas
Centrālās bibliotēkas Pludmales
lasītavā

• VINETA BAŠKO

RCB un Rīgas vispārizglītojošo
skolu bibliotēku sadarbība
2019. gadā. Inventarizācijas,
reorganizācijas, pārmaiņas

• INTA SALLINENE

“Rīgas Centrālās bibliotēkas
bibliotekāru atmiņu grāmata”:
sastādītāja piezīmes

• MARGITA ZEMĪTE

Bišumuižas bibliotēka
pārmaiņu vējos

• TATJANA MEDNE

Iļģuciema filiālbibliotēkas
sadarbība ar Rīgas Jauno tehniķu
centru

MAIJA MAURIŅA

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

KRĀJUMA POPULARIZĒŠANA – NO TEORIJAS UN PRAKSES

Pēdējos gados izmaiņas skārušas visus bibliotekārā darba procesus. Bibliotēku darbā arvien aktīvāk ienāk jaunākās tehnoloģijas, sociālie tīkli, bibliotēkām un to darbiniekiem nākas "cīnīties" par saviem lietotājiem ar daudziem konkurentiem un arī aktīvi pierādīt saņemta finansējuma pamatotu izlietojumu, aizvien paaugstinot sniegtā universālā informācijas pakalpojuma kvalitāti.

Arvien svarīgāku lomu šajos procesos ieņem darbs pie krājuma atklāsmes un popularizēšanas. Laiks, kad krājuma popularizēšana aprobežojās ar ne pārāk uzrunājošām grāmatu izstādēm, kuras ietvēra dažas atvērtas un neatvērtas grāmatas un standartizētu virsrakstu (piemēram, par attiecīgā autora jubileju vai tuvajiem gadskārtu svētkiem), ir uz neatgriešanos aizgājis.

Bibliotēkas krājuma popularizēšana mūsdienās ietver:

- plauktu izstādes;
- tematiskās izstādes;
- izstāžu ciklus;
- literārās stundas;
- jauno grāmatu dienas;
- jaunāko (vai konkrētai mērķauditorijai adresētu) grāmatu sarakstus;
- grāmatu, bibliotēkā pieejamo elektronisko resursu (datubāzu, e-grāmatu) apskatus – prezentācijas;
- tā saucamās ilustratīvās formas – bibliotēkas krājumu popularizējošus attēlus, plakātus, bukletus u. tml.;
- individuālu sarunu.

Pie pēdējā punkta – individuālas sarunas ar lasītāju – gribas minēt citātu no Balvu reģiona bibliotēku darba pārskata par 2016. gadu (brīvi pieejams internetā), kurā Skujetnieku bibliotēkas vadītāja rak-

sta: "Esmu sapratusi, ka lasīšanu veicina vienkārša saruna par to, cik grāmata ir aizraujoša. Sarunājoties ar jauniešiem, it kā starp citu var ieminēties, ka nakts pagāja negulēta Ievas Melgalves "Mirusie nepiedod" dēļ, un nākamajā mirklī jau kāds vēlas to pārbaudīt. Mazā bibliotēkā nav iespējami lieli pasākumi, bet ir iespējams ieinteresēt ar savu pieredzi un atklātu sarunu."

Grāmatu un literatūras izstādes, protams, joprojām saglabā savu aktualitāti krājuma popularizēšanā, bet tikai kā viena no iespējamajām šī darba formām un neapšaubāmi tikai kvalitatīvā, profesionālā izpildījumā. Šis nav gadījums, kad jebkāds ir labāk nekā nekāds un – jo vairāk, jo labāk. Ja bibliotēkas personālam kādu objektīvu vai subjektīvu iemeslu dēļ nav iespējams šim darbam konkrētajā brīdī veltīt pienācīgu uzmanību un resursus, labāk no kādas paviršāk veidotas literatūras izstādes atteikties un veidot tās mazākā skaitā, bet tiešām kvalitatīvas un lietotāju uzrunājošas. Darot šo darbu, bibliotekāram vienmēr vajadzētu uzdot sev jautājumu: kāpēc es šo izstādi veidoju un tērēju tam savu darba laiku? Tāpēc, ka vadītāja lika? Lai būtu ko ierakstīt darba pārskatā? Lai vienkārši aizpildītu tukšu vietu? Vai – lai tiešām uzrunātu un ieinteresētu apmeklētāju izstādītajā tematā un literatūrā?

Atkarībā no mērķiem un uzdevumiem arī šai tradicionālajai krājuma popularizēšanas metodei – literatūras izstādei – mūsdienās iespējamas visdažādākās formas un veidi:

- tradicionālās;
- virtuālās;
- multimedialās;
- interaktīvās;
- ceļojošās, mobilās;

RCB Daugavas filiālbibliotēkā.

Foto: Anna Dunajevska

- informatīvās;
- lietišķās vai bibliotēku pasākumus papildinošās.

Visu publisko bibliotēku sniegto pakalpojumu un iespēju, tai skaitā krājuma, popularizēšanā arvien lielāku nozīmību iegūst elektroniskās formas, īpaši sociālie tīkli. Teju visas krājumu popularizējošās aktivitātes iespējams organizēt arī elektroniski – virtuālās grāmatu izstādes, literatūras saraksti, sarunas, diskusijas un daudzviet tik populārās spēles un viktorīnas par grāmatām. Kā visattīstītāko un daudzveidīgāko šo pakalpojumu sniedzēju Latvijas mērogā var minēt Latgales Centrālo bibliotēku, kura šīm darba formām atvēlējusi ievērojamus darbinieku un laika resursus, jo arī šajā formātā svarīgi ievērot kvalitatīva satura, formas un darbinieku ieinteresētības principus. Daudz jaunu ideju un iedvesmas var smelties Latgales Centrālās bibliotēkas mājaslapā, tīmekļu vietnēs, kā arī profesionālajos semināros ar šīs bibliotēkas pārstāvju piedalīšanos.

Smelties iedvesmu, idejas un praktiskus risinājumus krājuma popularizēšanai var arī citu bibliotēku darbā – gan no kolēģiem Rīgas Centrālajā bibliotēkā un tās

filiālbibliotēkās, gan no citām Latvijas un ārzemju bibliotēkām.

Turpinājumā tiks aplūkoti raksturīgākie un arī interesantākie krājuma popularizēšanas piemēri Rīgas Centrālās bibliotēkas sistēmā. Jāatzīst, ka kolēģi krājuma popularizēšanā joprojām izmanto galvenokārt tradicionālās darba formas. No elektroniski veiktajiem krājuma popularizēšanas pasākumiem visizplatītākā ir elektroniski veidotu literatūras sarakstu nosūtīšana pa e-pastu. Tie ir jaunāko grāmatu saraksti vai tematiskie saraksti, kas domāti konkrētai mērķauditorijai vai sadarbības partneriem, piemēram, pedagogiem. Tāpat elektroniski – gan Rīgas Centrālās bibliotēkas mājaslapā, gan sociālo tīklu kontos – tiek popularizētas krājuma aktualitātes un krājumu atklāsmes pasākumi bibliotēkās.

Bet, arī darbojoties tradicionāli, iespējams šo darbu veikt kvalitatīvi un profesionāli, par ko var pārliecināties gan bibliotēku apmeklējumos, gan bibliotēku darba pārskatos. Vispopulārākā krājumu jaunieguvumus popularizējošā forma joprojām ir “Jauno grāmatu dienas”. Tās notiek lielākajā daļā bibliotēku un, visticamāk, savu aktualitāti saglabās arī turpmāk. Tomēr bibliotēkas sāk izvērtēt jaunieguvumu dienu nepieciešamību un to, cik resursu to veidošanā patērēt. Piemēram, lai nekavētu grāmatu nonākšanu pie lasītāja, Sarkan-daugavas filiālbibliotēka no jaunieguvumu dienām ir atteikusies, popularizējot jaunumus ar sarakstiem.

Vairākās filiālbibliotēkās krājuma popularizēšanai joprojām tiek praktizēti dažāda satura literatūras apskati. Taču kolēģu vidū pret šo darba formu attieksme nav viennozīmīga – daudzi uzskata, ka to sagatavošanā jāiegulda pārlietu lieli resursi, tie kavē grāmatu nonākšanu pie lietotājiem un ne vienmēr piesaista plānoto apmeklētāju skaitu. Tā, piemēram, Juglas filiālbibliotēka un filiālbibliotēka “Vidzeme” no literatūras apskatiem ir atteikusies. Bet citas filiālbibliotēkas – “Pārdaugava”, “Kurzeme”, Ilguciema un Mežciema bibliotēkas – turpina tos veidot. Ilguciema filiālbibliotēkā jaunieguvumu

Lasītākās grāmatas.

Foto: Daina

Ģeibaka

apskati tiek veidoti arī darbiniekiem. Mežciema filiālbibliotēka reizi mēnesī rīko jauno grāmatu apskatus īpaši senioriem. Apsveicami, ja filiālbibliotēkas šim darbam nepieiet formāli – ieklausās lietotāju vēlmēs un vajadzībās un ar literatūras apskatiem uzrunā konkrētu, tajos ieinteresētu auditoriju vai piesaista jaunu, piemēram, izveidojot un prezentējot literatūras apskatus apkaimē esošajiem sadarbības partneriem. Bet, ja šis darbs nenes gaidītos rezultātus un neizraisa mērķauditorijas interesi, vajadzētu izvērtēt literatūras apskatu nepieciešamību un varbūt labāk pievērsties citām krājuma popularizēšanas metodēm.

Jau 2018. – Latvijas simtgades gadā –, kad latviešu autoru darbi tika aktīvi izmantoti teātra iestudējumos un filmu scenārijos, bibliotēkās varēja vērot šo darbu un autoru pēkšņu popularitāti. Tas liek secināt, ka gan teātri, gan filmu studijas un televīzijas saturs veidotāji ar savu darbību mūsdienās netieši kļūst par bibliotēku krājumu popularizētājiem. Šis apstāklis – ka kāds jau brīnišķīgi izreklamējis un piesaistījis uzmanību bibliotēku krājumam –, aktīvi jāizmanto bibliotēku darbā, atsaucoties tam ar konkrētā autora, darba, arī temata popularizēšanu krājuma atklāsmes pasākumos. Šī ir brīnišķīga iespēja ieinteresēt lasītājus kāda autora daiļradē kopumā un rosināt iepazīties ne tikai ar pēkšņi populāru kļuvošu darbu. Piemēram var minēt Vizmas Belševicas

“Billi”, Anšlava Eglīša “Homo novus”, Māra Bērziņa “Svina garšu”. Šādā veidā krājuma popularizēšana, visticamāk, būs daudz uzrunājošāka nekā kārtējā grāmatu izstāde autora ne pārāk ievērotas jubilejas sakarā. Daudzas filiālbibliotēkas savos pārskatos minējušas, ka jau aktīvi izmanto šīs situācijas savā darbā (Centrālās bibliotēkas Pieaugušo literatūras nodaļa, filiālbibliotēkas “Avots”, “Pārdaugava”, “Zemgale” u. c.). Filiālbibliotēka “Zemgale” kā viena no pirmajām sava krājuma popularizēšanai izmantojusi lietotāju interesi par jauno televīzijas raidījumu “Literatūra” – izveidojot izstādi ar raidījumā aplūkotajām grāmatām, kas pieejamas bibliotēkas krājumā. Savukārt Centrālās bibliotēkas Pieaugušo literatūras nodaļa sava krājuma popularizēšanai 2017. gadā iedvesmojusies no radioraidījuma “Radio mazā lasītava”, izveidojot stendu ar šādu nosaukumu un tajā izvietojot grāmatas, kuru fragmentus minētajā radioraidījumā katru svētdienu lasīja aktieris Gundars Āboliņš. Pēc katra raidījuma stends tika papildināts.

Interesantu piemēru var minēt arī no Juglas filiālbibliotēkas darba. Šī filiālbibliotēka izvēlējusies popularizēt latviešu autorus un oriģinālliteratūru ar Latvijas Rakstnieku savienības laikraksta “KonTEKSTS” 2019. gada kalendāra starpniecību. Filiālbibliotēkā tika izstādītas katrā mēnesī kalendārā ievietotā autora grāmatu izstādes, piemēram, Uldis Bērziņš, Gundega Repše, Andra Manfelde,

Inga Gaile, Pauls Bankovskis. Izstāde tika izstādīta pastāvīgā vietā, kur lietotāji varēja iepazīties arī ar pašu laikrakstu "KONTEKSTS".

Ja bibliotēkās atrodas kādas unikālas vienības vai kolekcijas, to popularizēšanai jāvelta īpaša uzmanība. Kas ir tas, kas atrodams tikai jūsu bibliotēkā, ar ko patiesi lepojaties, ko vienmēr rādāt ciemiņiem? Ja šādas vienības bibliotēkas krājumā ir atrodamas, vai tās tiek pietiekoši atklātas un popularizētas arī ikdienas darbā? Rīgas Centrālā bibliotēka īpaši lepojas ar unikālu izdevēja Helmara Rudziša apgāda "Grāmatu Draugs" kolekciju. Tā atrodas filiālbibliotēkas "Avots" krājumā – atsevišķā telpā, kas nosaukta par Helmara Rudziša lasītavu. Iespēja iekārtot šādu lasītavu radusies, pateicoties Helmara Rudziša pēcteču bagātīgajam apgāda "Grāmatu Draugs" grāmatu dāvinājumam, kas ar Amerikas latviešu laikraksta "Laiks" atbalstu tika nodots Rīgas Centrālajai bibliotēkai.

Lai popularizētu šo unikālo kolekciju, filiālbibliotēka "Avots" regulāri rīko apgāda "Grāmatu Draugs" izdoto grāmatu izstādes – gan tematiskās, gan vispārējās. Piemēram, sakarā ar apgāda jubileju 2016. gadā bib-

liotēkā tika izveidota plaša izstāde par Helmara Rudziša dzīvi un darbību "Draugs tev un tavai grāmatai", tika izstādītas arī kolekcijas grāmatas. Apmēram reizi ceturksnī īpašā stendā tiek izvietota izstāde "Helmara Rudziša kolekcija" (latviešu daiļliteratūra, vēstures grāmatas par Latviju, ārzemju literatūras tulkojumi). Kolekcijas krājums regulāri tiek izmantots arī citu literāru un tematisku izstāžu veidošanā – Latvijas simtgadei veltītajā izstāžu ciklā "Latvijas gredzens", Rīgas svētkiem veltītajā izstādē "Mana, tava, mūsu skaistā Rīga", valsts svētkiem sagatavotajā izstādē "Viņi cīnījās par Latvijas brīvību". Šīs grāmatas izmantotas rakstnieku J. Jaunsudrabiņa, A. Čaka, K. Hamsuna u. c. jubileju izstādēm. Pēc jau pieminētās filmas "Homo novus" iznākšanas, atsaucoties bibliotēkas lietotāju lielajai interesei ne vien par konkrēto grāmatu, bet arī par Anšlava Eglīša daiļradi kopumā, filiālbibliotēkā "Avots" tika popularizēts Helmara Rudziša krājumā plaši pārstāvētais rakstnieka literārais mantojums.

Krājuma popularizēšanā aktīvi jāizmanto arī citas bibliotēkā notiekošās aktivitātes – lietišķās izstādes, tikšanās ar autoriem, muzikālie pasākumi. Vairākās filiālbibliotēkās

Arhitektu zinātnisko un literāro darbu izstāde "Raksti" – krājuma atklāšme.

Foto: Daina Ģeibaka

jau izmanto šo krājuma atklāsmes metodi. Piemēram, Juglas filiālbibliotēkā ar plašu literatūras izstādi papildināta bibliotēkas telpās izstādītā fotoizstāde “Latvijas dievnami”, bet filiālbibliotēkā “Kurzeme” izstādē “Cimdu Jettei – 95” apmeklētāji varēja iepazīties gan ar filiālbibliotēkā pieejamajiem materiāliem par Cimdu Jetti, gan arī aplūkot meistas darbinātos cimdos. Tomēr vēl ir iespējams daudz aktīvāk sasaistīt bibliotēku pasākumus ar krājuma popularizēšanu.

Gribas minēt veiksmīgu piemēru no Pļavnieku filiālbibliotēkas darba. Šajā filiālbibliotēkā tika veidotas Latvijas simtgadei veltītas krājuma atklāsmes izstādes “Atmiņu kolāža – Latvija 20. gadsimta 60.–70. gadi” un “Latvijā es dzīvoju, Latvijā es cerēju – 80.–90. gadi”, kas tika papildinātas ar liecībām no bibliotēkas lietotāju privātajiem arhīviem. Tātad bibliotēkas krājuma popularizēšanā tika iesaistīti arī paši bibliotēkas lietotāji.

Interesantas idejas krājuma popularizēšanā kolēģi var pasmelties arī no Sarkandaugavas filiālbibliotēkas darba. 2018. gadā šī bibliotēka organizēja krājuma atklāsmes pasākumu ciklu “Īpašās grāmatas”. Katra cikla izstāde pievērsās kāda īpaša satura grāmatām: “Grāmatas ar laimīgām beigām” (varētu būt arī “Grāmatas ar skumjām beigām”), “Grāmatas, pēc kuru motīviem uzņemtas filmas”, “Grāmata, ko izlasīt vienā dienā”. Iespēju šos tematus papildināt noteikti vēl ir ļoti daudz.

Apsveicami, ka pēdējā laikā filiālbibliotēkas arvien aktīvāk popularizējušas RCB vienotā krājuma iespējas. Tā, piemēram, filiālbibliotēkā “Avots” sadarbībā ar Repozitārija Pasīvo krājumu tika izveidotas divas plašas grāmatu izstādes pasākumiem “Puškins – mīlestības burvis” un “Ivans Krilovs – rakstnieks, bibliotekārs un ierēdnis.” Bet filiālbibliotēkā “Vidzeme” tika organizētas Aktīvā Repozitārija popularizēšanas dienas – pavisam 14. Tajās tika eksponētas 84 bibliotēkuru atlasītas nozaru un daiļliteratūras grāmatas. Lasītājiem bija arī iespēja reģistrēt pieprasījumu pēc Repozitārija grāmatām, saņemt konsultāciju par darbu ar elektronisko katalogu, me-

lējot un pasūtot Repozitārija grāmatas, kā arī saņemt izdales materiālus par RCB Repozitāriju.

Bibliotēku krājumu pašlaik veido ne tikai tradicionālie drukātie informācijas nesēji, bet arī to elektroniskās formas, piemēram, datubāzes un e-grāmatas. To iegādei vai abonēšanai bieži vien tiek tērēti ievērojami finanšu līdzekļi, bet ne vienmēr šī krājuma daļa tiek pienācīgi atklāta un popularizēta. Šai jomā bibliotēkām vēl paveras plašas iespējas.

2019. gadā jaunas iespējas bibliotēkām pavērusi “3td e-GRĀMATU bibliotēka”. Apsveicami, ka bibliotēkas aktīvi sniedz lietotājiem visu nepieciešamo informāciju par šī pakalpojuma pieejamību un iespējām. “3td e-GRĀMATU bibliotēkas” ieviešanu publiskajās bibliotēkās atzinīgi novērtējuši gan bibliotekāri, gan lietotāji. Kā zināms, “3td e-GRĀMATU bibliotēka” ir pakalpojums, kas reģistrētajiem pašvaldību publisko bibliotēku lietotājiem piedāvā bez maksas lasīt e-grāmatas tiešsaistē mobilajā ierīcē vai datorā. Šo iespēju Valsts vienotajā bibliotēku informācijas sistēmā nodrošina Kultūras informācijas sistēmu centrs sadarbībā ar SIA “Tieto Latvia”, un tas ir būtisks mūsu krājuma papildinājums. Jau šobrīd lasītājiem piedāvāto e-grāmatu skaits pārsniedz vairāk nekā divsimt nosaukumu. Piedāvāta tiek galvenokārt daiļliteratūra – gan latviešu literatūras klasika, gan mūsdienu autoru darbi, kas iemantojuši lasītāju atzinību. Tāpat šeit pieejama arī literatūra bērniem un jauniešiem, biogrāfiski un dokumentāli darbi, dzeja, arī nozaru literatūra. Priecē, ka piedāvāto e-grāmatu klāsts tiek regulāri papildināts.

Filiālbibliotēkās organizēti “3td e-GRĀMATU bibliotēku” popularizējoši pasākumi. Piemēram, filiālbibliotēkā “Avots” tika veidota informatīva izstāde ceļvedis “Lasām elektroniski!”. Katram bibliotēkas apmeklētājam tika piedāvāts arī informatīvs buklets. Biķernieku filiālbibliotēkā jaunā pakalpojuma iespējas tika popularizētas izstādē “Iepazīstam 3td e-grāmatas”. Bibliotēku darbinieki snieguši lietotājiem arī indi-

viduālas konsultācijas par jaunā pakalpojuma izmantošanu (Bišumuižas, Daugavas, Jaunciema filiālbibliotēkas, filiālbibliotēkas “Kurzeme” un “Vidzeme”). Bolderājas filiālbibliotēkā “3td e-GRĀMATU bibliotēkas” iespējas popularizētas īpaši senioru auditorijai kluba “Skaļā doma” nodarbībā. Centrālās bibliotēkas Pieaugušo literatūras nodaļa un Juglas filiālbibliotēka uzsver, ka jaunā pakalpojuma iespējas īpaši un atkārtoti ieteiktas lietotājiem, kuri pierakstījušies rindā uz pieprasītākajām grāmatām. Savukārt filiālbibliotēkas “Pūce” un “Zemgale” “3td e-GRĀMATU bibliotēku” bija izvēlējušās kā 2019. gada Digitālās nedēļas aktualitāti. Varam lepoties, ka pirmajā “3td e-GRĀMATU bibliotēkas” darbības gadā RCB lietotāji bijuši aktīvākie tās izmantotāji gan pēc reģistrēto lietotāju, gan pēc izlasīto grāmatu skaita: autorizēto lietotāju skaits 1289, e-grāmatu izsniegums 4687.

Apsveicami, ka vairākas filiālbibliotēkas ne tikai informē lietotājus par pieejamajiem e-resursiem, bet savā darbā izmanto arī to

piedāvāto saturu, piemēram, papildinot ar šajos resursos atrodamajiem materiāliem literatūras izstādes un bibliotēkas pasākumus (par rokdarbiem, dārzkopību, vēsturi u. c.) un uzsverot, ka šie materiāli ņemti no konkrētajiem resursiem un tie visiem ir brīvi pieejami bibliotēkā.

Nobeigumā var secināt, ka krājuma atklāsmē un popularizēšanā nenoliedzami tiek ieguldīts liels darbs, tomēr vēl ir daudz iespēju paaugstināt tā efektivitāti. Galvenais ieteikums: ne tikai turēties pie tradicionālajām, gadu gadiem izmantotajām metodēm, bet meklēt un izmantot arī jaunas, inovatīvas, lietotāju uzrunājošas darba formas. Tāpat, organizējot bibliotēkas ikdienas darbu, krājuma popularizēšanai jāieplāno pietiekoši daudz laika un darbinieku resursi. Un vēl – neaizmirst fiksēt visus “veiksmes stāstus”, jaunās veiksmīgās darba formas, lietotāju atsauksmes un vēlmes, arī iespējamās problēmas krājuma popularizēšanā, lai tās atspoguļotu darba pārskatos, tādā veidā daloties ar pārējiem kolēģiem.

Krājuma atklāsmē RCB.

Foto: Daina Ģeibaka

GIDA ZEPKĀNE

RCB Bibliotēku dienesta vadītāja

JAUNO BIBLIOTEKĀRU SKOLA

Kad jauns darbinieks uzsāk darba gaitas, viņš tiek iepazīstināts ar iestādes prasībām un iekšējiem kārtības noteikumiem. Katrā vietā šīs tradīcijas ir citādākas. Rīgas Centrālajā bibliotēkā ik gadu pieņem darbā vidēji desmit jaunus darbiniekus. Pārsvārā tie ir bibliotekāri, kuri pieteikušies darbam kādā no filiālbibliotēkām, bet arī citās RCB struktūrvienībās reizēm jāpieņem jauni darbinieki.

Jaunais kolēģis tiek iepazīstināts ar savu tiešo darba vietu, amata aprakstu un pienākumu sadali, iekšējās kārtības noteikumiem, kā arī ar darba drošības noteikumiem. Taču ar visu RCB uzreiz nav iespējams iepazīties, jo tās struktūra ir ļoti plaša – Centrālā bibliotēka un filiālbibliotēkas, Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku (VIIB) metodiskā lasītava un ārējās apkalpošanas punkti. Šajās struktūrvienībās darbs saistīts ar lasītāju apkalpošanu, bet ir arī nodaļas, kas darbojas visas RCB darbības nodrošināšanai – administrācija, Personāla nodaļa un Saimniecības nodaļa, Komplektēšanas un apstrādes nodaļa (KAN), Bibliotēku dienests, Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļa, Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļa, arī atsevišķi speciālisti – ekonomists, juriskonsults, arhivārs. Kā lai neapjūk šajā daudzveidībā? Tās iepazīšanai un atbildības jomu izpratnei būtu jāpatērē daudz laika. Lai jaunajiem kolēģiem sekmīgāk veidotos izpratne par visu RCB sistēmu, tās struktūru, stratēģiju, dokumentu apriti, katras struktūrvienības atbildības jomām, uzdevumiem un darba procesu organizāciju, reizi gadā tiek rīkots nodarbību cikls “Jauno bibliotekāru skola”. Tās pirmsākumi rodami jau 2003. gadā.

Nodarbību mērķis ir sniegt vispārēju ieskatu par iestādi, pamatdokumentiem bibliotēku nozarē – valsts un vietējās nozīmes tikla darbības noteikumiem, kā arī par nozīmīgākajiem iekšējiem rīkojumiem. Tāpat svarīgi ir

iepazīstināt jaunus kolēģus ar iestādes vēsturi un svarīgākajiem darba virzieniem, stiprināt viņu piederības izjūtu RCB.

Nodarbību formāts daudzu gadu laikā ir vairākkārt mainījies. Sākotnēji tās bija nodarbības, kurās attiecīgās jomas speciālisti tikai nolasīja lekcijas. Šāda pieeja nesniedza atgriezenisko saiti un nebija iespējams noteikt, kādas zināšanas ir ieguvis klausītājs. Šī iemesla dēļ tika pieņemts lēmums nodarbību cikla noslēgumā veikt dalībnieku testēšanu. Tests kalpo arī kā motivējošs faktors klausīties uzmanīgāk, un nodarbības nav tikai formāla stundu atsēdēšana. Lai darbinieks pēc iespējas mazāk tiktu atrauts no tiešo pienākumu pildīšanas, nodarbības tiek vadītas vienu reizi nedēļā pilnu darba dienu. Tradicionāli tās ir kļuvošas marta ceturtdienas.

Jauno bibliotekāru skolas nodarbības vada Bibliotēku dienesta eksperti un nodaļu speciālisti. Lai apmācību process nebūtu tikai teorētisks, atsevišķās nodarbībās tiek iesaistītas arī citas struktūrvienības un to darbinieki. Piemēram, nodarbībā par krājumu, kolēģi klātienē apmeklē RCB Repozitāriju. Tādējādi tiek radīta iespēja vizuāli iepazīties ar šo nodaļu un ar krājuma dalījumu Aktīvajā, Pasīvajā un Apmaiņas krājumā. Ļoti noderīgi ir redzēt un izvērtēt, kādi tieši katrā krājumā atrodami informācijas resursi. Kolēģi var izrunāties ar struktūrvienības darbinieku, uzdot precizējošus jautājumus un nepastarpināti uzklaut pieredzi. Šādā veidā klausītāji papildina savas zināšanas, apvienojot nodarbībā dzirdēto teoriju ar realitāti.

Labas atsauksmes bija par sezonām, kurās atsevišķas nodarbības tika vadītas filiālbibliotēkās. Tas bija iespējams gadījumos, kad nodarbības netraucēja bibliotēkas pasākumu norisi. Cikla ietvaros jaunie kolēģi ir apmeklējuši RCB filiālbibliotēkas “Zemgale”, “Pārdaugava” un “Vidzeme”. Šajās reizēs bija

iespēja satikt kolēģus, iepazīt citu filiālbibliotēku, un salīdzināt to ar savu bibliotēku, izvērtēt tās priekšrocības vai trūkumus. Tāpat varēja aplūkot bibliotēkas plānojumu, zonu sadalījumu, izpētīt, kā tiek izkārtots krājums un noformētas izstādes. Varēja no malas vērot darbinieku saskarsmes kultūru ar lasītājiem un vēlāk patstāvīgi izdarīt secinājumus, balsoties uz teoriju, paša pieredzi un viesošanās reizē redzēto. Šāda formāta nodarbībās tika uzrunāti vadītāji vai atbildīgie darbinieki, lai viņi pastāstītu par savā pārziņā esošu darba procesu, piemēram, RCB filiālbibliotēka "Vidzeme" iepazīstināja ar savu darbu novadpētniecībā.

Nodarbību uzdevums ir sniegt jaunajiem kolēģiem sapratni par bibliotēkā notiekošajiem procesiem. Daudzi no viņiem kādreiz ir bijuši citas profesijas pārstāvji – pedagogi, inženieri, grāmatveži, tulki u. tml., kas, dažādu iemeslu vadīti, nolēmuši mainīt nodarbošanos. Parasti par bibliotēkā darbu ir visai stereotipisks priekšstats vai tikai pieredze kā lasītājam. Tāpēc ir svarīgi jaunam darbiniekam sniegt skaidru ieskatu par bibliotēkā darba specifiku, kā arī pamata zināšanas darbam. Pat ja kāds iepriekš ir strādājis citā bibliotēkā un var likties, ka profesionālie procesi jau

ir zināmi, jāsaprot, ka bibliotēkas ir dažādas pēc savas nozīmes un tipa. Tās iedalās valsts nozīmes, reģionu galvenajās un vietējās nozīmes bibliotēkās, zinātniskajās, publiskajās un mācību iestāžu bibliotēkās. Tām ir atšķirīgas funkcijas, un, tā kā RCB ir reģiona galvenā bibliotēka un lielākā publiskā bibliotēka valstī, darba procesi tajā var atšķirties no, piemēram, darba skolas bibliotēkā. Lai kolēģi labāk izprastu, kāpēc šīs nianse pastāv, ir jāsniedz skaidrojums jau pašā darba gaitu sākumā.

Nodarbību cikls ir sadalīts tēmās. Tās savukārt sakārtotas loģiskā secībā, kas ļauj ar darba procesiem iepazīties pakāpeniski.

Cikla tēmas:

- Latvijas likumdošanas pamatdokumenti;
- RCB struktūra. Finansēšana. Bibliotēkā dokumentācija;
- Bibliotēku krājuma komplektēšana un organizēšana RCB. Repozitārijs un RCB vienotais krājums. Starpbibliotēku abonements (SBA);
- Publicitāte RCB;
- Uzziņu informatīvais darbs tradicionālajā un elektroniskajā vidē. RCB datubāzes;
- BIS ALISE cirkulācijas moduļa izmantošana lasītāju apkalpošanā. Statistikas datu izgūšana;

Iepazīšanās nodarbība.

Foto: Daina Ģeibaka

Nodarbību vada Gatis Šantars.

Foto: Daina Ģeibaka

- Prasības RCB personālam, izmantojot datortehniku;

- Novadpētniecības darbs RCB. Bibliotēku vēsture;

- Lasītāju apkalpošana. Darbs ar lasītāju grupām.

Nodarbību ciklu noslēdz pārbaudes darbs testa veidā.

Jau pašā cikla sākumā tiek sniegts vispārējs ieskats galvenajos Latvijas likumdošanas pamatdokumentos, kas nosaka visu bibliotēku darbību valstī. Tie ir Bibliotēku likums un Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr.317 “Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi”. Nodarbībās tiek likts uzsvars uz tiem likuma un noteikumu punktiem, kuros ir skarti jautājumi par bibliotēku funkcijām, akreditāciju un katras bibliotēkas statusu, kā arī dažādiem darba procesiem. Tālāk plaši tiek skaidroti principi, kas nosaka krājuma veidošanu, papildināšanu un uzraudzīšanu jau pašā RCB.

Īpaši jauno kolēģu uzmanību vēršam uz to, ka RCB ir Rīgas pilsētas pašvaldības iestāde, kas darbojas Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta pakļautībā. Tiek at-

gādināts, ka bibliotēkas darbinieki ar savu rīcību, uzvedību, izskatu, valodu un darba ētiku pārstāv savu bibliotēku kā galvaspilsētas pašvaldības iestādi.

Bibliotēkai jā rūpējas par savu tēlu. Tam jābūt pozitīvam un aicinošam. Sabiedrībai jāzina, ka bibliotēkas ir pieejamas visiem, jāpārziņā piedāvātie pakalpojumi un kā tos izmantot. Šā iemesla dēļ kolēģiem tiek sniegts jēdzienu skaidrojums par sabiedriskajām attiecībām, publicitāti un reklāmu. Šo procesu nodrošināšanai RCB darbojas Sabiedrisko attiecību un projektu vadības nodaļa. Taču arī ikvienam darbiniekam ir pienākumi publicitātes nodrošināšanai. Dažādi publicitātes materiāli tiek sagatavoti ne tikai centralizēti, bet arī filiālbibliotēkās, tāpēc darbiniekiem ir jāzina prasības to noformēšanai. Šajā nodarbībā kolēģiem tiek stāstīts par informācijas sagatavošanu un ievietošanu RCB tīmekļa vietnē un sociālajos tīklos. Tikpat svarīgi ir pievērst viņu uzmanību tam, ka informācija par RCB struktūrvienībām, pasākumiem un visa veida aktivitātēm tiek sūtīta un ievietota arī citās valsts un pašvaldības tīmekļa vietnēs.

Bibliotekāra darbs ir cieši saistīts ar klientu

apkalpošanu. Arī Jauno bibliotekāru skolā profesionālai lasītāju apkalpošanai ir atvēlēts daudz laika. No tā, kā mēs komunicēsim ar lasītāju, ir atkarīgs, vai viņš vēlēties vēlreiz iegriezties bibliotēkā. Bibliotēkām vienlaikus jābūt gan uzmanīgam klausītājam, gan padomdevējam. Gadās, ka arī pieredzējuši darbinieki, apkalpojot lasītājus, aprobežojas tikai ar savas filiālbibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem un krājumu, nemaz nepadomājot par pārējām filiālbibliotēkām. Tādēļ šajā nodarbību ciklā uzmanība tiek vērsta uz to, ka RCB krājums ir vienots. Īpaši jauniem darbiniekiem ir grūti izprast visas RCB sistēmas apmērus. Filiālbibliotēkas aptver praktiski visu pilsētu un ir izvietotas samērā vienmērīgi, lai bibliotekārais pakalpojums būtu pieejams jebkurā pilsētas daļā. Lasītāju prasības ir ļoti dažādas, un viņu intereses ne vienmēr ir identiskas vienā un otrā filiālē. Gadās, ka vienā filiālbibliotēkā pēc kādas grāmatas ir izveidojusies rinda, taču citās tā pati grāmata atrodas brīvi pieejama plauktā.

Piedāvājot informācijas resursus, bibliotekāriem bieži jābūt izdomas bagātiem un jāprot orientēties arī tuvāko filiālbibliotēku piedāvājumu klāstā. Ļoti nozīmīga ir saruna ar lasītāju un bibliotekāra sapratne, ka esam vienots

RCB filiālbibliotēku tīkls. Daudzi lasītāji izvēlas saņemt nepieciešamo informācijas resursu ātrāk, un viņiem nesagādā grūtības pašiem aizbraukt uz citu bibliotēku. Tāpēc nav jābūt greizsirdīgam uz lasītāju, ja viņš aizies uz citu filiāli. Vienotā lasītāju karte un arī vienotais krājums ir lasītāju ērtībai. Tas palielina viņu iespējas iegūt vairāk grāmatu lasīšanai un arī tieši sev piemērotāko lasāmvielu. Cilvēki maina savas dzīves un darba vietas, arī bibliotēkas reizēm pārceļas uz citām telpām, un ir gadījumi, kad lasītāji vēl nezina, ka netālu no viņu dzīves vai darba vietas ir kāda RCB filiālbibliotēka. Tāpēc viņi aizvien pacietīgi jāinformē par visām mūsu sistēmas bibliotēkām un to sniegtajiem pakalpojumiem.

Kaut arī var likties, ka mūsdienās plašās pārvietošanās iespējas nodrošina iedzīvotājiem ātru nokļūšanu dažādās pilsētas vietās, tomēr bibliotēkas lasītāji bieži vien ir pieķērušies savai bibliotēkai vai kādam konkrētam bibliotekāram, jo viņiem ir līdzīgas gaumes vai izveidojies emocionāls kontakts un viņi nevēlas iet citur. Tādiem lasītājiem ir iespēja pagaidīt, kad meklētais informācijas resurss tiks atvests no citas filiālbibliotēkas vai Repozitārija Aktīvā krājuma. Vēl jo vairāk – ir iespēja papildināt krājumu no Repozitārija

Pārbaudes darbs.

Foto: Daina Ģeibaka

Pasīvā krājuma un saņemt kādu vecāku grāmatu, piemēram, sen izdotu klasikas daiļdarbu. Svarīgi, lai darbinieks orientējas šajās iespējās, neapmulst un iesaka tās lasītājam, lai tad lasītājs pats var izdarīt savu izvēli.

Nodarbībās kolēģi tiek iepazīstināti ar lasītāju reģistrēšanas pamatprasībām, tiek skaidrota personas datu aizsardzības nozīme. Tāpat jaunaļiem kolēģiem svarīgi uzzināt par lasītāju daudzveidību bibliotēkās, par to, kādas intereses apvieno lasītājus un kā tiek veidotas mērķgrupas. Lielākā lasītāju grupa bibliotēkā ir bērni. Darbs ar bērniem ir ļoti īpašs un nozīmīgs, jo viņi ir mūsu nākotnes lasītāji. Bērnu lasīšanas paradumi veidojas no daudziem faktoriem. Svarīgi izprast darba ar bērniem specifiskās īpatnības, pamatprasības un metodes gan apkalpošanā, gan krājuma veidošanā un kārtojumā. Nodarbībās šiem jautājumiem tiek pievērsta liela uzmanība.

Ne viss, ko bibliotēka var piedāvāt saviem lasītājiem, atrodas plauktos. Liela daļa informācijas ir meklējama elektroniski. Tā ir bibliotēkas krājuma neredzamā daļa. Daudz informācijas var iegūt dažādās datubāzēs. RCB pieejamās datubāzes ir jāzina, jo tās ir radītas un veidotas uzzīņu darba atvieglošanai. Kādreiz, pirms daudziem gadiem, bibliotekāri veidoja kartotēkas, kas bija pieejamas tikai atsevišķās bibliotēkās, bet tagad augstvērtīgas un kvalitatīvas datubāzes ir pieejamas visiem kolēģiem, tikai jāzina, kur un kā tās atrast un kā datubāzēs atrodamā informācija var papildināt ikkatras filiālbibliotēkas krājumu. Ļoti būtiski ir saprast, ka šo informāciju lasītājs pats nepajautās, tāpēc bibliotekāram ir jābūt tam, kurš vislabāk orientējas pieejamo datubāzu saturā un pats piedāvā lasītājam ielūkoties šajos informācijas resursos. Bibliotekāram jāprot lasītājam stāstīt, rādīt un viņu ieinteresēt. Par datubāzēm, kas ir pieejamas mūsu bibliotēkās, un piekļuves iespējām tām tiek stāstīts nodarbību sadaļā “Uzziņu informatīvais darbs tradicionālajā un elektroniskajā vidē”. Tajā tiek pastāstīts arī par pašas RCB veidotajām datubāzēm. Jaunos kolēģus mudina padziļināti izpētīt tās

visas un izmantot savā darbā, pildot uzzīņas un informējot lasītājus.

Lai noskaidrotu, kurā filiālbibliotēkā var atrast nepieciešamo resursu, jauno bibliotekāru nodarbību ciklā tiek stāstīts arī par elektroniskā kataloga izmantošanas nianšiem. Mūsdienās svarīgi informēt lasītāju par iespējām pagarināt lasīšanas termiņu un rezervēt informācijas resursu attālināti. Atliek vien saņemt piekļuves datus. Nu jau vairāk nekā gadu lasītāji var lasīt grāmatas, neapmeklējot bibliotēku klātienē. Reģistrētiem RCB lietotājiem tiek piešķirta piekļuve “3td e-GRĀMATU bibliotēkai”. Ikvienam bibliotekāram jāprot pastāstīt un nepieciešamības gadījumā arī parādīt, kā lasītājs pats var reģistrēties šim pakalpojumam.

Informāciju tehnoloģijas ir pārņēmušas lielāko daļu no bibliotekārā darba procesiem. Bibliotēkās lietotāju apkalpošana notiek elektroniski bibliotekārajās informācijas sistēmās. RCB tā ir BIS ALISE, tāpēc arī nodarbību ciklā ir iekļauts stāstījums par atsevišķu moduļu izmantošanu bibliotekārajā darbā. BIS ALISE sastāv no daudziem katram darba procesam izstrādātiem moduļiem. Atsevišķs modulis – cirkulācija – ir domāts lasītāju apkalpošanai. Tajā strādājot, ir vairākas iespējas, piemēram, reģistrēt lietotājus, izsniegt un saņemt informācijas resursus u. tml. Šie ir paši pamati darbā ar sistēmu, un tie jāprot ikvienam darbiniekam. Jaunie kolēģi tiek iepazīstināti ar darbu sistēmā. Mērķis ir skaidrot pamatus tieši tiem, kuriem līdz šim nav bijusi iespēja strādāt ar BIS ALISE, taču arī zinošākie kolēģi ne vien atkārto jau apgūto, bet var papildināt savas zināšanas, jo nodarbībās tiek arī nedaudz vairāk stāstīts par atsevišķām moduļu funkcijām, kas nepieciešamas darbā, piemēram, statistikas iegūšanu.

Jauno bibliotekāru skolā tiek stāstīts arī par drošu darbu ar datortehniku. Klausītāju pieredze darbam ar to ir ļoti dažāda – no minimālas līdz ikdienas lietotāja prasmēm, un drošības jautājumi ir ļoti svarīgi ikvienam. Pat pieredzējušam datorlietotājam drošības jautājumi nav lieki, tādēļ, lai tos aizvien

Jauno bibliotekāru skolas izlaidums.

Foto: Daina Ģeibaka

atkārtotu, tiem ir atvēlēta vieta nodarbību ciklā.

Lai veicinātu jaunā darbinieka piederības izjūtu iestādei, svarīgi viņu iepazīstināt ar tās vēsturi. Līdztekus muzejiem un arhīviem bibliotēka ir viena no nozīmīgākajām atmiņu institūcijām, tādēļ kolēģi tiek iepazīstināti ar novadpētniecības darba pamatiem, kā arī sniegts ieskats RCB vēstures lappusēs. Atšķirībā no muzejiem un arhīviem bibliotēkas ar savām metodēm vāc, apkopo un glabā nozīmīgus vēsturiskus faktus par savu novadu un novadniekiem no grāmatām, periodiskajiem izdevumiem un tīmekļa vietnēm. Lai filiālbibliotēkās apkopotie materiāli būtu pēc iespējas bagātīgāki, šīs metodes ir jāzina ne tikai tiem darbiniekiem, kuri ar novadpētniecību nodarbojas, bet arī ikvienam bibliotekāram. Šobrīd sabiedrībā ir augusi nepieciešamība ielūkoties vēsturē un apzināties savas saknes, tāpēc RCB novadpētniecības materiāli ir bijuši noderīgi jau vairākos projektos.

Sasniedzamais rezultāts ir jauns, enerģisks darbinieks ar iegūtu priekšstatu par darbu Rīgas Centrālajā bibliotēkā, ar skaid-

ru izpratni par dokumentu apriti bibliotēkā, finansiālo darbību un plānošanu, bibliotēkas krājuma komplektēšanu un organizēšanu, lietotāju apkalpošanas procesu, uzziņu informācijas darba formām un avotiem. Viņš ir arī radošs novadpētnieks, atsaucīgs padomdevējs un apzinīgs bibliotēkas tēla veidotājs.

Jaunie kolēģi, kuri apguvuši izglītības programmu un pārbaudes testā ieguvuši nepieciešamo zināšanu un prasmju kopīgo vērtējumu "ieskaitīts", saņem apliecinājumu. Noslēguma tests, kurā ir divi vai trīs jautājumi no katras aplūkotās jomas, parasti uzskatāmi parāda, ka profesionālā pilnveide jāturpina, taču jau padziļināti kādā no jomām. Atsevišķās reizēs, lai papildinātu jau esošās pamatzināšanas vai nelielo pieredzi kādā no bibliotekārā darba jomām, uz nodarbībām ierodas arī ilggadējie darbinieki, kuriem tiek mainīti darba pienākumi. Kā visi zina, atsvaidzināt zināšanas vienmēr ir noderīgi. Lai teorija nebūtu atrauta no ikdienas, programma katru gadu tiek atjaunota. Lektori papildina savus priekšmetus ar jaunumiem, un programmas saturs tiek pielāgots bibliotekāro pakalpojumu piedāvājuma attīstībai.

EVITA HOFMANE

RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas pienākumu izpildītāja

SANTA MŪRNIECE

RCB projektu vadītāja

KULTŪRAS TREŠDIENAS RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS PLUDMALES LASĪTAVĀ

Jau ceturto gadu Lucavsalas sporta un atpūtas parkā vasarā darbojās Rīgas Centrālās bibliotēkas Pludmales lasītava. Lasītavas idejas autors bija Rīgas domes izpilddirektors Juris Radzevičs. 2019. gadā lielu grāmatu kolekciju – 170 grāmatas bērniem un pieaugušajiem latviešu, krievu un angļu valodā – lasītavai uzdāvināja apgāds “Zvaigzne ABC”. Kopumā lasītavā bija pieejamas ap 500 izklaidējoša un izziņoša satura grāmatas no bibliotēkas dāvinājumu un dubletu krājuma, kā arī tematiski daudzveidīgs 2019. gada žurnālu klāsts (“Forbes”, “Kas Jauns”, “Ieva”, “Privātā Dzīve”, “Mans Mazais”, “Dārza Pasaule” un daudzi citi).

Šogad lasītāji un pludmales viesi bija mīļi gaidīti dažādot savu izklaidi un baudīt arī kādu no kultūras programmas pasākumiem: tikšanās ar autoriem, grāmatu atvēršanas svētkus, prozas un dzejas lasījumus, kā arī muzikālus un teatrālus priekšnesumus. Laika apstākļu dēļ daži pasākumi tika atcelti, bet vairāki pārcelti uz Rīgas Centrālās bibliotēkas telpām.

Lasītavas ceturtais sezonas atklāšana notika 2. jūnijā. Pasākumā ar priekšnesumiem uzstājās VEF Kultūras pils bērnu vokālais ansamblis “Momo”.

• 5. jūnijā, sadarbībā ar Latvijas Rakstnieku savienību (LRS), notika pirmais kultūras trešdienu pasākums – literārā mēnešraksta “KONTEKSTS” jūnija numura atvēršana. Tajā piedalījās laikraksta galvenā redaktore, literatūrzinātniece Sandra Ratniece un autori. Savus prozas fragmentus lasīja Vija Laganovska un Evita Hofmane, bet dzejas tekstus – Sandra Marta Grudule un Kristīne Geida, kas pārstāv autoru grupu “Dzejnieki liftā”.

• 12. jūnijā notika LRS kultūrizglītības programmas “Literārā akadēmija” Latvijas skolēnu un jauniešu literāro darbu konkursa “Aicinājums” lasījumi. Tajos piedalījās “Aicinājuma” jaunie literāti Betija Celitane, Paula Lūcija Lejiņa, Alberts Roze, Alise Redviņa un Paula Kukle. Par “Aicinājumu” stāstīja literatūrzinātniece Sandra Ratniece.

• 26. jūnijā uz muzikālu tikšanos aicināja dziesminieks Arnis Miltiņš ar ģimeni. Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvaldes Kultūras iestāžu programmas vadītājs Arnis Miltiņš (ģitāra, balss) koncertā uzstājās kopā ar meitu Laimu Miltiņu (vijole, balss), dēlu Kārli Miltiņu (balss) un tuviem ģimenes draugiem – Jēkabu Kacenu (perkusionistu, balss) un Jāni Miltiņu (ģitāra, balss), kura vārds un uzvārds pārsteidzošas sakritības rezultātā ir tieši tāds pats kā Arņa Miltiņa dēlam, pianistam Jānim Miltiņam. Koncerta repertuāru veidoja klausītāju iecienītās Imanta Kalniņa, Māra Putniņa, Valda Atāla, Māra Lasmaņa, Ievas Akurātes, Ulda Ozola un citu autoru, kā arī Arņa Miltiņa komponētās dziesmas, vairākas no tām – ar perkusionistu Jēkaba Kacena vārdiem. Koncerts izdevās ļoti sirsnīgs un jauks – izpildītāju saskanīgās balsis un gadu garumā labi trenētā savstarpējā saspēle ļāva tam noritēt skanīgi, melodiski un līgani.

• 10. jūlijā Lucavsalā pulcējās ceļošanas entuziasti, lai tiktos ar Pasaules latviešu klaidoņu brālības prezidentu un daudzu grāmatu autoru Pēteri Strubergu. Pasākumā piedalījās arī ceļotājs Ingvars Leitis un grāmatu apgāda “Jumava” vadītājs Juris Visockis. Vakara gaitā ikvienam bija iespēja doties neklātienē ceļojumos zinošu un pieredzes bagātu gidu

pavadībā. Pēteris Strubergs ir apceļojis vairāk nekā 80 pasaules valstis un no katras atvedis arī pa kādam suvenīram, dažus no tiem viņš bija paņēmis līdzi, lai parādītu pasākuma apmeklētājiem. Lielu klātesošo interesi izraisīja mūzikas instruments zvanga, ko varēja arī pamēģināt spēlēt. No Austrālijas bija atceļojusi no ķengura ādas izgatavota cepure, arī to varēja pielaiķot.

Par veloceļojumu uz Sibīriju 1975. gadā kopā ar fotogrāfu Uldi Briedi stāstīja Ingvars Leitis. Juris Visockis iepazīstināja ar apgāda “Jumava” jaunākajām grāmatām par ceļojumiem. Noslēgumā Ingvars Leitis priecēja apmeklētājus ar ģitārspēli un dziedāšanu, izpildot ceļotāju iecienītas dziesmas un radot sajūtu, ka pietrūkst tikai ugunsкура un mazliet tumšāka vakara, lai mēs justos kā īsti ceļotāji, jo viss pārējais jau bija – atradāmies uz salas un teltī, turklāt aizraujošu ceļojumu stāstu ieskausti.

- 17. jūlijā kultūras trešdienu pasākums tika pārcelts uz Rīgas Centrālās bibliotēkas

telpām. Dzejas lasītavā varēja iepazīties ar Dramaturgu teātra piedāvājumu un iejusties aktiera ādā. Dramaturgu teātris ir neatkarīgais teātris un studija. Tajā tiek iestudēti tikai dzīvo latviešu autoru darbi, jo teātris dibināts ar mērķi veicināt latviešu dramaturģijas attīstību. Izrādēs galvenokārt spēlē pašu teātri skoloti aktieri.

“Latvijā dzīvojošie cilvēki ir lieli kultūras baudītāji un teātra mīļi. Mums ir valsts profesionālie teātri, neatkarīgie un daudzi amatiereteātri. 2018. gada dati vēsta, ka Latvijā ir 428 amatiereteātri, kuros darbojas 6420 dalībnieku. Zinot, ka Latvijā ir 110 novadi, sanāk, ka katrā novadā ir gandrīz četri amatiereteātri, un kur nu vēl tautiņdeju dejotāji, kordziedātāji, folkloras kopu dalībnieki un citi radošie kolektīvi. Ir vairākas ļaužu kategorijas – vieni, kuri uzskata sevi par izsmalcinātiem teātra zinātājiem, baudītājiem, īstiem “gurmāniem”. Šī publika galvenokārt apmeklē galvaspilsētas lielos teātrus vai lielo pilsētu profesionālos teātrus, retu reizi

Kultūras trešdiens.

Foto: Evita Hofmane

Karsti.

Foto: Evita Hofmane

aiziet uz kādu neatkarīgā teātra izrādi, bet uz amatierteātriem neiet. Otra skatītāju kategorija ir ļaudis, kas bauda visu teātra atmosfēru kopā – sākot no mirkļa, kad atver durvis un ieelpo īpašo teātra gaisu, nesteidzīgi sēžot kafejnīcā un malkojot saldējuma kokteiļus un nobeidzot izrādi. Bet ir cilvēki, kuri vēlas piedalīties izrādes tapšanas procesā un kāpt uz skatuves, neskatoties uz savu vecumu vai sfēru, kurā līdz šim ir darbojušies. Tieši šiem cilvēkiem ir domāts Dramaturgu teātris. Izrāde ir rezultāts, gala produkts smagam darbam, un ne visiem ir ļauts ielūkoties otrpus skatuvei, teātra virtuvē,” stāsta Dramaturgu teātra aktrise Anita Matisone. Viņa, kopā ar teātra kolēģi aktrisi Guntu Kusiņu neklātienē ļāva pabūt teātra un izrāžu tapšanas aizkulisēs. Apmeklētāji izmēģināja balss vingrinājumus, kas noder pirms ikvienas publiskas uzstāšanās, un izspēlēja dažas aktiermeistarības etīdes.

• 24. jūlijā kultūras trešdiena atkal notika Lucavsalā. Ar lasītājiem tikās rakstniece Laura Vinogradova. Viņa ir jauna autore, kura rakstniecības gaitas uzsākusi pirms sešiem gadiem. Bērnu auditorijai izdotas grāmatas

“Snīpulītis no Snīpuļciema” un “Mežpasakas”, pieaugušajiem – īsprozas darbi “izelpas”, “Lāču kalns” un “Lapsa. Pasaka pieaugušajiem”. Ar autori sarunājās RCB Bērnu literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre Evita Hofmane. Jautāta par to, vai arī autoram ir jābūt mazliet bērnam, lai rakstītu mazo auditorijai, Laura teic: “Domāju, ka rakstniekos sēž iekšā bērns un mūsu mazie palīdz viņu sapurināt. Mans dēls pagaidām nav liels grāmatu mīļotājs. Viņam tuvāki manis sacerēti stāsti. Mums ir rituāls – es katru vakaru izdomāju vienu vai vairākus stāstīņus. Sākumā pasaciņas bija reālistiskas, bet viņš mudina fantazēt.” Izrādās, ka Lauras darbu manuskripti top bibliotēkā, lai pēc tam tajā atgrieztos jau grāmatu formā. ““Lāču kalnu” es rakstīju RCB filiālbibliotēkā “Vidzeme”, “Snīpulītis” tapa Ventspils bibliotēkā. Es uzskatu, ka pa īstam sāku rakstīt ar “izelpām”. Tas notika pirms aptuveni sešiem gadiem. Sāku kā jau lielākā daļa – terapeitiski rakstīju par sevi. Tad nāca “izelpas”. Tie nebija mani piedzīvojumi, bet stāsti, ko es radīju. Tā bija debija pieaugušo literatūras pasaulē.”

Būtiska literārā darba daļa ir autora saruna ar lasītājiem. Vai Laura jūtas sadzirdēta? “Lasītāji reti pienāk klāt, lai dalītos savos iespaidos. Rakstnieks nereti paliek neziņā, ko lasītāji domā par viņa darbiem. Atceros kādu tikšanās reizi. Tā bija TV raidījuma “Dzīvīte brīvdienās” filmēšana Ziepniekkalna skolā. Tad vienubrīd man bija sajūta, ka to, ko es esmu rakstījusi “Mežpasakās”, domājot, ka sapratīs tikai vecāki, bija uztvēruši arī bērni. Apjautu, ka bērni saprot daudz vairāk, nekā mēs domājam.” Ja Laurai rīt būtu jādodas uz bezgrāmatu valstību un līdzī drikstētu paņemt tikai vienu vienīgu grāmatu, rakstniece izvēlētos to, pie kuras tapšanas pašreiz strādā.

• 7. augusta vakarā Pludmales lasītavā izskanēja Jura Kunnosa dzejas uzvedums “Dzied sirds, un spēlē visa Rīga” drāmas kopas “Saulespuķe” izpildījumā. Dzeju par Rīgu izpildīja “Saulespuķe” aktrises Maruta Augule, Daina Kuple, Ineta Lielturka, Lilita Miķelsone, Renāte Šidlovskā un Ņina Žukova. Dzejas uzveduma režisore ir Gunta Lipora,

scenārija autore – Renāte Šidlovskā. Drāmas kopa “Saulespuķe” ar Jura Kunnosa dzejas uzvedumu bija viesojusies RCB, kā arī filiālbibliotēkā “Kurzeme” un daudzfunkcionālajā sociālo pakalpojumu dienas centrā bērniem un pilngadīgām personām “Paaudzes”, bet 7. augusta vakarā dzeja pirmoreiz izskanēja brīvā dabā un priecēja Jura Kunnosa dzejas cienītājus. Viņi uzmanīgi ieklausījās katrā dzejas rindā un pēc pasākuma atzina, ka Kunnosa dzejā tiešām devušies ceļojumā cauri visai Rīgai.

- 14. augustā kultūras trešdienu pasākums noritēja RCB Pasākumu zālē. Sadarbībā ar izdevniecību “*Latvijas Mediji*”, aicinājām uz rakstnieces Rolandas Bulas piektā romāna “Upes laiks” atvēršanas svētkiem. Grāmata ir “*Vakara romānu*” konkursa laureāte.

Ar autori sarunājās RCB Bērnu literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre Evita Hofmane. “Romāna kodols tapa divu mēnešu laikā. Es esmu no tiem rakstniekiem, kas cenšas sakoncentrēt laiku vienam darbam, tad pie tā intensīvi strādā. Pēc tam var slīpēt nianses.

Pauze arī ir ļoti vajadzīga. Piedaloties konkursos, interesanti, ka tā ir sava veida konstrukcija, kurā tev jāiekļaujas. “*Vakara romānu*” konkursa apjoms nav liels. Autoram tas ir izaicinājums – izveidot tādu darba konstrukciju, lai varētu izstāstīt savu ideju. Romāna darbība notiek trīs dienās, ģimenei laivojot pa upi. Romāns tapis vērojot un domājot. Tajā ir daudz mazu sakrātu epizožu. Dažas no tām ir gaidījušas padsmi gadus. Tā ir interesanta transformācija – kā gadījums no pašas dzīves vai kaut kas kādreiz dzirdēts iemiesojas autora idejā, savijas ar romāna sižetu. Es šos notikumus nepārrakstu tieši, niansēs. Rakstnieks nevar kopēt īstenību. Esmu ņēmusi vērā paaudžu psiholoģijas pētījumus. To, kā mēs, dažādu paaudžu cilvēki, ģimenēs domājam, kā rīkojamies, ko un kāpēc palaižam garām vai noklusējam. Laiks maina paaudžu ideālus. Taču laiks nemaina cilvēku tieksmes pēc sapratnes, uzticības un tuvības – tās ir patiesās ģimenes vērtības. Manas intereses ir dažādas – gribas rakstīt kriminālromānus, interesē vēsturiskas tēmas, kādudien noteikti

*Pasākums Pludmales lasītavā.
Foto no RCB arhīva*

taps arī vēl kāds satīrisks darbs. Sadarbība ar izdevniecību “*Latvijas Mediji*” man ir izdevusies,” stāsta rakstniece.

- 21. augustā kultūras trešdiena notika RCB Pasākumu zālē. Tā pulcēja dzejas draugu kopas “Sozvezdije” (“Zvaigznājs”) dalībniekus un citus dzejas un mūzikas cienītājus. Klubs savu darbību aizsāka 2012. gadā. Dzejas mīļotāji plašā pulkā RCB pulcējas reizi mēnesī. Kluba devīze ir “No Puškina pie Raiņa, no labākajiem klasiskās literatūras pārstāvjiem līdz mūsdienu Latvijas zelta fondam”.

- 28. augustā Pludmales lasītavā noritēja vasaras noslēdzošais kultūras trešdienu pasākums. Omulīgi vasarīgajā vakarā ar saviem lasītājiem tikās rakstniece Linda Nemiera. Ar autori sarunājās RCB Bērnu literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre Evita Hofmane. Lūgta sevi raksturot, Linda stāsta: “Es esmu rakstniece un cipargalva. Man nav laika dzīvot garlaicīgi. Ikdienā strādāju ar cipariem. Man mēdz jautāt, kā tas ir, kad apvienojas radošais un cipari. Domāju, ka bez cipariem nekāds radošums nesanāk. Cipari iemāca loģiski domāt. Grāmatai ir svarīgi, lai tā būtu loģiska, secīga un tai būtu struktūra. Tikko sākas mikslis, tā zūd ticamības moments.”

Ir rakstnieki, kurus jaunu darbu idejas

un varoņi sameklē sapnī. Kā ir Lindai? “Sapņos neredzu, bet miegā mēdzu izjust emocijas, pieredzēt situācijas, kuras pēcāk varu izmantot radošajos darbos. Visbiežāk tās ir neparastas un šausmīgas situācijas. Bieži ir gadījumi, kad, rakstot grāmatu, prātoju, kāds būtu labākais situācijas risinājums. Tad dažkārt sapņi vai prātuļošana pusnomoda stāvoklī dod attiecīgo impulsu. Es neesmu no tiem rakstniekiem, kuri nosapņo romānu sižetus,” skaidro rakstniece. Kāda ir autores un lasītāju mijiedarbība? “Saruna ar lasītāju ir ļoti svarīga. Ir patīkami saņemt pozitīvas atsauksmes, un arī objektīva kritika noder. Lielākais kompliments autoram ir tas, ja lasītājs ir daiļdarbā iedziļinājies. Rakstniecība ir hobijs. Ar to īsti naudu nopelnīt nevar. Ja man būtu jāiztiek ar to, ko nopelnu ar grāmatām, man būtu zvērīga diēta. Tas būtu skarbi,” pauž Linda Nemiera.

Vasaras sezonas laikā gan lasītavā, gan bibliotēkā kopumā notika desmit daudzveidīgi kultūras, izklaides un izzinoši pasākumi, kurus apmeklēja jaunieši, pieaugušie un seniori. Vairums dalībnieku un apmeklētāju Lucavsalas Pludmales lasītavu apmeklēja pirmo reizi, tāpēc varam secināt, ka pasākumi sekmēja RCB sistēmas un sniegto pakalpojumu atpazīstamību.

VINETA BAŠKO

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

RCB UN RĪGAS VISPĀRIZGLĪTOJOŠO SKOLU BIBLIOTĒKU SADARBĪBA 2019. GADĀ. INVENTARIZĀCIJAS, REORGANIZĀCIJAS, PĀRMAIŅAS

2019. gads Rīgas vispārīzglītojošo skolu bibliotekāriem un RCB darbiniekiem – skolu bibliotēku konsultantiem – solīja divus lielus un nozīmīgus notikumus: jau iepriekš plānotās skolu bibliotēku krājumu inventarizācijas un Rīgas izglītības iestāžu tīkla optimizāciju. Abos gadījumos RCB sniedza gan konsultācijas, gan praktisku atbalstu skolu bibliotekāriem.

INVENTARIZĀCIJAS

Kā zināms, 2017. gada nogalē Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments (RD IKSD) izdeva rīkojumu par inventarizāciju veikšanu Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēkās. Rīkojums nosaka, ka visām skolu bibliotēkām, kurās pēdējo astoņu gadu laikā nav veikta bibliotēkas krājuma kārtējā inventarizācija, tā jāveic līdz 2019. gada 1. oktobrim. Atkarībā no krājuma uzskaites veida inventarizāciju var veikt tradicionālā vai automatizētā veidā.

Vairākas skolas jau laikus bija gatavojušās šī uzdevuma izpildei, un līdz 2018. gada beigām tradicionālā vai automatizētā veidā veiktas 19 skolu bibliotēku krājumu inventarizācijas. 2019. gads bija darba un izaicinājumu pilns – lielākā daļa inventarizāciju bija plānotas tieši šajā gadā, kas nozīmēja, ka visu gadu vienlaikus vairākās skolās notiks gan gatavošanās inventarizācijām, gan inventarizāciju veikšana. Kopumā 2019. gadā bija plānotas 79 inventarizācijas.

Katra notikusī inventarizācija RCB darbiniekiem un skolu bibliotekāriem ļauj apjaust lielākās problēmas, veiksmes un izaicināju-

mus, ar kuriem jāsastopas inventarizāciju laikā, un tas dod iespēju katru nākamo inventarizāciju veikt arvien veiksmīgāk un nepieciešamības gadījumā ātrāk un efektīvāk sniegt atbalstu tiem, kuri tikai uzsāk inventarizācijas vai gatavojas tām.

Tā kā līdz šim lielākajā daļā skolu bibliotēku inventarizācijas nekad nav veiktas un bibliotekāriem šī darba joma ir sveša, RCB skolu bibliotēku konsultantiem bija nepieciešams apmeklēt skolas, sniegt konsultācijas un iesaistīties dažādos inventarizāciju procesos. Lai veiksmīgi plānotu savu laiku un darba grafiku, RCB 2018. gadā veica skolu direktoru un bibliotekāru aptauju. Tās mērķis bija noskaidrot, kad katrā skolā plānota bibliotēkas krājuma inventarizācija. Pamatoties uz sniegtajām atbildēm, tapa skolu bibliotēku inventarizāciju grafiks, kas tika nosūtīts arī RD IKSD vadībai un darbiniekiem. Gada gaitā dažādu iemeslu dēļ grafikā radās izmaiņas – vairākas skolas mainīja inventarizāciju uzsākšanas vai beigu datumus, kā arī inventarizācijas veidu no tradicionālās uz automatizēto. Sazinoties ar skolu bibliotekāriem, inventarizāciju grafiks regulāri tika atjaunots un papildināts, vienmēr informējot pašvaldību. Intensīva gatavošanās inventarizācijām, kā arī to veikšana saskaņā ar grafiku skolās notika visu gadu.

Lai veiktu krājuma inventarizāciju, arī skolas bibliotēkā, tāpat kā jebkurā citā bibliotēkā, pirms tam jāveic nopietns darbs ar krājumu: jāpārlicinās, vai krājuma uzskaitē ir precīza, jāveic krājumam neatbilstošo informācijas resursu norakstīšana, kā arī jāapzina, vai krājumā neatrodas neregistrēti dāvinājumi.

2019. gadā RCB speciālisti skolu bibliotēkas apmeklēja galvenokārt tādēļ, lai konsultētu dažādos ar inventarizācijām saistītos jautājumos. Pirmkārt, lai palīdzētu sagatavoties inventarizācijām: konsultētu par neatbilstošo informācijas resursu norakstīšanu, kā arī par pareizu dāvinājumu reģistrēšanu krājumā. Lai inventarizācija noritētu veiksmīgi, svarīgi ir ar skolu bibliotekāriem pārrunāt darba organizāciju, veicamos darbus un, ja nepieciešams, sadalīt konkrētus pienākumus bibliotekāriem. Uzsākot automatizētās inventarizācijas, sistēmas administratoram jāpārlicinās par nepieciešamo tehnisko nodrošinājumu un bibliotēkas datoros jāinstalē automatizētai inventarizācijai nepieciešamā programma. Inventarizāciju noslēgumā nepieciešama RCB speciālistu iesaiste, lai kopā sastādītu inventarizācijas noslēguma dokumentus: inventarizācijas aktu, norakstīšanas aktu, rīkojumu par inventarizācijas rezultātiem.

Gandrīz visas skolu bibliotēkas, kas veica inventarizācijas, tika vairākkārt konsultētas – gan klātienē apmeklējot skolas, gan pa telefonu un e-pastu. Ir arī skolu bibliotekāri, kuriem inventarizācijas process nav svešs un kuri tradicionālo inventarizāciju veic patstāvīgi. Galvenokārt tie ir darbinieki, kas jau agrāk veikuši inventarizāciju skolas bibliotēkā vai arī agrāk strādājuši RCB un veikuši inventarizāciju kādā no filiālbibliotēkām. Šādos gadījumos skolas bibliotēka netiek apmeklēta un skolas bibliotekāram tiek sniegta tikai konsultācija pa telefonu vai e-pastā. Automatizētās inventarizācijas tiek veiktas ciešā sadarbībā ar BIS SKOLU ALISE sistēmu administratori, un skolu apmeklējumi ir obligāti, tāpat neizpaliek konsultācijas pa telefonu un e-pastā.

2019. gada februārī RCB organizēja semināru skolu bibliotekāru atbalstam “Dāvinājumi Rīgas skolas bibliotēkā”. Semināra galvenās tēmas: neregistrēto dāvinājumu apzināšana, izvērtēšana, nepieciešamo dāvinājumu noformēšana, cenas noteikšanas metodika, tradicionāla vai automatizēta reģistrēšana krājuma uzskaitē. Seminārā bibliotekāri varēja uzzināt, kā pareizi sagatavoties inventarizācijai, kā to

veikt un kā pareizi strādāt ar krājumu pēc inventarizācijas. Seminārs tika organizēts divās grupās, un kopumā to apmeklēja 72 skolu bibliotekāri.

Ir skolas, kas dažādu iemeslu dēļ bibliotēkas inventarizāciju līdz 2019. gada 1. oktobrim nevarēja veikt. Septiņas skolu bibliotēkas objektīvu iemeslu dēļ jau sākotnēji bija noteikušas inventarizācijas termiņus pēc minētā datuma. Viens no iemesliem – bibliotēkā pēdējo astoņu gadu laikā inventarizācija ir veikta un nākamā tiek plānota tikai pēc astoņiem gadiem, proti, 2020. un 2021. gadā. Cits iemesls – skolā notiek vērienīga telpu renovācija, kuras laikā skola atrodas citās telpās. Bibliotēkas krājums ir sasaiņots kastēs, un inventarizācija ir iespējama tikai pēc pārcelšanās uz atjaunotajām telpām un krājuma sakārtošanas.

Ir arī citi iemesli, kas aizkavē krājumu inventarizāciju, un vairākās skolās nācās pārcelt tās uzsākšanas laiku, pagarināt sākotnēji plānoto inventarizācijas laiku vai pat pārcelt inventarizāciju pēc 2019. gada 1. oktobra. Lai pagarinātu vai pārceltu inventarizāciju, skola raksta iesniegumu RD IKSD un nosauc inventarizācijas pārcelšanas iemeslu, kā arī sev vēlamo termiņu. Pēc iesnieguma saņemšanas IKSD speciālisti lūdz RCB atzinumu, lai precizētu, vai iemesls inventarizācijas pārcelšanai vai pagarināšanai ir pamatots. Ja iemesls ir pamatots, RD IKSD atļauj skolai bibliotēkas inventarizāciju veikt citā laikā.

Nedaudz par galvenajiem iemesliem, kas kavē sagatavošanos bibliotēkas krājuma inventarizācijai un tās veikšanu.

Bibliotēkas krājums un tā neprecīzā reģistrācija

Saprotams, ka lielās skolās ar lielu skolēnu skaitu krājums ir liels un inventarizācijas veikšana vai gatavošanās tai prasa vairāk laika nekā mazas bibliotēkas inventarizācija. Tomēr ir arī nelielas skolas, kurās krājums ir pārāk liels un skolēnu skaitam neatbilstošs, jo gadiem nav norakstītas krājumam neatbilstošās grāmatas, liekie dubleti un fiziski nolietotās grāmatas. Tāpēc, gatavojoties inventarizācijai, šo grāma-

Nodarbības skolu bibliotekāriem RCB Bibliotēku dienestā vada “Gada bibliotekārs 2019”

Dace Vlasova.

Foto: Daina Ģeibaka

tu norakstīšana prasa ilgu laiku, un tas aizkavē inventarizācijas veikšanu. Tāpat lielā daļā bibliotēku atrodas krājumā neregistrēti dāvinājumi, kuru apzināšana un reģistrēšana prasa papildu laiku.

Ievērojamu laiku aizņem skolas klasēs un kabinetos esošo informācijas resursu apzināšana un to reģistrācijas pārbaudīšana. Gadās, ka klasēs un kabinetos atrodas bibliotēkas krājumā neregistrēti vai norakstīti informācijas resursi, tāpat tiek konstatēti informācijas resursi, kuriem nav reģistrēts izsniegums.

Lielā problēma ir nepārcenotās grāmatas. Latvijā mainoties naudai no PSRS rubļiem uz Latvijas rubļiem, pēc tam uz latiem un visbeidzot uz eiro, bibliotēkās bija jāveic informācijas resursu pārcenošana atbilstoši konkrētā laika valūtai. Lielākajā daļā skolu bibliotēku pārcenošana līdz šim nav veikta, un tagad, veicot inventarizācijas, šis ir apjomīgs papildu uzdevums skolu bibliotekāriem – pārrēķināt katra informācijas resursa cenu no agrākajām naudas vienībām uz eiro.

Vairākās skolu bibliotēkās problēmas rada gadiem uzturēta nepilnīga un neprecīza krājuma uzskaitē. Tās var būt gan nepilnīgi aizpildītas inventāra grāmatas, gan dažādas neprecizitātes mācību grāmatu uzskaitē, gan neprecīzs darbs ar elektronisko katalogu. Skolu

optimizāciju rezultātā no vienas skolas otrai nodotie informācijas resursi bieži noformēti nekorekti, radot kļūdas krājuma uzskaitē. Ir gadījumi, kad neprecizitātes un nepilnības krājuma uzskaitē ir tik lielas, ka nav iespējams tās novērst un vienīgā izeja ir jaunas uzskaites veidošana inventarizācijas laikā un inventarizācijas veikšana “pēc fakta”.

Automatizēto inventarizāciju veikšanu apgrūtina fakts, ka liela daļa bibliotēkas krājuma nav katalogizēta. Galvenokārt tas attiecas uz specifiskiem informācijas resursiem, kas nav atrodamā Latvijas bibliotēku kopkatalogā un kuru ievade bibliotēkām jāveic pašam, piemēram, nošizdevumi vai grāmatas mazākumtautību valodās (lietuviešu, poļu, ukraiņu u. c.) un citās Latvijā maz sastopamās valodās (japāņu, ķīniešu, Ziemeļvalstu u. c.). Bieži vien veikts nepilnīgs darbs ar elektronisko katalogu – katalogizēšana tiek veikta neregulāri, daudziem informācijas resursiem nav norādītas cenas, daļa norakstīto informācijas resursu netiek izslēgti no elektroniskā kataloga. Ja informācijas resursiem nav uzlīmēti sistēmas piešķirtie svītrkodi, automatizēta inventarizācija nav iespējama. Tāpat problēmas rada kļūdas informācijas resursu aprakstos. Apmēram puse skolu bibliotēku, kas abonē un izmanto BIS SKOLU ALISE, izvēlas veikt

tradicionālas inventarizācijas, jo saprot, ka jāiegulda daudz darba un laika, lai sakārtotu elektronisko katalogu, un to izdarīt līdz 2019. gada 1. oktobrim nav iespējams.

2019. gada sākumā vien dažas skolas, kas gatavojās automatizētām inventarizācijām, izmantoja BIS SKOLU ALISE Cirkulācijas moduli, t. i., informācijas resursus lietotājiem izsniedza elektroniski. Tas nozīmē, ka bibliotēkas lietotāju dati nav pievienoti elektroniskajam katalogam un šādā gadījumā inventarizāciju veikt ir daudz sarežģītāk, jo netiek uzrādīti izsniegtie informācijas resursu eksemplāri.

Bibliotekāriem ar BIS SKOLU ALISE sistēmas administratores palīdzību samērā īsā laikā bija šīs kļūdas jānovērš un jāsagatavo bibliotēkas krājums kvalitatīvai inventarizācijai. Tas, protams, radīja papildu pienākumus, darbu, un stresu visiem inventarizācijā iesaistītajiem, bet jau pēc pirmajām automatizētajām inventarizācijām kļuva skaidrs, ka tās ir pārskatāmākas un to rezultāti ir precīzāki nekā tradicionālo inventarizāciju rezultāti.

Minētās situācijas lielākoties nav radušās viena vai divu gadu laikā, un visbiežāk par tām nav atbildīgi pašlaik skolās strādājošie bibliotekāri. Šīs situācijas radušās ilgākā laika periodā, un to iemesli ir: bieža darbinieku maiņa un vairāku darbinieku nepietiekama izpratne par bibliotēkā veicamo darbu, skolu reorganizācijas, skolu telpu maiņa, kā arī līdz šim nepietiekamā skolu bibliotēku metodiskā pārraudzība.

Bibliotēkas darba organizācija.

Sagatavošanās inventarizācijai un tās veikšana ir apgrūtināta, ja bibliotēku uz laiku neizdodas slēgt apmeklētājiem. Vairākās lielās vidusskolās un ģimnāzijās skolēni aktīvi izmanto dažādus bibliotēkas pakalpojumus un skolas vadība izvēlas bibliotēku neslēgt. Tad inventarizācija jāveic līdztekus citiem bibliotēkā darba pienākumiem, kas to ievērojami paildina un bibliotekāram rada papildu slodzi un atbildību.

Krājuma inventarizāciju nākas veikt ilgāk, ja tajā iesaistīts bibliotekārs viens pats, kā arī

tad, ja bibliotekāram skolā ir vēl citi pienākumi: mācību stundu vai pagarinātās grupas vadīšana, piedalīšanās skolas ekskursijās un citos pasākumos. Vairumā gadījumu skolas vadība bibliotekārus atbalsta un inventarizāciju laikā gan norīko palīgus darbam skolas bibliotēkā, gan izdara izmaiņas bibliotēkas darba laikā. Skolas bibliotēka inventarizācijas laikā apmeklētājiem var tikt slēgta pilnībā vai daļēji, piemēram, vairākas dienas nedēļā, vairākas stundas nedēļā vai arī dažādos laikos var būt slēgtas dažādas bibliotēkas zonas.

Svarīgs iemesls, kas aizkavē vairāku bibliotēku inventarizāciju, ir bibliotekāru ilgstoša darbnespēja. Ja bibliotēkā strādā viens bibliotekārs, kas ilgstošas slimības laikā nevar strādāt, bibliotēkas inventarizāciju nākas atcelt un veikt tikai pēc bibliotekāra atgriešanās darbā.

INVENTARIZĀCIJU REZULTĀTI

Tā kā lielākajā daļā skolu bibliotēku līdz šim inventarizācijas nekad nav veiktas, gandrīz visos gadījumos tiek konstatēta bibliotēkas uzskaites neatbilstība pašvaldības grāmatvedības uzskaites datiem. Turklāt tas ne vienmēr ir iztrūkums – bieži bibliotēkas krājumā ir reģistrēts vairāk informācijas resursu nekā grāmatvedības uzskaitē. Ir gadījumi, kad informācijas resursu ir mazāk, bet summa lielāka vai otrādi – resursu vairāk, bet summa mazāka... Ir arī gadījumi, kad nesakrīt tikai resursu skaits vai kopsumma. Visos gadījumos, kad konstatēta neatbilstība, papildus inventarizācijas aktam tiek sagatavots rīkojums par bibliotēkas krājuma inventarizācijas rezultātiem, norādot gan nesakritības apjomu, gan iemeslus, kāpēc tā radusies. Pamatojoties uz rīkojumu, Rīgas domes Finanšu departamenta (RD FD) grāmatveži pielīdzina pašvaldības uzskaites datus bibliotēkas uzskaitē, lai tās būtu vienādas. Kad 2019. gada oktobrī notika ikgadējā inventarizācija visās pašvaldības iestādēs, varējām pārliecināties, ka tām skolu bibliotēkām, kas veikušas inventarizācijas, skolas un grāmatvedības uzskaitē patiešām sakrīt.

SITUĀCIJA PĒC SKOLU BIBLIOTĒKU INVENTARIZĀCIJĀM

Jāatzīst, ka skolu bibliotēku inventarizācijas nav vieglas ne skolu direktoriem, ne bibliotekāriem, ne iesaistītajiem RCB speciālistiem un pat ne Rīgas domes speciālistiem. Skolu bibliotekāriem nākas strādāt vairāk un intensīvāk nekā ierasts, bieži tiek pārsniegts darba stundu skaits, daudzi strādā pat brīvdienās, brīvlaikos un atvaļinājumos. Arī pati inventarizācija ir jauna un neierasta darba forma, kas krasi atšķiras no ikdienā veicamajiem darbiem, prasa papildu piepūli un rada stresu. Īpaši sarežģīta ir rezultātu apkopošana un dokumentu noformēšana inventarizācijas noslēgumā, jo lielākā daļa bibliotekāru neko tādu līdz šim nav darījuši. Arī skolu direktori aktīvi seko līdzi inventarizācijām, konsultējas ar RCB speciālistiem, pārrauga inventarizācijas procesu skolā gan atbalstot, gan uzraugot bibliotekāru darbu un pat praktiski piedaloties inventarizācijās – pārbaudot krājumus un līmējot svītrkodus uz informācijas resursiem. Jāsecina, ka par spīti saspringtajam darba ritmam un neierastajiem uzdevumiem skolu bibliotekāri ir labi un precīzi izpildījuši viņiem uzdoto – inventarizācijas veiktas godīgi, kvalitatīvi un to rezultāti ir uzticami. No pašu bibliotekāru teiktā var secināt, ka tradicionālajās inventarizācijās tomēr iespējamās kļūdas aprēķinos, jo viss inventarizācijas process veicams manuāli. Tādējādi automatizēto inventarizāciju rezultāti, kas iegūti, datu apstrādi veicot elektroniski, ir ticamāki.

Noteikti jāatzīmē arī Rīgas domes IKSD un FD speciālistu iesaiste skolu bibliotēku inventarizācijās. Gan skolu vadība un bibliotekāri, gan RCB speciālisti regulāri sazinās ar RD IKSD un FD speciālistiem, lai precizētu dažādus ar skolu bibliotēkām saistītus jautājumus, kas aktualizējās inventarizāciju laikā. Turklāt papildus jau ierastajiem dokumentiem (informācijas resursu iepirkumu rēķini un pavadzīmes) RD IKSD un FD speciālisti no skolu bibliotēkām saņēma apstrādei neierasti lielu daudzumu citu dokumentu. Pirms inventarizācijām tie bija norakstīšanas akti

un akti par dāvinājumu pieņemšanu bibliotēkā, pēc inventarizācijām – inventarizācijas akti un norakstīšanas akti, kuros konstatēti bibliotēkās trūkstošie informācijas resursi. Īpaši svarīgi bija rīkojumi par inventarizāciju rezultātiem, kuros bija salīdzināta skolas bibliotēkas faktiskā krājuma uzskaite un RD grāmatvedības uzskaite.

Kaut arī inventarizācijas bija liels izaicinājums, ar ko sastapās visi tajās iesaistītie, tomēr jāatzīst, ka pēc tām skolu bibliotēkās ir notikušas lielas pārmaiņas. Svarīgākais, kas paveikts, protams, ir krājumu uzskaites un grāmatvedības uzskaites salīdzināšana un vienādošana. Tāpat jāatzīmē, ka inventarizāciju laikā ir sakārtoti skolu bibliotēku krājumi: tie atbrīvoti no fiziski nolietotajiem un neatbilstošajiem informācijas resursiem un kļuvuši pārredzami. Sakārtota arī krājumu reģistrācija – gan tradicionālā, gan elektroniskā veidā. Vairākās skolās pēc tradicionālās inventarizācijas pieņemts lēmums vai nu uzsākt elektronisku krājuma uzskaiti, iegādājoties BIS SKOLU ALISE vai arī pārceļot krājuma uzskaiti no tradicionālajām inventāra grāmatām uz uzskaiti *Microsoft Excel* programmatūras tabulās.

Skolu bibliotēkās, kurās veiktas automatizētas inventarizācijas, tagad tiek īstenots precīzāks un pareizāks darbs ar BIS SKOLU ALISE. Gandrīz visās bibliotēkās uzsākta lietotāju elektroniska apkalpošana. Vairākas bibliotēkas, kas plānoja krājuma tradicionālās inventarizācijas, ar sistēmas administratores morālu atbalstu un praktisku palīdzību samērā īsā laikā sagatavotas automatizēto inventarizāciju veikšanai. No 2019. gadā notikušajām 79 inventarizācijām 39 tika veiktas automatizēti.

Par spīti smagajam darbam un stresam apmierināti ir visi inventarizācijās iesaistītie: gan skolu bibliotekāri, gan RCB darbinieki, gan RD IKSD un FD darbinieki, jo kopīgiem spēkiem esam pieņēmuši lielu izaicinājumu – inventarizāciju – un veiksmīgi to izpildījuši.

Lai rūpētos par skolu bibliotēku krājumu uzskaites pareizību pēc inventarizācijām, RCB speciālisti regulāri sniedz konsultācijas skolu bibliotekāriem. Tās ir gan individuālas sarunas, gan informatīvi semināri.

2019. gada oktobrī RCB organizēja informatīvu semināru “Darbs BIS SKOLU ALISE pēc automatizētas inventarizācijas”. Seminārā tika stāstīts par pareizu krājuma uzskaiti un darbu ar elektronisko katalogu pēc bibliotēkā veiktās automatizētas inventarizācijas, kā arī par to, kā gada beigās veikt skolas bibliotēkas krājuma uzskaites salīdzināšanu ar pašvaldības grāmatvedības uzskaiti. Seminārs notika Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskolā, un to apmeklēja 47 dalībnieki no dažādām Rīgas skolām.

2019. gada novembrī RD IKSD organizēja sanākumiem tiem skolu direktoriem un bibliotekāriem, kuru skolās veikta bibliotēku krājumu tradicionālā inventarizācija. Sanāksmē piedalījās arī RCB vadība un speciālisti un informēja skolu direktorus un bibliotekārus par krājuma automatizētās uzskaites iespējām un priekšrocībām. Savu viedokli par automatizētās uzskaites priekšrocībām pauda arī RD IKSD Izglītības pārvaldes un Finanšu pārvaldes speciālisti. Šai sanāksmei bija pozitīvs rezultāts – līdz 2019. gada beigām jau septiņas skolas iegādājās BIS SKOLU ALISE un vēl vairākas interesējās par iespējām ieviest sistēmu skolā nākamā gada sākumā.

2019. gada novembrī RCB Bibliotēku dienesta un Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas speciālisti organizēja kārtējo informatīvo semināru jaunajiem skolu bibliotekāriem “Rīgas skolu sadarbība ar RCB. Darbs ar skolas bibliotēkas krājumu. Inventarizācijas”. Semināra mērķauditorija bija bibliotekāri, kas darbu skolas bibliotēkā uzsākuši 2019. gadā un kuriem nav vai ir neliela pieredze šajā darbā. Seminārā tika stāstīts par pareizu krājuma uzskaiti tradicionālā un automatizētā veidā, dokumentu apriti pašvaldībā, kā arī par normatīvajiem dokumentiem, kas reglamentē Rīgas skolu bibliotēkū darbu. Semināra apmeklētāji tika iepazīstināti arī ar RCB piedāvātajiem pakalpojumiem. Semināru apmeklēja 13 dalībnieki no skolu bibliotēkām un deviņi RCB darbinieki. Ņemot vērā pastāvīgo bibliotēkū maiņu skolu bibliotēkās, šādu semināru plānots organizēt reizi gadā.

2020. gadā plānoti arī regulāri semināri

par šādām skolu bibliotēkū interesējošām tēmām: pareizs darbs ar BIS SKOLU ALISE; pareiza tradicionālā uzskaitē; darbs ar bibliotēkas statistikas datiem; kārtējais seminārs jaunajiem skolu bibliotekāriem; pieredzes apmaiņas semināri utt.

OPTIMIZĀCIJAS

2019. gadā daudzas Rīgas skolas piedzīvojušas vērienīgas pārmaiņas. Rīgas izglītības iestāžu tīkla optimizācijas rezultātā likvidēta viena skola, trīs skolas likvidētas, pievienojot tās citām skolām, bet divas skolas reorganizētas, apvienojot un dibinot jaunu skolu. Savukārt 16 Rīgas skolām mainīti nosaukumi. Sprotams, ka šīs pārmaiņas skar arī skolu bibliotēkas un tur strādājošos bibliotekārus.

Dažu mēnešu laikā likvidējamo vai reorganizējamo skolu bibliotēku krājumi jāsavatavo nodošanai citām skolām, un tas jāizdara korekti. Piedaloties skolu bibliotēku kārtējās inventarizācijās, nācās secināt, ka iepriekšējās reorganizācijās informācijas resursu nodošana no vienas skolas otrai nav bijusi korekta. Taču līdz 2017. gadam skolu bibliotēkām nav ticis sniegts pietiekams metodiskais atbalsts un daudzi darba uzdevumi, īpaši tie, kas saistīti ar inventarizācijām, bibliotekāriem bijuši neskaidri. Kļuva skaidrs, ka, sagatavojot skolu bibliotēkas 2019. gada optimizācijai, nedrīkst pieļaut agrākās kļūdas.

2019. gadā visās optimizācijai pakļautajās skolās tika veiktas visaptverošas inventarizācijas. Sevišķi rūpīgi tika uzraudzītas bibliotēku krājumu inventarizācijas. Svarīgākais uzdevums bija inventarizācijas rezultātu salīdzināšana ar grāmatvedības uzskaiti. Līdz ar to arī šajās inventarizācijās bija nepieciešama RCB speciālistu iesaistīšanās, lai kopā ar bibliotekāriem sagatavotu bibliotēkas krājumu likvidācijai vai reorganizācijai. Divos gadījumos skolas bibliotēkai bija nepieciešams veltīt lielu uzmanību nekā plānots. Abos gadījumos inventarizācija bija veikta vēl pirms RD IKSD izdotā rīkojuma par inventarizāciju veikšanu. Inventarizācijas bija veiktas tradicionāli, bez RCB līdzdalības un pārraudzības, un to

rezultāti nebija ticami, jo netika salīdzināti ar grāmatvedību. Bija nepieciešama atkārtota krājuma pārbaude un dokumentācijas sakārtošana. Vienā gadījumā ar sistēmas administratora palīdzību viss krājums ļoti īsā laikā tika rekatalogizēts BIS SKOLU ALISE, tika veikta automatizēta inventarizācija un skolas bibliotēka tika sagatavota pievienošanai citas skolas bibliotēkai. Otrā gadījumā tika veikta atkārtota inventarizācija. Pārējos gadījumos optimizējamo skolu bibliotēku inventarizācijas ar RCB atbalstu tika veiksmīgi veiktas 2018. un 2019. gadā un tagad bija nepieciešama vien atkārtota krājuma uzskaites salīdzināšana ar grāmatvedības datiem.

Kopumā ņemot, skolu bibliotēku optimizācijas nebija vienkāršas, jo gan skolu bibliotekāri, gan RCB speciālisti šo darbu veica pirmo reizi, taču tas tika padarīts precīzi un, kā atzina RD IKSD Izglītības pārvaldes darbinieki, pirmo reizi skolu bibliotēku likvidācijas un reorganizācijas noritējušas kvalitatīvi, veiksmīgi, saprotami un pārskatāmi.

Otrs optimizācijas process – skolu nosaukumu maiņa – lielākoties bija saistīts ar informācijas apkopošanu un koordinēšanu starp dažādām iestādēm. Mainoties 16 skolu nosaukumiem un dibinoties vienai jaunai skolai, tika mainītas arī elektroniskā pasta adreses. Pamatojoties uz RD IKSD sniegto informāciju, RCB speciālisti par izmaiņām informēja LNB un LR Kultūras ministrijas speciālistus. Pamatojoties uz sniegto informāciju, tika veiktas izmaiņas Latvijas Kultūras datu portālā. Savukārt skolu bibliotekāru uzdevums bija informēt LR Kultūras ministriju par aktualitātēm, lai varētu veikt izmaiņas Bibliotēku reģistrā, kā arī lai saņemtu jaunu bibliotēkas reģistrācijas apliecību.

SADARBĪBA AR RD IKSD

RCB sadarbība ar Rīgas pašvaldību arī 2019. gadā bijusi ļoti veiksmīga. RCB vadība un speciālisti regulāri piedalījās RD IKSD organizētās sanāksmēs, kurās notika informācijas apmaiņa par aktualitātēm skolu bibliotēku darbā. Protams, šajā gadā sanāksmēs galve-

nokārt risināti ar skolu bibliotēku inventarizācijām un optimizācijām saistītie jautājumi. Gan inventarizāciju laikā, gan pēc tām aktīvi sazinājāmies ar finanšu speciālistiem RD IKSD un RD FD, lai precizētu dažādus ar katras konkrētās skolas bibliotēkas uzskaiti saistītus jautājumus. Ļoti cieša sadarbība dažādos ar skolu optimizācijām saistītos jautājumos izveidojās ar RD IKSD Izglītības pārvaldes speciālistiem.

Sanāksmēs, kas notiek gada nogalē, tiek iezīmēti kopīgi paveicamie darbi nākamajam gadam: jauna inventarizāciju grafika veidošana, iezīmējot nākamo inventarizāciju termiņus; automatizētās uzskaites ieviešana arvien vairāk skolās; RD IKSD iekšējo noteikumu "Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta padotībā esošo vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku krājumu uzskaites kārtība" pārskatīšana, aktualizēšana un papildināšana.

Apkopojot 2019. gadā paveikto, jāsecina – kā jau paredzējām, darba bijis daudz un tas bija jāveic precīzi, godprātīgi un atbildīgi. Ar pārliecību var teikt, ka tas tika izdarīts – veiksmīgi sadarbojoties, visi izvirzītie mērķi tika sasniegti. Lielu atbalstu RCB speciālistiem šajā saspringtajā laikā sniedza RCB vadība – uzklusot, iedziļinoties un nepieciešamības gadījumā palīdzot risināt problēmas. Ļoti nozīmīgs bija RD IKSD vadības un speciālistu atbalsts, ko sajūtām katrā tikšanās reizē gan klātienē, gan telefona sarunās un e-pastos. Laikā, kad tika salīdzināti inventarizāciju rezultāti un kad brīžam gan mēs, gan skolu bibliotekāri bijām apjukuši skaitļu un dokumentu gūzmā, patiesi ieinteresēti un atbalstoši bija arī RD FD speciālisti. Bet pats svarīgākais bija – dzirdēt pateicības vārdus no mūsu tuvākajiem kolēģiem skolu bibliotekāriem. Pateicības vārdus par praktisku palīdzību, uzklusot, pārliecināšanu un motivēšanu. Šeit noteikti iederētos arī mūsu lielais paldies skolu bibliotekāriem – par godprātīgi un labi paveiktu darbu. Lai mums visiem nākamajā gadā izdodas sasniegt jaunas virsotnes, piepildīt jaunus sapņus un savā darbā augt un attīstīties!

INTA SALLINENE

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

“RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS BIBLIOTEKĀRU ATMIŅU GRĀMATA”: SASTĀDĪTĀJA PIEZĪMES

“Stādiņš nu ir ielikts zemē. Lai nu saņem viņu tie, kā audzēšanā un kopšanā tas šīnī dienā nodots, lai rastos arī augļi – īsta sirds un prāta izglītība.” Tā pēc pirmās publiskās bibliotēkas atvēršanas 1906. gada 10. (23.) oktobrī rakstīja pirmais bibliotēkas pārzinis Jānis Jaunzemis, ko pazīstam kā rakstnieku Apsīšu Jēkabu (Latviešu Avīzes, Nr.82, 1906, 14. okt., 2. lpp.). Vairāk nekā simts gados ”stādiņš” ir izaudzis par Rīgas Centrālo bibliotēku ar 26 filiālbibliotēkām. Gādājot par “īstu sirds un prāta izglītību”, nomainījušās bibliotekāru paaudzes, kuru atmiņās ierakstīties šis laiks. Tā ir mutvārdu vēsture, bez kuras oficiālā Rīgas Centrālās bibliotēkas vēsture būtu bez savas “otrās pusītes” – kā cibiņa bez vāciņa.

Rīgas Centrālās bibliotēkas kolektīvās atmiņas apkopojums vienā izdevumā ir direktores Dzidras Šmitas ideja. Pirmais mēģinājums to realizēt bija bibliotēkas simtgades noskaņās, proti, izdevumā “Rīgas Centrālās bibliotēkas simtgades grāmata” (Rīga, 2006) viena sadaļa bija paredzēta bibliotekāru un bibliotēkas apmeklētāju atmiņām. Taču iesniegtais materiāls daudzkārt pārsniedza plānoto apjomu, tāpēc izdevuma redkolēģija nolēma veidot atsevišķu atmiņu grāmatu, kuru atvērtu kādā no bibliotēkas turpmākajām dzimšanas dienām. Darbs pie atmiņu grāmatas tika turpināts, bet apstājās soli pirms tipogrāfijas – jo valstī sākās “dižķibele”. Nepaspējām. Uzrakstītie atmiņu stāsti papildināja bibliotēku novadpētniecības krājumus, kā arī pakāpeniski tika publicēti RCB gadagrāmatu atmiņu sadaļās. Tomēr bibliotekāru sapnis par atsevišķu mutvārdu vēstures izdevumu nezuda.

2019. gadā Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvaldes finansiālais atbalsts deva RCB bibliotekāru atmiņu grāmatai otru iespēju. Šoreiz paspē-

jām. Grāmatas atvēršanas pasākums notika 2020. gada 30. janvārī, mirkli pirms valstī tika izsludināta ārkārtas situācija sakarā ar Covid-19 pandēmiju. Laiks, kad tika veidota grāmata, ierakstīties atmiņās, atstājot labi padarīta darba pēcgaršu. “Kā jums tas izdevās?” – ir viens no jautājumiem, kuru nācies dzirdēt no citu bibliotēku kolēģiem. Jautājums, kas liek aizdomāties un meklēt atbildi. Sagatavot “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmatu” triju mēnešu laikā bija iespējams, pateicoties vairākiem priekšnoteikumiem.

Pirmkārt, vairāku bibliotekāru paaudžu sekmīgs novadpētniecības darbs mutvārdu vēstures apkopošanā, saglabāšanā un izpētē. Gatavojot izdevumu, gaismā tika celtas RCB un filiālbibliotēku novadpētniecības krājumos saglabātās atmiņu “pērles”: bibliotekāru rokraksti, fotogrāfijas, intervijas, dokumenti. Šodien cilvēki, kas atceras pagājušā gadsimta pirmo pusi, ir ļoti cienījamā vecumā vai arī viņu vairs nav mūsu vidū, bet viņu atmiņas, uzrakstītas vai pierakstītas senākā un ne tik senā pagātnē, nav zudušas. Līdz ar to atskats pagātnē varēja iesniegties pirms vairāk nekā simts gadiem.

Otrkārt, RCB direktores Dzidras Šmitas un administrācijas prasme atrast īstos vārdus, iedvesmoja bibliotēkas darbiniekus, jo atmiņas nevar uzrakstīt pēc pavēles vai rīkojuma. Atsaucību guva individuāli aicinājumi, sirsnīgas sarunas par kopā pavadīto laiku, kā arī kolēģu atbalsts un palīdzība, atmiņas pierakstot. Dalīties ar savām atmiņām – tā ir drosme un uzticēšanās tikt saprastiem.

Treškārt, dažādi Rīgas Centrālās bibliotēkas vēstures aspekti ir iezīmēti vairāk nekā simts intervijās ar RCB un filiālbibliotēku darbiniekiem. Tās ir sarunas, kas aizsākušās

"RCB bibliotēkāju atmiņu grāmatas" atvēršana - pēdējais pasākums pirms Covid 19 ārkārtas situācijas.

Foto: Daina Ģeibaka

2003. gadā un joprojām turpinās. Šīs intervijas kalpoja par izcilu avotu "Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotēkāju atmiņu grāmatas" tematiskās kopas "Bibliotēkās bibliotēkā", izveidei. Līdz ar to četrdesmit triju atmiņu stāstu autoriem pievienojās jauni uzvārdi, un tādējādi grāmatā ietverti vairāk nekā septiņdesmit cilvēku stāsti, atmiņas vai to fragmenti.

Ceturtkārt, grāmatas būtību noteica redkolēģijas profesionalitāte un pozitīvā attieksme. Izdevuma redkolēģijai – RCB direktori Dzidrai Šmitai, direktora vietniecei Doresei Veilandai un Andrai Vītai, RCB Bibliotēku dienesta vadītājam Gidai Zepkānei un šī raksta autorei – nenācās viegli izvērtēt apjomīgo materiālu, īpaši atlasīt fotogrāfijas, jo grāmatas 334 lappusēs varēja ietvert apmēram trešdaļu no iesūtītajiem attēliem. Nācās saīsināt tekstus un no dažiem atteikties. Redaktore Agra Turlaja milzīgo materiāla apjomu izredīgēja, saglabājot mieru un radošumu. Korektore Zintas Geršmanes vērīgajam skatam un lielajai redaktore darba pieredzei "drukā velniņi" garām nepaslidēja. Maketētāja un māksliniece Daiga Brinkmane izveidoja uzrunājošu grāmatas vāku, bet "miglas bildes" padarīja

saskatāmas. Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas Sabiedrisko attiecību vadītāja Daina Ģeibaka un Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Aiga Balode sameklēja fotogrāfijas, kas izcili papildināja vienu otru atmiņu stāstu. Bibliotēku dienesta administratore Sabīne Drevinska gādāja par rokrakstu, fotogrāfiju un citu grāmatā ievietojamo dokumentu skenēšanu, pārrakstīja datorrakstā atmiņu rokrakstus.

Piektkārt, RCB un filiālbibliotēkas strādāja kā vienota komanda, uz laiku izvirzot "Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotēkāju atmiņu grāmatu" par galveno prioritāti un strādājot ar misijas apziņu – dot individuālu pienesumu bibliotēkas vēsturei. Covid-19 vēl nebija "apstādinājis laiku", bet bibliotekāri ikdienas darba steigā atrada brīžus atskatam pagātnē. Lielākā daļa publicēto atmiņu rakstītas speciāli šai grāmatai 2019. gada rudenī.

Atmiņas tika publicētas, saglabājot katra autora individuālo rokrakstu un izteiksmes veidu, izvēlēto pasniegšanas manieri, skatījumu uz laiku, notikumiem, laikabiedriem un bibliotēkā darba procesiem. Arī atbildība par izvēlēto tematu, teksta saturu, tajā minētajiem

faktiem, to izpratni un traktējumu tika atstāta atmiņu autoru ziņā. Grāmatas redkolēģija respektēja atšķirīgus uzskatus, nemērot tos ar savas taisnības un profesionalitātes olekti. Dažreiz autoru atmiņas tematiski pārklājas, taču nekad nav identiskas, jo vieni un tie paši notikumi, vietas un personas tiek aplūkotas no atšķirīgiem skatu punktiem, izteikti pretēji viedokļi, paustas dažādas emocijas.

Atmiņu skices ir kā mākslas darbi, kas nereti brīvi plūst pāri telpas un laika robežām, veidojot spilgtu un savdabīgu laikmeta mozaiku, bet līdz ar to apgrūtinot kārtojumu pēc stingri izraudzītiem kritērijiem. Šinī grāmatā atmiņas kārtotas hronoloģiski no senākā uz jaunāko laiku, par pirmo atskaites punktu ņemot gadu, kas minēts kā vissenākais. Mūsu grāmatā tas ir 1912. gads. Parasti atmiņas turpinās, aptverot vēl vairākus nākamos gadu desmitus.

Darba rezultāts – bibliotēku grāmatu plauktos lasītājus uzrunā viens no skaistākajiem un sirsnīgākajiem RCB izdevumiem, kas tapis, iesaistoties vairāk nekā simts cilvēku lielai komandai. “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmatā” apkopoti esošo un bijušo Rīgas Centrālās

bibliotēkas darbinieku atmiņu stāsti un atmiņu fragmenti par bibliotekāra profesijas izvēli, tajā pavadīto laiku, darba procesiem, satiktajiem cilvēkiem, paveikto, sajusto un sasniegto laikā no divdesmitā gadsimta sākuma līdz mūsdienām. Atmiņu autori ir ar visdažādāko dzīves un darba pieredzi. Grāmatā izstaro mīlestību pret profesiju, cieņu pret kolēģiem un bibliotēkas apmeklētājiem, ietver daudz vērtīgu dzīves un profesionālu atziņu, tajā sprēgā humora dzirksts.

Bibliotēkās vairāk nekā simts gados ir noticis viss iespējamais un neiespējamais, risinājušās komēdijas, drāmas, detektīvomānu cienīgi sižeti, diemžēl arī traģēdijas. Bibliotekāri ir dalījuši savu pusdienu maizīti izsalkušiem bērniem, karsuši, saluši, kausējuši sniega kupenas, naktīs ķēruši kramplaužus, sabiedriskajā transportā iepirkumu tiklīnā veduši uz bibliotēku malku, saņēmuši aizrādījumu, ka izstādē izliktajās fotogrāfijās komunistiskās partijas vadoņi neskatās uz vienu pusi... Bibliotekāri ir izdzīvojuši laikos, kad, kā raksta bibliotekāre un rakstniece Ērika Briede, par “bibliotekāru lielāki ir visi”. Fotogrāfijas daiļrunīgi papildina tekstus, veidojot vizuālo stāstu par bibliotēku telpām, mēbelēm, bib-

Atmiņu grāmatas idejas autore Dzidra Šmita, korektore Zinta Geršmane, sastādītāja Inta Sallinene.

Foto: Daina Ģeibaka

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta balva “Baltais zvirbulis 2019”

Foto: Daina Ģeibaka

liotekāru tērpiem, frizūrām, pasākumiem, bagātīgiem svētku galdiem... Tās ir ne vien kolektīvas atmiņas par profesijas attīstību un izmaiņām gadu gaitā, bet arī liecības par Latvijas valsti vēstures griežos un pat pirms tās izveides, jo Rīgas Centrālā bibliotēka ir divpadsmit gadus vecāka par Latvijas valsti.

Grāmatas sastādītāja par “nozīmīgu ieguldījumu Rīgas Centrālās bibliotēkas izdevuma “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmata” izveidē” saņēma Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta balvu “Baltais zvirbulis 2019” nominācijā “Rīgas pašvaldības kultūras un kultūrizglītības iestāžu darbinieks”. Iepazīstināšana ar balvas laureātiem notika līdz šim neierastā veidā – televīzijas raidījuma formātā. 2020. gada 20. maijā kanāla “Rīga TV24” skatītājiem bija iespēja redzēt sižetus par daudziem nozīmīgiem 2019. gada kultūras notikumiem un kultūras nozares personībām. Aktiera Laura Subatnieka stāstījumā skatītāji varēja uzzināt par “Baltā zvirbuļa” būtību, par nozīmīgiem koncertiem un mūziķu sasniegumiem, vizuālās mākslas izdevumiem, grāmatām un profesionālu kultūras procesa īstenošanu. Raidījuma gaitā bija iespēja uz-

klausīt balvas laureātus, kā arī baudīt vairākus priekšnesumus. “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmatai” tas bija kā skaists un sirsnīgs atvēršanas pasākums plašai auditorijai. Jaunā Rīgas teātra aktieris Andris Keišs izjusti nolasīja Pētera Kligina atmiņu fragmentus, uzburot laiku, kuru mums nav bijis lemts piedzīvot, ieinteresējot apmeklēt bibliotēku un izlasīt šo grāmatu.

Mākslinieka Aigara Bikšes veidotais “Baltais zvirbulis” grāmatas sastādītājam tika pasniegts 2020. gada 20. maijā Bibliotēku dienestā, pašu tuvāko kolēģu vidū, kuri bija piedalījušies vai atbalstījuši šī izdevuma tapšanu. Balvu pasniedza RD Kultūras iestāžu programmas vadītājs Arnis Miltiņš, sirsnīgus vārdus teica RCB direktore Dzidra Šmita un direktores vietniece Doloresa Veilande.

Atmiņas esot vienīgā paradīze, no kuras nevaram tikt padzīti, bet, lai paši to nepazaudētu un saglabātu nākamajām paaudzēm, gādās “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmata”. Ar šo grāmatu atmiņu “stādiņš nu ir ielikts zemē”, bet Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāri turpinās audzēt bibliotekāru atmiņu koku, jo atmiņas nekad nebeidzas.

MARGITA ZEMĪTE

RCB Bišumuižas filiālbibliotēkas galvenā bibliotekāre

BIŠUMUIŽAS BIBLIOTĒKA PĀRMAIŅU VĒJOS

Bišumuižas filiālbibliotēkai savas pastāvēšanas laikā vairākas reizes nācies mainīties. Pasekosim šo pārmaiņu gaitai gandrīz 60 gadu garumā.

Tagadējā Bišumuižas filiālbibliotēka tika atvērta 1961. gada 30. oktobrī kā Rīgas pilsētas 24. bibliotēka, aizņemot nelielu istabiņu fabrikas “Komēta” kluba telpās Bauskas ielā 166. Grāmatu fonds tika pārņemts no Rīgas 12. bibliotēkas filiāles, taču grāmatas tika arī pirktas un ziedotas. Tika izveidoti katalogi un rīkotas literatūras izstādes, uzsākts novadpētniecības darbs, organizētas tikšanās ar rakstniekiem un mūziķiem. Darba apstākļi šaurajās telpās bez ūdensvada un apkures bija visai smagi, tādēļ laikā līdz 1974. gadam bibliotēkā nomainījās vairākas vadītājas.

1975. gadā bibliotēkas rīcībā nonāca kluba zāle. Tur tika iemūrētas krāsnis, ievilkts ūdensvads, kanalizācija un telefons. Beidzot varēja sākties pilnvērtīgs darbs. Bibliotēka aktīvi piedalījās mikrorajona sabiedriskajā dzīvē un 1979. gadā iekļāvās Rīgas domes Kultūras pārvaldes centralizētajā bibliotēku sistēmā. Bišumuižas filiālbibliotēkas vārds tai piešķirts kopš 1997. gada. Bibliotēkai pastāvīgi nācās risināt kadru un saimnieciskās problēmas.

Bišumuižas un tās apkārtnes dzīvi iespaidoja politiskās iekārtas maiņa Latvijā un tai sekojošā privatizācija, kuras dēļ filiālbibliotēkai 2007. gadā nācās meklēt citas telpas. Tās tika atrastas Rīgas Piena kombināta administratīvajā ēkā Bauskas ielā 180. Lai jaunā mājvieta iegūtu patikamu izskatu, nācās ieguldīt daudz darba, izmantot lasītāju un novadnieku palīdzību, savu roku pielika arī vietējie mākslinieki. Rezultāts patika visiem – gan apmeklētājiem, gan darbiniekiem. Lasītāji bibliotēku dēvēja par mazo Gaismas pili un labprāt piedalījās tās pasākumos, apmeklēja izstādes un

koncertus, kuru sarīkošana bija iespējama, pateicoties daudzu mākslas un kultūras darbinieku, iestāžu un organizāciju atsaucībai. Daudziem tuvākās apkārtnes iedzīvotājiem Bišumuižas bibliotēka bija vienīgā kultūras iestāde, cienīta un mīlēta. Īpaši gaidīts bija tradicionālais vasaras pasākums “Bišumuižnieki tiekas Bišumuižā”, kas sešus gadus pēc kārtas pulcēja novadniekus.

2018. gada beigās telpu īpašnieki nolēma, ka tās nepieciešamas pašiem, un bibliotēkai atkal nācās piedzīvot jurģus. Jaunā mājvieta atrodas Rīgas Jauno tehniķu centra (RJTC) telpās un ir uz pusi mazāka nekā iepriekšējā, tādēļ attiecīgi sarucis arī grāmatu krājums. Pamazām atgriežas ilggadīgie lasītāji. Jau astoto gadu Bišumuižas bibliotēkā darbojas rokdarbnieču pulciņš “Bišumuižas tamborētājas”, kas priecē apmeklētājus ar radošo darbu izstādēm. Aktivākie lasītāji citīgi seko jaunāko grāmatu izdevumiem.

Cita vieta, cita vide, jauni apstākļi, jauni apmeklētāji... Tas vienmēr nozīmē pārmaiņas, kurām jāpielāgojas. Bibliotēkai jābūt elastīgai, jāpieņem jauni izaicinājumi, jāpilnveidojas. Bišumuižas filiālbibliotēkas seja ir mainījusies. Jūtams, ka iedzīvotāju ikdienā arvien vairāk ienāk jaunās tehnoloģijas. Arī bibliotēkai jāiet kopsolī un jāpopularizē jaunās iespējas arvien plašākam lasītāju lokam. Jāpatur prātā, ka esam daļa no plašās Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēku saimes.

Pēdējā laikā pieaugusi interese par bibliotēkas attālināto piekļuvi elektroniskajiem resursiem un pakalpojumiem “Mana bibliotēka” un “3td e-GRĀMATU bibliotēka”. Senioriem un visiem interesentiem notiek individuālās datorapmācības un konsultācijas par e-pasta un ibankas lietošanu, par digitālo saziņu ar valsti (latvija.lv, eds.gov.lv u. c.).

Mūsu atrašanās Rīgas Jauno tehniķu cen-

*Margita Zemīte vada nodarbību bērnu dārza “Rūķu skolas” grupīnai.
Foto: Anna Dunajevska*

*Pasākums “Pūču skolā”.
Foto: Irina Kuzina*

Bibliotēka visām paaudzēm.
Foto: Anna Dunajevska

Bērni bibliotēkā.
Foto: Anna Dunajevska

trā piesaistījusi vairāk gados jaunu un pat ļoti jaunu lasītāju. Ceļu uz šejieni atraduši tu-vākās – Rīgas 47. vidusskolas skolēni, vie-sojas bērnu attīstības centra “Rūķu skola” audzēkņi. Mūsu bibliotēka viņiem ir vieta, kur var iepazīties ar jaunāko literatūru, rast atbildes uz jautājumiem, labi un patīkami pavadīt laiku, kā arī uzzināt par Rīgas Cen-trālās bibliotēkas un tās filiāļu aktualitātēm, pakalpojumiem un iespējām. Bibliotēkas kompaktajās telpās pasākumus iespējams rīkot skaitliski nelielai auditorijai. Tā ir ideāla vieta RJTC pirmsskolas bērnu estē-tikas skoliņas “Pūču skola” apmeklētājiem, kuri starp nodarbībām pavadā laiku Bērnu literatūras nodaļā. Šeit regulāri notiek grā-matu apskati un priekšā lasīšana, kā arī te-matiskie pasākumi – gan par ceļu satiksmes noteikumiem un braukšanas līdzekļiem, gan par dzīvnieku pasauli, draudzību un pasakām. Priekšā lasīšanas pasākumos ie-saistās ne tikai bibliotekāri, bet arī vecāki un bērni, kuri jau apguvuši lasītprasmi. Ik die-nas dzirdam, kā mazuli garāmejojot uzstājīgi aicina vecākus apmeklēt bibliotēku. Esam gandarīti, ka bērniem tā vairs nav tikai grū-ti izrunājams svešvārds, bet draudzīga un interesanta vide, vārti uz plašo un saistošo zināšanu pasauli.

Bibliotēku apmeklē arī citu RJTC stu-diju audzēkņi – valodu, mākslas, sporta un tehnisko pulciņu dalībnieki. Bišumuižas ap-kaimē dzīvo un strādā vairākas emigrantu ģimenes no Vjetnamas, kuru bērni apmeklē RJTC pulciņus, sporto, apgūst latviešu va-lodu. Bibliotēkā viņi rod atbalstu – gan pa-vadot brīvo laiku, gan patāpinot grāmatas, gan komunicējot ar bibliotekārēm. Prieks, ka paplašinās viņu latviešu valodas vārdu krājums un sarunu iemaņas.

Sadarbība ar RJTC vēl ir pašā sākumā, tiek meklētas un pētītas šīs sadarbības for-mas un kontakti, apspriestas idejas. Cen-šamies komplektēt krājumu atbilstoši pie-prasījumam, ir pieejams plašs periodikas klāsts, kas atbilst dažādu pulciņu interesēm. Sadarbībā ar pulciņu “Dizains un daba” top bērnu radošo darbu izstāde “Kas notiek pa-vasarī”. Ziemassvētkos bibliotēka piedalījās RJTC akcijā – atbilstoši svētku tematikai tika rotātas visas durvis. Pie mums ir pieejama informācija par RCB un Rīgas kultūras dzī-ves aktualitātēm. Attīstība roku rokā nāk par labu abām pusēm.

Pārmaiņu vējš liek mazajai Bišumuižas fi-liālbibliotēkai mainīties un pilnveidoties, ap-gūt jaunas nianšes darbā. Vēlam veiksmi gan sev, gan saviem sadarbības partneriem!

TATJANA MEDNE

RCB Ilģuciema filiālbibliotēkas vadītāja

ILĢUCIEMA FILIĀLBIBLIOTĒKAS SADARBĪBA AR RĪGAS JAUNO TEHNIĶU CENTRU

2011. gadā mums ļoti paveicās – mūsu lasītāja Lilita Svirževska (pasniedzēja ar augstāko pedagoģisko izglītību no bērnu un jauniešu vides izglītības centra Rīgas Dabaszinību skola) piedāvāja filiālbibliotēkā izveidot divus pulciņus, kuros varētu darboties bērni no dažādām mūsu mikrorajona izglītības iestādēm: Ilģuciema vidusskolas, Āgenskalna ģimnāzijas, Rīgas Valdorfskolas un Rīgas Katoļu ģimnāzijas. Tā radās pulciņi ar diviem darbības virzieniem – “Vides eksperimenti” un “Dabas detektīvi”. Lūdzām mūsu Bibliotēku dienesta Metodiskajai nodaļai atļaut Lilitai Svirževskai divas reizes nedēļā izmantot pirmā stāva foajē nodarbību norisei.

Lai pierakstītu bērnu pulciņā, vecākiem ir jāaizpilda Rīgas Dabaszinību skolas izstrādāts iesniegums. Šie iesniegumi glabājas pie bibliotēkas darbiniekiem. Pulciņu dalībnieki ar prieku pavada laiku mūsu bibliotēkā. Gribētāju ir tik daudz, ka jau no 2012. gada pulciņš darbojas trīs reizes nedēļā. Tas ir abpusēji noderīgi: katru mēnesi bibliotēkā tiek organizētas brīnišķīgas pulciņa dalībnieku izstādes, savukārt viņi pirmie iepazīstas ar bērnu literatūras jaunumiem. Bibliotēkas darbinieki palīdz bērniem atrast materiālus (grāmatas, žurnālus, rakstus no datubāzēm), kas saistīti ar skolotājas piedāvātajām tēmām, piemēram, krustvārdu mīklas par augiem, grāmatas par lidmašīnām un raķetēm. Saistošs bija kopīgais pasākums “Ēnu teātris!” – stāsts par gaisu un ēnu. Dalībnieki noklausījās grāmatu apskatu par dzīvniekiem, izgatavoja un ēnu teātrī demonstrēja to figūras. Nodarbību tematika ir ļoti aizraujoša un izzinoša: “Nokrišņu veidošanās”, “Eksperimenti ar mobilajiem telefoniem”, “Sarkano kāpostu indikators”, “Balansējošie sikspārņi”, “Optikas ilūzijas”. Interesantākie pasākumi: “Planieru modeļi,

helikopteru modeļi”, “Indīgie augi”, “Ziepju burbuli”, “Ekosistēmas. Augu, dzīvnieku pielāgojumi”. Dažos pasākumos, kā, piemēram, “Augu atpazīšana un nosaukumi”, “Rudenī ziedošie augi tuvākajā apkārtnē. Nezāles” piedalījās arī bibliotēkas darbinieki.

Pulciņā “Dabas detektīvi” dalībnieki klausās literatūras apskatus, min mīklas, spēlē spēles. Ļoti noderīgi ir pasākumi bērniem “Atkritumu šķirošana un pārstrāde”. No vienkāršiem materiāliem tiek izgatavotas rotaļlietas, ar kurām var veikt eksperimentus arī mājās. Piemēram, otrreizējo izejvielu pārstrāde – no krāsaina kartona tiek izgatavoti stilizēti koki, plastmasas pudeļu korķiši iegūst otro dzīvi, pārtopot par robotiem (robotu izstāde tik ļoti iepatīkās mūsu lasītājiem, ka arī kultūras nama “Ilģuciems” darbinieki palīdzēja vākt korķus!). No plastmasas pudeļu korķišiem top arī gleznas (Jaungada eglīte) u. tml., bet pašas pudeles var kļūt par ziediem.

Pulciņā “Vides eksperimenti” tiek veikti dažādi izmēģinājumi, pētījumi, novērojumi dabā. Ejot ekskursijās, tiek apzināti tuvākās apkārtnes augi, dzīvnieki, sēnes.

Pulciņu vadītāja Lilita Svirževska ir ļoti talantīgs un mērķtiecīgs cilvēks. Darbu tēmas, kā arī materiālu izvēle ir viņas ziņā. Starpbrīžos bērni nāk pie mums uz bibliotēku paspēlēt spēles un smelties idejas jauniem darbiem. Kopīgi apspriežam, kā interesantāk noformēt izstādi, un cenšamies izdomāt tās nosaukumu. Pulciņi piedalās daudzos konkursos un iegūst godalgotas vietas. Lūk, ko par to saka Rīgas Jauno tehniķu centra Vides spēļu pulciņa audzēkne Marta Teivāne: “Man ļoti patīk piedalīties konkursos, jo tajos var iegūt jaunu pieredzi un dažreiz pat balvas. Veikt eksperimentus ir ļoti jautri, tomēr vēl interesantāk ir veidot par tiem prezentācijas. Tā iespējams labāk

Izpēte ar lupu.

Foto: Lilita Svirževska

Nodarbības bibliotēkā.

Foto: Daina Ģeibaka

izprast, kādi procesi eksperimentā notiek, un vēlāk ar šo prezentāciju piedalīties konkursā. Vispopulārākais konkurss ir “Skolēni eksperimentē”. Idejas jauniem eksperimentiem un pētījumiem nereti atrodam bibliotēkas grāmatās. Visi pulciņa bērni ir čakli lasītāji, un atpūtas brīžus pulciņā izmantojam, lai aizietu uz bibliotēku un paņemtu grāmatas. Lielākā daļa pulciņa dalībnieku ir no Ilģuciema, daži iet vienā skolā vai pat vienā klasē.” “Šis pulciņš ir lieliska un izglītojoša brīvā laika pavadīšanas iespēja,” turpina Marta Teivāne, “vadītāja uzklausa arī mūsu idejas un palīdz tās attīstīt. Ar skolotāju ir interesanti izpētīt Ilģuciema apkārtni, izstaigāt tuvējos mežus un Spilves pļavas, jo viņa zina visus augus un to nosaukumus. Katra nodarbība dabā ir pilna ar jauniem atklājumiem, jo Ilģuciems ir viena no

Rīgas zaļākajām apkaimēm un te ir ļoti daudz vietu, ko pētīt – dižkoki, parks, interesanti augi un dzīvnieki.”

2017. gadā Ilģuciema filiālbibliotēka saņēma goda rakstu no Rīgas Dabaszinību skolas direktora Ilmāra Rikmaņa par pulciņam sniegto atbalstu.

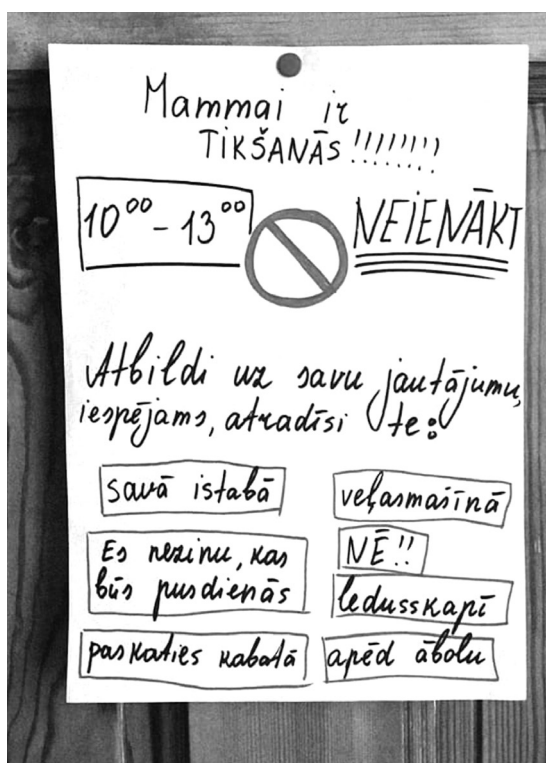
2019. gadā skola mainīja nosaukumu, tagad tā ir Rīgas Jauno tehniķu centrs. Centra direktore ir Ramona Šmitiņa. Centrā ir struktūrvienība Dabaszinību skola, kas Ilģuciema filiālbibliotēkā īsteno trīs programmas: “Vides eksperimenti”, “Lietu otrā dzīve” un “Vides spēļu pulciņš”. Nodarbības notiek trīs reizes nedēļā.

2019. gada 1. oktobrī starp RCB un Rīgas Jauno tehniķu centru noslēgts sadarbības līgums.

Foto: Dace Vlasova, Inese Ruskule, Baiba Andrejeva, Daina Ģeibaka, Anna Dunajevska

AIZ SLĒGTĀM DURVĪM

•GUNTA OZOLA

Rīgas Centrālās bibliotēkas
Pieaugušo literatūras nodaļas
(PLN) neredzamais darbs
Covid-19 vīrusa pandēmijas
laikā

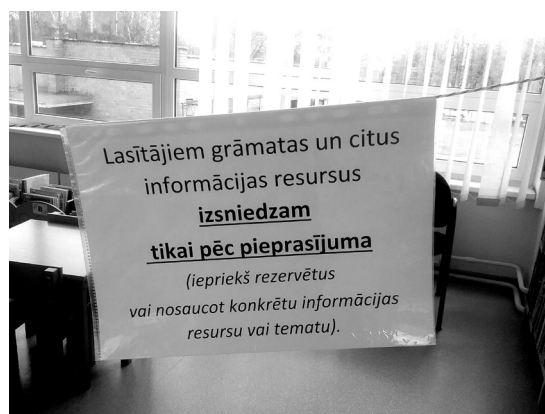
•SANDRA KOKINA

Ar smaidu par nopietno jeb
Covid-19 laiks bibliotēkā

•Reportāža no Imantas
bibliotēkas

•VINETA BAŠKO

Darbs Rīgas vispārizglītojošo
skolu bibliotēkās 2020. gada
sākumā un ārkārtējās
situācijas laikā

GUNTA OZOLA

RCB Pieaugušo literatūras nodaļas vadītāja

RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS PIEAUGUŠO LITERATŪRAS NODAĻAS (PLN) NEREDZAMĀIS DARBS COVID-19 VĪRUSA PANDĒMIJAS LAIKĀ

Raksta sākotnējā ideja bija – padalīties pieredzē par RCB PLN ikdienas darbu, organizētajām aktivitātēm, darba veicējiem un uzticīgajiem bibliotēkas apmeklētājiem, taču Covid-19 (koronavīrusa) izplatības pieaugums Latvijā un pasaulē lika pārskatīt un pārorganizēt bibliotēkas darbus, lai nezaudētu saikni ar lasītājiem un iedzīvotājiem. Izmantojot tehnoloģijas, nācās izvērst attālināto pakalpojumu klāstu, tāpēc stāsts būs par to, kā bibliotēka strādāja šajos ārkārtas apstākļos.

Ņemot vērā Ministru kabineta lēmumu par ārkārtējās situācijas izsludināšanu valstī ar mērķi ierobežot koronavīrusa Covid-19 izplatīšanos, sākot ar 13. martu, RCB un tās struktūrvienības apmeklētājiem tika slēgtas.

Sākot ar 16. martu, PLN un Bērnu literatūras nodaļa (BLN) uzsāka krājuma inventarizāciju. Mērķis – pārbaudīt krājuma atbilstību elektroniskajam katalogam. Šāds darbs nav veicams attālināti, tāpēc darbinieki katru dienu brauca uz bibliotēku ar sabiedrisko transportu. Protams, ievērojot individualās drošības ieteikumus, jo mums visiem ir gan bērni un mazbērni, gan vecāki gados. Šis inventarizācijas process atšķīrās no citām reizēm (krājuma inventarizācija notiek reizi piecos gados) ar to, ka veicām to skaitliskā mazākumā (dažiem darbiniekiem bija darba nespējas lapa, bet citi atradās karantinā) un arī krājums ir pieaudzis. Jāinventarizē bija tuvu 90 000 vienību. Tehniski tas nozīmēja, ka gandrīz mēnesi katru dienu cēlām grāmatas no plaukta, katru noskenējām pie datora un ielikām atpakaļ plauktā. Plauktu augstums vidēji ir 2 metri, un lielais vairums grāmatu ir diezgan smagas (enciklopēdijas, mākslas albumi utt.). Dienā tika

cilātas un skenētas apmēram 800 vienības. Ikdienā, apkalpojot lasītājus, darbinieki tik lielu skaitu grāmatu necilā, jo ir arī citi pienākumi. Protams, neizpaliek atnesto grāmatu ievietošana plauktos, bet ne tik lielos apmēros, kā tas notiek inventarizācijas laikā.

Darbs ritēja bibliotēkas trīs stāvos visās krājuma nodaļās: mākslas un mūzikas literatūras krājumā 2. stāvā, nozaru literatūras krājumā 6. stāvā un daiļliteratūras un bērnu literatūras krājumā 7. stāvā. Vienlaikus grāmatas tika šķirotas pa pozīcijām: bojāti eksemplāri, bojāti grāmatu svītrkodi, pāršiešanai nododamas grāmatas utt. Kolēģi strādāja drošā attālumā viens no otra (tie, kuri ir apmeklējuši Rīgas Centrālo bibliotēku, atceras mūsu plašās zāles, turklāt, tā kā bijām mazākumā, to nebija sarežģīti nodrošināt). Dienas beigās gan varēja just, kā sāp katrs kauliņš. Dažam kolēģim nākamajā dienā nācās tīt rokas kompresēs – tās bija piepampusas.

Vienlaikus ar inventarizāciju veicām arī attālinātos pakalpojumus, tos papildinot ar jaunievedumiem. Viens darbinieks tika norīkots pie telefona saziņai ar lasītājiem (visi RCB nodaļu tālrunu numuri bija pāradresēti uz vienu telefonu). Bija jāatbild uz dažādiem lasītāju jautājumiem, jāpagarina lietošanas termiņi grāmatām, kas bija paņemtas pirms ārkārtas stāvokļa izsludināšanas, citādi lasītājam būtu ieskaitīts kavējums un līdz ar to liegta pieeja 3td e-grāmatu lasīšanai. Izsniedzām attālināti lietotāju paroles un lietotārvārdus 3td e-grāmatu lasīšanai, veicām bibliotēkas lasītāju attālināto reģistrāciju, apstiprinātu ar elektronisko parakstu, skaidrojām, kā un kur iegūt elektronisko parakstu. Sākotnēji

Pirmās karantīnas dienas.

Foto: Daina Ģeibaka

saņēmām vidēji 170 zvanu dienā. Pamazām lasītāju satraukums mazinājās un zvanu skaits ikdienā izlīdzinājās līdz vidēji 60–80.

Kolēģis, kurš strādāja pie telefona, vienlaikus pētīja pieejamos resursus un ieteica lasītājiem izmantot:

- jaunumus RCB tīmekļvietnē,
- RCB veidotās datubāzes,
- autorizētās tiešsaistes datubāzes,
- portālu letonika.lv,
- pieejamās digitālās platformas un rīkus,
- jaunumus citu bibliotēku pakalpojumos

un tiešsaistes resursos,

- Latvijas Nacionālās bibliotēkas digitālo bibliotēku un tās vietni periodika.lv, pievēršot uzmanību, ka krīzes laikā tai ir brīva piekļuve.

Ieteicām arī sekot oficiālajiem ziņu kanāliem par situāciju valstī.

Komunikācija ar lasītājiem notika telefoniski un ar e-pasta palīdzību. Šajos neparastajos apstākļos tā atklāja daudz jauna un interesanta par mūsu bibliotēkas lietotājiem. Saņēmām labus vārdus un pateicību. Lūk, daži fragmenti no sarunām pa telefonu:

“Labdien, mīļās meitenes, piezvanīju, lai pajautātu, vai visas esat veselas, vai neslimojat. Ja man atbildat, tātad strādājat. Nevaru sagaidīt, kad nākšu pie jums, ļoti man pietrūkst!”

“Kad jūs būsiat atvērti? Nu nepatīk man tās datorgrāmatas, vēlos īstās – papīra!”

“Varbūt es varu atnākt pa kluso pēc grāmatām?” – te, protams, sekoja atbilde: “Cienītā kundze, ne pa kluso, ne pa skaļo, Pacietību un izturību, lai sveiki un veseli varam tikties tad, kad to drīkstēs darīt.”

Viens otrs zvanītājs uzskatīja, ka tas nekas, ka valstī ir ārkārtas situācija, – bibliotēkai ir jābūt atvērtai! Nācās skaidrot, ka bibliotēku ik dienu apmeklēja līdz 800 cilvēku, notika arī dažādas aktivitātes ar lielu cilvēku skaitu. Ja mēs būtu atvērti, tas būtu bezatbildīgi. Ārkārtas situācija valstī attiecas uz visiem. Bija arī tādi kuriozi, ka cilvēks, kurš dzīvo ārpus Rīgas, pat nav informēts, ka valstī ir izsludināta ārkārtas situācija, un ir sadomājis apmeklēt Rīgu. Viņš bija atradis bibliotēkas telefonu (par to bijām izbrīnītas, jo šis cilvēks ne reizi nav bibliotēku apmeklējis un nav arī rīdzinieks). Tad nu kolēģei nācās visu pacietīgi izstāstīt un sarunas izskaņā ieteikt izmantot mūsdienu tehnoloģijas, protams, ja tās ir pieejamas. Uz to runīgais zvanītājs atteica, ka viņam

Ieeja bibliotēkā slēgta.

Foto: Daina Ģeibaka

*PLN galvenā bibliotekāre Tatjana Ančevska
krājuma inventarizācijā.*

Foto: Daina Ģeibaka

nav ne televizora, nekā un ir tikai “podziņ-telefons”. Viņam vienkārši ļoti gribējās parunāties (piebildīšu, ka saruna ilga aptuveni 20 minūtes). Bibliotēkas darbiniekam nācās būt pat psihologam – mierināt, ieteikt, dalīties ar ikdienas piesardzības pasākumu ievērošanu. Sarunu temati bija raibu raibie, bet visi neapšaubāmi pozitīvi ar galveno vēlēšanos: tikties ar savu bibliotēku!

Darbs galvenokārt ritēja attālināti, taču tika strādāts ne tikai pie krājuma inventarizācijas. Tika veikts arī novadpētniecības darbs, papildināta RCB novadpētniecības datubāze, palīdzējām mūsu lasītājiem, pēc viņu pieprasījumiem izsūtīt pa e-pastu skenētu literāro

PLN vadītāja Gunta Ozola.

Foto: Daina Ģeibaka

vai nozaru literatūras darbu fragmentus. Ik pa laikam atskanēja kāds zvans ar lūgumu: “Zinu, ka esat slēgti, taču vai varat izpalīdzēt? Pašlaik rakstu darbu, un man ir nepieciešams šāds fragments.” Protams, atradām, noskenējām un nosūtījām to prasītājam. Pēc neilga laika e-pastā jau gaidīja pateicības vēstulīte. Sarakstījāmies ar saviem sadarbības partneriem par perspektīvā veicamajiem pasākumiem, aktivitātēm un izstādēm, kuras organizēsim, kad būsime atvērti.

Esam bruņojušies ar jaunām idejām, kuras noteikti realizēsim, bibliotēkai atveroties. Ļoti ceram, ka tas notiks drīz! Uz tikšanos Rīgas Centrālajā bibliotēkā!

SANDRA KOKINA

Juglas un Mežciema filiālbibliotēkas vadītāja

AR SMAIDU PAR NOPIETNO JEB COVID-19 LAIKS BIBLIOTĒKĀ

Masu medijos arvien karstākas ziņas par Covid-19 smago norisi Ķīnā, Itālijā... Pasauls Veselības organizācija 2020. gada 11. martā paziņo, ka vīrusa izplatība ir sasniegusi pandēmijas apmērus. Pēc ilgām debatēm Latvijas Republikas Ministru kabinets pieņēmis lēmumu no 13. marta izsludināt valstī ārkārtas stāvokli un ārkārtas pasākumus. Tiek ierobežota gan bērnu sūtīšanas uz dārziņiem, gan masu pasākumu un kultūras iestāžu darbība. Skolas ir slēgtas līdz 14. aprīlim, mācības skolās un augstskolās notiks attālināti. Ar 14. martu tiek slēgtas arī mūsu bibliotēkas. Zināmā mērā tas gandarī, jo par mums gādā – esam riska grupa, kam liela saskare ar apmeklētājiem. Varbūt tādēļ šīs biežās darbinieku slimības?

Pirmā un otrā nedēļa. Pirmdien e-pastā ir informācija, ka direktore Dzidra Šmita personīgi zvanīs katrai bibliotēkai. Direktore taujā, vai rīkojums par bibliotēku slēgšanu ārkārtas situācijā ir saņemts, izpildīts un saprotams. Izskan labvēlība un rūpes par mums. Saruna atstāj labu pēcgaršu. Jā, varēsim pievērsties iekšējam darbam, jo vienmēr “cepamies”, ka mums nav iekšējā darba stundu un Spodribas dienu. Beidzot varēsim sakārtot plauktus un ilgstoši par to priecāties! Pārrunājam darba stratēģiju. Dienu sākam ar īsu iesildīšanos – labākajām Covid-19 anekdotēm – un tad dodamies strādāt. Ar lielu skubu ķeramies klāt krājuma kārtīšanai un tīrīšanai. Tīrām plauktus, slaukām grāmatas. Lietojam cimdus, dezinfekcijas līdzekļus, mitras un sausas lupatiņas. Protams, notiek dabiska darba procesa specializācija, jo katrai darbiniecei kaut kas padodas un interesē vairāk un tā arī darbs ir efektīvāks.

Nav steigas kā inventarizācijas laikā, tādēļ katru grāmatu izpētām – izdošanas gadu, fi-

zisko stāvokli. Daudzām grāmatām meklējam izsnieguma ziņas sistēmā ALISE: cik reizes un kad pēdējo reizi lasītas. Iespieddarbu liktenis ir dažāds – dažs plauktā, cits labošanai, Apmaiņas fondam, norakstīšanai. Bieži pieprasītā lasāmviela ir apbružāta, nosmulēta, ieplisušām grāmatu muguriņām, savukārt neejošās grāmatas ir tīras un skaistas. Ko darīt? Sarindot plauktos tās kārtīgās? Būs skaisti! Tomēr bibliotekāra sirdsapziņa liek iet grūtāko ceļu – labojam, zvanām, rakstām Apmaiņas fondam, varbūt var nomainīt ar labāku, varbūt krātuves dāvinājumu plauktā ir vajadzīgais nosaukums un identiskais gads? Arī cits gads der, to liekam akta rakstīšanai, lai “izlaistu” caur Komplektēšanas un apstrādes nodaļu. Regulāri veidojam grāmatu sarakstus Apmaiņas fondam, ķeros arī pie zvanīšanas. No fondā kārtīgi saliktajām grāmatām mazliet pavilktas uz āru ir tās, kuras vajadzētu nomainīt. Ar mobilajiem telefoniem pie auss es Juglā, bet Māra Grigorevska “Graudos” (Graudu ielā) ejam gar plauktiem. Es saucu autoru un grāmatas nosaukumu, Māra meklē un ziņo – ir, nav, kādā stāvoklī. Noslēdzošā fāze – vienošanās, vai ņemam šo grāmatu, vai atstājam plauktā esošo. Tā strādājam pāris stundas. Mārai liela fiziskā slodze, viņa droši vien ir putās, meklējot grāmatas augšējos un apakšējos plauktos, pa labi un pa kreisi. Man vieglāks darbs, bet mobilais drīz izlādēsies.

Divas rūpīgas un pacietīgas bibliotekāres labo grāmatas. Krājuma “tīrītājas” sadala interešu sfēras nozaru fondā. Es piesakos revidēt psiholoģijas, ezotērikas, veselības, lauksaimniecības un mākslas nodaļas grāmatas. Polina Ārīte “tīra” politikas, dabaszinātņu, ekonomikas, vēstures, ģeogrāfijas nodaļas. Tatjana Akimkina skata vispārīgo

un menedžmenta nodaļu, mākslas nozares grāmatas krievu valodā, valodniecību, literatūrzinātņi, lasītavas fondu. Vietējā kontrole izpaužas tā: katra no mums pārskata kolēģes no fonda izņemtos iespieddarbus, iemet aci sakārtotajos plauktos, izsaka savu viedokli, un daļa grāmatu maina lokalizācijas vietu – atgriežas plauktā vai aizceļo no tā. Tā tiek veidots kopsaucējs starp – viss pieprasītais ir nolasīts, netīrs, norakstāms vai viss pieprasītais ir jāsaglabā!

Ir laba sajūta, skatot kārtīgos grāmatu plauktus. Ikdienā lasītāji fondā nemitīgi ievieš savu "kārtību". Ir apmeklētāji, kuru grāmatu meklēšanas rokrakstu pazīstam un varam pateikt, kurš šodien bijis bibliotēkā. Izskatītās grāmatas iebīdītas pēc iespējas dziļi plauktā vai saliktas kaudzītēs, uzlikta virs grāmatu rindām vai sašķiebtas uz labo pusi. Tā, lai pašam ērti un pārskatāmi. Sajaukta alfabētiskā kārtība un nodaļas – plaši izplatīts rokraksts!

Izkristalizējušies arī lasītāju tipi:

- gādīgais anonīmais lasītājs, kas plauktā atstāj savas mājas bibliotēkas grāmatas;
- godīgais viltnieks – grāmatu izlasīšanai ir aizņēmiem slepus un tāpat slepus pēc kāda laika to atlicis vietā;
- moralizētājs (biežāk moralizētāja) citīgi meklē grāmatas, kuru saturs jāapkaro, – nīkna piezīmes lappušu malās, arī vāka iekšpusē, pausts sašutums par autora morāles trūkumu;
- pētnieks – pasvītro svarīgāko, saliek simboliskas norādes: jautājuma zīmes, izsaukuma zīmes, kas, viņaprāt, paātrina orientēšanos tekstā un palīdz arī citiem.

Apskatot grāmatu pēc grāmatas, akmeņiņš jāiemet grāmatizdevēju lauciņā, jo grāmatām ir ļoti trauslas muguriņas. Kā gan izņemt grāmatu no plaukta, ja ne satverot aiz muguriņas augšā vai apakšā? Un tur muguriņa arī atlec centimetra dziļumā, un, kā kādreiz teicām, rodas zaķa ausis. Mierīgie, pozitīvie lasītāji par šiem dzīves sīkumiem nesatraucas, bet aktīvie, negatīvie ceļ brēku.

Irina Antoshkina joprojām darbojas ar Bērnu literatūras nodaļas krājumu. Pārskatījusi un izsijājusi krājumu, veikusi izmai-

ņas kārtojumā, nomainījusi plauktu daleņus, maina uzlīmes katrai nodaļas krājuma grāmatai, lai tā sakristu ar metodiskajiem norādījumiem (mēs bijām pasteigušies izdomāt savu sistēmu pirms metodikas saņemšanas). Ārprāts, cik daudz laika tas paņem! Piesaisām apkopēju.

Pienāk aicinājums no Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas pienākumu izpildītājas Evitas Hofmanes fiksēt bibliotēku iekšējo darbu fotomirkļos. Kā gan to parādīt? Fotografēju grāmatu kaudzītes ar marķējumiem "Izvērtēt", "Pārbaudīt izsniegumu", "Labot", "Sazināties ar Apmaiņas fondu", "Atdot Apmaiņas fondam", "Norakstīt". Norakstāmo un projām dodamo eksemplāru titullapas jāapzīmogo, jāatzīmē BIS ALISE ar norādi par darbību, jāsaīņo, jāmarķē... Laikietilpīgi procesi. To fotogrāfijā neieliksi. Smaidam fiksējam no dokumentu kabatiņas pašdarinātu sejas vairogu un ekipējumu – sejas masku ar respiratoru drošākai braukšanai sabiedriskajā transportā.

Apmeklētājiem, arī darba meklētājiem, bibliotekāra profesija no ārpuses liekas tāds viegls, patīkams darbiņš. Sākot apgūt profesiju, seko liels pārsteigums par plašajām teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu prasībām. Ikdienā ir automatizētā apkalpošana, pieprasījumu meklēšana e-katalogā, plauktos un datubāzēs, dažādu jautājumu skaidrošana, konsultācijas, skenēšana, drukāšana, kopēšana, turklāt tehnika mēdz "niķoties". Klienti, kā visās apkalpojošās sfērās, mēdz būt patīkami un nepatīkami, zinoši un nezinoši, laipni un agresīvi, arī tādi, kas neievēro kulturālas uzvedības un higiēnas normas. Labākā morālā "piemaksa" ir gandarījums, sliktākā – aizvainojums par to, ka cilvēki nenovērtē bezmaksas pakalpojumu jēgu. Bankā un līdzīgās vietās viņi stāv klusi un pazemīgi, lai atdotu vai saņemtu savu naudiņu, par kuru pakalpojumu bargi samaksānot.

23. martā Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Inta Sallinene atsūta aicinājumu aprakstīt bibliotēku darbu Covid-19 izraisītajā ārkārtas situācijā. Tiek domāts par RCB gadagrāmatu 2019.–2020. gadam.

Sandra Kokina.

Foto: Irina Antoshina

Protams, darbs ārkārtas situācijā ir 2020. gada aktualitāte.

Pirmie klientu zvani uz bibliotēku pauda neapmierinātību un neizpratni: “Kā, jūs ne-strādājat? Kas izdomājis visas tās muļķības? Man vajag grāmatas!”, “Bērnam uzdots izlasīt grāmatu, ko tad mums darīt?”, “Tātad jums ir brīvdienas? Ko tad jūs tur darāt?”, “Man neko nevajag, tikai grāmatu!” Tomēr telefons nav pārkarsis. Sabiedrība ir informēta, sabijusies, disciplinēti reaģē uz notiekošo. Drīz sarunu temati kļūst mierīgi un lietišķi. Daži jautā, vai strādājam, grib pagarināt grāmatu lasīšanas termiņu, apvaicājas, kā lasīt grāmatu internetā, daži pajautā, kā mums klājas. Ir mēģinājumi sarunāt apkalpošanu pa draugam. Valstī pieaugot saslimušo skaitam ar Covid-19, cilvēku izpratne pieaug. Viņi vairāk pievēršas interneta iespējām, izmēģina “3td e-GRĀMATU bibliotēku”. Informējam par datubāzēm, žurnālu “Jaunā Gaita”, sākam piedāvāt 5 lp. bezmaksas skenēšanas pakalpojumus un to nosūtīšanu pa e-pastu un daudz ko citu. Visa informācija atrodama mājaslapā, sociālajos tīklos. Esmu gandarīta par palīdzību mūsu lasītājam, kura kādu laiku

dzīvo Francijā un apstākļos, kad iziešana no mājas ir ļoti ierobežota, vēlas lasīt grāmatas latviešu valodā. Veicu autorizāciju, nosūtu instrukciju, kā pieslēgties “3td e-GRĀMATU bibliotēkai”. Un viss notiek!

Lūk, jaukākas sarunas: “Kā jums klājas? Labi, ka jūs pasargāja!”, “Grūti bez jaunām grāmatām un žurnāliem!”, “Mēs ilgojamies pēc bibliotēkas, grāmatām, pasākumiem, bet izturēsim! Galvenais – veselība un drošība!” Prieciņš, ka Polinas Ārītes pusapaļo jubileju varam atzīmēt pie kopīga, lai gan ļoti izstiepta galda. Drošā attālumā un tomēr kopā. Pēc laba vēlējumiem vienojamies nerunāt par Covid-19 vai maksāt soda naudu. Cenšamies, tomēr drīz vien katra no mums pārkāpj aizliegumu un soda nauda tiek aizmirsta. Nav iespējams distancēties no tā, kas šobrīd nosaka visu dzīvi!

Trešā, ceturrtā un piektā nedēļa. Pēc darba ar krājumu nākamais laikietilpīgais process ir novadpētniecība un tematiskās mapes, ko izmantojam uzzīņu sniegšanai, literatūras izstāžu un pasākumu organizēšanai. Ir uzkrājušies novadpētniecības materiāli (ievadīti un neievadīti datubāzē), literatūras

izstāžu materiālu izdrukas ar ilglaicīgāku nozīmi, fotogrāfijas, piezīmes. Jāpamaina tematisko mapju struktūra, daudzām jāatjauno vai jānomaina titullapas, jāizdomā, kā sakarīgi sistematizēt daudzās fotogrāfijas no pasākumiem, literatūras izstādēm, telpu noformējuma. Jāturpina novadpētniecības materiālu meklēšana iespieddarbos un datubāzēs, jāveic kopēšana, skenēšana un drukāšana, aprakstu ievadīšana datubāzē, materiālu ievietošana tematiskajās mapēs.

Kolēģes, kas brauc ar sabiedrisko transportu, sāk uztraukties par drošību. Domājam par attālināto darbu un tā saturu. Iesaku izmantot daļu atvaļinājuma, pati uzrakstu iesniegumu par pagājušā gada neizmantotajām deviņām dienām, Polina un Tatjana – par divām nedēļām. Tā saplānots arī maijs. Es kā vadītāja priecājos par katru izmantotu atvaļinājuma nedēļu, cerot, ka, bibliotēkām atveroties, darbinieki būs ierindā.

Ārkārtas stāvoklis tiek pagarināts līdz 12. maijam.

Uzturu kontaktus ar lasītājiem, klubiņa “Juglas aicinājums” biedriem. Uzzinu, ka vieni pārskata un pārlasa savas mājas bibliotēkas,

atrod vecos, iesietos žurnālus, skatās e-klasi, pat mācās valodu, iet pastaigās, kontaktējas ar draugiem, radiem, bibliotēku. Neloģiski, bet Covid-19 laikā strādāju vairāk, tikai mierīgā atmosfērā. Darbā esmu katru dienu, jo braucu ar mašīnu. Vakaros un brīvdienās atkrit teātra izrādes, koncerti, kino, kafējnīcas. Klubkrēslā ar ausīm TV, acīm internetā domāju par darbu un to, kādas aktivitātes rastu atgriezenisko saiti ar bibliotēkas apmeklētājiem. Skatos formātu “Tava klase”, kanālu LTV1, TV24 u. c. Zemapziņa strādā – uztver, analizē, nogulda, kas būtu noderīgs mūsu darbam. Aktieri, mākslinieki un skolotāji nāk klajā ar inovācijām. TV rāda sižetu par mazo Pelču bibliotēku. Bibliotekāre sagatavo un atstāj pie bibliotēkas durvīm grāmatu sainīšus, bet atnestās grāmatas liek kastē karantīnā un vēlāk dezinficē. Savukārt Viļņas Centrālā bibliotēka ar 3D printeri printē sejas vairogi! Arī RCB mājaslapā arvien jauna informācija un piedāvājumi klientiem.

Mums ar draudzeni atvaļinājums. Esmu viņu “inficējusi” ar A. Jakoviča grāmatu “Šmerlis”. Dzerot kafiju pirms mūsu plānotās mērķtiecīgi izzinošās pastaigas Šmerļa meža

Grāmatu maiņa.

Foto: Sandra Kokina

*Bibliotekāri
aizsargmaskās.
Foto: Sandra Kokina*

un Bābeliša ezera apkaimē, viņa “iekrīt” grāmatā tā, ka man jāatgādina – gatavojāties taču doties pastaigā! Laiks nav īpaši jauks, bet mežs, kā vienmēr, priecē. Šmerlis pārsteidz ar gravām, pakalnītēm, bērzu audzi, kas izskatās stādīta, bet nikuļo, kamēr turpat netālu brīvdabas bērzi aug griezdamies. Prieks par Velnezera putnu bagātību, Bābeliša daudzajām vilkaču priedēm, augstajiem pauguriem, kurus, ejot gar ezera malu, nemaz nevar apjaust. Fotogrāfijas nesanāk superīgas, jo mežs vēl nav modies pavasarim. Emocijas gan! Arī pastaigas kopgarums, ko uzskaitījis mobila telefons, priecē – 10,4 km. Vadītājas p. i. Irina manā prombūtnē gan mūsu rekordu krietni pārspējusi. Viņai “laimējās”, jo līdz 9. aprīlim “Luminor” bankā jānodod marta maksas pakalpojumu nauda par Juglas un Mežciema filiālbibliotēkām. Ap 100 eiro galvenokārt monētās sver daudz. “Luminor” banka, kur naudiņa jāiemaksā, atrodas Skanstes ielā pie “Arēnas Rīga”. Iesaku vismaz līdz centram braukt ar tramvaju, tomēr Irina izvēlas drošāko pārvietošanos – ar K2 (kājām). Tā viņa ar smagu, bet vērtīgu nesamo veic 18 km. Un otrā dienā ir atkal darbā!

Sestā nedēļa. Pēc deviņu dienu atvaļinājuma esmu atguvusi otro elpu, sajūtu to arī no Publicitātes un projektu nodaļas. Idejas,

aicinājumi atsaukties apsveikuma veidošanai rakstniekam Jurim Zvirgzdiņam, 4. maija interaktīvās izstādes veidošanai, materiālu iesūtīšanai par bibliotēku vēsturi. LNB industriālā mantojuma apzināšanas projektam sācies otrais posms, un priekšā liels pētnieciskais darbs. Mēs uz visu atsaucamies. Man ir idejas un iestrādes par fotokonkursu, kurā aicināt ar fotoaparātu izzināt un izbaudīt pavasari Juglas apkaimes mežos, par viktorīnām, krustvārdu mīklām, novadpētniecības uzziņām u. c. Ķeramies pie ideju realizācijas un nodošanas tālāk Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļai.

Latvijā ir lēzena Covid-19 saslimušo līkne. Dažviet Eiropā sāk mazināt ierobežojumus, Baltijas valstis vienojas par darbības koordināciju, piesardzīgu aizliegumu atcelšanu. Izskan viedokļi, ka no kultūras iestādēm pirmajām durvis jāver bibliotēkām un muzejiem. Ja tā notiks, būsim izdzīvojuši ārkārtas stāvokli un sāksim jaunu periodu dzīvē un darbā. Ar administrācijas un bibliotēku kolektīvu saprātīgu darba organizāciju mēs savējos esam nosargājuši! Saslimušo ar Covid-19 nav!

2020. gada 5. maijā

REPORTĀŽA NO IMANTAS BIBLIOTĒKAS

Ārkārtas situācija... Pašizolācija... Publiskās bibliotēkas slēgtas...

2020. gads Imantas filiālbibliotēkā sākās, kā vienmēr, rosīgi un radoši. Pie periodikas plauktiem pulcējās seniori. Pie datoriem skriešus pa kāpnēm steigās dažāda vecuma bibliotēkas apmeklētāji. Grupa pēc grupas uz ekskursijām un nodarbībām ieradās tuvējo skolu skolēni un pirmsskolas izglītības iestāžu bērni. Grāmatu cienītāji nāca, lai atrastu sev lasāmvielu vai piedalītos kādā pasākumā, cigun entuziasti steigās uz nodarbībām, lai uzlabotu savu veselību. Nāca uz bibliotēku, lai satiktu domubiedrus, apskatītu mākslas izstādes. Un pēkšņi...

Jau vairākas nedēļas Imantas filiālbibliotēkā nedzird bērnu čalas, nevar notikt arī Jauno lasītāju klubiņa tikšanās un tik ierastās nodarbības “kāpēcīšiem”. Ar skumjām

pašas vien, bez apmeklētājiem skatāmies uz tā arī atklāšanu nepiedzīvojušās cimdu izstādes eksponātiem, kurus ar tādu rūpību un sirds siltumu mums sagādāja Tautas lietišķās mākslas studija “Valdziņš”. Nez, vai nebūs jautri (nu vismaz dīvaini) raudzīties uz rakstainajiem dūrainīšiem, kad kokiem plauks lapas un ziedēs ievas...

Domājām par Aspazijas 155. jubileju, bet tagad jācer, ka par viņas skaistajiem, tēlainajiem dzejolišiem varēsim ar skolēniem parunāt rudenī, kopā ar Raiņa svinamo gadskārtu. Un tomēr dzejnieces dzimšanas dienā pārskatījām Imantas krājumā pieejamos Aspazijas izdevumus bērniem un domājām par radošiem, dzejiskiem uzdevumiem un kādu viktorīnu, kad atkal varēsim tikties.

Cītīgi gatavojāmies Bibliotēku nedēļai. Šogad LNB izsludināja ļoti apjomīgu Bibliotēku nedēļas tēmu – “Bibliotēka iedvesmo”.

RCB Imantas filiālbibliotēks kolektīvs.

Foto: Natalja Minajeva

*Apkure atslēgta. Aija
Šaicāne pie telefona.
Foto: Natalja Minajeva*

Uz ko var iedvesmot bibliotēka? Protams, lasīt, domāt, radīt. Iecere bija iedvesmot mūsu lasītājus kopā ar klasiķiem un laikabiedriem. Plānojām iepriecināt mazos “kāpēcīšus” un skolēnus ar jaunām, interesantām tēmām. Diemžēl nebija lemts...

To, cik realitātē esam nepieciešami, liek saprast izmisušie zvani un jautājumi: “Bet kā es tagad izprintēšu?”, “Vai tiešām neviena bibliotēka nestrādā?!” “Skolā lika izlasīt, kur gan lai es cītur dabūju to grāmatu?”, “Varbūt tomēr pa durvju šķirbu varu vienas grāmatas atdot un citas paņemt?”, “Neviens nepamanīs, ja ielaidīsi bibliotēkā.” Patikami dzirdēt, cik ļoti cilvēki gaida, kad varēs atnākt kā ierasts, cik patiesībā vajadzīga ir grāmata, cik vajadzīgi esam mēs... Paldies jums par to!

Mēs pēc lasītājiem skumstam

Lasītāji ilgojas pēc mums...

Zvana, raksta, bēdas sūdz,

Bibliotēku ātrāk atvērt lūdz!

(Aija Šaicāne)

Ir patīkami parunāt ar mūsu lasītājiem arī pa telefonu, jo daži ir tā izolēti, ka viņiem vienkārši gribas izteikt savu sāpi, padzīt kādu joku un vienkārši parunāties, lai novērstu domas no vientulības.

Tikmēr bibliotekāres čakli strādā. Ikdienas darba dzīve Imantas bibliotēkā visai rosīgi turpinās arī bez klientu fiziskās klātbūtnes. Šis laiks ir kā ļoti ieilgusi Spodrības diena, kad beidzot izdarāms viss, kam pienācīgi pievērsties ikdienā neļāva lasītāju apkalpošana, kas lika fiziski atrasties tieši nodaļā. Tad bibliotekārs nemitīgi domāja, kā izplānot iekšējos darbus, lai neciestu lasītāju apkalpošana, jo bibliotēka jau nav tikai publikai redzamiem plaukti un datori. Katrā bibliotēkā ir daudz iekšējo darbu, ko neredz neviens lasītājs. Ar entuziasmu metāties pucēt grāmatu plauktus. Ar putekļu lupatu rokā nu varējām ieņemt visnepiedienīgākās pozas – tupus, rūpus un pusguļus. Katru grāmatu bija laiks apslaucīt, atjaunot uzlīmīti, saremontēt, aiznest

Daina Slicāne kārtro krātuves krājumu.

Foto: Anīta Tarvida

uz krātuvi vai atnest no krātuves un sakārtot ideālā kārtībā.

Varētu teikt, ka grāmatu krātuve bija īpaši populāra. Tur pazust un paveikt ikdienā iekrājušos darbiņus steidza katra nodaļa. Taču vietējās ģeogrāfijas dēļ krātuvē vienlaikus var strādāt tikai vienas nodaļas darbinieki. Čaukst prese, kas tiek sieta makulatūras saiņos, ar būkšķi pārvietojas grāmatas, lai atjaunotu iepriekšējo kārtību, ko ikdienas steigā nav viegli uzturēt. Krātuve prasa visnotaļ daudz laika un fiziska darba, kā arī pamatīgu iedziļināšanos. Daiļliteratūras nodaļas dāmām tur visplašākais darba lauks. Atliek tikai skraidīt šurpu turpu ar grāmatu kaudzēm un slaucīt sviedrus. Bērnu literatūras nodaļa un nozares beidzot var iekrauties ar plaukta indeksiem un autorzīmēm aplīmējamo grāmatu kaudzēs. Ikdienā šīs kaudzes nošķirtu bibliotekāru no lasītāja un būtu traucējoša barjera, bet tagad tās ir kā papildu aizsargmūris pret, iespējams, apkārt cirkulējošajiem vīrusiem.

Kamēr kolēģi strādā ar krājumu, pie tālruna dežurē atbildīgais, kas uzklausa lietotāju zvanus, sniedz informāciju par to, kā attā-

lināti lasīt e-grāmatas, un pastāsta par citām pašreizējām iespējām. Īpaša uzmanība tiek pievērsta novadpētniecības datubāzes papildināšanai. Var droši koncentrēties tikai uz to, meklēt informāciju un tematus jaunajiem digitālajiem ceļojumiem pa Pārdaugavu. Vadītāja, pabeigusi visus darbus ar dokumentācijas mapēm, var netraucēti ķerties pie Slokas ielas vēstures izpētes, iesaistot šajā procesā arī kolēģus, pārskatīt un papildināt jau esošos digitālos ceļojumus ciklā “Pārdaugavas vēsture” un “Senā Rīga”, papildināt Imantas un Kurzemes filiālbibliotēku vēsturi, ķerties pie jauniem projektiem un pārdomāt nākotnes plānus.

Šis laiks mums visiem ir izaicinājums un iespēja papildināt ideju krātuvi. Varam netraucēti gatavoties pasākumiem un nodarbībām, kas gan jau kaut kad tomēr notiks. Bibliotēka strādā un nepacietīgi gaida, kad tas briesmīgais Covid-19 vīruss beigsies un sagaidīsim savus lasītājus.

Esat vienmēr gaidīti bibliotēkā! Visiem veselību un izturību!

RCB Imantas filiālbibliotēkas kolektīvs

VINETA BAŠKO

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

DARBS RĪGAS VISPĀRIZGLĪTOJOŠO SKOLU BIBLIOTĒKĀS 2020. GADA SĀKUMĀ UN ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJAS LAIKĀ

2020. gads RCB un skolu bibliotekāriem iesākas aktīvi. Ir 2019./2020. mācību gada pats vidus, un skolas bibliotēkā darbs rit pilnā sparā. Notiek mācību process, bibliotēkā tiek izsniegti un saņemti informācijas resursi, tiek organizēti pasākumi skolēniem, vairākās bibliotēkās notiek pāreja no krājuma tradicionālās uzskaites uz automatizēto uzskaiti BIS SKOLU ALISE, dažas bibliotēkas gatavojas krājumu inventarizācijām.

RCB gadu uzsāk ar profesionālās pilnveides pasākumu organizēšanu. Vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem tiek organizēts informatīvs seminārs par darbu ar Latvijas Kultūras datu portālu un bibliotēkas statistikas datu ievadišanu tajā. Informāciju par pareizu statistikas datu ievadišanu semināra apmeklētājiem sniedz un uz jautājumiem atbild LNB Bibliotēku attīstības centra statistikas eksperte Diāna Rudzīte. Uz jautājumiem par statistikas datu izgūšanu atbild arī RCB speciālisti. Seminārs tiek organizēts divās grupās: 14. un 15. janvārī, un to apmeklē 70 bibliotekāru.

RCB uzsāk jaunu pieredzes apmaiņas nodarbību ciklu Rīgas skolu bibliotekāriem "Tiekamies kaimiņu bibliotēkā". Cikla nodarbības plānotas rajonu/priekšpilsētu ietvaros, un uz tām aicināti konkrētā rajona/priekšpilsētas skolu bibliotekāri. Pasākumu norises vieta – skola. Pirmā nodarbība, kurā aicināti piedalīties Ziemeļu rajona skolu bibliotekāri, notiek 11. martā. Kolēģus pie sevis uzņem Rīgas 66. speciālās vidusskolas bibliotekāre Daiga Bērziņa un stāsta par savu pieredzi skolas bibliotēkas darbā, par organizētajiem pasākumiem un sadarbību ar

skolēniem un skolotājiem. Katrs apmeklētājs tiek aicināts dalīties savā pieredzē. Par RCB piedāvātajiem pakalpojumiem skolām stāsta Sarkandaugavas filiālbibliotēkas un Čiekurkalna filiālbibliotēkas darbinieces.

Tomēr jau martā situācija mainās... Gada sākumā pasaulē strauji izplatās jaunā slimība Covid-19, kas Latviju sasniedz marta sākumā. No 2020. gada 13. marta Latvijā tiek izsludināta ārkārtējā situācija un teju vai visās dzīves jomās stājas spēkā ievērojami ierobežojumi, kā rezultātā virkne dažādu uzņēmumu uz laiku ir spiesti pārtraukt savu darbību vai strādāt īpašas piesardzības apstākļos. Tiek noteikti pulcēšanās ierobežojumi, sociālā distancēšanās un īpaša sanitāro normu ievērošana. Dažāda veida ierobežojumi attiecas arī uz izglītības iestādēm visā Latvijā. Ārkārtējās situācijas laikā noteikts, ka skolēni mācību iestādes neapmeklē un visās skolās tiek nodrošināts attālināts mācību process. Šī situācija, protams, ietekmē arī skolu bibliotēkas un bibliotekāru darbu.

"Šis laiks mums visiem ir ļoti savāds un neierasts. Pasaule nu ir vienā laivā, un nu katram ir jāairējas, kā nu katrs prot un var." (Inita Lūka un Zinta Paula. Ziemeļvalstu ģimnāzijas bibliotekāres)

Lai noskaidrotu, kā norit darbs Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotēkās un ar kādām grūtībām un izaicinājumiem jāsastopas skolas bibliotekāram ārkārtējās situācijas laikā, RCB nolemj veikt skolu bibliotekāru aptauju. Aptauja tiek īstenota no 2020. gada 20. aprīļa līdz 27. aprīlim. Skolu bibliotekāriem tiek lūgts sniegt informāciju

par savu darba ikdienu ārkārtējās situācijas laikā. Dalība aptaujā ir brīvprātīga. No 109 skolu bibliotēkām atbildes rakstiski vai telefona sarunā sniedz 40 skolas. No BIS SKOLU ALISE sistēmas administratores iegūta informācija vēl par citām skolām, kas strādā šajā sistēmā, bet uz aptaujas jautājumiem nav atbildējušas. Vairākas skolas nav atsaukušās aptaujai, jo bibliotēkas darbinieks atrodas atvaļinājumā. Turpinājumā galvenie secinājumi, kas radušies pēc šīs aptaujas, kā arī daži piemēri no konkrētām skolām.

Darba apstākļi un darba organizācija

Veiktā aptauja un sarunas ar Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem apliecina, ka darbs skolas bibliotēkās nav apstājies, tikai mainījis ierasto formu. Kaut gan viena no svarīgākajām bibliotēkas darba jomām – lietotāju apkalpošana klātienē – netiek veikta vai tiek veikta, ievērojot piesardzības pasākumus, tomēr darbs citās jomās kļuvis aktīvāks. Galvenā atziņa, ko pauž skolu bibliotekāri, ir – tagad beidzot var pievērsties tiem darbiem, kurus nācās atlikt vai kuriem atlika maz laika lielās apmeklētāju plūsmas dēļ.

“Varu teikt, ka pie mums viss notiek, turpinās, ja neskaita to, ka trūkst jauniešu darbošanās un iesaistes skolas bibliotēkas dzīvē klātienē.” (Evita Feldmane. O. Kalpaka Rīgas Tautas daiļamatu pamatskola)

Bibliotekāri savus darba pienākumus pilnā gan uz vietas skolā, gan strādājot attālināti no savas dzīvesvietas. Ir bibliotekāri, kuri bibliotēkā pavada no vienas līdz pat piecām darba dienām. Vairāki darba devēji atļāvuši bibliotekāriem strādāt tikai attālināti un uz skolu braukt vien galējas nepieciešamības gadījumā. Bieži darba režīmu nosaka darbinieka dzīvesvietas tuvums darba vietai – bibliotekāri, kuri dzīvo darbavietas tuvumā, izvēlas nākt uz darbu un strādāt klātienē, bet tie, kuriem uz darbu jādodas ar vairākiem transportlīdzekļiem, ar darba devēju vienojas par iespēju strādāt attālināti. Tomēr ne visus darbus var veikt attālināti, un tad dažas dienas nedēļā bibliotekārs ierodas skolā. Ir

gadījumi, kad, izmantojot ārkārtējo situāciju, bibliotēkas darbinieki dodas atvaļinājumā, lai vēlāk varētu atsākt darbu drošākos apstākļos.

“Jau pirmajā dienā, kā tika pārtrauktas mācības, mēs ar skolas direktori norunājām, kādā veidā notiks bibliotēkas darbs [...] Esot uz vietas, es pārskatu plauktus, tīru, novērtēju, laboju, atlasu norakstāmo literatūru utt., darba ir ļoti daudz, jo tādas sanitārās dienas mums līdz šim nebija. Būtu bijis ideāls laiks inventarizācijai, bet tā jau ir notikusi.” (Ranuta Bierande. Ilguciema vidusskolas bibliotekāre)

Vairākās skolu bibliotēku telpās notiek remonts – no vienkāršas sienu krāsošanas līdz pat telpu renovācijai un mēbeļu nomaiņai. Šajos gadījumos bibliotēkā svarīgākais darbs ir grāmatu pārvietošana no vienas telpas uz otru, atpūteklšana un kārtošana plauktos.

“Gatavojamies nākamo mācību gadu sākt darbu jaunās telpās, tādēļ darba daudz.” (Ingrīda Saulgoze. Rīgas Angļu ģimnāzijas bibliotekāre)

Veicot darbu attālināti, liela nozīme ir gan skolotāja, gan bibliotekāra prasmei darboties ar datoru un dažādām digitālajām platformām. Skolas, kas jau agrāk skolēniem piedāvājušas mācības dažādās digitālajās platformās, ir nedaudz labākā situācijā, jo gan skolēni, gan skolotāji pieraduši pie attālinātām mācībām un prot tehnoloģijas izmantot savā darbā. Vairākās skolās tieši bibliotekārs ir tas, kurš palīdz skolotājiem apgūt nepieciešamās datorprasmes un iemaņas strādāt ar digitālajām platformām *Google*, *Eduspace*, *Mykoob*, *Uzdevumi.lv*, *Soma.lv* u. c., kā arī rīkot tiešsaistes stundas *Zoom* platformā. Saziņai ar kolēģiem, skolas vadību un skolotājiem nepieciešamas bibliotekāra prasmes lietot gan dažādas aplikācijas mobilajos tālruņos (*FaceTime*, *WhatsApp*, *Messenger* u. c.), gan datoros pieejamās programmas (*Microsoft Office*, *Microsoft Teams*, *Skype* u. c.).

Pašā attālināto mācību procesa epicentrā atrodas Rīgas 64. vidusskola. Skolai ir divas ēkas, un katrā ir telpas bibliotēkai. Sākumskolas bibliotēkas telpās notiek LR

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Vineta Baško.
Foto: Daina Ģeibaka

IZM projekta “Tava klase” mācību stundu filmēšana, un bibliotēka tiek pielāgota filmēšanas vajadzībām. Filmēšana notiek katru darba dienu visas dienas garumā, un tā plānota līdz pat maija beigām. Gan šīs, gan citu Rīgas skolu skolotāji piedalās šo mācību stundu veidošanā un vadīšanā. Kaut arī skolai tā ir lieliska pozitīva pieredze, tomēr bibliotekāra darbs šajos apstākļos nav vienkāršs.

“Šis laiks ir iemācījis, ka mums jāspēj pielāgoties dažādām dzīves situācijām.” (Olga Savčenko. Rīgas Daugavas pamatskolas bibliotekāre)

Darbs ar bibliotēkas elektronisko katalogu

Darbs ar BIS SKOLU ALISE elektronisko katalogu ārkārtējās situācijas laikā kļuvis daudz intensīvāks. Kā atzīst paši bibliotekāri, strādājot ierastajā darba režīmā, kad bibliotēkā visu laiku ir apmeklētāji, pievērst lielu uzmanību elektroniskajam katalogam nav iespējams – vien tik, cik nepieciešams, lai izsniegtu un saņemtu grāmatas, kā arī katalogizētu jaunieguvumus. Tagad

darbs ar elektronisko katalogu tiek veikts īpaši rūpīgi: tiek reģistrēti jaunieguvumi, ievadītas pavadzīmes, veikta norakstīšana un rekatalogizācija. Tiek novērstas gadu gaitā radušās nepilnības bibliogrāfiskajos aprakstos un aprakstu statistikas laukos. Skolām, kas no 1. septembra pāriet uz bibliotēkas lietotāju elektronisko apkalpošanu, sistēmā tiek reģistrēti jaunie lietotāji.

Tā kā darbu ar BIS SKOLU ALISE iespējams veikt attālināti no jebkura datora, kuram ir pieslēgts internets, liela daļa skolu bibliotekāru izvēlas strādāt mājās un veikt savas bibliotēkas elektroniskā kataloga sakārtošanu, pārbaudīt ierakstu pareizību. Skolu direktori, kuri vēlas pārliecināties par bibliotekāra attālinātā darba produktivitāti, sazinoties ar BIS SKOLU ALISE sistēmas administratori, var iepazīties ar sistēmā veikto darbu uzskaiti.

RCB šo laiku izmanto, lai veiktu apjomīgas krājuma inventarizācijas daudzās filiālbibliotēkās. Šis noteikti būtu piemērots laiks arī skolu bibliotēku krājumu automatizēto inventarizāciju veikšanai, bet lielākajā daļā skolu bibliotēku tās jau veiktas

2018. un 2019. gadā. Tomēr skolu bibliotēkas, kas nesen iegādājušās BIS SKOLU ALISE un no krājuma tradicionālās uzskaites pāriet uz automatizēto uzskaiti, gatavojas atkārtotām inventarizācijām, nu jau automatizētā veidā. Divās skolās automatizēta krājuma inventarizācija veikta tieši ārkārtējās situācijas laikā.

Jo intensīvāk norit darbs ar elektronisko katalogu, jo vairāk neskaidrību, jautājumu un lūgumu pēc palīdzības rodas skolu bibliotekāriem. Klātienē konsultācijas skolās, ko nodrošina BIS SKOLU ALISE sistēmas administratore, tiek aizstātas ar konsultācijām neklātienē, izmantojot e-pastu, telefonu un *WhatsApp* saraksti. Lai palīdzētu skolu bibliotekāriem, kuri nesen uzsākuši darbu ar BIS SKOLU ALISE, *MS Word* vidē tiek sagatavotas instrukcijas. Tomēr jāatzīst, ka attālināta konsultācija ne vienmēr var aizstāt tikšanos un problēmu risināšanu klātienē.

Darbs ar bibliotēkas krājumu

Gandrīz visi bibliotekāri atzīst, ka šis ir labs laiks, lai pievērstu pastiprinātu uzmanību darbam ar bibliotēkas krājumu. Bibliotēku krājumi tiek rūpīgi pārskatīti, tiek norakstīti fiziski nolietotie un krājumam neatbilstošie informācijas resursi. Plaukti un grāmatas tiek gan atputeķlotas, gan dezinficētas. Notiek grāmatu labošana, tiek atjaunoti nolietotie marķējumi uz informācijas resursiem. Vairākās bibliotēkās tiek pārkārtoti krājumi, mainīts grāmatu izvietojums, veidotas jaunas nodaļas. Lai lietotājiem būtu vieglāk orientēties bibliotēku krājumos, tiek izveidotas un izvietotas jaunas norādes.

“Bibliotēkas krājuma ‘izskatam’ šī situācija nākusi par labu.” (Līva Pakalna. Rīgas 47. vidusskolas bibliotekāre)

“Beidzot ir laiks sakārtot ideālā kārtībā plauktus, noformēt dāvinājumus no vecākiem un skolēniem.” (Antra Bukava. Rīgas Itas Kozakēvičas Poļu vidusskolas bibliotekāre)

Daudzās skolās notiek bibliotēkas krājuma izvērtēšana atbilstoši Valsts izglītības satura centra (VISC) īstenotajam projektam “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Sko-la2030).

Pavasaris skolu bibliotēkās katru gadu ir tas laiks, kad bibliotekāri sadarbībā ar skolas vadību un priekšmetu skolotājiem veic mācību līdzekļu iepirkumus atbilstoši valsts un pašvaldības piešķirtajam budžetam. Šajā laikā notiek aktīva saziņa ar izdevniecībām, tiek apzināts mācību līdzekļu piedāvājums, kā arī veikta cenu aptauja. Ārkārtējās situācijas apstākļos lielākā daļa šo darba procesu, ieskaitot saziņu ar priekšmetu skolotājiem, tiek veikti attālināti, izmantojot dažādas saziņas platformas.

Ja skolas bibliotekāra pienākumos ietilpst darbs ar skolas arhīva dokumentiem vai skolas muzeja materiālu pārzināšana un organizēšana, tad šis laiks tiek izmantots, lai šiem darbiem veltītu pastiprinātu uzmanību. Tāpat tiek pārskatīta bibliotēkas nomenklatūra un sakārtota dokumentācija. Vairāku bibliotēku darbinieki izmanto iespēju, kad brīvi pieejamas dažādas datubāzes un digitālie materiāli. Skolas muzeja vajadzībām tiek meklēta informācija un foto liecības gan par Rīgas apkaimēm, gan par skolu vēsturi.

Rīgas Rīnūžu vidusskolā norit darbs pie skolas muzeja ekspozīcijas veidošanas. Skolas bibliotēkā, LNB un RCB datubāzēs tiek meklēti materiāli gan par skolu, gan par tuvāko Vecmīlgrāvja apkārtni un tās iedzīvotājiem. Muzeja ekspozīciju plānots papildināt ar skolēnu filmētiem materiāliem par apkārtnes ievērojamākajiem objektiem. Tāpat skolā plānots izveidot novadpētniecības pulciņu.

Pedagogu nodrošināšana ar informāciju

Tā kā citas Rīgas bibliotēkas apmeklētājiem ir slēgtas un, atsākot darbu, tām ir ierobežota piekļuve bibliotēku krājumiem un pakalpojumiem, vairākās skolās pedagogi un skolas darbinieki aktīvāk sākuši izmantot savā skolā esošo bibliotēku. Saziņa ar kolēģiem un informācijas sniegšana notiek gan klātienē bibliotēkā, ievērojot sociālo distancēšanos, gan izmantojot telefonu, e-pastu un dažādas saziņas platformas datoros un telefonos.

“Tagad vairāk nekā ikdienā skolotāji un skolas tehniskie darbinieki izmanto bibliotēku kā daiļliteratūras un preses izdevumu avotu. Īpaši pieprasīta ir izklaides literatūra.” (Elita Kaļva, Rīgas Ziepniekkalna vidusskolas bibliotekāre)

Turpinājumā par galvenajiem pakalpojumiem, kas tiek sniegti skolu bibliotēkās ārkārtējās situācijas laikā. Bibliotēkas krājumā esošie informācijas resursi tiek izsniegti pēc pieraksta bibliotēkas telpās, vai noliekot tos īpaši norunātā vietā. Izsniegtie informācijas resursi pagaidām lielākoties atpakaļ netiek pieņemti. Bibliotēkas materiāli pēc pieprasījuma tiek kopēti, skenēti, fotografēti un nosūtīti e-pastā vai mobilajās ierīcēs. Skolas darbinieki regulāri tiek informēti par LNB, RCB un citu iestāžu attālinātajiem pakalpojumiem, informācijas saņemšanas iespējām un e-resursiem, kas izmantojami attālinātajā mācību procesā. Informācija par skolas bibliotēkas un citu iestāžu attālinātajiem pakalpojumiem tiek ievietota skolas www lapā, Facebook kontos.

“Ja ir kāda informācija, kas varētu būt noderīga skolēniem vai skolotājiem, nosūtu to e-klasē, kā arī ievietoju informāciju mūsu skolas mājaslapā sadaļā Bibliotēka. Tādā veidā atgādinu par bibliotēku kopumā un par sevi kā bibliotekāri un profesionāli, kas seko līdzi aktualitātēm arī šajā situācijā. Vislielākais gandarījums, kad saņemu pateicību par sniegto informāciju – tad redzu, ka ieguldītais darbs komunikācijā nav bijis veltīgs.” (Ingrīda Janšone, Rīgas Teikas vidusskolas bibliotekāre)

Vairākās skolās pedagogu atbalstam tiek sagatavoti materiāli, ko var izmantot attālinātajā mācību procesā. To galvenokārt dara bibliotekāri, kuri darbu bibliotēkā apvieno ar skolotāja darbu. Tomēr arī bibliotekāri, kas nav skolotāji, gatavo dažādas prezentācijas un uzdevumus skolotāju atbalstam.

Rīgas 66. speciālās vidusskolas bibliotekāre strādā attālināti un veido apjomīgu tematisko dzejas kartotēku. Šobrīd tā sastāv no 4038 ierakstiem, kas sakārtoti 16 pamattematos. Tāpat tiek veidots liels daudzums uzdevumu sākumskolas skolēniem.

Vairākās skolās notiek attālināti pasākumi skolēnu lasīšanas veicināšanai – skolēniem tiek uzdoti uzdevumi, notiek sarunas par izlasītajām grāmatām, zīmējumu konkursi.

Rīgas Juglas vidusskola gatavoja Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības Rīgas kārtai. Kopā ar skolēniem tiek gatavots virtuāls priekšnesums, kas atbilstu konkursa noteikumiem. Izmantojot LNB periodikas datubāzes, tiek atlasīti un izgūti materiāli skolas vēstures pētniecībai: dokumenti, reportāžas, interesanti fotoattēli un apraksti par skolas celšanu, labiekārtošanas darbiem, citiem notikumiem, pedagogiem un skolēniem. Materiālus varēs izmantot skolas muzejs, vēstures pētniecībai un faktu precizēšanai.

Tiek veidotas un pedagogiem nosūtītas prezentācijas par aktuāliem tematiem: Lieldienas, Mātes diena, Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas diena utt. Tiek plānoti pasākumi, konkursi, viktorīnas tam laikam, kad bibliotēkas atkal būs atvērtas lietotājiem.

Rīgas Valsts Vācu ģimnāzija ar Gētes institūta starpniecību no izdevniecībām “Huber” un “Oxford” ir saņēmusi elektroniskos mācību materiālus vācu un angļu valodā.

Bibliotekāre no Rīgas Raiņa vidusskolas attālināti māca latviešu valodu meitenei no Azerbaidžānas bēgļu ģimenes.

Tuvojoties mācību gada beigām, skolas ne tikai Rīgā, bet visā Latvijā saskaras ar tādām problēmām un izaicinājumiem kā skolēnu zināšanu vērtēšana, pārbaudes darbu organizēšana, centralizēto eksāmenu norise, liecību un atestātu izsniegšana, izlaidumu organizēšana vai atcelšana utt. Skolu bibliotēkās lielākais izaicinājums ir skolēniem izsniegto mācību grāmatu saņemšana. Bibliotekāriem rodas daudz jautājumu: kā pareizi organizēt šo procesu, kā nodrošināt, lai tiktu ievēroti gan valdības noteiktie ierobežojumi, gan apmeklētāju, skolas darbinieku un bibliotekāru drošība un veselība.

Skolu bibliotekāru atbalstam RCB Bibliotēku dienesta, Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas darbinieki un RCB

vadība izstrādā metodiskos ieteikumus mācību grāmatu saņemšanai no skolēniem 2019./2020. mācību gada beigās. Ieteikumu pamatā ir LR Kultūras ministrijas izstrādātais Sanitārais protokols bibliotēku darbībai, Latvijas Nacionālās bibliotēkas ieteikumi un valstī noteiktie normatīvie akti un rekomendācijas par pulcēšanās ierobežojumiem, sociālo distancēšanos un sanitāro normu ievērošanu. RD Izglītības, kultūras un sporta departamentā metodiskie ieteikumi tiek papildināti ar pašvaldības speciālistu ieteikumiem un nosūtīti Rīgas vispārīgajām skolām. Par metodisko ieteikumu praktisku izmantošanu skolu direktori informēti Rīgas skolu direktoru sanāksmē 2020. gada 21. maijā.

Metodiskajos ieteikumos skolu bibliotekāriem piedāvātas idejas, kā, sadarbojoties ar skolas vadību un skolas darbiniekiem, izvēlēties piemērotāko grāmatu saņemšanas laiku un veidu, kā organizēt saņemšanas procesu, cik ilgi saņemtās grāmatas turēt "karantīnā". Izmantojot RCB metodiskos ieteikumus, katra skola mācību grāmatu saņemšanu no skolēniem organizē individuāli, ņemot vērā savas iespējas, valstī noteiktos ierobežojumus un pašvaldības rekomendācijas.

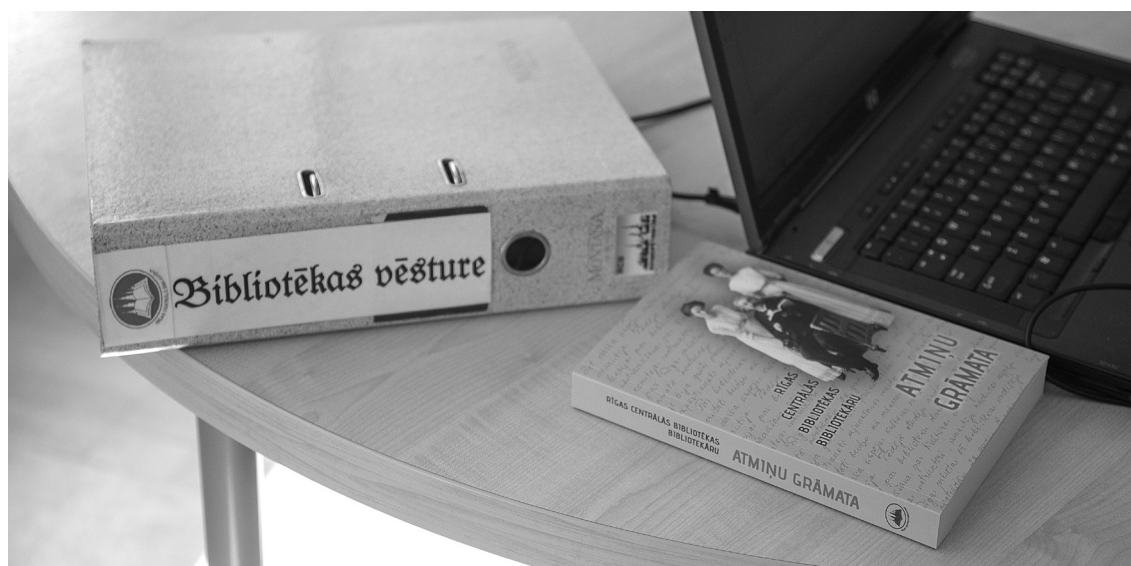
Par spīti ārkārtējai situācijai valstī dzīve bibliotēkā un bibliotēku vidē neapstājas. RCB darbinieki tiek atzinīgi novērtēti bibliotekārajā sabiedrībā, par to liecina fakts, ka RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas datortīklu administratore Dace Vlasova ir saņēmusi Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) Gada balvu 2019 un ir apstiprināta par Gada bibliotekāru. Kopš 2017. gada Dace ir BIS SKOLU ALISE administratore un sniedz konsultācijas un atbalstu vairāk nekā 80 Rīgas skolu bibliotēku darbiniekiem. Viņas vadībā veiktas vairāk nekā 50 automatizētas skolu bibliotēku inventarizācijas. Šis apbalvojums ir godam nopelnīts, jo savā darbā

ar skolu bibliotekāriem Dace nekad nav žēlojusi ne savu laiku, ne pacietību, vienmēr ir bijusi atsaucīga un pozitīvas enerģijas pilna. Un šis apbalvojums noteikti ir svarīgāks un nozīmīgāks par virkni citu apbalvojumu, jo savu kolēģi balvas saņemšanai pieteikuši tieši viņas kolēģi – Rīgas skolu bibliotekāri.

Šie ir galvenie darba virzieni, kas tiek veikti Rīgas skolu bibliotēkās un RCB sadarbībā ar skolu bibliotēkām. Protams, ir arī citi notikumi, darba uzdevumi un aktivitātes, kas šeit nav aplūkotas, taču noteikti var apgalvot – darbs Rīgas skolu bibliotēkās ārkārtējās situācijas laikā nav apstājies. Skolas bibliotekāra galvenie uzdevumi – informācijas sniegšana un mācību procesa nodrošināšana – nemainās, reizēm rodas jauni pienākumi un jaunas darba formas, tomēr visi ar saviem pienākumiem cenšas tikt galā, pieņemot situāciju un jaunus dzīves noteikumus, izmantojot jaunās iespējas un cerot, ka drīzumā dzīve un darbs atgriezīsies ierastajā slīdēs – atkal būs iespēja tikt klātienē gan ar kolēģiem, gan bibliotēkas lasītājiem, organizēt pasākumus un piedalīties tajos. Un gribas cerēt, ka pēc ārkārtējās situācijas beigām mēs daudz vairāk spēsim novērtēt tās izjūtas, ko sniedz tikšanās klātienē.

"Šis laiks ir pārdomām bagāts. Tas ļāvis novērtēt to, cik nozīmīgas ir klātienē sarunas ar bibliotēkas apmeklētājiem – skolēniem, skolotājiem un kolēģiem, kā arī saprast to, cik daudz var paveikt attālināti, izmantojot dažādas mācību platformas. Tomēr, lai kā neattīstos tehnoloģijas un nemainītos bibliotēkas loma, mājīga fiziskā telpa, drukāta grāmata un sirsnīga saruna, ceru, arī turpmāk atgriezīsies mana darba ikdienā." (Anda Zariņa. Rīgas 85. vidusskolas bibliotekāre)

"Bibliotēkā darbs vienmēr atradies, arī tad, kad lasītāji nenāk. Bērniem gribas uz skolu un mums arī! Cerams, ka drīz beigsies šis ārkārtas stāvoklis un viss atgriezīsies ierastajā kārtībā." (Kristīne Lejiņa un Irina Bibika. Rīgas 84. vidusskolas bibliotekāre)

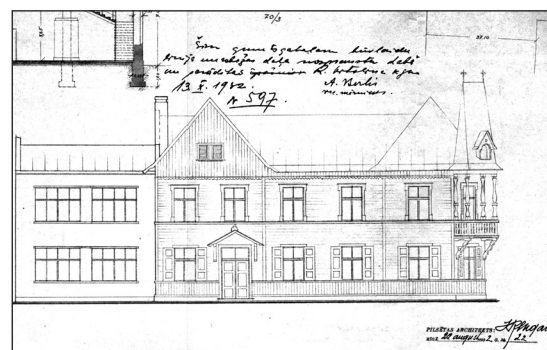
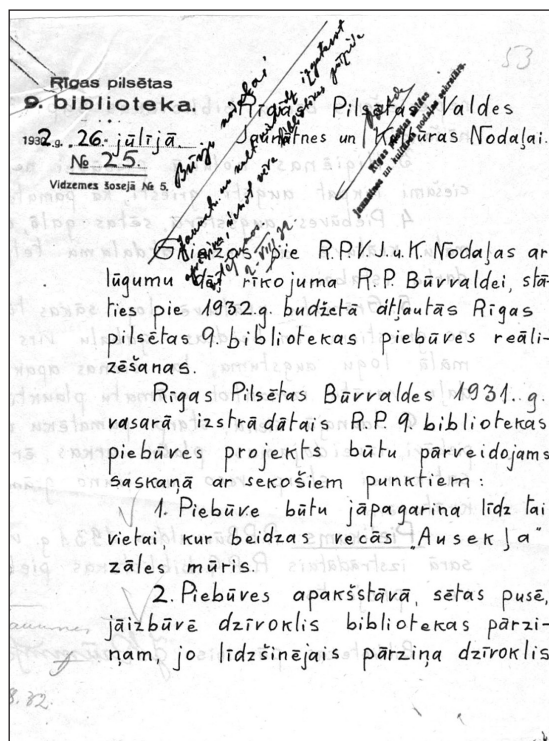

*Kozemjaka Lina - bibliotekāre
Agre Lina - bibliotekāre*

Foto no RCB novadpētniecības krājuma

[illegible]

Uz priekšu, lielā ātrumā:
bibliotekārs Voldemārs
Rubens (1903–1942)
kultūrā un politikā

ĒRIKA DRUŅĪTE (*ERIKA DRUNGYTĒ*)

PAR LAIKIEM UN TENDENCĒM

*Pārdomas par lietuviešu un latviešu literārajiem sakariem,
nolasītas Rīgas Centrālās bibliotēkas organizētajā starptautiskajā konferencē “Baltu mantojums”
2019. gada 20. septembrī, Rīgas domes sēžu zālē*

PSRS, kā jau visi zinām, bija izveidota mākslīgi, un dažādas tautas tajā bija spiestas pieņemt, ka, neskatoties uz kultūras un reliģijas atšķirībām, tās ir māsas. Lai saprastu, cik ļoti viena tauta otrai ir māsa, vajadzēja tās iepazīt. Šajā nolūkā tika veikti attiecīgas ievirzes darbi, piemēram, katrā republikā varēja nopirkt lelles ar raksturīgiem tautas tērpiem (no bērniņas atceros skaistu “igaunieti”, ko man atveda tēvs). Laikam bija arī kāda speciāla programma “Sojuzmulfilm” studijā, jo tur tika uzņemtas filmiņas pēc dažādu tautu pasaku motīviem ar šo tautu folkloras varoņiem. Gan jau arī mākslas filmas stāstīja ko īpašu par gruzīnu, ukraiņu vai tadžiku savdabīgumu. Ne mazāka uzmanība tika piešķirta literatūrai. Speciālie pasūtījumi uzlika par pienākumu tulkot citu tautu literatūru un izdot noteiktu daudzumu daiļliteratūras grāmatu. Un tas nemaz nebija slikti, jo vairoja tulkotāju un lasītāju rindas. Tiesa, izglītība un grāmatu lasīšana bija tas, kas tomēr deva vienīgo airi rokās, lai varētu kaut domās doties prom no šīs teritorijas, kurā pat zāli varēja nokrāsot, lai tikai viss izskatītos perfekti.

PAR LASĪŠANU

Literatūra līdzās citiem mākslas veidiem bija īpaši pieprasīta izglītības un interešu ziņā dažādos sociālos slāņos, jo grāmatas bija samērā lētas un lasīt tās varēja jebkur un jebkad – tam nevajadzēja ne labu apģērbu, ne etiķetes noteikumus, ne speciālas iemaņas. Grāmatas lasot, ļaudis izglītojās. Interesanti, ka pats grūtākais žanrs – dzeja (ar visām metaforām, simboliem un sarežģīto Ezopa valodu) – tomēr bija ļoti populārs. Protams, katra tauta mīlēja savus autorus un viņu daiļradē

atrada tos vārdus, kas varēja atslēgt vārtus uz ko dižu. Var pat teikt, ka vienīgais sapnis, kas piepildījās, bija tā paralēlā literatūras pasaule, kurā daudzi dzīvoja. Pēc tās alkstot, gribējās paplašināt arī redzesloku, un to izdarīt palīdzēja tieši citu tautu literatūra.

Lietuvai nevajadzēja pierādīt, ka Latvijai tai ir ļoti tuva māsa, nevajadzēja to atvērt kā jaunu lappusi un lasīt nepazīstamus hieroglifus. Mūs vienoja daudzas pieredzes un piedzīvojumi – gan valstu dibināšana 1918. gadā, gan teritoriju jautājumi, gan pēckara liktenis (Molotova-Ribentropa pakts, mežabrāļi, trimda utt.). Iespējams, starpkaru perioda neatkarīgo valstu laikā mēs tik labi nesapratām viens otru, taču padomju okupācijas laikā mums bija ļoti nepieciešams sarunāties. Un mākslīgo PSRS “māsu programmu” lietuviešiem un latviešiem nemaz nevajadzēja diktēt “no augšas”, jo mēs paši gribējām savstarpēji tuvoties, sajūst viens otra plecu, būt vienotībā. Tāpēc varam droši teikt, ka mūsu tautu draudzība bija dabiska, rakstnieki tiecās viens pēc otra, bija liela vēlme iemācīties to otro dzīvo baltu valodu. Labi zināms, ka savdabīgā pagrīdē darbojās arī folkloras pētitāji un dažādām folkloras grupām piederšie. Nevar izskaidrot, kas tieši vienoja cilvēkus ar gribu izrakt pašu vecāko etnisko sakni, kurā mēs tiešām bijām māsas un brāļi, bet šī vēlme spilgti atspoguļojās arī dzejnieku darbos. Un tieši šīs saknes meklējamos viņi izjuta viens otru vistuvāk un vismistiskāk, kas, kā zināms, ir īpašs stāvoklis (atcerēsimies leģendas par masoniem, Apaļā galda bruņiniekiem u. tml.). Ja es tagad sāktu saukt vārdus – Sigīts Geda, Marčēlijs Martīnaitis, Vītauts Blože, Jons Strielkūns, Knuts

Skujenieks, Leons Briedis, Uldis Bērziņš, Pēters Brūveris –, visiem būtu skaidrs, kas, ar ko un kāpēc.

Kaut arī izdevumā “Latvieši, igauņi un lietuvieši: literārie un kultūras kontakti” (Rīga, 2008) ir teikts: “... latviešu kultūra kopumā bijusi atvērtāka tulkojumiem, un mums ir pamats uzskatīt, ka vismaz kvantitatīvi pazīstam abu kaimiņu tautu rakstniecību labāk nekā viņi mūsējo”, es gribētu par to šaubīties. Pēc zinātnieces Reģinas Kvašites pētījumiem no 1907. līdz 2012. gadam lietuviešu valodā ir iztulkotas 206 latviešu autoru grāmatas; no 1990. līdz 2012. gadam – 58 grāmatas; no 2013. līdz 2018. gadam tikai 16, un no tām 7 ir grāmatas bērniem. Man pārlicinošāki šķiet citi cipari, kurus sniedz Letonikas centrs: no 1945. līdz 1989. gadam lietuviešu valodā tulkotas 100 latviešu grāmatas, bet no 1990. līdz 2018. gadam – 72 grāmatas. Savukārt Latvijā no 1945. līdz 1989. gadam latviski tulkotas 116 lietuviešu grāmatas, bet no 1990. līdz 2019. gadam – 75 grāmatas. Šajā skaitā iekļautas arī grāmatas bērniem, pasakas un dziesmu krājumi.

Lietuvieši un latvieši atšķiras ar atvērtības pakāpi, un, manuprāt, lietuvieši ir atvērtāki. Cik man zināms, lietuviešu dzejnieku un atdzejotāju vēlme iztulkot un drukāt kolēģu darbus bijusi ne tikai virtuvju diskusiju objekts, bet gan realizēta griba. Turklāt var secināt, ka Lietuvā vienmēr bijis vairāk literatūras un kultūras izdevumu (avīzes, žurnāli, almanahi), kā arī literatūras festivālu. Es nezinu nevienu pasākumu, kurā nebūtu aicināti piedalīties latvieši. Ja mēs ņemtu vērā publikācijas, tad redzētu, kāds milzu darbs ir paveikts, lai lasītāji vienmēr justu, ka Latvija ir blakus. Kultūras prese nav nomirusi – iznāk žurnāli “Krantai”, “Nemunas”, “Metai”, “Kultūros barai”, “Naujasis Židinyš – Aidai”, “Naujoji Romuva”, “Literatūra ir menas”, avīzes “Šiaurės Atėnai”, “7 meno dienos” u. c. Tajos vienmēr var atrast kaut ko par Latvijas kultūru un literatūru, arī prozas un dzejas tulkojumus. Tāpat ir arī ar vislielākā un vecākā festivāla “Dzejas pavasaris” un festivāla “Druskininku poētiskais rudens” almanahiem, kuros katru gadu varam lasīt festivālu viesu dzejoļus. Diemžēl tādu almanahu sev

Ērika Druņģīte.

Foto: Doms Rimeika

nevar atļauties festivāls “Pānevēžas literārā ziema”, bet latvieši tajā piedalās, un viņus atdzejo.

Tagad vajadzētu parunāt par šiem laikiem, kurus gaidījām kā pestīšanu – par neatkarību. Interesanti, ka, kļuvuši brīvi, mēs ļoti ātri sākām rūpēties katrs par sevi un visa mūsu interese pārcēlās uz tām valstīm, kuras mēs bijām ietinuši romantisma miglā. Sākās jauna ēra, kurā angļu, franču, vācu vai spāņu valodā rakstītie teksti tapa par vērtību tikai tāpēc, ka nebija no bijušās PSRS. Protams, “bada laiks” bija bijis ļoti garš, un mums bija nepieciešams iepazīt, atrast, mācīties, tuvojies. Zaudējot kopēju ienaidnieku, vairs nebija nepieciešams iet kopā un interesēties, kā dzīvo kaimiņš, – viņam ir viss tas pats, kas arī mums, lai dara, kā zina. No vienas puses, tas ir saprotams – mēs nebijām tik ļoti dažādi, ka mums būtu liela interese uzzināt vienu par otru ko jaunu, nezināmu. No otras puses, dominēja arī griba uzbūvēt savu privāto dzelzceļu, pa kuru brauks īpatnējs vilciens, vienīgais tāds, kas uzreiz apburs pasauli. Taču mums jaunā, bet pati sev vecā un pašpietiekamā pasaule pat nepamanīja šīs pūles.

Šodien, kad, pateicoties starptautiskiem projektiem, Eiropas Savienības naudai un vietējo uzņēmēju saprašānai, ka grāmata ir ienesīgs produkts, kad viens vai otrs rakstnieka vārds no Lietuvas vai Latvijas pamanāms prestižos grāmatu gadatirgos, divu māsu attiecības ir mainījušās. Tieši starptautiskajos tirgos mēs satiekamies kā kolēģi, kuriem ir par ko parunāties (visbiežāk angļu valodā, jo agrāk mūs vienoja krievu valoda), ko apbrīnot vai pateikt dažus komplimentus. Taču tas nenožīmē, ka mums sāk vairāk rūpēt, kas notiek divpusējo attiecību laukā – katru gadu lietuviski tiek izdotas 1–2 latviešu grāmatas pieaugušajiem un apmēram 3 grāmatas bērniem (runa ir par pēdējo gadu tendencēm).

To, kā mainījās interešu aktualitātes, ļoti labi atspoguļo šāds piemērs: 1999. gadā pēc Edgara Imanta Siliņa absolūtā triumfa ar grāmatu “Lielo patiesību meklējumi” es aizgāju uz kādu izdevniecību un pajautāju, vai latvieši negribētu izdot šo bestselleru. Saņēmu atbildi, ka visi ir dzirdējuši par šo grāmatu, visi tic, ka tā ir fantastiska, bet ir divas nianšes, kāpēc tādu grāmatu nevar atļauties izdot Lietuvā. Pirmais iemesls – autora uzvārds

Latviešu un lietuviešu valoda – kopīgais un atšķirīgais.

Foto: Daina Ģeibaka

ir latvisks. Tas nozīmē, ka lasītājiem nebūs nekāda iespaida un varbūt būs ļoti maz to, kas gribēs šo grāmatu pirkt. Ja autors būtu no Amerikas vai Lielbritānijas, Francijas vai Vācijas, tad būtu cita lieta. Bet otrs iemesls ir tas, ka šajā grāmatā ir ļoti daudz ilustrāciju, turklāt tās ir krāsainas. Tas nozīmē, ka izdevniecības izmaksas būs ļoti lielas, bet to neviens izdevējs negrib.

No tā laika pagājuši 20 gadi. Izdevniecības kļuvušas par lielu peļņu nesošiem uzņēmumiem, bet domāšanas stils palicis līdzīgs. Tajos gadījumos, kad par latviešu bestselleru sāk runāt ārzemju prese vai izdevēji, arī mēs esam priekšā, lai pastāstītu, cik tuva mums ir Latvija un kāda laba grāmata, kas satraukusi visu pasauli, tagad būs prezentējama arī Lietuvas grāmatu tirgū. Visspilgtāk to redzējām šogad Viļņā, kad tika stādīta priekšā Noras Ikstenas grāmata "Mātes piens". Kāpēc pēkšņi mēs sākām tulkot igauni Ilmaru Tasku un viņa "Pobedu 1946", Noru Ikstenu un viņas "Mātes pienu", Evas Mārtužas "Pētera zvērestu", Dainas Avotiņas "Vīramāti"? Šajā sarakstā laikam varētu būt arī Māras Zālītes romāns "Pieci pirksti", jo tulkotāja vienkārši bija sajūsmā par to un piedāvāja grāmatu Lietuvas Rakstnieku savienības izdevniecībai, kura piekrita vairāk tāpēc, ka Zālītes uzvārds ir ļoti labi pazīstams lietuviešiem – arī no lugām un iestudējumiem Lietuvas teātros. Tātad visas šīs grāmatas ir atklātas kādā aktuālā, no jauna atrastā vēstures posma kontekstā. Ne tikai mūs pašus, bet arī Eiropu galu galā sāk interesēt vēsture, īpaši kara un pēckara realitātes, jo Baltijas valstis bija nomalē un neviens skaļi nedrīkstēja atzīt nedz to okupāciju, nedz čekas noziegumus, nedz Rietumu valstu nespēju atzīt, ka visu šo laiku to acis bija aizvērtas un komunistiskās impērijas vara pār šīm tautām tika pieņemta bez iebildumiem.

PAR CILVĒKIEM UN ENTUZIASMU

Es nevaru iedomāties, ka latviešu dzeju vai prozu tulkotu tie, kam tulkotāja darbs būtu parasts, ierasts ikdienas darbs. Pat minētajos padomju laikos, kad tomēr bija kādas

obligātas normas, cik grāmatu vajag iztulkot, pat tad, man tā liekas, nekas nebūtu virzījies uz priekšu bez entuziastiem, kam tas rūpēja. Manuprāt, ir divas tulkotāju kategorijas. Viena – tie, kuri kaut kā ir saistīti ar latviešiem. Parasti tie ir cilvēki, kuri vai nu dzimuši pierobežā un viņu ģimenes lokā bijuši latvieši, vai viņiem visu laiku bijuši kādi kontakti ar latviešiem kā kolēģiem vai kaimiņiem. Minēšu dažus: Jurgis Banevičs, dzimis Šauļos, beidzis Latvijas Mūzikas akadēmiju; Vlads Brazjūns, dzimis Pasvālē, studējis filoloģiju Viļņas Universitātē; latviete Dzintra Elga Irbīte, dzimusi Joniškos; Brone Balčiene, dzimusi Biržu rajonā, pie pašas Latvijas robežas; Silvestrs Gaižūns, dzimis Panevēžā; Renāte Zajančauskaite, dzimusi Biržos, viņas vecmāmiņa bija latviete. Un tā tālāk.

Bet ir arī otra grupa. Tie nu ir tie entuziasti, kam pazīt latviešu kultūru, valodu, mītus un folkloru bijusi nepieciešamība un goda lieta. Es pati ļoti labi pazinu jau viņsaulē esošos Marcēliju Martinaiti, Sigitu Gedu, Vītautu Bloži un zinu, ko viņi domāja, kad runa bija par latviešiem un viņu literatūru. Šie cilvēki, kuru lokam es varu pieskaitīt arī sevi (jo viņi mani ir ietekmējuši), no visas sirds ir ticējuši, ka nav iedomājams nepazīt tās tautas valodu, domāšanu, vēsturi, mitoloģiju utt., ar kuru esam saistīti kopš neatminamiem laikiem. Tā bija goda lieta – ne tikai runāt, bet saglabāt dzīvo saziņu, satikties, diskutēt, izjust dvēseles kopību un skaļi to deklarēt PSRS cietumā. Tādas pašas pūles mēs jūtam no latviešu puses – it īpaši no Kņuta Skujenieka, Ulža Bērziņa, Pētera Brūvera, Leona Brieža. Un kad es, pavisam jauna, bet ļoti droša, sāku draudzēties sākumā ar Lietuvas dzejas milžiem un pēc tam iepazīnu arī latviešus, sapratu, ka tā ir asins koalīcija, kāda bez vārdiem jūtama kopība un mēs visi dzīvojam paralēlā pasaulē, kurā jūtam viens otru, un viss tur mums ir skaidrs.

Man atmiņā palikušas epizodes, kad mēs ar Pēteru Brūveri vai Sigitu Gedu diskutējam, teiksim, par vienu vai otru vārda etimoloģiju. Salīdzinot, skaidrojot pašiem sev, kā kura tauta saprata pasauli un tās uzbūvi.

Nekad neaizmirsīšu Pētera izbrīnu, kad runājām par vienu Vītauta Kernaga dziesmu, kurā ir vārdi par putnu: “viņš nezināja, ka zeme ir liela, / bet viņš tāds maziņš, maziņš un pelēks kā kartupelis”. “Es nevaru saprast, kāpēc jums kartupelis ir pelēks? Kā tā var būt? Tas taču ir brūns! Varbūt krāsa atkarīga no zemes, varbūt jums ir tāda zeme, kur kartupeļi ir pelēki?” gribēja noskaidrot Pēters. Ar to es gribu pateikt, ka šiem entuziastiem gribējās ne tikai atdzejot, bet arī saprast līdz sīkumiem, kā dzejnieki redzēja, saprata, juta, no kurienes ņēma simbolus vai metaforas, kāpēc ielika tādu vārdu, tādu salīdzinājumu, kas viņiem bija padomā, kad viņi runāja par kādu vēstures zīmi utt., u. tml.

Atgriežoties pie mūsdienām, varu priecāties, ka tādu uzskatu mantojušas arī Pētera meitas, ka Jānis Ramba tieši Lietuvā izlēma, ka var atkal būt Elsbergs, un ar visu sirdi piedalās lietuviešu latviskojumā, ka vēl varam ko uzzināt no Knuta. Priecājos, ka to, ka esam viens otram svarīgi, saka arī jaunās paaudzes rakstnieki, it īpaši Kārlis Vērdiņš. Lietuviešu valodu ir sākusi mācīties Rūta Mežavilka un laikam arī citi.

Priecājos, ka man izdevās sastādīt un laist klajā pēc neatkarības atgūšanas pirmo mūsdienu latviešu dzejas antoloģiju. Ar to gribēju parādīt, ka mēs pazīstam mūsdienu latviešu dzejniekus, sākot no Ulža Bērziņa un beidzot ar Arti Ostupu. Vai šī grāmata, ko tomēr var nosaukt par svarīgu notikumu, tika kaut kā īpaši apspriesta Lietuvā vai Latvijā? Lietuvā bija pāris iniciatīvu satikties ar lasītājiem, bet Latvijā mani uzaicināja uz tikšanos ar kolēģiem dzejniekiem un lasītājiem, kurā piedalījās Lietuvas vēstnieks. Par šo darbu priecājās draugi letofili, it īpaši Alvīds Butkus un viņa Letonikas centrs Kauņā, laikam jau

arī Vlads Brazjūns, Kornēlijs Platelis, Arvīds Vaļonis un daži citi. Arī Latvijā, šķiet, priecājās visi, kas bija iekļauti grāmatā, bet īpašu prieku redzēju Liānas Langas, Janīnas Kursītes, Jāņa Elsberga, Kārļa Vērdiņa, Indras un Zanes Brūveru acīs. Tomēr nekādas eiforijas nacionālā līmenī nebija. Par to nerunāja recenzenti vai mārketinga haizivis grāmatu gadatirgū, jo daudzas lietas (ne tikai grāmatas), ko mēs kādreiz būvējam kā mistisko baltu vienības māju, nav viņu interešu lokā.

Beidzot jāpiebilst, ka visi prozas vai dzejas tulkojumi, ko veic lietuvieši, balstās uz atsevišķu personu gribu. Viņi ir tie, kas paši piedāvā izdevniecībām vienu vai otru grāmatu, savas ieceres (izņēmums ir tie retie gadījumi, kad izdevniecības novērtē izdevīgumu). Viņi grib turpināt panbaltisma ideju un paši sev pierādīt, ka nevar tā vienkārši aizklist savu ceļu katra māsa, it kā tās nekad nebūtu pat pazinušas viena otru.

PAR ILŪZIJĀM UN REALITĀTI

Redzot, ka tulkoto grāmatu skaits ir ļoti mazs un saprotot, ka latviešu valoda nav no tām populārākajām un izdevīgākajām, kuru mūsdienu cilvēki izvēlētos, plānojot nākotni, varam pieļaut, ka šī lieta neies kalnā. Galu galā minētie entuziasti (izrādās) noco un pat nomirst. Ļoti negribētos, lai kāds latviešu literatūru tulkotu no angļu valodas. Bet mēs jau saprotam arī to, ka nekādas obligātās kvotas vairs nav iespējamās. Vienīgais, kas vēl varētu glābt, ir kāda pienākuma vai sirdsapziņas izjūta, vērojot mazo tautu situāciju globalizācijas kņadā. Tas varētu būt gan nacionālās kultūrpolitikas mērķis, gan mākslinieku pašnoteikšanās, bet vispār runa ir par mūsu pašu apzinīgumu un pašcieņu.

ZINTA HAĻZOVA

RCB Bolderājas filiālbibliotēkas vadītāja

BOLDERĀJAS BIBLIOTĒKAS ĒKA: FAKTI, NOTIKUMI, ATMIŅAS

2019. gada 14. oktobrī apritēja 80 gadu, kopš durvis apmeklētājiem vērā Bolderājas pasta ēka un telegrāfs Gaigalas ielā 3. Šī paša gada septembrī Rīgas domes Īpašuma departaments izsludināja iepirkuma konkursu par “Rīgas Centrālās bibliotēkas Bolderājas filiālbibliotēkas ēkas Gaigalas ielā 3, Rīgā, izlases veida atjaunošanas darbiem”. 2020. gada 1. martā RCB Bolderājas filiālbibliotēkai (agrāk Rīgas pilsētas 8. bibliotēka) apritēja 95 gadi. Tas pamudināja papētīt Bolderājas filiālbibliotēkas ēkas Gaigalas ielā 3 vēsturi, pāršķirstot agrāko gadu periodikas materiālus un meklējot interesantus ar šo ēku saistītus faktus.

Vispirms neliela uzziņa par Bolderāju. Bolderāja ir Rīgas pilsētas daļa Pārdaugavas ziemeļu pusē, Buļļupes labajā krastā pie tās ietekas Daugavā. Vietvārds Bolderāja, visticamāk, cēlies no Lielupes lejtecies nosaukuma. Upei vārdu esot devis Johans Bulderings, kam ordeņa mestrs 1495. gadā izlēņojis Buldurus (Aa lejasvācu dialektā – upe, no tā veidojies Bulderaa). Mūsdienās par muižiņu ir saglabājušās tikai vēsturiskas liecības. Tā

minēta jau 16. gs. beigās. Kā muitnieku un loču apmešanās vietai Bolderājai bijusi cieša saistība ar Daugavgrīvas cietoksni. Nozīmīga kultūrvēsturiskā vērtība ir Bolderājas vecajai koka apbūvei. Bolderājas apbūve tika veikta uz muižas privātās zemes. 1909. gadā Bolderājā bija 280 koka ēkas un tikai 20 mūra ēkas. Tajā laikā zeme tika sadalīta gruntsgabalos un iznomāta uz 60 gadiem. Tas arī noteica to, ka netika celtas ievērojamas ēkas.

Sākotnēji Bolderājas miestniņš izveidojās šaurā joslā gar Daugavas un Buļļupes krastmalu. Par iedzīvotāju toreizējo nodarbošanos liecina līdz mūsu dienām saglabājušies ielu un ēku nosaukumi – Mencu, Stūrmaņu, Jomas, Kapteiņu, “Piestātnes”, “Miglas” u. c. Vēl viens nozīmīgs fakts – 1870. gadā Krievijas valdība deva atļauju Rīgas–Bolderājas dzelzceļa būvei. Satiksmi atklāja 1873. gadā. Ar vilcienu bez maksas pārvadāja arī pasta sūtījumus.

1924. gadā Bolderāja līdz ar citām Pārdaugavas teritorijām (Daugavgrīvu, Kleistiem, Buļļu un Solitūdes muižām, Lielo un

*Pasta ēka drīz pēc atvēršanas
1939. – 1940. g.
Foto no Induļa Jūga
ģimenes arhīva,
dāvāta bibliotēkai.
Nezināma autora
foto*

20. gs. 80. gadi.
1. stāvā izvietots
pasts, 2.stāvā
– automātiskā
telefonu centrāle
un dienesta telpas.
Ieejas stikla durvis
vēlāk demontētas un
ieliktas citas.
Nezināma autora
foto no bibliotēkas
novadpētniecības
krājuma

20. gs. 90. gadu sākums.
1. stāva logiem priekšā
koka slēgi. Minētajās
telpās atradās kafējnīca
un bārs. 2. stāvā –
Bolderājas bibliotēkas
un kluba Bērnu
literatūras nodaļa. Ieeja
bibliotēkā – no pagalma
puses.
Nezināma autora
foto no bibliotēkas
novadpētniecības
krājuma

Mazo Dammes muižu, Anniņmuižu un Šampēteri) tika iekļauta Rīgas administratīvajās robežās. Te meklējama arī Rīgas pilsētas 8. bibliotēkas (dibināta 1925. gada 1. martā) tapšanas vēsture. Pirmā bibliotēkas ēka Lielupes ielā 44 nav saglabājusies. Bibliotēka “mētāta” no vienas ēkas uz otru, līdz 1986. gadā savu mājvietu atradusi bijušajā pasta ēkā Gaigalas ielā 3, par ko arī ir šis stāsts.

Mana pirmā iepazīšanās ar RCB Bolderājas filiālbibliotēkas ēku Gaigalas ielā 3 sākās agrā pavasarī tālajā 1992. gadā. Bolderāju nepazinu, arī par bibliotēkas atrašanās vietu man nebija zināms nekas. Bija norunāta darba intervija. Pirms intervijas ievācu ziņas par tuvāko ceļu no sabiedriskā transporta līdz Gaigalas ielai. Toreiz jau nebija iespēju mar-

šrutu izplānot, izmantojot interneta resursus. Tā nu droši gāju pāri kalnam no Mežrozīšu ielas (toreiz Rubeņa iela) puses un tālumā priežu un augļu koku aizsegā ieraudzīju ēku. Man teica, ka neapmaldīšos. Tāda ēka te būs vienīgā, jo apkārt tikai vecā koka apbūve, bet pretī dzelzceļa sliedēm – divstāvu mūra nams ar kolonām un pusapaļu balkonu. Zem balkona terase ar pusapaļām kāpnēm. Tādai ēkai garām nu nekādi nepaiesi! Un patiesi, tā arī bija.

Pirmais, ko ievēroju – namam ir divas ieejas. No ielas puses durvis bija ciet. Arī pirmā stāva logiem priekšā koka slēgi – nu nemaz neizskatījās pēc bibliotēkas! Apgāju no otras puses – te vēl vienas mazas durvis. Vēlāk pamanīju, ka uz ārsienas ir izkārtne

20. gs. 90. gadu
beigas. Ēka no
pagalma puses
ziemā. Redzama
ieeja Bērnu
literatūras nodaļā.
Labajā stūrī
redzama ēka, kura
pāris gadu vēlāk tika
nojaukta.
Foto: Indulis Jūgs

Ēkas iekšpagalms vasarā
21.gs.sākumā
Foto: Daina Ģeibaka

“Bibliotēka – klubs “Bolderāja””. Laikam taču biju nonākusi istajā vietā. Kā vēlāk izrādījās, bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa atradās ēkas otrajā stāvā, bet pirmajā stāvā kluba toreiz nemaz nebija. Bibliotēkas pieaugušo nodaļa atradās citā adresē – Flotes ielā 3.

Tā, lūk, sāku strādāt Bolderājā. Protams, jau toreiz radās interese izzināt ēkas vēsturi. Pirmkārt, nevarēju saprast, kāpēc apmeklētāji, ienākot bibliotēkā, jautāja, kur šeit atrodas pasts. Sākumā domāju, ka bibliotēka kā jau informācijas iestāde ir gatava palīdzēt ikvienam un sniegt atbildes uz visdažādākajiem jautājumiem – arī par pasta atrašanās vietu Bolderājā. Sameklēju informāciju, sniedzu atbildi par Rīgas 16. pasta nodaļu, kuras adrese ir Stūrmaņu ielā 25. Un tikai vē-

lāk uzzināju, ka līdz pat jaunās pasta nodaļas atvēršanai Stūrmaņu ielā Gaigalas ielā 3 ilgstoši atradies pasts, pirms tam – arī telegrāfs.

Daudzus gadus vēlāk manās rokās nonāca laikraksta “Rīgas Balss” 1987. gada Nr.158, kurā kāds Bolderājas iedzīvotājs sūdzējās par to, ka krājcase (mūsdienās tā būtu bankas filiāle, kredītiestāde) no Gaigalas ielas 3 pārvietota uz Lidoņu ielu 27 (Ilģuciemā). Noguldītājiem tas radot lielas neērtības, jo, kā zināms, no Bolderājas nav iespējams bez pārsēšanās aizbraukt līdz Lidoņu ielai (tagad gan to var izdarīt ļoti ērti, jo transporta kustība ir sakārtota). Redakcija bija sagatavojusi kompetentu skaidrojumu par to, ka Bolderājai nepieciešama jauna krājcase, jo iepriekšējās telpas neatbilst tehniskajām, ugunsdrošības

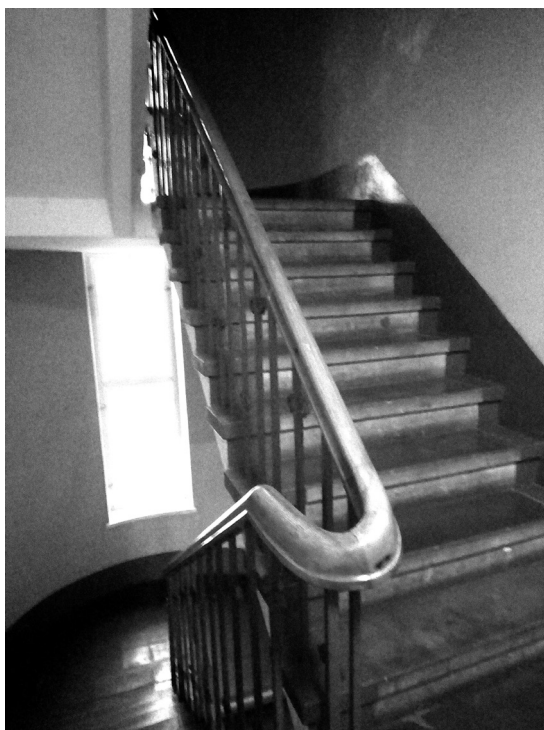

Foto ar ēkas kāpņu telpu un kāpņu telpas logu. Gan logs, gan kāpnes un margas saglabājušies oriģināli. 2020.gada pavasarī kāpņu telpas logu nomainīja pret citu, saglabājot oriģinālo izskatu.

Foto: Zinta Haļzova

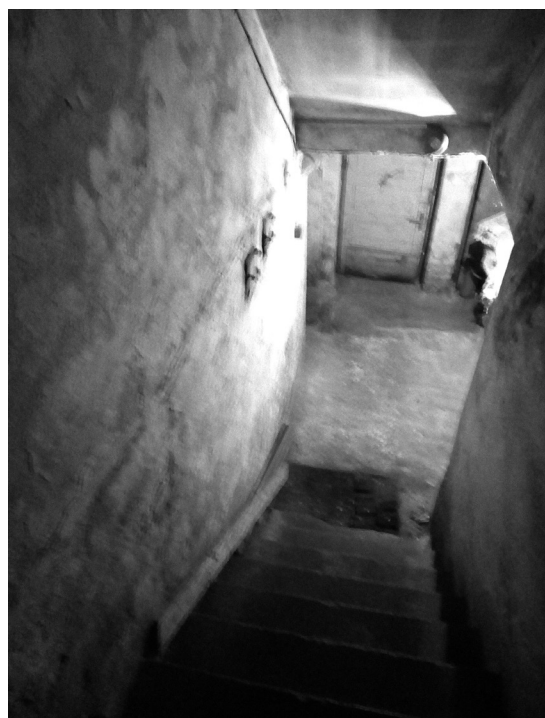
un sanitārajām normām. Bet bibliotēka laikam gan atbildusi visām šīm normām, ja reiz pārvietota uz bijušās krājkases telpām. Interesanti, nodomāju es.

Atmiņās savā laikā dalījās Bolderājas bibliotēkas un kluba toreizējais vadītājs, ar kuru man bija tas gods kopā strādāt, vēlāk – vecākais bibliotekārs Indulis Jūgs (1960–2008). Viņa vectēvs bija pastmeistars Jānis Jūgs, kurš, kā jau valsts ierēdnis, 1939. gada augustā tika no Mālpils pārcelts darbā uz Bolderājas pasta kantori vispirms Lielā ielā 22, bet pēc ēkas Gaigalas ielā 3 nodošanas ekspluatācijā – jaunatvērtajā Bolderājas pasta un telegrāfa kantora ēkā. Mājā Gaigalas ielā 3 bija paredzēts gan pasta kantoris, gan ierēdņa dzīvoklis. Induļa Jūga vectēvs turpināja strādāt līdz pat 1944. gadam, kad tika apcietināts. Tikai 1990. gadā ģimene uzzināja, ka vectēvs 1946. gada maijā izsūtījumā miris no saaukstēšanās. “Viņa ģimeni vardarbīgi

no dzīvokļa neizmeta. Tālāk, loģiski, mainās telpu plānojums. Ja pirms tam vectēvs ar ģimeni aizņēma divas trešdaļas no otrā stāva, tad tagad pienācās tikai viena ceturtdaļa no pirmā stāva telpām. Pāiet kāds laiks, un pasta kantora vietā ierīko telefonu centrāli – tajās pašās telpās. Desmit gadus šīs telefonu centrāles priekšnieks ir mans tēvs Gunars Jūgs. Pēc tam te ievācās bibliotēka,” raksta Indulis Jūgs.¹

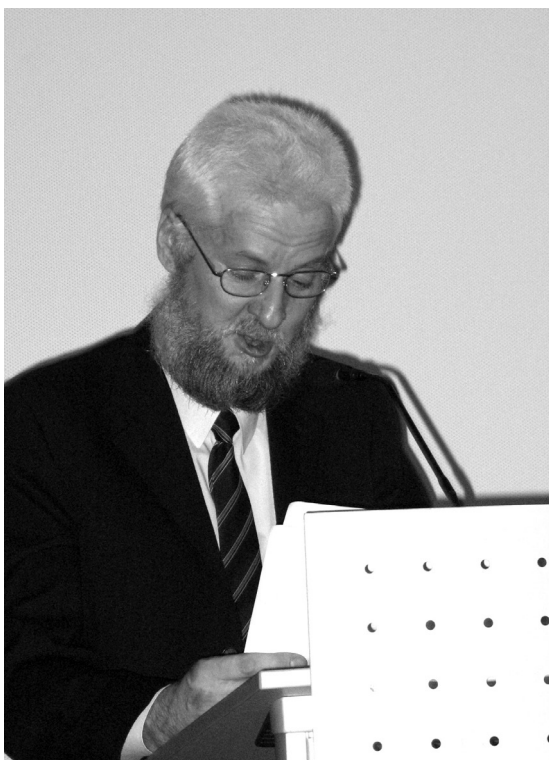
Par to, ka te bijuši dzīvokļi ar krāsns apkuri un plītim, vēl arvien liecina pussabrukusi krāsns pagraba telpā un dūmvadi. No vecas fotogrāfijas redzams, ka ēkai bijuši četri skursteņi, tagad palicis tikai viens.

Tā nu bija sanācis, ka sāku strādāt telpās, kur kādreiz strādājuši un mituši Induļa Jūga ģimenes locekļi, atradies pasts un telefona centrāle, arī krājkase. Kļuva saprotami apmeklētāju jautājumi par pasta atrašanās vietu Bolderājā. Papētot 20. gadsimta 30. gadu beigās periodikā publicētos materiālus – in-

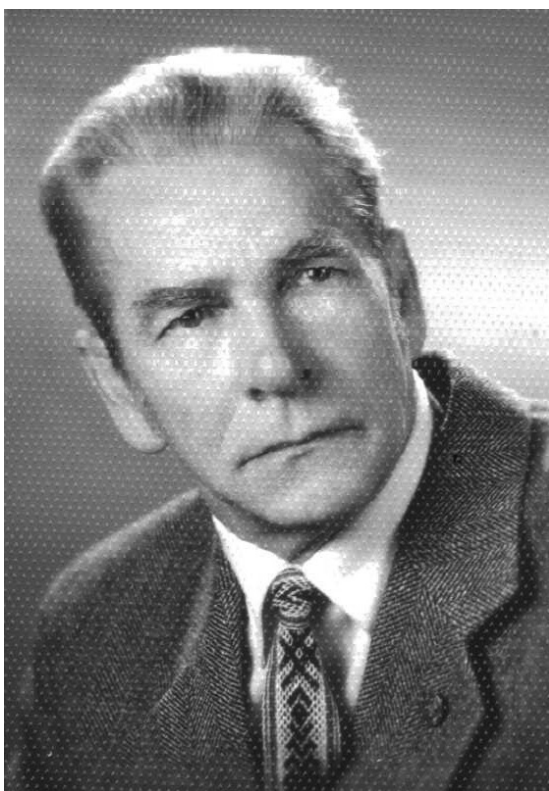

Pasta ēkas pagraba stāvs. Kāpnes un sienas – saglabājušās. Foto 2019. g. Pasta ēku apkurināja ar malku. Vēlāk apkurei sāka izmantot ogles. Tikai 2020. gadā ogļu apkuri nomainīs mūsdienīga gāzes apkure.

Foto: Zinta Haļzova.

*Indulis Jūgs.
Foto no RCB arhīva*

*Gunars Jūgs, Induļa Jūga tēvs, strādājis šinī
ēkā par Telefona centrāles priekšnieku.
Foto no RCB arhīva*

formatīvos ziņojumus, izsludinātos valsts iepirkumu konkursus u. c., var secināt, ka Bolderājai bija svarīgi uzcelt jaunu pasta kantora ēku. “Rīgas Vēstnesis” rakstīja: “Pasta un telegrāfa departaments pašreiz rosīgi veic vairāku kantoru un citu ēku būvi. (..) Pasta un telegrāfa kantora būve Brīvības gatvē tagad pilnīgi nobeigta. Pašreiz tur ierīko automātisko telefona centrāli, kuru izgatavojusi valsts elektrotehniskā fabrika. Tāpat rosīgi turpinājas jaunā pasta kantora būve Slokas ielā pie Pulka sētas. Tuvākā laikā izdos darbus jauna pasta kantora būvei Irlavā un Bolderājā. Bolderājā līdz šim departamentam savas ēkas nebija. Pasta kantoris vēl tagad atrodas īrētās telpās, kas šauras un stipri nepiemērotas.”²

Pasta un telegrāfa departaments izsludināja konkursu Bolderājas pasta un telefona kantora celtniecībai: “Pasta un telegrāfa departaments š. g. 15. jūlijā, [1938] plkst. 10, savās telpās, Radio ielā, izdos sacensībā 1) Bolderājas pasta un tel. kantora ēkas jaunbūves darbus. Nodrošinājums Ls 6.000.-. 2) Jelgavas pasta un tel. kantora ēkas centrālās apkures ierīkošanas darbus. Nodrošinājums Ls 2.000.-.”³ Valsts būvju celtniecības darbu izsoles rezultātā tiesības būvēt pasta un telegrāfa ēku Gaigalas ielā 3 ar finansējumu Ls 62.785.92 ieguva Rīgas uzņēmējs Eduards Losse (Aizsargu, tagad Bruņinieku iela 88–5).⁴ Un tā pasta celtniecība varēja sākties.

1939. gada jūnijā un jūlijā Rīgā, Latvijas Universitātes telpās notika plaša celtniecības izstāde. Tajā tika aplūkoti Latvijas valsts sasniegumi pēdējos piecos gados (1934–1939). Arhitekts Dāvids Zariņš toreiz raksta: “Patiesi, 5 gadi nav ilgs laiks valsts celtniecībā, bet šai laikā sasniegtais ir tik izcili liels, ka mēs šo īso laiku varam apzīmēt kā atmodas laikmetu mūsu tautas dzīvē. (..) Celtniecība vislabāk raksturo tautas kultūras un saimnieciskās labklājības līmeni un atspoguļo viņas zinātnes, mākslas un arī citus kulturālās darbības sasniegumus.”⁵

Pasta un telegrāfa departaments savus piecu gadu sasniegumus ēku celtniecībā prezentēja 9 modeļos, 5 perspektīvas skatos,

Pasta ēka mūsdienās.

Foto : Daina Ģeibaka

16 plānu un fasāžu attēlos un 28 fotouzņēmumos. Modeļos tika parādīti Jelgavas, Aknīstes, Daudzevas, Ķemeru, Ogres, Ķeguma, Skrīveru, Vecmuižas pasta un telegrāfa kantoru celtnes, kā arī Rīgas gaisa ostas celtnes. Perspektīvas zīmējumos tika parādītas Rīgas 6. un 8. pasta un telegrāfa kantora ēkas, Irlavas un Bolderājas pasta un telegrāfa kantoru jaunbūves un Bārtas projektējamā pasta un telegrāfa kantora jaunceltnes.

Liela nozīme ēkas Gaigalas ielā 3 projektēšanā bija D. Zariņam (1892–1980), jo no 1938. līdz 1940. gadam viņš bija Pasta un telegrāfa departamenta būvniecības nodaļas vadītājs. Manā rīcībā nav dokumentālu pierādījumu, ka tieši D. Zariņš būtu ēkas Gaigalas ielā 3 projekta autors, bet, tā kā tieši viņš projektējis telefona centrāli Rīgā, Kr. Barona ielā (1928), pasta un telegrāfa kantora ēkas Ķemeros, Vestienā un Daugavpili (1934), pasta ēku gan Ogrē (1935), gan Jelgavā (1938), tad savu roku pie projekta pielicis noteikti ir.

Latvijā pasta iestāžu tīkls izveidots, pa-

matojoties uz Ministru kabineta 1920. gada 2. janvāra lēmumu par Pasta un telegrāfa virsvaldi. Visu Latvijas teritoriju apkalpoja pasta iestādes – kantori, pasta un telegrāfa kantori, pasta un telegrāfa palīgnodaļas. Kantorus iekārtoja pilsētās, ciemos un apdzīvotās vietās, bet palīgiestādes laukos – vienu vai vairākas katrā pagastā. Lielu sarīkojumu gadījumos (Pļaujas svētkos, izstādēs, Dziesmu svētkos u. c.) atvēra pagaidu pasta, telefona un telegrāfa iestādes. No 1944. gada rudens nosaukums “kantoris” vairs netika lietots, tās nosauca par “sakarū nodaļām”.

1940. gada sākumā Rīgā bija vairāki pasta, telefona un telegrāfa kantori. Rīgas galvenais pasta kantoris atradās Aspazijas bulvārī 15. Turpat atradās arī Rīgas galvenais telegrāfa kantoris. Galvenais telefona kantoris atradās Audēju ielā 15. Atsevišķs pasta kantoris bija dzelzceļa stacijā. Astoņi pasta kantori atradās dažādās Rīgas pilsētas daļās. Atsevišķi kantori bija Bolderājā un Vecmīlgrāvī.

Jaunajai pasta ēkai izvēlējās vietu tieši pretī dzelzceļam, tā atvieglojot sūtījumu

piegādi un transportēšanu. Bibliotēkai gan tas šodien nav nekāds ieguvums, jo kravu pārvadājumi dažkārt rada spēcīgu vibrāciju. Darbinieki pie tās jau ir pieraduši, bet cilvēki, kuri bibliotēkā ir pirmoreiz, jūtas diezgan pārsteigti. Jāsaka, tagad gan kravas pa dzelzceļu kursē retāk un praktiski darbu netraucē.

Ir saglabājusies Ēku un izbūvju tehniskā pase ar 1990. gada 17. decembri datēto Namīpašuma kartīti, kurā norādīts, ka apbūves laukums ir 323,8 m² ar 3796,6 m² apstādījumu. Visa zemes gabala laukums ir 4129,0 m². Tāpat norādīts, ka ēkas celšanas gads ir 1938. un tā ir II grupas parastas kvalitātes celtnē. Ēkas kopējā platība – 451,1 m². Tā savā laikā kapitāli uzceltā ēka stāv vēl līdz mūsu dienām un priecē gan darbiniekus, gan apmeklētājus ar savu savdabīgumu un īpatnējo šarmu. Daudzi apmeklētāji uzskata, ka ēka dzīvo savu dzīvi, tai ir īpaša aura, tā atšķiras no citām Rīgas publiskajām bibliotēkām. Atceros lasītāju, kura, pirmoreiz ienākusi bibliotēkā, bija sajūsmā par pirmā stāva lielajiem, skaistajiem logiem un augstajiem griestiem. Cilvēki vēlas redzēt kaut ko, kas atšķir vienu bibliotēku no otras: vai tie būtu logi, kāpnes, balkons, margas ar metālkalumiem. Un, protams, ārtelpa. Kura bibliotēka

gan var lepoties ar tik plašu apstādījumu teritoriju!

Agrāk apmeklētāji bieži uzdeva jautājumu – vai ēka ir arhitektūras piemineklis? Kurā gadā tā celta? Vai ēka ir privātpašums? Parasti atbildu tā: ēka nav arhitektūras piemineklis, tā celta valsts pasta un telegrāfa vajadzībām, pārdzīvojusi visdažādākos laikus un pašlaik ir pašvaldības īpašums. Arnis Zīle Bolderājas bibliotēkas ēku aprakstījis šādi: “Tā uzcelta 1939. g. kā pasta ēka pēc tipa projekta, raksturīga 30. gadu otrās puses celtnē ar pseidoklasiskām detaļām – profilētām logu apmalēm un gaišbrūnu cēlapmetumu. Divstāvu celtnē ir pietiekami plaša, un to savā laikā izmantoja pasta vajadzībām. (..) Ja ēkas ārējā arhitektūra ir ar atzīstamu vērtējumu, tad iekšējās maz var atrast mākslinieciskas detaļas, varbūt vienīgi durvju risinājumos. Interjerā valda lietišķums, kas tomēr nav kontrastā ar celtnes kopiespaidu. Patīkami, ka ēka atrodas plašā dārzā, kurā ir daudz koku, tādējādi radot bibliotēkai krāšņu fonu.”⁶

Ēka ir pacietīga, tāpat kā darbinieki, kuri te strādājuši agrāk un strādā vēl arvien ne pirmo gadu desmitu. Nams gaida atjaunošanu, lai varētu priecēt apmeklētājus ar savu patiesi apburošo izskatu

¹Ar putnu dziesmu vārdiem svina sirdi. Saruna ar RCB Bolderājas filiālbibliotēkas vecāko bibliotekāru Induli Jūgu. Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2007, 2008, 149. lpp. ISBN-978-9984-9504-7-1. ISSN 1691-1377

²Jaunas pasta kantora būves. *Rīgas Vēstnesis*, Nr.28, 1938, 14. jūl.

³*Brīvā Zeme*, Nr.151, 1938, 9. jūl., 1. lpp.

⁴*Latvijas Architektūra*, Nr.4/5, 1938, 1. janv.

⁵Zariņš, Dāvids. Celtniecības izstāde 1939. gada jūnijā–jūlijā. *Pasta un Telegrāfa Vēstnesis*, Nr.8, 1939, 18. aug., 561. lpp.

⁶Zīle, Arnis. Rīgas publisko bibliotēku ēkas un telpas. *Latvijas Nacionālās bibliotēkas raksti*, 1998, [20.] sēj., 33.–38. lpp.

INTA EGLĪTE

RCB filiālbibliotēkas "Pārdaugava" vadītāja

IESKATS KĀDAS RĪGAS BIBLIOTĒKAS VĒSTURĒ

Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkas "Pārdaugava" pirmsākumi meklējami gandrīz 100 gadu tālā pagātnē, kad, īstenojot Rīgas vadības vēlmes, lai katram pilsētas iedzīvotājam būtu pieejami bibliotēkas pakalpojumi, pilsētas valdes Izglītības nodaļa 1925. gadā nolemj atvērt bibliotēku Ilģuciema apkārtnē. 1925. gada 2. septembrī pilsētas galva Alfrēds Andersons, atbildot uz Izglītības nodaļas lūgumu, piekrīt no 1925. gada 1. septembra par jaunatveramās bibliotēkas pārzini apstiprināt Voldemāru Rubeni. Lai gan telpas bibliotēkas vajadzībām vēl tikai tiek meklētas, tomēr šis datums tiek uzskatīts par bibliotēkas dibināšanas laiku.

Jau tā paša gada 20. oktobrī pilsētas valdes sēdē Izglītības nodaļas vadītājs, valdes loceklis Jānis Aberbergs ziņo par iespēju uz sešiem gadiem noīrēt telpas Slokas ielā 30 (vēlāk namu numerācija tiek mainīta un bibliotēka atrodas Slokas ielā 76) – ar nosacījumu, ka nepieciešamos pārbūves darbus veic pilsēta. Decembrī pilsētas valde noslēdz līgumu ar nama īpašnieku Ansi Cini, atbalstot īpašnieka priekšlikumu pilsētai par saviem līdzekļiem izbūvēt ūdensvadu, kura izbūves summu – 1500 latu – namsaimnieks ieskaita īres maksā. 1925. gada 1. decembrī pilsētas valde par jaunatveramās bibliotēkas bibliotekāra palīgiem apstiprina Otto Rolavu un Mirdzu Laiviņu. Vēlāk darbu bibliotēkā uzsāk garderobiste Anna Ripa un apkalpotājs Eduards Apinis, kuri bibliotēkā nokalpo gandrīz 20 gadu, un bibliotekāri Marija Kristiņa un Kārlis Cukermanis. Marija Kristiņa ir starp tiem bibliotēku pārstāvjiem, kuri 1929. gadā dodas uz pirmo pasaules bibliotekāru un bibliogrāfu kongresu Romā.

Līdz 1926. gada 15. februārim, kad Rīgas pilsētas 7. bibliotēka ver durvis saviem lasītājiem, bibliotēkas fonda uzskaites grāmatā reģistrētas 3612 grāmatas, kas galvenokārt

iepirktas no privātpersonām M. Markusa (Kēniņa ielā 31) un A. Zāles (Sabiles ielā 1b), bet visvairāk no A. Lindes privātbibliotēkas (Daugavgrīvas ielā 46b). Grāmatas tiek arī dāvinātas.

Atsakoties no jaunas bibliotēkas ēkas celtniecības, pilsētas valde nolemj atvērt vairākus bibliotēkas grāmatu izdalīšanas punktus. Pirmais Rīgas pilsētas 7. bibliotēkas izsniegšanas punkts sāk darboties Anniņmuižas ielā 100, bet vēlāk šādi punkti tiek atvērti arī Raņķa dambī 1, Slokas ielā 17, Šampētera ielā 1, Zaķusalā Krasta ielā 13 un Kalnciema ielā 8. 1929. gadā bibliotēka atklāj arī divus kolektīvos abonementus – Raiņa ģimnāzijā un 4. īpatnējā pamatskolā.

Līdz 1934. gada augustam bibliotēkas pārzinis ir Voldemārs Rubenis (arī Rubens), taču pārmaiņas valstī skar arī bibliotēkas vadību. 31. jūlijā Izglītības nodaļa izdod rīkojumu, saskaņā ar kuru līdzšinējais pārzinis V. Rubenis, kurš atbalsta kreisi noskaņotu inteliģenci, tiek atbrīvots no darba bibliotēkā un tās vadību no 1. augusta nodod pārziņa vietniekam Otto Rolavam. Vēlāk, 2. pasaules kara laikā, V. Rubenis kritis frontē Sarkanās Armijas rindās.

Otto Rolavs dzimis 1897. gada 27. augustā Liepājā, beidzis Latvijas Universitāti, bet pirms tam 1919. gadā bibliotekāru kursus Krievijā, Tomskas pilsētā. Par pārzini bibliotēkā strādā līdz 1944. gadam, kad masu tvarstīšanas laikā uz ielas aizturēts un aizvests uz Drēzdeni piespiedu darbos. Pēc atgriešanās strādājis vairākās darba vietās. Tulkojis filozofiska satura grāmatas, starp tām I. Kanta "Tirā prāta kritika", A. Messera "Filozofijas vēsture" u. c. Savus literāros darbus parakstījis ar vārdu Atis Rolavs. O. Rolavs mirst 1969. gadā un ir apbedīts Rīgas Meža kapos.

Pārmaiņas bibliotēka piedzīvo, mainoties okupāciju varām. 1940/41. gadā tā no sava

krājuma zaudē 12 657 grāmatas. 1941. gadā Otto Rolavs sniedz ziņas Statistikas pārvaldes Demogrāfijas nodaļai, kas liecina, ka lielinieki iznīcinājuši 6065 grāmatas, nozaudētas un nepiemēroti komplektētas – 6592 (faktiski tās ir vācu okupācijas varai nepieņemamās grāmatas). Vācu okupācijas vara jau 1941. gada 1. augustā izsūta bibliotēku vadītājiem apkārt rakstu ar pieprasījumu izņemt no apgrozības visus iespieddarbus, kurus sadala šādās kategorijās:

- 1) lielinieku literatūra;
- 2) žīdu literatūra;
- 3) vācu literatūra ar marksistisku tendenci;
- 4) emigrantu literatūra;
- 5) angļu, franču u. c. literatūra, kas izdota pēc 1933. gada;

- 6) latviešu literatūra ar pretvācisku tendenci.

Fonda tīrīšanai atvēlētas desmit dienas. Par šo akciju liecina pārziņa pārskatā veikta atzīme, ka no fonda kā nolietoti, nozaudēti vai nepiemēroti nokomplektēti norakstīti 6592 iespieddarbi.

Okupāciju un pirmo pēckara gadu darba pārskati atspoguļo bibliotēkas krājuma izmaiņas piecos valsts vēsturē nozīmīgos gados:

1940. gads	– 36 013
1941. gads	– 28 476
1944. gads	– 30 158
1945. gads	– 28 800
1949. gads	– 34 614

Mainās arī lasītāju skaits:

1940. gads	– 4913
1941. gads	– 5205
1944. gads	– 3607
1945. gads	– ziņu nav
1949. gads	– 2789

No 1944. gada līdz savam arestam 1945. gadā bibliotēkas pārzinis ir Alfrēds Goba, kurš vairāk pazīstams kā literatūrzinātnieks un kritiķis.

Līdz 1952. gadam bibliotēku vadījušas Marija Liepa un Elza Glāzere. Šajā laikā par bibliotekārēm sāk strādāt arī Zenta Pusaudze un Alise Čekstere, kuras darbam bibliotēkā veltī vairāk nekā 20 gadu.

No 1952. līdz 1970. gadam bibliotēku vada Ērika Šulce. Ē. Šulce mācījusies LPSR Valsts teātra institūtā un Kultūras un izglītības darbinieku tehnikuma Bibliotēku nodaļā. Pēc tam līdz aiziešanai pelnītā atpūtā strādājusi LPSR Valsts bibliotēkā.

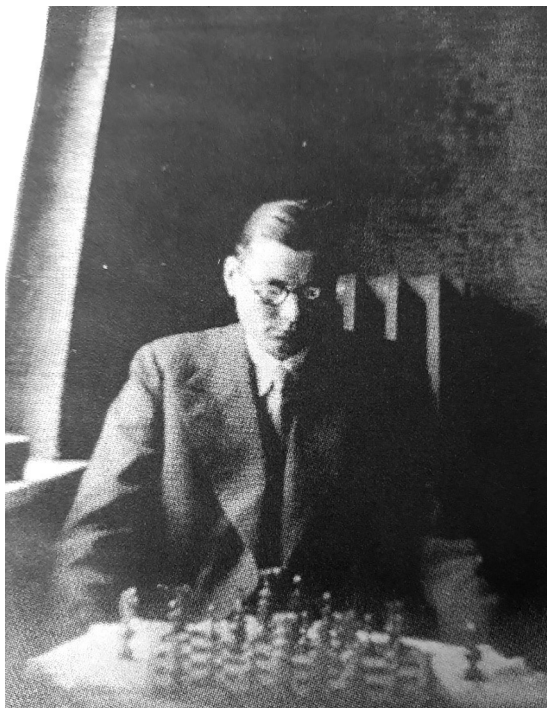
Ē. Šulces vadības laikā bibliotēkā bieži viesojas literāti un citas radošas personības. Gatavojot šīs tikšanās, lieliskas organizatoriskās spējas uzrāda bibliotekāre Viktorija Broliša. Populāri ir arī mutvārdu žurnāli, kuros piedalās pārstāvji no dažādām organizācijām un iepazīstina apmeklētājus ar aktualitātēm. Šajā laikā bibliotēkā sāk strādāt bibliotekāres Ija Vonda, kura vēlāk strādā Valsts bibliotēkā, un Māra Meldriņa (Grigorevska), kura RCB sistēmā strādā arī pašlaik.

Aizvadītā gadsimta 50.–60. gadi zīmīgi ar to, ka bibliotēkas krājumos ieplūst daudz sabiedriski politiskās literatūras krievu valodā. Uz tā rēķina strauji palielinās grāmatu skaits bibliotēkā:

Gads	1950.	1960.	1970.
Grāmatu skaits	24 771	51 939	74 060
Latviešu valodā	13 051	nav ziņu	24 542
Krievu valodā	8688	nav ziņu	40 037

Tomēr 1968. gada 25. oktobrī Rīgas pilsētas Izpildu komitejas Kultūras pārvaldes (tās pakļautībā atrodas visas Rīgas pilsētas publiskās bibliotēkas) nozīmētā komisija priekšsēdētājas E. Čausovskas vadībā konstatē, ka sabiedriski politiskā literatūra bibliotēkā tiek komplektēta nepietiekoši – tā sastāda tikai 14% no visa grāmatu fonda, turpretim, daiļliteratūra 50%. Tāpat tiek konstatēts, ka neapmierinoši tiek propagandēti V. I. Ļeņina darbi un literatūra par viņa dzīvi un darbību.

1970. gada 7. oktobrī par bibliotēkas vadītāju sāk strādāt Biruta Auziņa, kura pirms tam no 1958. gada līdz 1970. gadam strādājusi par bibliotekāri Rīgas pilsētas 3. bibliotēkā. 70.–80. gados aktīvi tiek veikts darbs bibliotēkas filiālēs vairākās rūpnīcās, medicīnas iestādēs, Valsts Centrālajā vēstures arhīvā, Ļeņingradas rajona Izglītības nodaļā u. c., kuru darbinieki

Bibliotēkas vadītājs Otto Rolavs.

Foto no bibliotēkas novadpētniecības krājuma.

labprāt izmanto pārvietojamo bibliotēku pakalpojumus. 70. gados aizsākas kāda tradīcija, kas tiek turpināta arī pašlaik – tās ir Jauno grāmatu dienas, kad tiek rīkoti bibliotēkas darbinieku sagatavoti grāmatu apskati.

90. gados pārmaiņas skar arī bibliotēkas darbību. 1993. gadā, namam atgūstot savu likumīgo īpašnieku, bibliotēka zaudē aptuveni pusi savas platības. Pārmaiņas piedzīvo arī bibliotēkas krājums, mainās lasītāju intereses. 1992. gadā bibliotēka pirmā no Rīgas tautas bibliotēkām saņem apjomīgu trimdas rakstnieku sūtījumu no tautiešiem ASV, bijušajiem nordeķiešiem. 1997. gadā bibliotēka maina nosaukumu un, ņemot vērā tuvumā esošo Nordeķu muižu, kļūst par RCB Nordeķu bibliotēku, bet 2003. gadā – par RCB Nordeķu filiālbibliotēku.

Anša Ciņa nams Slokas ielā 76, kurā bibliotēka atradās no 1925. līdz 2009. gadam.

Foto no bibliotēkas novadpētniecības krājuma.

2005. gadā pēc 34 gadu ilga darba bibliotēkas vadītājas amatā pelnītā atpūtā dodas B. Auziņa un vadību pārņem Inta Eglīte, kura līdz tam no 1988. gada strādājusi par bibliotekāri.

2009. gada ekonomiskā krīze valstī skar arī Rīgas bibliotēkas. Bibliotēkām, kas atrodas privātpašumos, jāatstāj telpas. Gada nogalē bibliotēka pārceļas uz tuvumā esošo Dzirciema ielu 26. Tā ir viena no bijušās Rīgas pilsētas 6. slimnīcas ēkām, kurā pēc slimnīcas slēgšanas atradās Rīgas Kurzemes rajona izpilddirekcija. Zīmīgi, ka jau 2007. gada jūlijā toreizējais RCB direktors Aivars Beika raksta Rīgas Kultūras pārvaldes priekšniekam R. Juraševskim iesniegumu ar lūgumu rast iespēju piešķirt telpas jaunai, mūsdienīgai bibliotēkai 1020 m² platībā Dzirciema ielā 24, kur veidojas jauns sabiedriskās dzīves centrs. Pēc vairākiem gadiem šī iecere īstenojas. Ar jaunu nosaukumu – Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēka “Pārdaugava” – tiek apvienotas trīs apkaimes filiālbibliotēkas: Nordeķu, Mārtiņa un Zasulauka. Bibliotēkas rīcībā tiek nodotas plašas telpas, kuru izvietojums prasā pārdomātu iekārtojumu un jauninājumus krājuma kārtojumā. Daļa krājuma atsevišķās telpās tiek izvietota tematiski, tas atvieglo lasītājam iespēju sameklēt sev interesējošo literatūru. 2010. gada 15. maijā bibliotēka verdurvis apmeklētājiem. Viņu rīcībā tiek nodots kvalitatīvs, ērti izvietots krājums gan pieaugušajiem, gan bērniem un pusaudžiem, pieejami pakalpojumi elektroniskajā vidē.

Gadu gaitā bibliotēkas apmeklētājs ir mai-

nījies. Neskatoties uz daudziem dažādiem vīlinājumiem, ko piedāvā ikdiena, apmeklētāju skaits nemazinās. Ir jau pierasts, ka bibliotēkā var saņemt ne tikai nepieciešamo literatūru, bet galvenās bibliotekāres Violas Bruce vadībā apgūt arī datormaņas, saņemt konsultācijas par iedzīvotājus interesējošiem jautājumiem, katra mēneša pēdējā otrdienā apmeklēt galvenās bibliotekāres Vitas Vilciņas sagatavotos jauno grāmatu apskatus, aplūkot bibliotēkā eksponētās radošo darbu izstādes, kā arī pasākumos tikt ar interesantām personībām un pavadīt brīvo laiku, pārlapojot bagātīgo preses izdevumu klāstu. Bet mazāka-jiem bibliotēkas apmeklētājiem interesantus tematiskus stāstījumus sagatavo galvenā bibliotekāre Žanna Gorovaja.

Bibliotēka sistemātiski pēta savu apkaimi. Savākts daudz materiālu par dažādiem objektiem un personībām. Ikvienam interesentam ir iespēja doties izglītojošās ekskursijās uz Nordeķu muižas parku, uz Dzegužkalnu, kā arī iepazīt rakstnieka Zigmunda Skujiņa bērnības un agrās jaunības Ilguciemu, vienlaikus salīdzinot, kā gadu gaitā mainījusies apkārtnē. Tuvākajā laikā šīm iespējām pievienosies bibliotēkas vadītājas Intas Eglītes izzinošā ekskursija pa Mārtiņa kapsētu.

Līdz ar lasītāju mainās arī bibliotekārs. Šodien nepietiek tikai ar labām literatūras zināšanām, jābūt teicamām datorprasmēm, jāprot orientēties plašajā interneta vidē, jānodrošina kvalitatīvs bibliotekārais pakalpojums.

Un tomēr, galvenais vienmēr ir un būs mūsu lasītājs.

RCB IMANTAS FILIĀLBIBLIOTĒKA. KOLEKTĪVA ATMIŅU STĀSTS

Imantas vidusskola, Imantas pirmsskolas izglītības iestādes, kultūras centrs “Imanta”... Griežies kā gribi, visam pa vidu Imantā ir Imantas filiālbibliotēka. Pirmie projekti, veiksmes stāsti un ne tikai. Sadarbības partneru meklējumi, tikšanās ar interesantiem cilvēkiem, projektu rakstīšana un īstenošana. Grāmatas, bērni, kultūra, projekti. Tā rit mūsu Imantas filiālbibliotēkas darbs. Atmiņās ir saglabājušies notikumi, interesantākie projekti un, galvenais, cilvēki, kas labi sader kopā un veido savas bibliotēkas vēsturi: zinoši, radoši, draudzīgi.

“Pasaules teātra vēsture”, 1999–2000

Galvenās bibliotekāres Nataļjas Minajevs pirmā nopietnā pieredze – viņas izstrādātais lektoriju cikls “Pasaules teātra vēsture”. Mērķauditorija – pamatskolas un vidusskolas klašu audzēkņi. Katra tikšanās bija kā ieskats atsevišķā laikmetā, valstī vai teātra mākslas veidā. Lektorijā bija paredzētas deviņas lekcijas:

- Pirmatnējās teātra formas: senie kultūri un ar tiem saistītie rituāli;
- Antīkā laikmeta teātris. Mūsdienīgās teātra mākslas pirmsākumi;
- Viduslaiku Eiropas teātris;
- Atdzimšanas laikmeta teātris: itāļu teātra māksla, operas rašanās;
- Angļu teātra māksla. V. Šekspīra teātris “Globuss”;
- Baleta rašanās;
- Leļļu teātra rašanās;
- Eksotiskie teātra veidi: Ķīnas opera, Kambodžas ūdens teātris;
- Latvijas teātra vēsture.

Noslēgumā bija paredzēts teātra apmeklējums. Dalībniekiem tā bija lieliska iespēja apmeklēt Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātri. Tur skolēniem tika organizēta ļoti intere-

santa ekskursija, kuru vadīja teātra literārās daļas vadītājs Zinovijs Segals. Skolēni tika iepazīstināti ar tādām teātra profesijām kā grima mākslinieks, teātra kostīmu mākslinieks, parūku un butaforiju meistars, skaņu režisors un operators, gaismotāji, skatuves tehniskie darbinieki. Bija ļoti aizraujoši iepazīties ar teātra aizkulisēm, pabūt uz skatuves, ieraudzīt, kā darbojas skatuves mehānismi, kā arī apgūt profesionālo leksiku: kas ir rampa, avanscēna, ko nozīmē “stāvēt ar alebardu” (piedalīties masu skatā). Tā bija abpusēji interesanta pieredze – pusaudži pamatīgi paplašināja savu redzesloku, bet teātra darbiniekiem bija interesanti dzirdēt mūsdienu jaunatnes subjektīvo viedokli. Ekskursijas finālā gaidīja pārsteigums: visi tika laipni aicināti palikt un noskatīties izrādi – Rūdolfa Blaumaņa lugas “Trīnes grēki” uzvedumu.

Lektorijs “Pasaules teātra vēsture” turpinājās divus gadus. Skolotājas, kuras vēl atceļas šo lektoriju, dažreiz jautā par tā atjaunināšanu. Laiks rādīs.

Projekts “Mans ceļotprieks”

Projekts aizsākās ap 2002. gadu. Vēlme ceļot un iepazīt citas kultūras cilvēkus mītusi izsenis, taču ne katrs var realizēt dzīvīgo ceļojumu uz tālām zemēm. Bibliotēka piedāvāja savu variantu – virtuālu ceļojumu pa dažādām valstīm – ar prezentāciju, mūziku, spēlēm, kādu raksturīgu kultūras elementu, pat pārgērēšanos. Atsaucīgākā auditorija izrādījās bērni, kuri ne tikai klausījās un skatījās, bet arī piedalījās pasākumos. Tā nu gadu gaitā neklātienē bērni ir pabijuši senajā Ēģiptē un Grieķijā, ieraudzījuši, ar ko atšķiras Japāna no Ķīnas un ka Indija nav tikai tējas dzimtene. Ir izsolīts cauri Rīgas vēstures gadsimtiem, sēdēts pie indiāņu ugunsкура, gara acīm skatītas bruņinieku cīņas un sirots

*RCB Imantas
filiālbibliotēka.
Foto no bibliotēkas
novadpētniecības
krājuma*

pa jūrām līdz ar pirātiem un vikingsiem. Šos virtuālos ceļojumus lieliski sagatavoja un vadīja galvenā bibliotekāre Evija Lapiņa.

Katru gadu tika izraudzīta jauna tēma – jauns galamērķis, kas ļāva ceļot gan laikā, gan telpā. Mērķis bija gan izklaidēt, gan populārizēt zinātniskā formā sniegt zināšanas. Ļoti svarīgi bija uzskates līdzekļi. Ja kādam atradās atbilstošs artefakts, tas tika izmantots. Katram pasākumam tika veidots atbilstošs tērps, piemeklēti improvizēti aksesuāri (sapņu ķērājs un spalvu galvas rota indiāņu pasākumam, platmalu cepure un zobens pirātiem). Pateicoties internetam, nebija grūti sameklēt stāstījumam labu ilustratīvo materiālu, lai priekšstats būtu pilnīgāks.

Viens no pirmajiem virtuālajiem ceļojumiem bija uz Japānu. Sākumā tapa stāstījums, kurā īsi un interesanti vajadzēja pastāstīt galveno. Labi zinot, cik ātri bērniem zūd uzmanība, stāstījums tika papildināts ar ilustrācijām, mūziku, zinātniskām un daiļliteratūras grāmatām par Japānu. Divas dalībnieces bija sagatavojušas improvizētu deju, kādu viesu izklaidēšanai varētu būt dejojušas geišas. Viens no spilgtāk atmiņā palikušajiem pasākuma elementiem bija tējas ceremonija.

Improvizētajā rituālā pēc dažādos materiālos atrastajiem priekšrakstiem gatavotais dzēriens raisīja gan interesi, gan bažas. Ķīķinot un viebjojoties dažus malciņus pagaršoja visi. Kāds zēns to raksturoja kā “kodoltermisku”.

Pēc šī pasākuma “ākis bija lūpā” gan bērniem, gan bibliotekāriem. Lai arī pasākumu vadīja viena vai divas bibliotekāres, savā veidā iesaistīti bija visi – kaut vai ar ideju, ko interesantu vēl varētu piedāvāt. Starp aizraujošākajiem noteikti bija bruņiniekiem un pirātiem, kā arī vikingsiem veltītie pasākumi. Tie deva jaunajiem klausītājiem iespēju pašiem aktīvi līdzdarboties, spēlējot vikingu spēles, iztēlojoties divcīņas un to treniņus. Tajos ar entuziasmu metās ne tikai puikas, bet arī meitenes. Kad enerģija bija iztērēta, bērni atkal bija ieinteresēti klausītāji.

“Mans ceļotprieks” vienmēr ir bijis bilingvāls pasākums. Stāstījumu tas nekādi neietekmēja, jo galvenā stāstniece Evija Lapiņa brīvi runā abās valodās. Mērķis bija – lai bērniem ir interesanti un saprotami. Finālā neiztrūkstoši tika rīkota viktorīna ar vienkāršiem, bet āķīgiem jautājumiem. Bērnu interesi apliecināja viņu uzdotie jautājumi. Ja pasākuma dalībnieki stāstījumā iespraucās ar

jautājumiem par tēmu, tad varēja būt pilnīgi drošs, ka ir trāpīts desmitniekā. Klausītājs ir ieinteresēts.

“Imanta – vieta ar vārdu”

2005. gadā kultūras centrs “Imanta” (vad. Aija Dziedātāja un Arnis Miltiņš) izstrādāja projektu “Imanta – vieta ar vārdu”, kas bija veltīts lielam pasākumam “Rīgas svētki 2005”. Šajā projektā tika iesaistītas visas mikrorajona kultūras iestādes, arī Imantas filiālbibliotēka.

Projekta īstenošanas gaitā tika izveidots ceļojums pa Imantas kultūrvietām. Tā bija sava veida stafete, kuru viena kultūras iestāde nodeva otrai, aptverot visu mikrorajonu. Ar rotātu pajūgu bangu riboņas pavadībā bērnu teātra dalībnieki pa Imantas ielām ar vairākiem pieturas punktiem devās uz bibliotēku. Jaunajiem aktieriem ceļā pievienojās bērni un pieaugušie, un līdz bibliotēkai pajūgu pavadīja jau liels pūlis interesentu.

Pie bibliotēkas stafeti pārņēma galvenais bibliotēkas Rūķis (Aija Šeicāne) un galvenā bibliotekāre Māra Auziņa. Bibliotēkā tas bija notikums ne tikai ar atvērto durvju dienu un

izstādēm, bet arī ar bērnu teātra “Horizonts” uzvedumu un ģitāristu ansambļa “Vējš” uzstāšanos. Pasākumu bagātināja bibliotēkas izstrādātais digitālais ceļojums pa Pārdaugavu “Pārdaugava pirms 100 gadiem”, kas pirmo reizi tika ierakstīts DVD formātā un demonstrēts šajā pasākumā. Viesu bija daudz, visus interesentus nespēja uzņemt pat mūsu bibliotēkas plašās telpas. Apmeklētāju vidū bija arī režisore Ilona Brūvere kopā ar savu operatoru. Daudzi klātesošie ar Imantas filiālbibliotēku iepazinās pirmo reizi, bet vairākums bija mūsu pastāvīgie un aizrautīgie lasītāji.

Dāmu klubs “Ilgas”

2010. gadā Anitai Tarvidai un Aijai Šeicānei radās ideja organizēt interešu klubu “Pēcpusdienas saruna bibliotēkā”. Sākumā klubs bija domāts visiem interesentiem, bet tā nu sanāca, ka tas pārtapa par dāmu klubu “Ilgas” (starp kluba dalībniecēm bija vairākas Ilgas). Sākumā dalībnieces pulcējās ļoti kuplā skaitā, tagad viņu palicis mazāk, taču joprojām tiek rīkoti dažādi pasākumi, kopā atzīmēti valsts svētki. Par tradīciju kļuvusi piedalīšanās

Plūdi bibliotēkā 2006. gadā.

Foto no bibliotēkas novadpētniecības krājuma

Lāčplēša dienas pasākumā Sudrabkalniņā. Pēc aktīvākās Ilgas iniciatīvas Ligo svētki tiek atzīmēti ar kādas ainiņas teatralizētu uzvedumu no Blaumaņa "Silmačiem". Klubā vienmēr tiek apspriesti kultūras jaunumi un izlasītās grāmatas, tāpat katru rudeni, tiekoties pēc vasaras, ikviena dalībiece palielās ar saviem konservējumu un zāļu tēju noslēpumiem. Lādiņš, ko dod šīs dzīvesgudrās un joprojām aktīvās kundzes, sniedz lielu spēku ikdienai un liek daudz ko izprast un novērtēt dzīvi, kāda tā mums dota...

No kluba dalībniecēm ir dzirdēti daudzi pateicības vārdi Anitai un Aijai par sirsnību, laipno uzņemšanu, par to ka bibliotekāres rūpējas, lai katra tikšanās reize būtu interesanta un perfekti sagatavota. Kā atzīstas pašas dāmas, uz bibliotēku viņas vienmēr nāk ar prieku.

Latviešu haiku dzejai veltīti pasākumi

Pirmais latviešu haiku dzejai veltītais pasākums Imantas filiālbibliotēkā notika 2012. gada jūlijā sadarbībā ar latviešu haiku bloga uzturētāju un vairāku šīs dzejas krājumu sastādītāju Jāni Pētersonu (1934–2014), sauk-

tu arī par Pitu. Pasākums pulcēja lielu skaitu interesentu un haiku autoru no visas Latvijas. Tā bija iespēja visiem tikties, noklausīties J. Pētersona stāstījumu par japāņu haiku rakstīšanas principiem un nobaudīt arī tradicionālos japāņu suši. Sadarbībā ar ieceres autoru J. Pētersonu pasākumu vadīja galvenā bibliotekāre Daiga Lapāne. Piedalījās tādi latviešu haiku autori kā rakstniece Sandra Vensko, haiku popularizēšanas entuziasts Valdis Jansons, Tukuma literātu apvienības biedri dzejnieks Gvido Drage un dzejniece Sarma Upesleja, māksliniece Ilze Bindemane-Kļava, Bišumuižas filiālbibliotēkas galvenā bibliotekāre Margita Zemīte un citi. Ar muzikālu pavadījumu sirsnīgi priecēja grupa "Ābols virs upes" (Lauma Liepiņa un Uldis Parra-Balodis). Bibliotēkā bija skatāma arī latviešu haiku izdevumiem un autoriem veltīta izstāde.

Pulcējoties Imantas filiālbibliotēkā, haiku rakstītāji guva skaistus un emocionālus iespaidus, tāpēc izteica vēlēšanos saglabāt šādu tradīciju. 2013. gada Dzejas dienās notika Aijas Kārklīņas latviešu haiku krājuma "Pāri paliek vējš" atvēršana. Pasākumu vadīja grāmatas vāka zīmējuma autore Daiga Lapāne,

Latviešu haikām veltīts pasākums.

Foto no bibliotēkas novadpētniecības krājuma

Remonts 2007. gadā.

Foto no bibliotēkas novadpētniecības krājuma

piedalījās tā sastādītājs Jānis Pētersons, kurš uzsvēra, ka haiku sacerēšana ir labs domu izteikšanas vingrinājums, ko ārzemēs nereti uzdodot arī biznesa augstskolu studentiem. Atkal muzicēja virtuozā grupa “Ābols virs upes”.

Trešo reizi haiku autori no visas Latvijas pulcējās Imantā 2014. gada jūlijā, atverot jauno latviešu haiku krājumu “Pieturas zīmes” (izdevējs SIA “J.L.V.”, sastādījusi D. Lapāne). Piedalījās grāmatas māksliniece Dina Ābele, kuras haikas arī iekļautas izdevumā, un lielākā daļa jaunās grāmatas autoru: Astere (Ainīta Zvaigzne), Gvido Drage, Valdis Jansons, Margita Zemīte, Janina Lange, Ilze Bindemane-Kļava, Madonas puses literāts Zigmunds Bekmanis, Aija Kārklīņa, Jānis Spārniņš u. c. Muzikāli priecēja kokles spēlētāja Linda Zālīte no P. Jurjana mūzikas skolas.

Atceroties visu trīs pasākumu norisi, ir gandarījums, ka Imantas filiālbibliotēka devusi iespēju satikties latviešu haiku autoriem.

Skumīgi, ka mūsu vidū vairs nav pasākumu iniciatora Jāņa Pētersona, mūžībā devies arī atbalstošās muzikālās grupas “Ābols virs upes” mūziķis U. Parra-Balodis. Tomēr patīkami atzīmēt, ka, V. Jansona un bibliotēkas rosināta, mūsu lasītāja skolniece Amanda Ancveire 2016. gadā piedalījās *JAL Foundation* bērnu pasaules haiku konkursā, ko rīko Japāna. Ar savu haiku un tās ilustrāciju Amanda japāņu valodas un kultūras studijas “Gengo” vērtējumā ieguva pirmo vietu Latvijā.

Bibliotēka ir kā maza valsts...

Ja ceturtdaļu gadsimta esi bijis bibliotēkas daļa, tad pavisam noteikti esi tajā atstājis savas pēdas un visi tajā notiekošie procesi ir atstājuši savus nospiedumus tevī... Stāsta galvenā bibliotekāre Anita Tarvida: “Svarīga ir ienākšana gan pašā bibliotēkā, gan kolektīvā, un tikpat svarīga kā ienākšana ir arī palikšana – uz īsāku vai ilgāku laiku tas, protams, ir relatīvi. Man ienākšana bibliotēkā saistās

*Telpu svinīga atklāšana pēc renovācijas.
Foto: Daina Ģeibaka*

ar lielu vēlēšanos strādāt, ar vidi, kurā gribas būt, ar cilvēkiem, kuri ātri vien pieņēma mani par savējo. Jā, arī ar nedrošību, kuru nācās pārvarēt, pārejot no garderobes uz bibliotēku, kā sākumā likās, man tik nesaprotamu un sarežģītu...

Tā nu es ienācu Imantas bibliotēkā vēl vecajās telpās (pirms remonta). Tās bija smagnējas, tumši brūni zaļos toņos, ar zaļa vorsalīna grīdām un ļoti, ļoti daudziem grāmatu plauktiem. Par remontiem un plūdiem stāsta vēstures fakti, bet man visvairāk palicis atmiņā kolektīvisms, kad visas kopā klusējot vācām (neticēsiet – ar lāpstām!) ūdeni no tām pašām vorsalīna grīdām, kas, likās, bija neglābjami piesūkušās ar ūdeni. To neskaitāmos spaiņos ātri stiepām lejā pa trepēm, pa ceļam pakļūpot un nodauzot iekškus. Bet tas tak sākums, mēs visas bijām kā pulksteņa mehānisms, kuru vadīja viens vadītājas skatiens un apziņa – vajag! To nevar tā vienkārši izskaidrot. Un kā mēs visas kopā

glābām puķes no aukstuma, kad mums ziemā, mīnus grādos mainīja logus! Ar šādiem stāstu gabaliņiem pildās mūsu atmiņu lādīte par darba vietu, kurā pavadām trešo daļu savas dzīves...”

Anitai Tarvidai un visam bibliotēkas kolektīvam visspilgtāk atmiņā palikuši 2006. gada plūdi bibliotēkā. Šo gadījumu izdevumā “Jaunās Vēstis” precīzi un krāšņi aprakstījusi Publicitātes nodaļas vadītāja Daina Ģeibaka: “16. augustā RCB Imantas filiālbibliotēka sagaidīja mani ar postažu. Daudzi no mums atceras pagājušajai korporatīvajai Ziemassvētku ballei uzpostu, gaišo un krāšņo “Imantu”. Tā tas viss bija līdz šī gada 2. augustam, kad beidzot sākās visu vasaru gaidītais lietus. Labi vēl, ka dažas dienas pirms lietus sezonas sākuma Minajevas kundze, intuīcijas mudināta, bija ierosinājusi pārnest lasītavas datorus, printerus, kopējamo iekārtu. [...] Un tā, kamēr bibliotēka gaidīja RD Īpašuma departamenta Resursu vadības pārvaldes priekšnieka

*Evija Lapiņa un Tamāra Minajeva iejutušās pirātu lomās.
Foto no bibliotēkas novadpētniecības krājuma*

A. Kiškurno mēneša laikā solīto jumta remontu un RD Kultūras departamenta Saimniecības pārvaldes vadītāja A. Rubeņa solīto telpu remontu, SIA “Fenikss” sponsorēja avārijas likvidēšanas darbus. Četrus stundu laikā bojājums tika novērsts, un rudens lieta-vas bibliotēku vairs nebaida.” (Bija sabrukusi ūdens noteku caurule, un viss ūdens, kas krājās uz jumta, pa taisno gāzās bibliotēkas telpās). Par šiem notikumiem 2006. gada 16. augustā tika rakstīts “Neatkarīgajā Rīta Avīzē” (“Lietavas applūcina bibliotēku”, autore Līga Nestere) un 26. septembrī “Rīgas Balsī” (“Imantas “gaismas pils” avārijas stāvoklī”, autore Agnese Voika).

Jumta avārijas stāvokļa dēļ bibliotēkai draudēja slēgšana. Lasītāji ļoti aktīvi iesaistījās bibliotēkas glābšanas procesā. Izveidojās iniciatīvas grupa, kas uzrakstīja vēstuli un ar trīssimt lasītāju parakstiem nodeva to Valsts prezidenta kancelejai. 2007. gadā Rīgas dome piešķīra 54 tūkstošus latu bibliotēkas

jumta remontam un logu maiņai. Pienāca ziema. Aiz logiem mīnus 15. Bibliotēkai maina logus. Īpaši liels stress bija, kad mainīja septiņus metrus augsto lielo logu. Šodien, atceroties visus šos notikumus, bibliotēkas vadītāja Tamāra Minajeva saka paldies savam brīnišķīgajam kolektīvam, kurš to visu izturēja. Bibliotēkas darbinieki vēl ilgu trīs gadus gaidīja, kad beidzot sāksies remonts. Visu šo laiku RCB direktore Dzidra Šmita nemitīgi rakstīja vēstules gan uz Rīgas Domi, gan uz Kultūras pārvaldi ar lūgumu paātrināt procesu. Un beidzot panāca, ka 2010. gadā sākās renovācijas darbi. 2011. gada decembrī durvis saviem lasītājiem vērā jau moderna, mūsdienīgā bibliotēka.

Ar atmiņām dalījās galvenās bibliotekāres: Māra Auziņa, Daiga Lapāne, Evija Lapiņa, Nataļja Minajeva, Anita Tarvida, Aija Šeicāne un bibliotēkas vadītāja Tamāra Minajeva.

JANA DREIMANE

Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadošā pētniece

UZ PRIEKŠU, LIELĀ ĀTRUMĀ: BIBLIOTEKĀRS VOLDEMĀRS RUBENS (1903–1942) KULTŪRĀ UN POLITIKĀ

Arī bibliotēku nozarē mēdz būt noslēpmainas personības, kuru dzīvesstāsti pat pēc rūpīgiem meklējumiem arhīvos un bibliotēkās nepadodas pilnīgai atklāsmi. Viena no šādām personām ir Voldemārs Rubens¹ (arī Rubenis), kurš nodzīvojis īsu, bet spraigu dzīvi. Visticamāk, tā atbilda viņa tiecībai pēc ātruma un pretestības, ko simbolizē V. Rubena iecienītākais transportlīdzeklis – motocikls, ko viņš bija iegādājies savā īpašumā un izmantoja ceļošanai.²

V. Rubena neilgais darba mūžs lielākoties aizritēja šķietami mierīgā gaisotnē – bibliotēku nozarē, taču darbība komunistu labā raisīja spriegpilnas pārmaiņas: viņš vairākkārt zaudēja darbu, tika arestēts un trīs gadus pavadīja cietumā, bēgot no nacistiskās varas, devās uz Krieviju, tika iesaukts Sarkanajā armijā un kri-

ta karā nepilnu 40 gadu vecumā. Rīgas bibliotēku vēsturē V. Rubens ir nozīmīga persona, jo bija pirmais Rīgas pilsētas 7. bibliotēkas (mūsdienās – RCB filiālbibliotēka “Pārdaugava”) pārzinis, īsu laiku – rakstnieka E. Birznieka-Upīša (1871–1960) vadītās pilsētas Bibliotēku centrāles darbinieks un enerģisks Latvijas Bibliotekāru biedrības biedrs. Šī raksta mērķis – parādīt un novērtēt V. Rubena ieguldījumu bibliotēku attīstībā. Rakstā aplūkots arī viņa politiskā darbība, jo tā neizbēgami ietekmēja viņa profesionālo karjeru.

Bērnība un agrinās jaunības gadi

V. Rubens bija Rīgas ierēdņa Jāņa Rubena un viņa dzīvesbiedres Emīlijas (dz. Kaņepa) vecākais dēls. Agrīno bērnību pavadīja Rīgā, bet Pirmā pasaules kara laikā kopā ar ģimeni

*V. Rubens uz motocikla
(pasažiera lomā). 30. gadi.
Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNB, vienkāršoti apstrādātais
fonds RXA 69, Nr. 13, 5. lp.*

V. Rubena dzīvesbiedre Aleksandra Rubena. 1941. gadā, vairoties no nacistiskās okupācijas, devās uz Krieviju. LNB, RXA 69, Nr. 46

pārcēlās uz Cēsīm, kur jau 14 gadu vecumā uzsāka darba gaitas: no 1917. gada oktobra līdz 1918. gada februārim bija kantorists cara 12. armijas Hidrotehniskajā nodaļā. Padomju varas laikā – no 1918. gada decembra līdz 1919. gada maijam – strādāja Cēsu tautas bibliotēkā.³ Tā kā lasītājiem bibliotēka tika atvērta tikai 1919. gada aprīlī, noprotams, ka lielāko daļu laika V. Rubens veltīja bibliotēkas komplektēšanai un organizēšanai – padomju vara rekvizēja bijušo biedrību, privātpersonu

un “kontrrevolucionāru” grāmatu krājumus un veidoja no tiem publisku bibliotēku.⁴ Kā norāda vēsturniece D. Cepurīte, padomju laikā apkopotais krājums kļuva par pilsētas bibliotēkas pamatu.

Bibliotēku nozarē V. Rubens atgriezās 1920. gadā, kad, domājams, izcilā bibliogrāfa Voldemāra Caunes (1890–1944) aicināts, kļuva par bibliotekāru Liepājas pilsētas bibliotēkā.⁵ Šeit viņš nostrādāja vairāk nekā gadu, taču 1921. gada rudenī aizdomās par pretvalstiskās komunistiskās literatūras glabāšanu tika arestēts un vairākus mēnešus turētš apcietinājumā. Tomēr 1922. gada februārī pierādījumu trūkuma dēļ V. Rubens tika atbrīvots.⁶

V. Rubenam vajadzēja turpināt mācības jo bez vidējās izglītības par plaukstošu profesionālo karjeru nebija ko sapņot, tādēļ viņš iestājās vispirms arodnieciskajā vidusskolā, bet drīz pārgāja uz Latviešu jaunatnes savienības vakara vidusskolu, kur 1922. gada vasarā absolvēja reālskolas tipa klasi. Rudenī viņš iestājās Latvijas Augstskolas Inženieru fakultātes Mērniecības-kultūrtehnikas nodaļā.⁷ Diemžēl studijas nevedās, jo lielāko daļu laika bija jāatvēl algotam darbam – V. Rubens pelnīja iztiku Latvijas Sarkanā Krusta Loteriju nodaļas grāmatvedībā.⁸ Vecāki palīdzēt nespēja, jo tēvs, būdams krietnā vecumā un ar vāju veselību, bija ģimenes vienīgais apgādnieks, turklāt abi jaunākie brāļi vēl mācījās skolā.⁹ 1923. gada vasarā V. Rubens bija lauksaimniecības statistikas datu apstrādātājs Valsts statistikas pārvaldē, bet

Anša Ciņa nams Slokas ielā 76 [līdz 1935. g. – Nr.40], kur kopš 1925. gada atradās Rīgas pilsētas 7. bibliotēka. Namā bija arī bibliotēkas pārziņa un kalpotāja dzīvokļi. LNB, Baltijas Centrālās bibliotēkas kolekcija, R0414-31

rudenī iestājās darbā izglītības kooperatīva “Kultūras Balss” Centrālajā bibliotēkā.¹⁰ 1923. gada rudenī V. Rubens ar novēlošanos mēģināja atjaunot Latvijas Universitātes Inženierzinātņu fakultātes studenta statusu, taču tas viņam tika liegts. 1924. gada februārī viņu iesauca obligātajā karadienestā, kur viņš bija fotogrāfs, grāmatvedis aviācijas divīzijā.¹¹ Sekmīgais dienests Latvijas armijā atviegloja iestāšanos Latvijas Universitātes Arhitektūras fakultātē 1925. gada rudenī, tomēr ilgo un grūto ceļu līdz inženiera diplomam (tolaik ierastas bija daudzu gadu studijas ar plašu apgūstamo priekšmetu loku) V. Rubens nepārvarēja – pārāk daudz laika un pūļu prasīja darbs bibliotēku nozarē, turklāt drīz pēc armijas 1925. gadā V. Rubens nodibināja ģimeni.

Rīgas pilsētas 7. bibliotēkas pārziņa amatā

1925. gada vasarā Rīgas pilsētas valde ievēlēja 23 gadus veco V. Rubenu jaundibinātās Rīgas pilsētas 7. bibliotēkas (Ilģuciemā) pārziņa amatā¹². Domājams, šo ievēlšanu veicināja Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) priekšsēdētāja Teodora Līventāla (1882–1956), tolaik Rīgas pilsētas domes galvas biedrs un kooperatīva “Kultūras Balss” vadītājs) un valdes locekļa, bijušā Liepājas pilsētas bibliotēkas kolēģa V. Caunes rekomendācija. V. Rubens bija LBB biedrs kopš 1923. gada septembra.¹³

Pēc apstiprināšanas pārziņa amatā V. Rubens nekavējoties sāka meklēt piemērotas telpas. Viņš piedāvāja bibliotēku ierīkot 1914. gadā uzceltā mūra namā Slokas un Dagmāras ielas krustojumā (Slokas ielā 40), panākot vienošanos ar ēkas īpašnieku Ansi Cini (arī Cinne, 1860–?) par bibliotēkas parādes ieejas, trepju un citu telpu izbūves pabeigšanu¹⁴, nama pieslēgšanu pilsētas ūdensvadam un elektrotīklam¹⁵. Saskaņā ar V. Rubena projektu pirmajā stāvā viens dzīvoklis tika atvēlēts kalpotājam, otrajā stāvā izvietota bibliotekāru darbistaba, atsevišķa bērnu nodaļa, grāmatu krātuve ar abonementu, lasītava un garderobe. Trešajā stāvā – trīsistabu dzīvoklis bibliotēkas pārzinim.¹⁶ Projekts ar nelielām

korekcijām tika iestrādāts namīpašnieka un pilsētas līgumā, kas acīmredzot tika noslēgts 1925. gadā.¹⁷ Kā liecina dokumenti, izšķirošais faktors lēmuma pieņemšanā bija nama izdevīgais novietojums – tas atradās viena kilometra attālumā gan no attālākās vietas Nordeķos, gan Zasulauka.¹⁸ Nama pielāgošanā bibliotēkas vajadzībām pilsēta ieguldīja vairākus tūkstošus latu, taču ieguldījums atmaksājās – bibliotēka ēkā darbojās vairāk nekā 80 gadu¹⁹, uz jaunām telpām pārceļoties vien 2010. gadā.

Plašais, skaistais nams tolaik bija vietējās dzīves centrs: tajā bija frizētava, veikals, aptieka un vairāku sabiedrisko organizāciju vietējās nodaļas. 7. bibliotēkas krājumu lielā mērā veidoja izdevīgi pirkumi, piemēram, grāmattirgotāja un bibliotēkas īpašnieka Augusta Lindes piedāvātā krājuma daļa, jo ar 7. bibliotēkas atvēršanu Linde bija nolēmis savu grāmatnīcu – bibliotēku Daugavgrīvas ielā 46b slēgt.²⁰ Grāmatas iepirka arī no etnologa, pedagoga Eduarda Paegles (1876–1960).²¹

Bibliotēka lasītājiem tika atvērta jau 1926. gada februārī, un tajā bija tikai divi bibliotekāri (neskaitot V. Rubenu) filozofijas students Oto Rolavs (arī Atis Rolavs, 1897–1969) un Mirdza Laiviņa (Zandere, arī Sander, 1905–2009)²². Augustā V. Rubens lūdza atļauju pieņemt papildu darbinieku bērnu nodaļai un grāmatu izsniegšanas punktam (GIP) Zolitūdē.²³ Tomēr bibliotēkas pirmais GIP tika atvērts vien 1928. gada martā Rīgas pilsētas 2. pirmskolā (Kalnciema ielā 8). Lasītājiem tas bija pieejams trīs reizes nedēļā – pa trim stundām vakaros.²⁴ Pēc pusotra gada tika atvērti vēl divi grāmatu izsniegšanas punkti: Zasulaukā (pilsētas 35. pamatskolā Šampētera ielā 1) un Zaķusalā (3. pirmskolā Krasta ielā 13).²⁵ Tiem sekoja vēl divu punktu atvēršana – Slokas ielā 14 un Volguntes ielā 48. Abi atradās trīsistabu dzīvokļos, iekārtoti pēc viena principa: vienā istabā grāmatu krātuve, otrā – abonements, bet trešajā – GIP pārzinātāja dzīvojamā telpa. Tā kā pārzinis nodrošināja dzīvokļa apkuri un tīrību, maksa par istabu bija ļoti zema²⁶ un bibliotēkas darbiniekiem šāda vienošanās bija izdevīga. Tādējādi V. Rubena darbības laikā tika atvērti

Bērnu un jaunatnes nodaļas atvēršanā Rīgas pilsētas 9. bibliotēkā 1931. gada 10. janvārī. 1. rindā no kreisās: Rīgas pilsētas Izglītības komisijas loceklis, Valsts bibliotēkas Bibliogrāfijas nodaļas vadītājs, Latvijas Bibliotekāru biedrības priekšsēdētājs Voldemārs Caune, 9. bibliotēkas pārziņis Jūlijs Krūmiņš, Rīgas pilsētas Izglītības nodaļas vadītājs Jānis Aberbergs un V. Rubens. Otrajā rindā no kreisās: Valsts bibliotēkas direktora palīgs Aleksandrs Pavars, Valsts bibliotēkas direktors Mārtiņš Stumbers, 9. bibliotēkas bibliotekāre Marta Analte u. c. bibliotēkas darbinieki. Otrajā rindā trešā no labās – Bērnu un jaunatnes nodaļas vadītāja Lidija Kokle.

LNB, RXA 69, Nr. 14

pieci GIP, īstenojot bibliotēku pārziņu ieteikto taupības risinājumu Rīgas nomales iedzīvotāju nodrošināšanai ar lasāmvielu, jo patstāvīgas bibliotēkas izveidei bija nepieciešama krietni lielāka summa (17 500 latu) nekā GIP atvēršanai (2500 latu).²⁷

V. Rubena vadībā tika panākts optimāls bibliotēkas darbinieku štats, kurā bija pārziņis, viņa palīgs, četri bibliotekāri, kalpotājs un garderobists – šāds personālsastāvs bija spēkā līdz pirmajai padomju okupācijai, kad GIP pārveidoja par patstāvīgām “masu” bibliotēkām.²⁸ Drīz pēc iestāšanās darbā Rīgas pašvaldības dienestā V. Rubens līdz ar citiem bibliotēku pārziņiem iesaistījās cīņā par bibliotekāru pielīdzināšanu pedagogiem kā atalgojuma, tā citu priekšrocību (piemēram, brīvs dzīvoklis) ziņā.²⁹ Taču 20. gadu beigās tika panākta vienīgi brīva dzīvokļa piešķiršana bibliotēkas pārziņiem un kalpotājiem, jo viņiem bija nepieciešams ilgstoši uzturēties bibliotēkā

arī ārpus darba laika. Rīgā tas bija nozīmīgs ieguvums, jo mājokļu īre bija dārga.³⁰

V. Rubena ieteikumi bibliotēku pilnveidei

Neraugoties uz nelielo darba pieredzi, V. Rubens ātri izvirzījās par vienu no redzamākajiem bibliotēku nozares pārstāvjiem. Viņa pirmais raksts par bibliotēkām publicēts jau 1924. gadā mēnešrakstā “Mūsu Nākotne”, kur viņš iesaistījās diskusijā par nevērtīgās jeb lubu literatūras izplatības ierobežošanu.³¹ V. Rubens uzsvēra, ka galvenā metode būtu “labas grāmatas pietiekošā daudzumā un izvēlē”, tālab “(..) pats pēdējais laiks sākt realizēt bērnu bibliotēku tīklu”.³²

1926. gadā V. Rubens vairākos turpinājumos publicēja plašu rakstu “Bibliotēka un ārpusskolas izglītība”, kurā aplūkoja lasīšanas un bibliotēku lomu sabiedrībā, bibliotēku veidus un organizēšanas principus, bibliotēku tīkla izveidi un bibliotekāra darba

profesionalizācijas nepieciešamību.³³ Krievu bibliotēku teorētiķes Ļubovas Havkinas (1871–1949) ietekmē V. Rubens jau tolaik popularizēja bibliotēku centralizāciju: “Lai grāmatu krājumus iespējami lietderīgāki izmantotu, atsevišķu bibliotēku darbību saskaņotu un ievirzītu plānveidīgā gultnē, šo bibliotēku darbība apvienojama centrālā bibliotēkā. Tās savukārt — apgabalu bibliotēkās, noslēdzot šo apvienošanu ar valsts bibliotēku (vai zinātnisko bibliotēku – kā to arī nenosauktu) Rīgā.”³⁴

Vairākus gadus V. Rubens protokolēja Rīgas bibliotēku pārziņu apspriedes, kas notika kopš 1925. gada decembra.³⁵ Par katru bibliotēku nozares jautājumu viņam bija savs viedoklis, ne katrreiz rūpīgi pārdomāts, taču allaž novatorisks. 1926. gada 8. janvāra sēdē V. Rubens proponēja bērnu nodaļu atvēršanu Rīgas pilsētas bibliotēkās – ar atsevišķu telpu, krājumu un abonementu.³⁶ V. Rubens uzsvēra, ka nodaļas vajadzīgas bērnu nodrošināšanai ar derīgu lasāmvielu, jo daudziem tā nav pa kabatai. Viņa skatījumā arī vecāki nereti nespēj kritiski novērtēt grāmatu, atšķirt derīgo no mazvērtīgās vai pat kaitīgās literatūras.³⁷ V. Rubens uzskatīja, ka bērnu literatūras nodaļas varētu aizstāt pamatskolu bibliotēkas, kas atvērtas ziemas mēnešos vienīgi attiecīgās mācību iestādes skolēniem, tātad nav vispārpieejamas. Šis viedoklis tomēr uzskatāms par pārsteidzīgu, jo V. Rubens nebija ņēmis vērā skolu bibliotēku galveno funkciju – nodrošināt mācību procesu ar nepieciešamo literatūru. V. Rubens allaž meklēja racionālus problēmu risinājumus, kas viņu izcēla bibliotēkāju sabiedrībā, tomēr dažkārt, tiecoties pēc vienkāršības, viņš nepievērsa pienācīgu uzmanību apstākļiem, kas varēja būtiski ietekmēt pārmaiņu procesu.

V. Rubens uzsvēra speciālas bibliotēkārās izglītības nepieciešamību. Latvijas Bibliotēkāju biedrības otrajā kongresā, kas notika Rīgā 1926. gada 21.–22. augustā un pulcināja jo kuplu dalībnieku skaitu (vairāk nekā 100 delegātu), viņš aicināja organizēt kā ilgtermiņa, tā īstermiņa bibliotēkāju kursus, izvirzīt bibliotēkāriem noteiktas izglītības prasības (vispārējā vidējā izglītība un nepārtraukta pašiz-

glītība bibliotēku nozarē), ieviest bibliotēkāju amatu kandidātu pārbaudi.³⁸ V. Rubens arī pats piedalījās pārbaudījuma programmas sastādīšanā bibliotēkāju amatu pretendentiem Rīgā.³⁹ Programma bija ļoti plaša un prasīja zināšanas ne tikai latviešu un ārzemju literatūrā, bet arī grāmatniecībā, bibliogrāfijā, bibliotēku tipoloģijā un ierīkošanā, literatūras komplektēšanā, inventarizēšanā, katalogizēšanā, klasificēšanā, lasītāju apkalpošanā, statistikas sastādīšanā, lietvedībā un darbā ar bērniem.⁴⁰ Taču pirms eksāmena tika pārbaudīta pretendenta atbilstība vēl virknei citu prasību: vai ir pabeigta vidējā izglītība, pienācīgas trīs vietējo valodu (latviešu, krievu, vācu) zināšanas, vēl vienas svešvalodas zināšanas, arodam atbilstoša veselība, vismaz gadu ilga pieredze bibliotēku nozarē (parasti iegūstama par niecīgu atlīdzību vai vispār bez atalgojuma), pusgadu ilga prakse kādā pilsētas publiskajā bibliotēkā un visbeidzot – skaidrs, salasāms rokraksts.⁴¹

Par pretendenta spējām un atbilstību lēma ne tikai Rīgas pilsētas Izglītības nodaļa, bet arī bibliotēku pārziņu kolēģija. Tikai pēc tam kandidāts tika pielaists eksāmenam. Bet ar to vēl pārbaudījumi nebija galā: pretendenta piemērotību bibliotēkāju amatam izvērtēja pilsētas psihotehniskā laboratorija, turklāt pretendenta bija jāiztur vēlēšanas Rīgas valdes Izglītības komisijā. Tomēr bibliotēku personālsastāvs liek domāt, ka izšķirošais lēmums par vienu vai otru kandidāta piemērotību amatam faktiski bija atkarīgs no Izglītības nodaļas, tās vadītāja, sociāldemokrāta Jāņa Aberberga (1878–1941) un bibliotēku pārziņu personīgā viedokļa. Piemēram, Rīgas pilsētas 7. bibliotēkā bija vairāki kreisi noskaņoti bibliotēkāri. V. Rubens bija Latvijas Neatkarīgo sociālistu partijas biedrs, GIP pārzinis Mārtiņš Avots (pseidonīms Marģers Tanks, 1895–194?) rakstīja “šķirisku” dzeju, savukārt bibliotēkāršs, vēlāk 10. bibliotēkas pārzinis Kārlis Cukermanis (1906–1961) bija sociāldemokrātiskās partijas biedrs. Sociāldemokrātiem piederīgi bija arī citi Rīgas pilsētas bibliotēku darbinieki, piemēram, 1. bibliotēkas darbiniece Melānija Vecaukuma (dzimusi Matroze, dzejnieka Valta Dāvida dzīvesbiedre,

1888–1969), 5. bibliotēkas pārzine Emma Kalniņa (1879–?), 6. bibliotēkas pārzinis Jānis Rusmanis (1892–1968). Nelegālās komunistiskās partijas uzdevumus pildīja Bibliotēku centrālās darbiniece, diplomētā pedagoge un vācu literatūras tulkotāja Lilijs Ukste (1893–1961). Rīgas pilsētas bibliotēkāju politiskajai darbībai būtu veltāms atsevišķs pētījums, šajā rakstā aplūkoti vien daži V. Rubena darbības aspekti, ko izdevies noskaidrot Latvijas Nacionālā arhīva dokumentos.

V. Rubens bija ne tikai bibliotēkāju speciālās izglītības propagandētājs, bet arī tās praktiskais ieviesējs. Tā 1927. gada februārī un martā viņš bija viens no vadošajiem lektoriem Rīgas bibliotēku instruktora Ernesta Birznieka-Upīša organizētajosursos.⁴² V. Rubenam bija uzticēts plašākais jautājumu loks un lielākais mācībstundu skaits (18 stundas). Viņš iepazīstināja bibliotēkārus ar grāmatu inventarizēšanas procesu, lasītāju apkalpošanu un statistikas veidošanu. 1931. gadā Rubena aktivitāte beidzot tika novērtēta arī Rīgas pilsētas Jaunatnes un kultūras nodaļā: līdztekus 7. bibliotēkas pārziņa pienākumiem viņam ļāva uzņemties Bibliotēku centrālās vadītāja

palīga amatu.⁴³ Viņa galvenais uzdevums bija vadīt bibliotēku pāreju uz decimālās klasifikācijas sistēmu un autoru tabulu ieviešanu. Viņa pienākumos ietilpa arī grāmatu un periodisko izdevumu izvēle, pasūtīšana, sadale un rēķinu samaksas organizēšana.⁴⁴ Lai arī atalgojums bija niecīgs (60 latu mēnesī), jaunais amats nozīmēja V. Rubena darbības lauka būtisku paplašināšanos, aptverot visu Rīgas publisko bibliotēku tīklu. Diemžēl 1932. gada janvārī viņam šis amats bija jāatstāj, jo nozares budžets tika krietni sašaurināts un bibliotēku instruktora palīga amats no štatū saraksta svītrots.⁴⁵

Jau kopš 1925. gada Rīgā tika runāts par nepieciešamību saskaņot pilsētas bibliotēku darbu.⁴⁶ Šim nolūkam tika organizētas bibliotēku pārziņu sapulces, kurās tika lemts par bērnu nodaļu ierīkošanu, darbinieku apmācību, bibliotēku lietošanas noteikumiem un daudziem citiem jautājumiem. Bija skaidrs, ka nepieciešama vai nu bibliotēku centrāle vai centrālā bibliotēka vai vismaz viens darbinieks, kurš nodrošinātu vienotu pilsētas bibliotēku darbību. 1927. gadā tika izveidots bibliotēku instruktora amats,

*Izbraukumā ar kolēģiem. 30. gadi.
No kreisās: V. Caune, centrā (ar
ceriņziedu rokās) E. Birznieks-Upītis,
V. Rubens ar dzīvesbiedri.
LNB, RXA 69, Nr.13, 7. l.p.*

taču tajā ieceltajam speciālistam sākotnēji bija organizējama galvenokārt finansiāli izdevīga grāmatu krājumu komplektēšana.⁴⁷ Divus gadus vēlāk instruktoram tika piešķirtas atsevišķas telpas Rīgas pilsētas Misiņa bibliotēkas namā Torņa ielā 3, kur jau notika centralizēta grāmatu, periodikas, iespiesto kataloga kartiņu pasūtīšana, saņemšana un sadale bibliotēkām, organizēta grāmatu recenzēšana komplektēšanas vajadzībām, ierīkota centrālā bibliotēka, veidota bibliotēku statistika. Bibliotēku centrāles vadītājs E. Birznieks-Upītis organizēja sarunas par “tehnisko” darbu centralizāciju, kā arī divu centralizācijas projektu (V. Rubena un 6. bibliotēkas darbinieka Artura Eglītes (1905–1981)) apspriešanu.

V. Rubena skatījumā bibliotēku centralizācija bija nepieciešama tālab, lai racionalizētu nozares budžeta izmantojumu, atvieglotu bibliotēku darbu un padarītu tās ērtākas lasītājiem.⁴⁸ Viņa projektā bibliotēkas vadītu bibliotēku centrāle, kas darbotos Centrālās bibliotēkas sastāvā. Sistēmā tiktu ieļautas visas Rīgas pašvaldībai padotās publiskās un zinātniskās bibliotēkas.⁴⁹ Centrāle veiktu literatūras iegādi un visus citus nepieciešamos tehniskos darbus, tajā skaitā grāmatu atguvi no “nekārtīgajiem” lasītājiem, bibliotekāru izglītošanu un bibliotēku reklamēšanu. Tomēr darba metodes katra bibliotēka varētu izvēlēties pati. Tiktu veidots vienots centrālais katalogs, kurā būtu apkopotas ziņas par sistēmā iekļauto bibliotēku grāmatu krājumiem – kādi nosaukumi un izdevumi tajās atrodami, uzrādīta izdevumu eksemplaritāte un to atrašanās vieta. Tādējādi centrālais katalogs nodrošinātu ērtu grāmatu cirkulāciju starp bibliotēkām un vērtīgāko literatūru varētu koncentrēt vienuviet. Šādā aspektā V. Rubena piedāvātā shēma bija lasītājiem izdevīga – ja vietējā bibliotēkā vai grāmatu izsniegšanas punktā nepieciešamās grāmatas nebūtu, to varētu pasūtīt no citas filiāles. Lasītājam būtu pieejams viss apjomīgais bibliotēku sistēmas krājums. Arī bibliotekāri būtu ieguvēji: viņiem nebūtu jānodarbojas ar grāmatu iepirkumu organizēšanu, jaunieguvumu inventarizēšanu, katalogizāciju un citiem laikietilpīgiem “tehniskajiem” proce-

siem. Viņi varētu veltīt galveno uzmanību lasītāju apkalpošanai un lasīšanas veicināšanai. Tomēr diskutējama bija V. Rubena tēzēs paredzētā zinātnisko bibliotēku – Rīgas pilsētas bibliotēkas (Rātsnamā, turpmāk – RPB) un Misiņa bibliotēkas – pakļaušana Bibliotēku centrālei un to bagāto krājumu atspoguļošanas lietderība centrālajā katalogā. Tām bija savs, no pilsētas publiskajām bibliotēkām atšķirīgs komplektēšanas profils: Misiņa bibliotēka tiecās apkopot visu latviešu valodā iznākušo literatūru, savukārt RPB – visu par vēsturisko Livonijas teritoriju. Abu bibliotēku mērķauditorija bija literatūras un vēstures pētnieki, tādēļ to jaunieguvumu klāstā bija liels zinātnisko izdevumu īpatsvars, kas savukārt interesēja vien reto publiskās bibliotēkas (tolaik dēvētas par tautas bibliotēkām) lasītāju. Abu bibliotēku iekļaušana kopējā centralizētā sistēmā prasītu daudz komplicētāku bibliotēku funkciju un resursu aprēķinu un finansējumu nekā Rubena bibliotēku tīkla projekts. Neraugoties uz nepilnībām, bibliotēku pārziņi projektu novērtēja atzinīgi un 1933. gada 16. decembrī nobalsoja par tā ieviešanu iespēju robežās.⁵⁰ Tomēr sēdē Rīgas valdes Jaunatnes un kultūras nodaļas vadītājs Aberbergs atzina, ka centralizācijas ieviešanu traucējot cilvēki, kas neizprotot tās nozīmi. Tādēļ pagaidām atstājama līdzšinējā grāmatu apstrādes kārtība, gan cenšoties veidot centrālo bibliotēku, kur tiktu koncentrētas dārgākās un vērtīgākās grāmatas.⁵¹

Tā kā jebkura centralizācijas modeļa priekšnoteikums ir centrālais katalogs, 1933. gada 14. jūnija bibliotēku pārziņu sēdē tika apstiprināts budžeta projekts, kurā bija paredzēts V. Rubena kā vadītāja un divu viņa palīgu atalgojums, kā arī inventāra iegāde.⁵² Tika plānota arī Artura Eglītes rosinātā mazizmantotās literatūras un dubletu krātuves ierīkošana, kurai būtu nepieciešama viena plašāka telpa, plaukti un darbinieks.⁵³ Šo ideju atbalstīja arī V. Rubens.

Diemžēl ieilgušās saimnieciskās krīzes un Ulmaņa apvērsuma (1934. gada 15. maijā) rezultātā lielākā daļa aktīvo “kreiso” Rīgas bibliotēku darbinieku zaudēja darbu, tika

tika izņemta no apgrozības, jo ietvēra sodu likuma 129. pantā minēto pārkāpumu, tas ir, pretvalstiskas darbības pazīmes.⁶³ 1933. gada septembrī Rīgas apgabaltiesa nolēma gandrīz visu grāmatas metienu (1200 eksemplāru) līdz ar klišejām iznīcināt, atstājot neskartus tikai 10 gatavos eksemplārus.⁶⁴ Kaut arī V. Rubens iesniedza Tiesu palātai apelācijas sūdzību, norādot, ka tiesa viņu pašu attaisnojusi, tomēr apelāciju noraidīja, jo “Visi brošūras “Laikmeta seja” notēlojumi musinē uz naidu starp iedzīvotāju atsevišķām daļām.”⁶⁵

Saskaņā ar LKP arhīva datiem⁶⁶ komunistiskās literatūras izdošanu V. Rubens turpināja arī pēc Kārļa Ulmaņa apvērsuma, kad bija zaudējis līdzšinējo darbu – 1934. gada augustā viņu atbrīvoja no pārziņa amata, nācās atstāt arī plašo dienesta dzīvokli bibliotēkas namā.⁶⁷ Saņēmis 1000 latu lielu atlaišanas pabalstu, viņš oktobrī noīrēja savrupmāju ar dārzu Ziepniekkalnā, Numurmuižas ielā 2 (mūsdienās – Ziepniekkalna iela 21). Par LKP piešķirtajiem 5000 latiem viņš dārzā uzcēla pamatīgu apsildāmu siltumnīcu, kur izbūvēja mūra pagrabu ar slepeni ieeju. Šeit tika ierīkota tipogrāfija un 1936. gada aprīlī uzsākta Latvijas Sarkanās palīdzības (LSP) literatūras iespiešana.⁶⁸ LSP bija divi uzdevumi: vākt līdzekļus politieslodzīto atbalstam un pakļaut komunistiskajai partijai tādas “masas”, kas citādi būtu grūti organizējamas.⁶⁹ Faktiski tipogrāfijā iespieda ne tikai LSP izdevumu “Sarkanā Palīdzība”, bet arī LKP uzsaukumus, lapīņas, brošūras, kā arī Latvijas revolucionāro rakstnieku, žurnālistu un mākslinieku apvienības darbus, kurus V. Rubens vai viņa sieva piegādāja LSP Centrālās komitejas izraudzītajiem kurjeriem. LSP darbojās komunistiskās partijas uzdevumā, tādēļ to uzraudzīja Politiskā pārvalde, bet 1936. gada decembrī tika uzsākta pastāvīga izsekošana.⁷⁰ 1937. gada 7. janvārī pēc vairāku LSP darbinieku aresta Politiskās pārvaldes ierēdņi veica kratīšanu Rubenu mājoklī un atrada rokas rotatoru un vairākas rakstāmmašīnas.⁷¹ Rubenu pāri apcietināja. Tā kā Politiskās pārvaldes rīcībā bija informācija par V. Rubena pārziņā esošo tipogrāfiju, viņu prombūtnē mājoklī un dār-

zā tika veikta pamatīga kratīšana un nelegālā spiestuve tika atklāta.⁷²

Tā kā izdevumos bija pausts aicinājums gāzt Latvijā pastāvošo iekārtu un tie rosināja naidu starp iedzīvotājiem⁷³, tiesa piesprieda tipogrāfijas ierīkotājam un vadītājam V. Rubenam un viņa palīgam Kārlim Eduardam Kromam (1914–1941) sešus gadus spaidu darbos. Citiem grupas dalībniekiem (kopumā 12, taču sākumā arestēti bija 16)⁷⁴ – literatūras glabātājiem un izplatītājiem – sods bija daudz mērenāks. V. Rubena un K. Kroma apelācijas sūdzības netika ņemtas vērā, jādomā tādēļ, ka abi LKP uzdevumā strādāja jau daudzus gadus, tikai agrāk to nebija izdevies pierādīt. V. Rubena pienākumu loks bija daudz plašāks, nekā rāda tiesas prāvas dokumenti. Tipogrāfija V. Rubena dārzā tika izbūvēta pēc viņa paša iniciatīvas, viņš darbojās ne tikai kā iespiedējs un literatūras kurjers, bet piedalījās arī izdevumu saturiskajā sagatavošanā⁷⁵, bija LSP grāmatvedis. Par to viņš saņēma nelielu atalgojumu – 40 latu mēnesī.⁷⁶

V. Rubenu atbrīvoja no ieslodzījuma dažas dienas pēc padomju okupācijas 1940. gada 21. jūnijā.⁷⁷ Jūlijā un augusta sākumā viņš bija ilustrētā nedēļas laikraksta “Tēvijas Sargs” redakcijas līdzstrādnieks. Kad avīzes izdošana tika pārtraukta, V. Rubens kļuva par “Glavneftesbit” (kādreizējā uzņēmuma “Degviela”) Realizācijas daļas vadītāju un direktora vietnieku.⁷⁸ 1941. gada martā pēc Valsts bibliotēkas direktora Artura Ģērmaņa lūguma V. Rubens iecelts bibliotēkas direktora palīga amatā. A. Ģermanis savās atmiņās uzsvēra, ka uzskatījis V. Rubenu par piemērotāku Valsts bibliotēkas direktora amatam, jo ilgu laiku pazinis viņu kā spējīgu kreisi noskaņotu bibliotekāru, kurš aktīvi piedalījies bibliotekāru sabiedriskajā dzīvē – Bibliotekāru biedrībā.⁷⁹ Taču LKP Centrālā komiteja norādījusi, ka V. Rubenam “(..) tik augstu posteni uzticēt nevarot”, un visbeidzot piekritusi viņu iecelt direktora vietnieka amatā.⁸⁰ LKP bija aizdomas, ka kratīšanas laikā 1937. gada 7. janvārī V. Rubens pats bija parādījis Politiskajai pārvaldei nelegālo tipogrāfiju.⁸¹

Lai gan LKP pilnībā neuzticējās V. Rubenam, viņš “(..) ieguldīja visu viņam uzticētajā darbā”, norādījis A. Ģermanis.⁸² Tā kā V. Rubens bija studējis arhitektūru, viņš lielā mērā izstrādājis grāmatu novietojšanas shēmu Valsts bibliotēkai piešķirtajā kādreizējā Hipotēku bankas namā Jēkaba ielā 6/8, palīdzējis A. Ģermanim arī bibliotēkas politikas problēmu risināšanā.⁸³ Tomēr ilga darbība Valsts bibliotēkas vadībā V. Rubenam nebija lemta.

Otrā Pasaules kara fronteī sasniedzot Rīgu, V. Rubens 1941. gada jūnija beigās tika mobilizēts Sarkanajā armijā. Viņu iekļāva 201. latviešu strēlnieku divīzijas sastāvā. 1942. gada 31. jūlijā V. Rubens krita karā pie Staraja Rusas Krievijā.

Secinājumi

V. Rubens nav viennozīmīgi vērtējama personība. Bibliotēku nozarē viņa enerģiskā darbība bija tikai slavējama – gan sagatavojot un publicējot izglītojošus materiālus, gan pašam lasot lekcijas par bibliotēku darbu, gan rosinot centralizēta darbības modeļa ieviešanu Rīgas bibliotēku sistēmā. V. Rubens ne tikai proponēja labu izglītību kā sekmīgas bibliotēkā karjeras priekšnoteikumu, bet arī

nodrošināja izglītotu personālsastāvu (Oto Rolavs, Mirdza Laiviņa, Kārlis Cukermanis u. c.) Rīgas pilsētas 7. bibliotēkā. Lai arī pārziņa amatā viņš bija tikai deviņus gadus, viņam izdevās noorganizēt ērtu literatūras pieejamību Pārdaugavas areāla iedzīvotājiem, līdzās pamatbibliotēkai atverot piecus grāmatu izsniegšanas punktus.

Turpretī V. Rubena darbība LKP labā vērtējama ļoti kritiski. Pat Latvijas Republikas parlamentārisma periodā (līdz Ulmaņa apvērsumam), kad viņam bija labi atalgots darbs, plašs dienesta dzīvoklis, nozares vadītāju atbalsts un karjeras attīstības iespējas, viņš sadarbojās ar LKP, tās uzdevumā izdeva un izplatīja komunistisku literatūru, tātad veicināja valsts neatkarības zaudēšanu. Protams, tā laika Latvijas sabiedrībai nebija pilnībā zināmas Staļina totalitārā komunistiskā režīma izpausmes un masveida represijas pret iedzīvotājiem. Padomju Savienības sasniegumus popularizējošie V. Rubena raksti presē apliecina, ka viņam nebija objektīva priekšstats par politisko režīmu Krievijā. Tomēr V. Rubenam kā izglītotam cilvēkam bija pieejams pietiekams informācijas daudzums, lai apjaustu šī režīma despotisko un varmācīgo raksturu.

1. Neatkarīgās Latvijas Republikas laikā gan preses publikācijās, gan dokumentos savu uzvārdu rakstījis “Rubens”, tekstā turpmāk lietota viņa paša lietotā uzvārda rakstības forma.

2. Par motociklu V. Rubena īpašumā liecina paziņojums laikrakstā par to, ka 1929. gada 13. jūnijā viņam pie Torņu ielas nama Nr.3 nozagts motocikls “D. K. V.” 1400 latu vērtībā. Skat.: Arī motociklus nevar atstāt bez uzraudzības. *Iekšlietu Ministrijas Vēstnesis*, Nr.307, 1929, 2. lpp. Turklāt Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Rokrakstu fondā glabājas V. Rubena fotogrāfija, kurā viņš redzams uz motocikla. Skat.: Bibliogrāfs Voldemārs Caune ar V. Rubeni uz motocikla ceļojumā uz Beļģiju. LNB RXA 69, 13, 5. lp. Pieejama arī Latvijas Nacionālajā digitālajā bibliotēkā.

3. Rubenis Voldemārs. Latvijas Nacionālais arhīvs (LNA), Latvijas Valsts arhīvs (LVA), 235. f., 1. p apr., 111. l., 14.-15. lp.

4. Cepurīte, Dace. Cēsu bibliotēka 90 gados. [Cēsis : Cēsu novada pašvaldība, 2011], 17. lpp.

5. Rubenis Voldemārs. LNA, LVA, 235. f., 1. p apr., 111. l., 13. lp.

6. Ibid, 2. lp. Skat. arī informāciju par V. Rubeni Politiskās policijas pārvaldes kartotēkā LNA Latvijas Valsts vēstures arhīvā (LVVA).

7. Rubenis Voldemārs. LNA, LVVA, 7427. f., 1. apr., 6212. l., 11. lp.

8. Rubenis Voldemārs. LNA, LVA, 235. f., 1. p apr., 111. l., 112. lp.

9. Rubenis Voldemārs. LNA, LVVA, 7427. f., 1. apr., 6212. l., 5. lp.

10. Ibid.

11. Rubenis Voldemārs. LNA, LVVA, 7427. f., 1. apr., 6212. l., 9. lp.

12. Pilsētas izglītības nodaļas komisija. *Rīgas Ziņas*, Nr.188, 1925, 25. aug.

13. Laikā, kad LBB vadīja T. Līventalis, LBB valdes sēdes bieži notika kooperatīva birojā. Skat., piemēram: LBB valdes sēdes protokols 1923. g. 17. sept. LNA, LVVA, 11937. f., 1. apr., 41. l., 1. lp.
14. Rīgas pilsētas 7. bibliotēkas bibliotekāra V. Rubena ierosinājums 1925. gada 14. septembrī. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 6. lp.
15. Rīgas pilsētas Izglītības nodaļas priekšlikums pilsētas valdei par A. Cinim maksājamo īres naudu 1925. gada decembrī: noraksts LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 18. lp.
16. 7. bibliotēkas ierīkošanas projekts. Slokas ielā 40. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 10. lp.
17. Līgums: noraksts. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 14. lp.
18. Rīgas pilsētas 7. bibliotēkas bibliotekāra V. Rubena ierosinājums 1925. gada 14. septembrī. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 6. lp.
19. Bibliotēka lasītājiem durvis vēra 1926. gada februārī. Skat.: Jauna pilsētas brīvbibliotēka. *Latvijas Sargs*, Nr.34, 1926, 3. lpp.
20. Augusta Lindes iesniegums Rīgas pilsētas valdei 6.08.1925. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 5. lp. Atkārtots iesniegums 26.09.1925. Turpat, 8. lp.
21. Rīgas pilsētas valdes Izglītības nodaļas paziņojums V. Rubenam par grāmatu saņemšanu. 1925. gada oktobris. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 11. lp.
22. Rīgas pilsētas valdes Izglītības nodaļas lūgums pilsētas valdei 1925. gada decembrī par O. Rolava un M. Laiviņas apstiprināšanu amatā: noraksts. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 13. lp. Jāpiebilst, ka Mirdza Laiviņa 1927. gadā uzsāka filoloģijas studijas Latvijas Universitātē, bet pēc tam pievērsās medicīnai. 1937. gadā, saņemot ārstes diplomu, viņa darbu bibliotēkā atstāja un aizsāka mediķes karjeru – vispirms Latvijas Universitātes Ķirurģiskas fakultātes klīnikā, pēc tam pārcēlās uz Irlavu (M. Laiviņa bija nodibinājusi ģimeni ar tukumnieku Johanu Zanderu (1906–1982), kur strādāja Latvijas Sarkanā Krusta slimnīcā. Otrā pasaules kara beigās kopā ar ģimeni devās bēgļu gaitās, vēlāk apmetās uz dzīvi Zviedrijā, kur strādāja par mediķi gan Umeo, gan Kolmordenā. Mirusi 103 gadu vecumā Kolmordenā.
23. V. Rubena iesniegums Rīgas pilsētas Izglītības nodaļai 1926. gada 19. augustā. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., [19]. lp.
24. V. Rubena paziņojums Rīgas pilsētas Izglītības nodaļai 1928. gada martā. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 39. lp.
25. V. Rubena paziņojums Rīgas pilsētas Izglītības nodaļai 1929. gada [oktobrī]. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 40. lp.
26. Piemēram, M. Avotam – GIP pārzinātajam Slokas ielā 14 (dz. Nr.3) ik mēnesi par istabu bija jāmaksā 25,50 Ls, ieskaitot apkuri un elektrību. Sk.: Rīgas pilsētas Jaunatnes un kultūras nodaļas iesniegums Finanšu nodaļas Dzīvokļu nodokļu nozarei 1931. gada 3. augustā. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 47. lp. Savukārt O. Rolavam par istabu īri GIP Volguntas ielā 48 bija jāmaksā 7,50 Ls, protams, ņemoties arī GIP apkuri un tīrīšanu. Rīgas pilsētas Jaunatnes un kultūras nodaļas atļauja istabas izīrēšanai O. Rolavam 1932. gada 23. decembrī. Turpat, [49. lp.].
27. Bibliotēku pārziņu apspriede 1926. gada 15. maijā: [V. Rubena sast. protokols]. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 22. lp.
28. Rīgas pilsētas bibliotēku darbinieku saraksts [iespējams, 1929. gadā]. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 21. l., 39. lp. o. p.
29. Viens no pirmajiem lūgumiem Rīgas pilsētas valdei iesniegts 1925. gada martā, taču tas tika atstāts bez ievērtības, tādēļ dokumentu iesniegšana ar izvērstu argumentāciju turpinājās. Galvenās prasības: paaugstināt bibliotēku personālu par vienu kategoriju (bibliotēku pārziņus no 4. kategorijas pārcelt uz 3. kategoriju, kā arī piešķirt viņiem brīvu dzīvokli vai vismaz dzīvokļu naudu. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 21. l., 14. lp. Pirmais V. Rubena parakstītais dokuments, kur prasība par amatu kategoriju paaugstināšanu un brīva dzīvokļa piešķiršanu tika attiecināta uz visiem bibliotēku darbiniekiem, iesniegts 1926. gada oktobrī. Turpat, 18. lp. Vēlāk prasības tika papildinātas: lūgts garāks atvaļinājums (līdz 6 nedēļām) un pakāpenisks atalgojuma palielinājums līdz ar darba stāža pieaugumu.
30. Skat. Rīgas bibliotēku instruktora Ernesta Birznieka-Upīša iesniegumu 1928. gada 13. septembrī Izglītības nodaļas vadītājam J. Aberbergam par dzīvokļa piešķiršanu jaunievēlētajam 6. bibliotēkas pārzinim Hugo Stērstem (1897–1929). E. Birznieks-Upītis norādījis, ka pārziņa dzīvoklim ir kopīgs tālrunis, elektrības un ūdens skaitītājs ar bibliotēku. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 21. l., 29.-30. lp.
31. Rubens, V. Vēl par cīņu ar lubu literatūru. *Mūsu Nākotne*, Nr. 2, 1924, 36.-38. sl.
32. Turpat, 37. sl.
33. Rubens, V. Bibliotēka un ārpusskolas izglītība. *Ārpusskolas izglītības kongresa padomes biļetens*, Nr.2-4, 1926.
34. Rubens, V. Bibliotēka un ārpusskolas izglītība: [pirmais] turpinājums. *Ārpusskolas izglītības kongresa padomes biļetens*, Nr. 3, 1926, 77. lpp.
35. R[uben]s, V. Bibliotēkas. *Ārpusskolas izglītības kongresa padomes biļetens*, Nr. 2, 1926, 58.-59. lpp.
36. Rīgas pilsētas bibliotēku pārziņu apspriede 1926. gada 8. janvārī: protokola piel. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 7. lp.
37. Ibid.
38. II Latvijas bibliotekāru kongress. *Ārpusskolas Izglītība*, Nr. 10, 1926, 452.-453. lpp.
39. Rīgas pilsētas bibliotēku pārziņu apspriede 1926. gada 20. augustā. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 28. lp.
40. Pārbaudījumu programma. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 31.-33. lp.

41. Noteikumi kandidātu pieņemšanai un pārbaudīšanai uz bibliotekāru vietām Rīgas bibliotēkās. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 30. lp.
42. Bibliotekāru kursi. *Latvju Grāmata*, Nr.1, 1927, 51.-52. lpp.
43. Rīgas pilsētas valdes Izglītības nodaļas paziņojums Bibliotēku centrāles vadītājam 1930. gada 23. decembrī. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 21. l., 159. lp.
44. [Bibliotēku centrāles] bibliotēku instruktora palīga pienākumi. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 21. l., 66. lp.
45. Rīgas pilsētas valdes Jaunatnes un kultūras nodaļas vadītāja Aberberga paziņojums Bibliotēku centrālei par V. Rubena atkomandēšanu uz 7. bibliotēku ar 1932. gada 15. janvāri. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 21. l., 58. lp.
46. Bibliotēku padomes sēdes protokols 1933. gada 8. novembrī. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 92. lp.
47. Ibid, 92. lp.
48. Rīgas pilsētas bibliotēku tīkls : V. Rubeņa tēzes. Nedatēts. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 113. lp.
49. [Rubens, V.]. Rīgas pilsētas bibliotēku tīkla izbūves šemas projekts. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 112. lp.
50. Bibliotēku padomes sēdes protokols 1933. gada 16. decembrī. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 110. lp. o. p.
51. Ibid, 110. lp. o. p.
52. Bibliotēku padomes sēdes protokols 1933. gada 16. jūnijā. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 81. lp.
53. Bibliotēku padomes sēdes protokols 1933. gada 15. decembrī. LNA, LVVA, 3258. f., 12. apr., 1. l., 99. lp.
54. Rubenis Jānis Indulis (1904–1973). No: Jēkabsons, Ē., Ščerbinskis, V. (sast.). *Latvijas advokātūra, 1919–1945* : biogr. vārdn. Rīga: Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 2007. 426.-427. lpp.
55. Neatkarīgo socialistu mītiņos aicina uz politisko apvienību ar Padomju Krieviju. *Pirmdienas Rīts*, Nr.27, 1928, 4. jūn., 4. lpp.
56. Rubens, V. Хавкина, Л. Б. *Руководство для небольших и средних библиотек*. 5-ое изд. Вновь значительно перераб. и доп., с 53 илл. образцами бланков и указателем предм. и имен. М., Лгд.: Гос. изд., 1928. 326 стр. : recenzija. *Latvju Grāmata*, Nr. 1, 1929, 42. lpp.
57. Rubens, V. Aus der historischen Wissenschaft der Sovet-Union. Vorträge ihrer Vertreter während der "Russ. Historiker-woche", veranstaltet im Berlin 1928. von der Deutschen Gesellschaft zum Studium Osteuropas. Hgg. von Otto Hoetzsch. Ost-Europa Vrl., Brl. 1929. XII, 200 S. : recenzija. *Latvju Grāmata*, Nr.2, 1930, 109.-110. lpp.
58. Ostroglazovs, G. *SPRS rūpniecības izbūve* : Padomju Savienības jaunā rūpniecība. Rīga : Jaunā kultūra, 1934. 202, [6] lpp. Oriģinālizd. krievu val. "Новые точки на карте СССР" iznāca Maskavā 1933. gadā.
59. Deglavs, A. "Darbs un Maize". No: *Cīņas balsis* : apcerējumu un atmiņu krāj. par revolucionāro presi latviešu nacionālistiskās buržuāzijas kundzības laikā, 1920.–1940. Rīga: LVI, 1959, 382.-383. lpp.
60. Vilde-Grīnberga, A. Žurnāls "Informators". No: *Cīņas balsis*, 384.-390. lpp.
61. *Laikmeta seja*. Grafika = Лицо эпохи. Графика = Das Antlitz der Zeit. Graphik. Rīga : Avanti, [1933], [48] lp. Jāatzīmē, ka izdevniecība "Avanti" publicēja arī Pāvila Vīlipa (1901–1979) "Poēmu par Annu Lazdu un melno runci" (1932) ar Kārļa Buša (1912–1987) ilustrācijām. Grāmatas metiens – 500 eksemplāru.
62. Par krājumu skat: Haskins, Z. Revolucionārā grafika buržuāziskajā Latvijā. No: *Cīņas balsis*, 419.-421. lpp.
63. Latvijas Republikas IV Saeimas V sesijas 9. sēde 1933. gada 7. martā. No: *Latvijas Republikas IV Saeimas stenogrammas, 1933*. Rīga : Latvijas Republikas Saeima, 351.-356. sl.
64. Rīgas apgabaltiesas spriedums 1933. gada 19. septembrī par brošūru "Laikmeta seja". LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 849. l., 1. lp.
65. Tiesu palātas spriedums 1933. gada 1. decembrī par Voldemāra Rubeņa apelācijas sūdzību. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 849. l., 2. lp.
66. LKP Centrālās komitejas Partijas vēstures institūta uzziņa LPSR Valsts bibliotēkas direktora vietniecei Idejai Miķelsonei par Rubeni Voldemāru 1970. gada 18. decembrī. Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB), Reto grāmatu un rokrakstu kolekcija, Valsts bibliotēkas fonds RXA 164, Nr.185, 58. lp.
67. 1934. gada 7. jūnijā Rīgas prefektūra paziņoja Rīgas pilsētas valdes Jaunatnes un kultūras nodaļai, ka 7. bibliotēkas un tās 5 GIP reģistrācija nebūs iespējama, kamēr V. Rubena vietā netiks iecelts jauns pārzinis. Ar Rīgas pilsētas valdes Jaunatnes un kultūras nodaļas rīkojumu 1934. gada 31. jūlijā pārziņa amatā kopš 1. augusta bija iecelts līdzšinējais pārziņa palīgs Oto Rolavs. [Rīgas pilsētas 7. bibliotēkas] pārņemšanas – nodošanas akts 1934. gada 1. augustā. LNA, LVVA, 3258. f., 1. apr., 133. l., 70. lp.
68. Sarkanā palīdzība bija saīsinājums nosaukumam "Starptautiskā revolucionāru palīdzības organizācijas" jeb MOPR. Skat. Rubena paskaidrojumu Apsūdzības rakstā pret V. Rubeni, Bertu Skujevsku u. c. 1938. gadā : noraksts. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 866. l., 10. lp. Saskaņā ar LSP ziņojumu, visticamāk, iespējama nelegālajā tipogrāfijā sākusies agrāk, jo tā darbojusies aptuveni gadu. Makša ziņojums par Sarkanās Palīdzības tipogrāfijas izgāšanos 1937. gada janvārī : vēstule [krievu val.]. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 750. l., 11. lp.
69. Apsūdzības raksts pret V. Rubeni, Bertu Skujevsku u. c. 1938. gadā : noraksts. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 866. l., 1. lp.
70. Makša ziņojums par Sarkanās Palīdzības tipogrāfijas izgāšanos 1937. gada janvārī : vēstule [krievu val.]. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 750. l., 1.-2. lp.
71. Turpat, 6., 9. lp. Skat. arī: Apsūdzības raksts pret V. Rubeni, Bertu Skujevsku u. c. 1938. gadā : noraksts. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 866. l., 1. lp.

72. Siltumnīcas un nelegālās tipogrāfijas attēli atrodami: *Policija* : mēnešraksts policijas darbam, Nr. 11, 1938, 83. (525.) lp. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 866. l.
73. Apsūdzības raksts pret V. Rubeni, Bertu Skujevsku u. c. 1938. gadā : noraksts. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 866. l., 12. lp. o. p.
74. Saskaņā ar “Makša” ziņojumu grupā kopumā darbojās 22 personas, tātad tika arestēta lielākā daļa. Makša ziņojums par Sarkanās Palīdzības tipogrāfijas izgāšanos 1937. gada janvārī : vēstule [krievu val.]. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 750. l., 10. lp.
75. Makša ziņojums par Sarkanās Palīdzības tipogrāfijas izgāšanos 1937. gada janvārī : vēstule [krievu val.]. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 750. l., 11. lp.
76. Turpat.
77. Rubenis Voldemārs. LNA, LVA, 235. f., 1. p. apr., 111. l., 2. lp.
78. Turpat, 5. lp.
79. Gērmanis, Arturs. Liecība par LPSR Valsts bibliotēkas direktora vietnie[ku], palīgu Voldemaru Rubeni, kas kritis Lielajā Tēvijas karā. Nedatēts. LNB, RXA 296, Nr. 141, 11. lp. 1934. gadā, īsi pirms Ulmaņa apvērsuma tika ievēlēts Latvijas Bibliotekāru biedrības valdē. Par priekšsēdētāju tika izraudzīts V. Caune, bet V. Rubens kļuva par sekretāru. LBB pilna biedru sapulce 1934. gada 22. aprīlī. LNB, LVVA, 1937. f., 1. apr., 50. l., 47. lp. 1934. gada maijā no LBB izslēgts. Atkārtoti iekļauts (nevis demokrātiski ievēlēts) LBB pirmās padomju okupācijas laikā 1940. gada 28. jūnijā.
80. Gērmanis, Arturs. Liecība par LPSR Valsts bibliotēkas direktora vietnie[ku], palīgu Voldemaru Rubeni, kas kritis Lielajā Tēvijas karā. Nedatēts. LNB, RXA 296, Nr. 141, 12. lp.
81. Makša ziņojums par Sarkanās Palīdzības tipogrāfijas izgāšanos 1937. gada janvārī : vēstule [krievu val.]. LNA, LVA, 240. f., 1. apr., 750. l., 10. lp.
82. Gērmanis, Arturs. Liecība par LPSR Valsts bibliotēkas direktora vietnie[ku], palīgu Voldemaru Rubeni, kas kritis Lielajā Tēvijas karā. Nedatēts. LNB, RXA 296, Nr. 141, 13. lp.
83. Turpat.

Foto: Anita Tarvida, Santa Mūrniece, Daina Ģeibaka

RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS BIBLIOTEKĀRI LITERĀTI

INTAS SALLINENES INTERVIJAS

•DAIGA LAPĀNE

Dzīves mirkli ar dzeju,
valodām un zvaigznēm

•EVITA HOFMANE

Pagātnes šķērsgrīzumā un
nākotnes perspektīvā

Esmu dzimusi Valmierā, Dzīvju Rīgā. Strādāju kultūras jomā un žurnālistikā. Rakstu prozu. 2018. gada ziemā absolvēju Literāro akadēmiju. Mana prozas debija medijos ir stāsts „Bēres”, kas lasāms Latvijas Rakstnieku savienības laikraksta *KONTAKTS* 2018. gada pirmajā numurā. Esmu ļoti pateicīga arī literatūras un filozofijas žurnālam *Punctum*, literatūras, publicistikas un vēstures žurnālam *Domēline* un rakstu krājumam kultūrai un brīvai domai *Jauņa Gaita* par sniegto iespēju publicēt darbus.

2017. gadā piedalījies Prozas lasījumos Rīgā. Lasīju stāstu „Rublītis”. „Brants” ir šī darba 2019. gada versija.

„Platākā publikā Evita Hofmane kā rakstniece parādījās strauji – jau debijas gada kultūras periodikā publicēti četri stāsti. Kaut sākusī kā „gargabaliniece”, ātri apguvusi izprasas priekšrocības, vairākas desmitgades ietvērota vēstījuma kompresijot iekonisā, bet vienlaikus niansēm bagātā stāstā. Vīgas uzmanības centrā ir dzīve, kādu nu mēs to redzam savām acīm un dzirdam laikabiedru vēstījumos, fantāzijas pasaulē atstājot citu autoru izpēti. Ikdienā tiek pamanīti it kā nejausi sīkumi, detaļas, kas veido likteņus; izceļot tās saulītē, apzīmējot maigā iztēles vājā un ievēlotes pūreļos apgaismojumu, no tām izraug stāstus. Evitas Hofmanes proza mazāk tverama ar racionālo prātu, vairāk – ar visām maģiņām, tā atbrīvojot ceļu arī noklusētajam”. [Literatūrzinātniece Austrā Gaiģa]

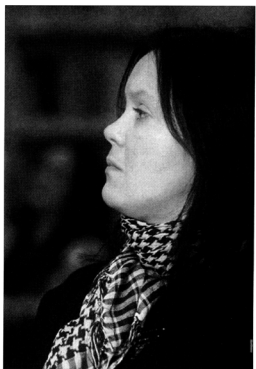

Foto: Haralds Elvins

– Beidz!

Mamma izrāva vikšķi un aizmeta aiz gultas. Tur stāvēja tualetes papīra rullis. Ella domās tualetes papīru dēvēja par šmatku, jo nezināja, kāpēc tēvs tā saka.

– Trešo reizi nedēļas laikā!

Rainas audzinātāja garderobē stostēja mammu. Ella atkal ieradās ar novēlošanos. Brokastis bērni bija ēduši ceptās siermaizītes. Grupiņa garšīgi smaržoja. Spīgtā gaisma sica un koda acis. Meitenei nāca miegs.

Pēc launaga bērns izveda laukumā spēlēt. Ella turējās savrup, gaidot, ka kuru katru brīdi piebrauks sarkanā mašīna. Viņi reti kaut kur devās kopā. Ella šīs reizes gaidīja ar tramīgu sirdi, bet lielu ilgošanos.

– Ella! Mamma!

Rainas audzinātāja sauca. Mamma smaidot māja un izskatījās ļoti smuka. Viņai mugurā bija rožainā kleita. Pamājusī sveikas grupiņas biedriem un audzinātājai, Ella skrēšus metās pie mammas. Viņai šodien pirmajai atnāca pakal.

– Vai mēs brauksim uz ezeru?

Jautājums spurdza meitenei pa priekšu.

– Jā, tētis gaida.

Sarkanais auto stāvēja pie bērnu dārza žoga.

– Čau, tētī! – Ella nočivināja.

– Čau, sikais!

Tēvs novilka, un žigulis devās ceļā.

Viņa vājība bija *nakleikas*. Braucot meitenē pētīja attēlus. Plīka tante bija čūsku apvijusi sev ap vidu un krūtīm. Čūska neizskatījās mīla, bet tante, turot tās galvu, smaidot nolūkojās, it kā grāstītos dot buču. Ellai visvairāk patika *nakleika*, kur bija redzama kāda nepazīstama pilsēta. Viņa sapņoja, ka tad, kad būs liela, turp aizbrauks un paņems mammu līdzī. Tēti ne.

Vietā, kur viņi parasti novietoja mašīnu, bija izgatavoti atkritumi. Čupā zvīnēja pietūkuši maīsi, uz sāna sakucis, čurnēja noplisis klubkrēsls, un zemē mirguļoja sasists spoguļs.

Saulgrieži

Stāsts

Evita Hofmane (1979)

raksta prozu un strādā par projektu vadītāju. 2018. gadā absolvējusi Literāro akadēmiju.

2019. gadā saņēmusi Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta gada balvu *Baltais zvīnulis*.

Publicējusi īstāstus gan drukātajos, gan interneta kultūras izdevumos.

Ritassnā stāsts sprāucas cauri žāļuzījām. Gaisma taustās pa telpu, viegli pieskaroties virsmām. Mākslās aizsūtīta, un istabā no jauna ieliet krāsā. Spīdēns parak mīkst. Gdu uz stāniem, pievīkusi kajas ķermenim. Dažnakt rauij krampi. Pieskaros pieri. Pampums noplacis, bet āda jutīga.

Māja tik klusa, kopā esam divi vien. Aivis gulst strauji ievēl elpu, kā izmirstot no ūdens. Ik nakti vairākkārt pamostos, izdzirdot viņu miegā runāšanu vai griešam zobus. Avīzros notiek. Negribu, lai man pieskaras. Pirms sākas jauna diena, vēlos pabūt klusumā.

Tē rīt aust divas stundas vēlāk.

Leisu trijotne norūc labritu un brauciena laikā nebeidz ne vārda. Vīri sadūgti. Elpojām viņu pagurino dviņu. Sagabājusies būsni apstājas priekšpilsētas privātmāju rajonā. Noraugamies, kā rūsa saests auto nogriežas blakus ielā un pazūd skatam.

Rīts spēis un dzeists. Gaisā tīvan liepziņu smarža.

Augus dienas tekaļojot pa ielām gar svešām mājām un citu dzīvēm. Ir daudz vietas domām. Sīks kvešķis aizvārdāties žvank. Dzirda, kā suns trīceas durvis. „Pār vēlu, sudabirste.” Skrej-lapa jau tava valdījumā. Nāksies gaidīt citus pirkstu vēstulpraukus. „Māģiņi vēlēti, perdiela. Esmu sīkusi neciest supas un sarundīties ar viņiem. Laiņa, mīļā balstīja. Ja saimnieks dzirdētu, nesaprastu. Sudabirste izklausījās mazliet līdzīgi kā svešvārds.

Kabartā ietnīkšas izstāps signāls. Izmākslēruju telefonu. Ugriežu saulei muguru un uzmetu kūkuma, lai redzētu izlāst. Māte izstāps raksta ar liecājiem barītem, liekas, ka klēdē. „Atkal pienācis brīdinājums. Jāsamaksā parāds, draud atslēgt elektrības. Pernā ziema bija auksta un gara. Veļi gudojda ap vecās kītas paklēm, cembistes ierīpat dzīvību. Būju kaut kā. Elektriskie sildītāji eja

smiedamies stāstīja, ka jau trūkstot fantāzijas, kā ik dienu veselās astoņas stundas sargāt darbiniekus no visiem nākiem.

Pirmais optimizācijas vilnis Aivijā amata vietu aizmēza.

„Nu jau pūt, Aivijā mamma, rokas uz kuplajām krūmīm saņemsi, neticiši šļūpēja galvā. Man jau labu laiku bija nemierīgs prāts, bet par aizdomām klusēju. Aivis bija nervozs. Ieca uz cečām pie katras iespējas. Izvēlējās tieši stāstiem par izdevīgajām kultūras, biznesa plāniem un darījumiem, kas sekmesies. Naudu redzēju reti. Kollēdz viens projekts beidzās, otrs sākas, tam bija vajadzīgs neieles sākmakapitāls, tad partneri uzmetu, visā aizgāja pa burbuļi, lai pēc kāda brīža plāni dzimtu ar jaunu sparū.

Dzās nedēļas Aivis gandrīz neizgāja no mājas, būrās internetā. Tad nedēļām ilgi parāda. It kā bija Lietuva vai Igaunija, bīdīja biznesu.

Mamma paziņa Alida ar vīru Oskaru bija aizbraukusi sekot uz Valmieras pusi, satikuši tūpam pie Gaujas ar nākslēji. Vēlospēds blakus, nerālu tēls un ugunkurs. Bārdu noaudzē, sakrītes kā līsts meža vecis. Teica, ka sastrīdējies ar mani, lai nesaka, kur viņi ir, ka satiks. Alidai to vien vajadzēja. Pagūjusi pāris solus aiz kādas eglītes, zvanīja mammai. Kas tad man ar viņu esot lēcies? No mājas vai izmērs?

Mamma stāvēja kā prekursors un nogaidīdī lūkoja Aivī. Lāva intenzitēni sakaikti divi plus divi. Pēc īsa brīža viņš saduga. Novilka, ka plāns izjucis, necesot grībeju uztraukti. Laikam būlot jāstāsta uz Angliju, te necesot nekāds jēgs, vieni uzmetēji un dirseji. Nevienam nevarot ticēt.

Kopa ar citiem izmisuļajiem augusta vidū Aivis kāpa lūdmānītā uz Londonu.

Anslāds runas pie vīstējas pamatskolas slēgšana. Baumas izplatījās kā gripas epidēmija. Satraukuma vilņi jundīja jau vairākus gadus, bet skola stāvēja kā stāvējusi. Tipas es virtuvē pie griepēm. Tikai atdošot atslēgas, man būdnot pēdēca, ka pēdējais katls skolas virtuvē nocelts no plīts. Arī man būs jāmeklē jauns darbs.

Apsežos skvērā uz soliņa. Būti un rozā kosūmkūmi atgādina debussmannā gubas. Pēdas smēdē. Kurpes nav ērtas, laikam greiza lieste. Pavērs pulksteņi. Tikai degti. Nēteklētas jau divas stundas. Trešo nedēļu šefa rokaspūsi atbrauc, iedod desmit, divdesmit mārciņas, pārpelkoti un pazūd. Ja ne rīt, tad pārt. Ja ne parit, tad pirmdien.

Aivija šēja raucas jo dienu jo drūmāka.

Vētra tuvojas, tā ir grūša.

Ieslodzu autopilotu. Parkastes un vēstulu spraukus durvis, noceļot krītpapīra lapiņas, atve-

DZĪVES MIRKĻI AR DZEJU, VALODĀM UN ZVAIGZNĒM

Intas Sallinenes saruna ar RCB Imantas filiālbibliotēkas galveno bibliotekāri DAIGU LAPĀNI.

RCB Imantas filiālbibliotēkas galvenā bibliotekāre Daiga Lapāne ir dzejniece, atdzejotāja, tulkotāja, māksliniece. Lai gūtu pēc iespējas pilnīgāku ieskatu viņas talanta daudzpusībā, zināšanu bagātībā un jau paveiktā darba apjomā, saruna ar Daigu ir papildināta ar uzziņu, viņas dzeju un bibliogrāfiju.

Uzziņa

Daiga Lapāne 1991. gadā beigusi Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultāti, vēlāk turpinājusi izglītību LU Klasiskās filoloģijas maģistra studiju programmā, 2000. gadā iegūstot humanitāro zinātņu maģistra grādu filoloģijā. 1990. gada rudenī sākusi strādāt par vecāko zinātnisko līdzstrādnieci J. Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzeja filiālē “Jasmuiža”. No 1993. līdz 1999. gadam strādājusi par korektori dažādos preses izdevumos: “Atmoda Atpūtai” (gatavojusi arī lapusi bērniem), “Latvijas Lopkopis un Pienaisimnieks”, “Jaunā Avīze”. Publicējusi rakstus par kultūru un literatūru. No 1999. gada rudens līdz 2002. gadam latīņu valodas pasniedzēja Latvijas Universitātes Svešvalodu fakultātē, Vēstures un filozofijas fakultātē, kā arī Filoloģijas fakultātē. (latīņu valodu LU mācījusi arī 2010./11. mācību gadā). No 2004. gada strādājusi J. Rozes grāmatnīcā par pārdevēju, 2006. gadā – par konsula lietvedi Lietuvas Republikas vēstniecībā Latvijā. 2008. gadā kopā ar profesori Daci Markus darbojusies “Bērnu valodas vārdnīcas” sagatavošanā RPIVA Bērnu valodas pētījumu centrā. Līdztekus tam no 2008. līdz 2010. gadam bijusi korektore laikrakstā “Kultūras Forums”. No 2013. gada rudens līdz 2018. gada pavasarim bijusi literārā konsultante Rīgas Imantas vidusskolas skolēnu jaunrades e-žurnālā “Atkal Spārnos”. 2012. gada maijā

sākusi strādāt RCB Imantas filiālbibliotēkā par vecāko bibliotekāri, kopš 2018. gada – galvenā bibliotekāre.

Dzejniece, tulkotāja un atdzejotāja no lietuviešu, grieķu un sengrieķu valodas. Dzeju sākusi rakstīt jau skolas gados, pirmās publikācijas laikrakstos “Padomju Students” (1988, 31. marts) un “Novadnieks” (1990, 28. jūl.). Raksta arī esejas, pasakas un dzejoļus bērniem, ir dzejas krājumu sakārtotāja, literārā redaktore tulkojumiem no lietuviešu valodas. Zīmē akvareļtehnikā un rada zīmējumus datorprogrammās. Veidojusi grāmatu vāka zīmējumus un ilustrācijas savām un citu autoru dzejas grāmatām, arī I. Ziedoņa Epifāniju izdevumam (Rīga, 2011).

Dzejas tematika – liriskas izjūtas, pārdomas par esību, valodu, laika ritējumu. Nereti izmantotas arī klasiskas dzejas formas – akrostihs, haiku, triolets, sonets. Autores daiļradi raksturojuši viņas dzejas grāmatu redaktori un izdevēji:

“Dziļa, mazliet smeldzīga laika izjūta, trauslie mīlestības pieskārieni, dabas un kultūras savstarpējās mijattiecības...” (Auseklis, U. Ievads. No: Lapāne, Daiga. *Meditācija smilšu pulkstenī*. Rīga : Garā pupa, 2000, 5. lpp.)

“Daiga Lapāne ir gaismas un smaidu dzejniece, Kārļa Skalbes pasakas Kaķīša gara radiniece.” (Aizpuriete, A. Ievads. No: Lapāne, Daiga. *Mirkļis virs valodas*. Rīga : Jaunā Daugava, 2012, 7. lpp.)

“No Dieva izjūtas, bet, iespējams, no svētuma ieraudzīšanas pasaulē Daigas dzejā jēgpilna ir pietāte pret visu apkārt esošo. Viņas liriskas sievietes principiāli skatās uz pasauli sirds siltumā un labestībā, uztverot dzīvi kā kalpošanu garam, dvēselei.” (Vecgrāvis, V. Daigas Lapānes dzeja: būt pasaules krāšņumā un starot. *Latvijas Avīze*. Piel. “Kultūrziņmes”, Nr.5, 2013, 5. febr., 6. lpp.)

*Daiga bērnībā.
Foto no D. Lapānes personīgā
arhīva*

*Bērnības vasara
laukos.
Foto no
D. Lapānes
personīgā arhīva*

Pagāja krietns laika sprādis jūsu profesionālajā karjerā, līdz kļūvāt par bibliotekāri. Kādi motīvi noteica šo izvēli?

RCB Imantas filiālbibliotēkā man rit jau astotais darba gads. Par to esmu gandarīta un pateicīga, jo diezgan daudz gan apgūts un saņemts, gan ar prieku dots no sevis. Mums katram dzīvē ir dažādi posmi un arī uzdevumi tajos. Ir laiks, pārsvarā skolas gados un agrākā jaunībā, kad galvenokārt mācāmies, apgūstam dažādas prasmes, citu profesionāļu pieredzi, izzinām pasauli un sevi. Un kādā citā ceļā posmā likumsakarīgi varam to mērķtiecīgi izmantot, likt lietā dažādās iemaņās.

Man nav akadēmiskas bibliotekāres izglītības, tāpēc reizēm ir vērtīgi apspriesties ar ilgāk strādājušām kolēģēm. Mūsdienās gan nepārtraukti jāmācās, jāpielāgojas jaunajām e-prasmēm, kā arī informācijas apgu-

vei kopumā. Bibliotēkā es jūtu šo dinamisko iespēju – gan izmantot citos darbos agrāk apgūto, gan iespēju sevi visu laiku pilnveidot komunikācijā un darbā ar informācijas nesējiem.

Mana darba un interešu sfēra zināmā mērā allaž bijusi saistīta ar vārdu “biblion” (sengrieķu valodā – grāmata). Grāmatas manā ģimenē tika augstu vērtētas, jau agros skolas gados kļuvu par bibliotēkas lasītāju. Mana pirmā bibliotēka, kurā pierakstījos 1978. gada pavasarī, mācīdamās 3. klasē, bija Rīgas 25. bibliotēka tepat Imantā, Zolitūdes ielā. Izrādās, ka tajā 25. bibliotēkā tieši tobrīd bija sākusi strādāt mūsu RCB Imantas filiālbibliotēkas vadītāja Tamāra Minajeva, un, iespējams, viņa mani pat pierakstīja kā jauno lasītāju. Atceros pirmo grāmatu, ko ar draudzeni toreiz izvēlējāmies, – tā bija V. Bianki “Meža avīze”, jo mēs

*Daiga lasa savu dzeju
LU Mazajā aulā
izdevuma “Zvaigžņotā
Debess” 50. gadskārtā”.
Foto: Sarmīte Livdāne*

interesējamies par dabu un gribējām darboties jauno naturālistu pulcīnā.

Kopš sākumskolā biju sacerējusi pirmos dzejolišus, kopā ar brālēnu paši izveidojām mazu grāmatiņu, pat izdomāju tai nosaukumu “Saules stars” un iztēlojos, ka nākotnē izdošu savu dzejas krājumu. Skolas gados biju laba matemātiķe, pat sapņoju kļūt par astronomi un darboties zinātnē. Pabeidzu Rīgas L. Paegles 1. vidusskolu (tagad Rīgas Valsts 1. ģimnāzija) ar matemātikas ievirzi. Vidusskolā klasē veidoju sienas avīzes, biju arī parādījusi dažus savus dzejoļus krievu valodas skolotājam Janīnai Avišānei. Klases audzinātājs matemātiķis Imants Strazdiņš saprata, ka esmu humanitāri ievirzīta, un ieteica man skolēnu literārās jaunrades pulciņu Pionieru pilī pie dzejnieka Māra Melgalva. Ar prieku to apmeklēju. To uzzinājusi, latviešu valodas skolotāja Maira Baumanē rosināja iet studēt latviešu filoloģiju. Vidusskolas pēdējā klasē apmeklēju Latvijas Valsts Universitātes Jauno filologu skolu, kur ar mums strādāja valodniece docente Dzintra Paegle. Mana interese par dzeju un vēlme darboties ar grāmatām, literāriem tekstiem noteica izvēli studēt latviešu filoloģiju. Vasarā vienu mēnesi pat nostrādāju Preses namā – cehā, kur stiprināja kopā iespieddarbus, jo gribēju redzēt, kā top, piemēram, žurnāli, kāds ir viens no ceļa posmiem, lai izdevums ieraudzītu gaismu.

Universitātē mācījos 80. gadu otrajā pusē, Atmodas laikā, kad sabiedrība mainījās un nāca daudz jaunas informācijas. Daudz laika vajadzēja pavadīt bibliotēkās, lasot un konspektējot grāmatas, jo vēl nebija kopētāju. Palikušas jaukas atmiņas par stundām, kas pavadītas Nacionālajā bibliotēkā K. Barona ielā un arī vecajās J. Misiņa bibliotēkas telpās. Uz Misiņiem vienmēr gāju kā uz sava veida svētnīcu, tur bija īpaša vide un augsta lasītāju apkalpošanas kultūra. Vēlāk iemīlēju arī Nacionālās bibliotēkas Letonikas nodaļu Jēkaba ielā. Tādējādi biju iepraktizējusies izmantot kartotēkas, guvusi izpratni par grāmatu sistematizāciju. Protams, regulāri izmantoju arī Rīgas pilsētas publiskās bibliotēkas – Imantā un arī vecajās telpās Avotu ielā, kas bija tuvu Filoloģijas fakultātei. Jālasa bija daudz, tāpēc ņēmu grāmatas uz mājām no vairākām Rīgas bibliotēkām.

Vēlāk, strādājot Raiņa muzejā “Jasmuiža”, apguvu pasākumu organizēšanu, ekskursiju vadīšanu, materiālu atlasīšanu izstādēm. Tas viss tagad noder Imantas filiālbibliotēkā. Veicot zinātniskās izpētes darbu par Raiņa sakariem ar Lietuvu, nereti no muzeja braucu komandējumā un strādāju Viļņas bibliotēkās, arī reto rokrakstu nodaļās. Tāpēc vienmēr esmu ļoti augstu vērtējusi bibliotēkas un cienījusi bibliotekāra profesiju.

Īpašas simpātijas man jau pusaudzes gados

bija radušās pret netālu no mājām esošo Imantas bibliotēku, tās vienmēr atsaucīgo kolektīvu. Kopš 2009. gada sāku ar to sadarbīties, piedāvāju savu zīmējumu izstādi, līdzdarbojos dažu pasākumu tapšanā. Tāpēc, kad dažādu sakritību dēļ biju jauna darba meklējumos, viena no iespējām bija nākt strādāt uz bibliotēku, ko ar prieku izdarīju. Savulaik darbā J. Rozes grāmatnīcā sapratu, ka man patīk piedāvāt cilvēkiem grāmatas, tās ieteikt, pašai iepazīt jaunumus. Kaut kas no tā tagad noder bibliotēkā.

Sadarbībā ar dažām izdevniecībām esmu līdzdarbojusies grāmatu tapšanā kā tulkotāja, sastādītāja vai literārā redaktore. Maģistrantūras studijās, papildinoties antīkajās valodās (latīņu, sengrieķu), mani īpaši saistīja Aleksandrijas laiks, tā literāti, kuru dzīvē liela nozīme bija savulaik slavenajai Aleksandrijas bibliotēkai. Kad mūsu Imantas filiālbibliotēkā skolēnu grupas nāk uz bibliotekārajām stundām, stāstām un arī rādām dažādu laiku grāmatas – no māla plāksnītēm un papirusu ruļļiem līdz tagad arvien populārākajām e-grāmatām.

Vai atceraties savu pirmo darba dienu bibliotēkā?

Imantas filiālbibliotēkā sāku strādāt 2012.

gada 2. maijā. Bija gan svētku noskaņa, gan neliels satraukums. Priecājos, ka bibliotēka ir nesen skaisti izremontēta un darba vide gaiša, sakārtota. Vispirms ar visu cītīgi iepazīnos. Kolēģi sāka mani apmācīt darbā ar informācijas sistēmu ALISE. Man tas bija kas jauns un ļoti interesēja. Vadītāja ierādīja manus tiešos darba pienākumus, vispirms vairāk darbojos Bērnu nodaļā, kur cita kolēģe posās atvaļinājumā. Priekšā bija spraiga darba vasara.

Kas palīdzēja apgūt bibliotekāra darbam nepieciešamās zināšanas un iemaņas?

Sākumā visvairāk palīdzēja kolēģes, kas praktiski apmācīja un visu izstāstīja, bet vēlāk teorētisko zināšanu jomā daudz deva tieši RCB Jauno bibliotekāru skola. Protams, pārlicība un iemaņas visvairāk rodas praksē, risinot konkrētas situācijas, piemēram uzzīņu sniegšanā. Vērtīga pieredze bija pirmā piedzīvotā krājuma inventarizācija, jo tikai tad pa īstam kļūst redzamas un saprotamas daudzas sīkas lietas, kas svarīgas ikdienas kārtībā. Darbā ar bērniem mani ievadīja ne tikai RCB semināri, kuros tika izklāstītas dažādas metodes, bet arī kolēģes Māra Auziņa un Natālija Minajeva, kuras jau ilgstoši bija atraktīvi un auglīgi darbojušās ar mazajiem lasītājiem.

*Dzejas dienā
Preiļu Galvenajā
bibliotēkā
2011. gadā.
Nezināma autora
foto no PGB
arhīva*

Jūs par savējo uzskata Preiļu novadā. Biju patikami pārsteigta pagājušā gada rudenī, Preiļu Galvenās bibliotēkas Novadpētniecības lasītavā ieraugot mapi “Daiga Lapāne”. Kāpēc jūsu pirmā darba vieta bija tik tālu no Rīgas? Kāda ir jūsu saistība ar Latgali, tās cilvēkiem, latgaliešu valodu?

Vienmēr esmu lepojusies, ka manas dzimtas saknes nāk no Sēlijas, šī skaistā un īpašā novada. Gan mātes, gan tēva senči dzīvojuši Lietuvas pierobežā, ap Subati, Ilūksti, Gārzeni. Esmu pirmās paaudzes pārstāve, kas dzimusi Rīgā. Mani vecāki bērnībā dzīvoja tikai 30 km attālumā viens no otra Sēlijā, bet iepazinās jaunības gados Rīgā. Vēcaistēvs no mātes puses, dzīvodams Subatē, prata arī lietuviski, bet vecaimātei no mātes puses gan bijušas latgaliešu saknes, jo viņa dzimusi Atašienē, kur gan pavadījusi tikai bērnību un latgaliski nerunāja, viņas māte bija zemgaliete. Tāpēc latgaliešu izloksnē mazliet ielauzījos, tikai strādājot Preiļu pusē, lai saprastu, ko vietējie runā, un reizēm pateiktu kādas frāzes. Maniem senčiem izrunā drīzāk dzirdamas sēliskās izloknes iezīmes.

Latgalē nekad nebiju bijusi tālāk par Daugavpili, caur kuru parasti vasarās devāties uz laukiem Ilūkstes pusē (mans tēvs beidzis Ilūkstes vidusskolu). Kad nokļuvi Preiļu pusē, Raiņa muzeja filiālē “Jasmuiža”, istajā

Latgalē biju pirmo reizi. Tas notika 1990. gada jūlijā, jo, studējot filologos, mums bija obligāta muzeja prakse un tieši “Jasmuižā” tobrīd bija vajadzīgs palīgs. Tā es aizbraucu uz tālo Latgali un prakses laikā izbaudīju īpašu tās ļaužu sirsnību. Labi sapratos ar tā laika “Jasmuižas” muzeja vadītāju Baibu Ducmani, un viņa mani lūdza palikt šeit darbā jau kā pastāvīgai darbiniecei. Pēc nelielām pārdomām piekritu – sākumā uz pusslodzi, jo vēl turpināju studēt piektajā kursā. Man vienmēr tuvs bijis Rainis, viņa daiļrade, tāpēc iespēja strādāt dzejnieka “jaunu dienu zemē”, kur viņš pavadījis ģimnāzijas un studiju laika vasaras, bija kā dāvana.

Jau pirmajā rudenī mani uzaicināja piedalīties muzeja rīkotajā Dzejas dienā. Biju satraukusies, jo tobrīd tur viesojās arī pazīstamie dzejnieki Pēteris Jurciņš un Andris Vējāns, bet es ar saviem iesācējas pantiem, kas tapuši studiju gados... Viens mans dzejolis bija “Valodiņa”, ko Vējāns atzinīgi novērtēja, tāpēc guvu iedrošinājumu. Preiļu laikrakstā “Novadnieks” jau 1990. gada jūlija beigās bija publicēta mana dzejas kopa un žurnālista, dzejnieka, atdzejotāja Voldemāra Romanovska intervija ar mani kā filoloģijas studentu, kas praksē darbojas “Jasmuižā”. Sadarbojos ar “Novadnieka” žurnālistiem, jo atspoguļojām

*Dzejas dienas
RCB Imantas
filiālbibliotēkā.
Foto: Anita Tarvida*

muzeja notikumus. Priecājos iepazīt vietējos kultūras cilvēkus, arī bibliotekāres Aizkalnē un Preiļos. Pie “Jasmuižas” filiāles 1991. gadā tapa Latgales lauku kultūras komplekss ar izdevējdarbības tiesībām. Tur veidojām arī dažu senāku Latgales autoru (M. Skujas, A. Smagāra) grāmatas un “Jasmuižas Folkloras Avīzīti”, kas man bija pirmā pieredze izdevumu tapšanā. 1992. gadā mani dzejoļi tika iekļauti Preiļu novada kopas krājumā “Avota ūdens malks”, kurā pārstāvēti pieci dažāda vecuma autori.

Arī vēlākos gados, jau strādājot Rīgā, nezaudēju kontaktus ar Preiļu Galveno bibliotēku, tur nereti viesojoties, lasot dzeju un atdzejojumus. 2000. gadā, kad izdevu savu pirmo dzejas krājumu “Meditācija smilšu pulkstenī”, to veltīju “Jasmuižai” kā manai pirmajai darba vietai un sirsnīgajiem Preiļu puses ļaudīm. Kad 2019. gada rudenī bijām no RCB ekskursijā uz Preiļu Galveno bibliotēku, priecājos pēc ilgiem laikiem atkal izstaigāt skaisto pilsētas parku un arī piepildīt savu sapni – pabūt Leļļu muzejā.

Sagaidot valsts simtgadi, 2018. gadā RCB Imantas filiālbibliotēkā “Kāpēcīšu skolā” piedāvājām pirmsskolas vecuma bērniem iepazīt Latvijas novadus. Pateicoties Preiļu novada pašvaldības dāsnajam atbalstam, saruna par Latgali izdevās īpaši jauka un interesanta.

No Preiļiem nodarbībai saņēmu grāmatiņu “Izkrāso Preiļus!”. Bērni ar gardu muti degustēja arī Preiļos ražoto sieru “Čedars”, bet, apskatot attēlus un video par Latgales podnieku darbu, ar interesi aplūkoja istu māla svilpaunieka figūriņu. Sešgadnieki saņēma arī pārsteigumu – Preiļu pilsētas ģerboņa uzlīmes ar skaisto melno kraukli. Ļoti priecājamies par pilsētu un novadu sadraudzību, jo Rīgas bērniem bibliotēkā bija iespēja ne tikai iepazīt skaisto Latgales novadu no grāmatu attēliem un slaidrādes, bet arī pagaršot un aptaustīt no Preiļiem saņemtās veltes, kas Latvijas simtgades izjūtu darīja vēl sirdssiltāku.

Vēl man Latgale saistās ar tās īpašo skaistumu – Latgales keramiku. Strādājot “Jasmuižā”, iepazīnu populārākos meistaros, jo muzejā ir Latgales keramikas pastāvīgā ekspozīcija. Notika arī mūsdienu meistaru izstādes, braucām uz cepļa atvēršanu, piemēram, pie Ušpeļiem. Iespējams, tieši Latgales keramika rosināja mani sākt zīmēt, radīt akvareļkrāsu darbus nospiedumu tehnikā – abstraktas glezniņas un taureņus. Viens darbiņš ir arī uz mana dzejas krājuma “Meditācija smilšu pulkstenī” vāka.

Pēc “papīriem” jūs esat Pārdaugavas meitene “no matu galiņiem līdz papēžiem”.

*Daigas radošo darbu izstāde RCB Imantas filiālbibliotēkā.
Foto: Anita Tarvida*

*Daiga sniedz
autogrāfus grāmatas
atvēršanā.*

Foto: Anita Tarvida

Jūsu stāsts “Imantas skices” ievietots RCB mājaslapā sadaļā “Mans stāsts par Rīgu”.

Esmu dzimusi Pārdaugavā, netālu no Āgenskalna priedēm, jo mana mamma jau no desmit gadu vecuma ar vecākiem sāka dzīvot Rīgā, Kalnciema ielā. Viņa ir beigusi 5. vidusskolu. Līdz manam piecu gadu vecumam vecāki mitinājās Dzirciema ielā, bet nu jau vairāk nekā 40 gadu esmu Imantas iedzīvotāja. 1974. gadā mēs te ieradāmies jaunuzceltā mājā S. Ļuļina ielā, kas tagad ir Dammes iela. Jā, savā stāstā par Rīgu esmu centusies dalīties atmiņās un iespaidos par agrāko Imantu, taču manu acu priekšā tā ir izaugusi – ar jauniem veikaliem, modernām būvēm.

Pamatskolā gāju Rīgas 82. vidusskolā, kas tagad ir Rīgas Imantas vidusskola (tajā pašlaik mācās arī mans dēls). Mūsu bibliotēka sadarbojas ar šo skolu, klases apmeklē pasākumus. Daži Imantas vidusskolas skolēni, kas bibliotēkā aktīvi darbojas Jauno lasītāju klubā vai Bērnu un jauniešu žūrijā, iedrošinās vairāk radoši izpausties arī skolā, par ko man vienmēr ir prieks.

Ar ko šodien lepojas Imanta?

Imanta ir viena no zaļākajām Rīgas nomalēm. Tik pierasts tuvējais Kleistu mežs, kur sniegotās ziemās slēpots un vasarās skriets kopā ar suni. Braucot no Imantas dzelzceļa

stacijas, diezgan ātri var nokļūt līdz Jūrmalai. Mūsu apkaimē senāk bijušas divas muižas, kuru nosaukumi vēl tagad ir saglabāti: vienas vārdā nosaukts Anniņmuižas bulvāris, bet Dammes muiža devusi vārdu Dammes ielai, ir arī Dammes tirgus, kā arī lielveikals “Rimi Damme”. Īpašs objekts ir vēsturiskais Sudrabkalniņš, kur 11. novembrī notiek svētnīgs piemiņas brīdis karavīriem. Savukārt 2019. gadā pie Imantas vidusskolas atklāja modernu sporta centru, kas tagad ir populāra atpūtas vieta, īpaši bērniem un jauniešiem.

Kāda vieta apkaimē ir bibliotēkai?

Imantā ir divas filiālbibliotēkas – Imantas un “Kurzeme”. Abas lasītājiem pazīstamas un nepieciešamas. Uz Imantas filiālbibliotēku nāk dažāda vecuma cilvēki, arī vecāki ar bērniem kopīgi pavadīt brīvo laiku. Mazuļi, kas no bērnudārza vai skolas bijuši pie mums ekskursijā, aiz rokas atved līdz vecākus, jo vēlas, lai viņus pieraksta kā lasītājus. Atnāk un stāsta mammai: “Es te jau visu zinu, es tev parādīšu!” Par to mums, bibliotekārēm, īpašs gandarījums.

Lasītājiem arvien ir interese par jaunajām grāmatām, jo tikai retās cilvēki var nopirkt. Bibliotēka vienmēr ir bijusi īpaša vieta, kur var notikt saruna par izlasīto gan ar bibliotekāru, gan ar vienaudzi. Notiek arī tikšanās ar grāmatu autoriem. Katrā Rīgas apkaimē vai

Pie zīmējumu izstādes RCB Imantas filiālbibliotēkā. Tamāra Minajeva, Daiga Lapāne, mācītāja Sarmīte Fišere.

Foto: Anita Tarvida

tās tuvumā dzīvo kāds radošs cilvēks, kas nāk uz bibliotēku un piedāvā, piemēram, savu zīmējumu vai rokdarbu izstādi, vēlāk aicinot uz to draugus un tuviniekus. Tādējādi tiek popularizēta arī bibliotēka.

Vai bibliotēkā ir pieprasītas dzejas grāmatas? Kādi dzejnieki šobrīd ir populāri?

Visvairāk pēc dzejas vaicā, tuvojoties Dzejas dienām, kad skolās tiek rīkotas dažādas aktivitātes un skolēni meklē piemērotus dzejoļus. Dažreiz gan bērnu vecākiem, gan pedagogiem nākas palīdzēt atrast dzejoļus par kādu konkrētu tematu (par kukaiņiem, par mežu utt.). Skolēni vai viņu skolotāji reizēm meklē dzejoļus, ar ko audzēkņiem startēt izteismīgas runas konkursos. Priecājamies par katru latviešu dzejnieka grāmatu, kas iekļauta lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” – tad dalībnieku tikšanās reizēs varam ar to strādāt, pārrunāt, veikt kādus radošus uzdevumus. Nereti tas rosina arī pašus bērnus pamēģināt kaut ko sacerēt dzejā.

Man negribētos izcelt nevienu konkrētu dzejas autoru, jo mūsdienās katram dzejniekam ir savs lasītājs. Kam interesē modernā dzeja un neparastāki izteiksmes līdzekļi, tie lasīs elitārākus “Neputna” vai “Mansarda” izdevumus. Mūsdienu dzeju lasa arī internetā, ir publikācijas vietnēs “Satori” un “Punctum”, tāpat “Facebook” lapā jaunos autorus un citus interesentus piesaista domubiedru grupa “Dzejas rupors”.

Gan skolas programmas apguvei, gan meklējot dzeju svētku noskaņām, allaž pieprasīti ir mūsu klasiķi. Dzejas grāmata vienmēr ir iemesls svētkiem, tāpēc esam pretimnākoši arī tad, kad autori vēlas Imantas filiālbibliotēkā rīkot savu grāmatu atvēršanas.

Vai dzejnieka, mākslinieka talants ir iedzimts?

Minot vārdu “talants”, mēs parasti ar to saprotam īpašas dabas dotas spējas. Taču esmu lasījusi, ka talants ir tikai daži procenti no sasniegumiem, bet panākumu atslēga ir šo talantu attīstošais darbs. Cilvēkam,

bieži jau kā bērnam, vajag arī interesi, pamudinājumu, atbalstu, lai savu talantu apzinātos un to piepildītu. Tāpēc ļoti liela nozīme ir vecākiem un pedagogiem, kas bērnam sniedz apliecinājumu par viņa spējām un visupirms palīdz izkopt jaunā cilvēka personību. Nevis tikai saņemt uzslavas par ātriem sasniegumiem, pirmajiem dzejas pantiem vai zīmējumiem, bet rast vēlmi attiecīgajā sfērā (mākslā, literatūrā, arī dabas zinātnēs) arvien pilnveidoties, būt meklējumos. Domāju – ja bērnam kādā jomā ir spējas, viņš izrādīs interesi par to, ar dzeju un mākslu saistītais viņu uzrunās, radīsies vēlme to pamēģināt, tikai vecākiem un skolotājiem jābūt redzīgiem.

Radošajā darbībā esot divu veidu personības. Vieni koncentrējas tikai uz rezultātu, un, kad darbs radīts, melnraksti, skices zaudē nozīmi. Savukārt otriem nozīmīgākais ir pats radīšanas process, un tad (kā Rainim) tiek saglabāti visi darbu uzmetumi, ieceres, “radāmās domas”.

Kādi bija jūsu bērnības spilgtākie iespaidi? Kādas pamatvērtības gūtas ģimenē?

Priecājos, ka bērnībā man bija jaukas vecāsmātes. Viena lauku, otra – Rīgas, vēlāk Jūrmalas vecmāmiņa. Uz laukiem aiz Ilūkstes ar jaunāko māsu braucām vasarās. Visspilgtākās ir atmiņas par siena vākšanu, kad ar parastu koka grābekli cīlāju tēva nopļautos siena vālus, vēlāk bija mešana kaudzītēs, gluži kā tautasdziesmās, vai kraušana uz kokiem, ko tajā pusē sauca par žeperiem (citos novados – zārdi). Īpašs piedzīvojums bija siena vešana šķūnī. To sakrāva orē, ko vilka zirgs, dažreiz mūs pavizināja uz lielā veltņa, bet tad nācās šķūņaugsā mīdīt un mīdīt samesto sienu.

Vasarās laukos iepazinu arī kūts darbus, palīdzēju barot jērus. Man bija pieci gadi, kad viens jēriņš nomira. Televīzijā nupat biju redzējusi filmu par Raini, tas kaut kā iedvesmoja, tāpēc sacerēju jēriņam veltītu dzejoli, ko tante pierakstīja. Protams, šis mans pats pirmais garadarbiņš nav saglabāts, atceros tikai, ka pie vakariņu galda tante to grasījās

visiem nolasīt, bet es sakautrējos un paslēpos aizkrāsnē.

Vēl man laukos bija pašai sava lasītava. Kad gribēju, neviena netraucēta, nodoties grāmatai, ierāpos zemā cukurābelītē, kuras zari veidoja tādu kā sēdekli. Lasīt iemācījos jau agri, un man bija spilgta iztēle. Arī vecāmāte daudz lasīja mums ar māsu priekšā. Reiz pagalmā iebrauca kāds tālāks kaimiņš – vecs un ar garu, baltu bārdu. Es, vēl pirmsskolas vecumā, iedomājos, ka tas ir grāmatas varonis vecais Hota-bičs, un jutos ļoti satraukta.

Bērnībā man nozīmīgs bija tēvs, kurš jau agri stāstīja par Sauli kā ugunīgu lodi vai ļāva man nelielā amatieru teleskopā vērot Mēness virsmu, radot interesi par kosmosu. Kad lauku mājas bēniņos atradu viņa skolas laika astronomijas grāmatu un “Zvaigžņotās Debess” izdevumus, kur pielikumā bija zvaigznāju kartes, nolēmu sākt tos apgūt. Tumšā vakarā uzrāpos uz lielās kolhoza salmu kaudzes, apgūlusies ar lukturīti izgaismoju karti un meklēju iezīmētos zvaigznājus debesīs.

Vai vēl arvien interesējaties par zvaigznēm, astronomiju?

Jā, dažreiz pat piezvanu tēvam, kuram šogad paliks jau 80 gadu, un stāstu, ka saskatīju debesjumā tik reti ieraugāmo Merkuru, vai apspriežamies, kad labāk redzams Jupiters, kad spožā Venera. Cenšos sekot jaunumiem izdevumā “Zvaigžņotā Debess”, kam nu jau apritējusi 60. gadskārta.

Arī lasot un tulkojot sengrieķu tekstus, priecājos par tur aprakstītajām astronomiskajām parādībām. Pirms pāris gadiem kā interesente iestājos Latvijas Astronomijas biedrībā, kur piedāvāju arī nelielu priekšlasījumu “Astronomija sengrieķu dzejā”, jo esmu sākusi atdzejojot Arata (3. gs. p. m. ē.) sacerējumu hekšametros “Fainomeni” (Parādības). Šajā darbā aprakstīti tajā laikā pazīstamie zvaigznāji un citi debess objekti, kā arī agrārajiem darbiem nepieciešamie meteoroloģiskie novērojumi pēc debess spīdekļiem.

Zvaigznes un kosmosa daudz ienākuši arī manā dzejā. Pat mēģināju radīt bērniem saistošus dzejoļus par zvaigznājiem un Piena ceļu,

*Pie Raiņa muzeja "Jasmuiža"
ar dēlu Jāni Andi un māti Ritu
2013. gada augustā.*

*Foto no D. Lapānes personīgā
arhīva*

*Ar savu matemātikas
skolotāju Lolitu
Žilvinsku absolventu
salidojumā Rīgas
Imantas vsk. 2018. gada
oktobrī.
Foto no D. Lapānes
personīgā arhīva*

veiksmīgākie kopā ar maniem zīmējumiem publicēti "Zvaigžņotajā Debesī" (2013) sadaļā "Kosmosa tēma mākslā".

Kāda dzeja jums pašai tuvāka?

Man patīk dažāda dzeja, tomēr uzrunā tā, kurā sirds un prāts ir līdzsvarā. Bērībā man patika Vitauta Ļūdēna dzejoļi, tos pat mācījos no galvas. Vidusskolas gados saistīja Lija Brīdaka, bet arī slavenie krievu klasiķi Puškins, Ļermontovs, kurus varu citēt no galvas. Kad studiju gados iepazīnu latviešu trimdas literatūru, kļuva tuva Astrīdes Ivaskas dzejas pasaule. Kad viņa pārcēlās uz Rīgu, ar šo dzejnieci personīgi sazinājos un viņu apciemoju.

Zināmā mērā esmu romantisma piekritēja, tāpēc man patīk F. Bārdas un K. Skalbes dzejoļi, tāpat Rainis un Aspazija arvien ir

nenovērtējami. No mūsdienu autoriem savulaik ļoti piesaistīja Uldis Bērziņš un Pēters Brūveris, kas paši arī daudz atdzejojuši un talantīgi strādājuši ar valodas materiālu. Pašlaik man patīk dzeja, kurā varu baudīt valodu kā vērtību, nereti uzrunā arī vismodernākā lirika, kuru citi sakās nesaprotot. Ja autors apzinās tos izteiksmes līdzekļus, ar kuriem strādā, ir bauda lasīt, ir interesanti. Augstu vērtēju Kārli Vērdiņu, arī Martu Pujātu. Bet Jura Kronberga "Mākoņu grāmata" bērniem esmu vienkārši iemīlējusies. Nupat iznāca viņa krājums "Laika bikses", un domāju, ka šī J. Kronberga dzeja bērniem ir interesanta arī pieaugušajiem. Dažus cittautu dzejniekus iepazīstu un iemīlu, tos atdzejojot, piemēram, 20. gs. grieķu dzejnieku, Nobela prēmijas laureātu Odiseju Elīti, kura dzejā parādās sirreālisma elementi.

Kādas ir jūsu radošās ieceres? Cik tālu līdz jaunai dzejas grāmatai, tulkojumiem, zīmējumiem?

Esmu atdzejojusi diezgan daudz no grieķu dzejnieka Odiseja Eliša. To veicu, LU profesores, manas grieķu valodas pasniedzējas Ilzes Rūmnieces iedvesmota. Tagad jādoma par latviskojumu publicēšanu, ir dažas ieceres.

Gribētos pabeigt tulkot jau iesāktās lietuviešu rakstnieces Birutes Jonuškaites noveles, vajadzīgas konsultācijas ar autori. Tulkošana ir ļoti radošs un izzinošs process.

Veiksmīga šķiet 2018. gadā manis pārtulkotā lietuviešu bērnu grāmatiņa – Šarūnes Baltrušaitienes “Kā zaķis iepazīna jūtas”, tāpēc gribētos vēl ko bērniem iztulkot. Arī man pašai sakrājušies vairāki dzejoļi bērniem, tāpēc sapņoju beidzot izdot kaut nelielu krājumu bērniem.

Runājot par zīmējumiem, šad tad saņemu piedāvājumus uzzīmēt datortehnikā kādu apsveikumu vai ilustrēt kāda autora grāmatiņu, izveidot tai vāka dizainu. Savulaik zīmēju vairāk, pašlaik mazliet pagurums, bet labākie datorā veiktie darbiņi tiek izdrukāti un ierāmēti, tagad gatavojos izstādei Mērsragā.

Vai ir kaut kas tāds, ko vēl ļoti gribētos tulkot?

Esmu iesākusi tulkot no mūsdienu grieķu valodas bērniem domātas “Pasakas par debesīm”, kuru autors ir Salonikos dzīvojošs astronomijas amatieris, rakstnieks Dimokrits Cukaps. Bet to pagaidām vairāk daru, lai papildinātu savas grieķu leksikas zināšanas par kosmosa tematiku.

Vai un kā darbs bibliotēkā ietekmē dzejas rakstīšanu un citas jūsu radošās izpausmes?

Dažreiz izmantoju pašas dzeju kādos pasākumos vai arī padarbojos ar bērniem pie aktīvitašu galda sev zināmās zīmēšanas tehnikās, piemēram, reiz zīmējām ar akvareļkrāsām taureņus. Vienu vasaru atnāca iedvesma, skatoties uz jaunumos izlikto grāmatu nosaukumiem, – pēkšņi tie visi savirknējās asociatīvā dzejolī. Pēc tam šādu paņēmieni izmantoju

radošā uzdevumā Jauno lasītāju klubiņa skolēniem, un bērni arī sacerēja tāda tipa dzejoļus, meklējot plauktos grāmatas un liekot kopā nosaukumus, lai veidotos kāds stāsts dzejā.

Kur jūs pati ņemat šo sirds siltumu un labestību, ar kuru tik dāsni dalāties dzejā?

Kopš sevi atceros, vienmēr esmu mīlējusi cilvēkus. Ar tiem, kas mani emocionāli uzrunājuši vai kļuvuši par garā tuvajiem, bieži vien domās sarunājos un rakstu arī dzejas rindas, lai paustu pateicību par saņemto sirds siltumu, draudzības apliecinājumu. Komunikācija ar tiem, kuros jūtu gara radiniekus, rosina atspoguļot emocijas un pārdomas dzejā, tāpēc nereti dzeja ir tapusi “Tu” formā. Sarunāties es varu, piemēram, arī ar sengrieķu dzejnieku Kallimahu, kura motīvi mani iedvesmo, esmu viņam veltījusi dzejoli.

Dzejā pārsvarā cenšos paust pārdomātas emocijas, kad esmu atradusi pozitīvu risinājumu, pārvarējusi sāpi vai dusmas, neapmierinātību. Pirms tam, kad ir pāri malām rūgtums vai arī pārāk liela sajūsma, ko citiem nevēlos rādīt, ir bijusi iekšēja analīze, varbūt pieraksts prozā dienasgrāmatā. Dzejā top jau pārdomāts vēstījums par pieredzēto.

Pamatskolā Imantā man bija jauka matemātikas un fizikas skolotāja Lolita Žilvinska, viņai 7. klasē veltīju dzejoli un sev nosolījos, ka nākotnē izdošu savu grāmatu un uzdāvināšu šai skolotājai. To arī izpildīju, kad 2000. gadā iznāca mana pirmā dzejas grāmata.

Vai esat kādreiz jutusies kā Skalbes pasakas “Kaķīša dzirnavas” varonis?

Interesants jautājums, taču kā pats galvenais pasakas varonis Kaķītis īsti neesmu jutusies. Drīzāk dažreiz varētu būt jutusies kā mazā princesīte, kas jūt līdzīgu savam skumstošajam tēvam ķēniņam. Viņa savā bērna sirdī arvien cer uz gaišo, tāpēc siltajā pils virtuvē pamana dzīves nedienās cietušo, bet sirdsgudro balto Kaķīti. K. Skalbes princesīte Ilzīte ir empātiska, viņa ar interesi klausās Kaķīša stāstos un kļūst par starpnieci, lai Kaķīša dzīves mācība palīdzētu tēvam, kuru Ilzīte mīl, bet kuram pati nespēj palīdzēt izkļūt no depresijas.

Man patīk vērot un izjust cilvēkus, un dzīves ceļi mani nereti saved kopā ar tiem, kuri konkrētajā brīdī atver acis uz ko būtisku vai pasaka patiesību, ko vēlāk varu liecināt citiem – dzejā vai tāpat sarunā pie kafijas tases, arī vēstulēs.

Kas jūs satrauc mūsdienu pasaulē?

Satrauc arvien pieaugošā pasaules neprognozējamība, klimata pārmaiņas. Arī tas, ka ir arvien mazāk laika, ko no sirds varam veltīt cits citam. Straujais temps un elektroniskā komunikācija nereti atsvešina, apzog mūsu patiesās vajadzības pēc nepastarpinātas tuvības. Lai gan varam vienā mirklī nosūtīt uz otru pasaules malu simtiem attēlu (kas arī ir lieliski!), tomēr zūd piepildījuma izjūta. Tāpēc daudziem ir šis neremdināmais bads pēc apliecinājumiem un “like” sociālajos tīklos. Dzīve dzejā un grāmatu pasaulē ļauj turēties pie pārbaudītām vērtībām un brīžiem patverties no apkārtējā haosa.

Paldies par sarunu!

2020. gada 4. martā.

Daži dzejoļi

VALODIŅA

Nopliušām pastaliņām
Tek gar upi valodiņa.

Tek un tek un neapstājas,
Savā zemē nav tai mājas.

Līdzko mūsu runas beidzas,
Viņai projām jāaizsteidzas.

Sirmo galvu nodūrusi,
Atstāj ļaudis klusi, klusi.

Visi mīļie baltie vārdi
Ceļa sainī sakravāti.

Kur tik ilgi projām bijām,
Nu mēs atkal ieraudzījām:

Nopliušām pastaliņām
Tek gar upi valodiņa.

Vecās izdilušās delnas
Pilnas karstiem vārdu pelniem.

Tek un tek, līdz gurstot stājas:
Mīļie, vediet mani mājās.

Bet mēs mēmi kā bez miņas:
Vai tu mūsu valodiņa?

(1990)

VĪZIJA PAR TIKŠANOS TAVĀ MĀJĀ “BALTIKĀ” ĪRIJĀ

Astrīdei Ivaskai

*Jāmācās silos staigāt bez vainas,
ezerā ienirt bez viļņa,
klusējot ardievas pateikt
un paglabāt tukšumu rokās.*
(A. Ivaska)

Norunāts, tiksimies šovakar
te starp jūru un krastu,
kad Orions izkāps no dzelmes
un Sīriuss, smeļot gaismu
tavas mājas – baltas kā krasts,
zilās kā jūra – lielajos logos,
mazas tautas valodā runās.

Ieklausies, neaizskarts olis
te starp jūru un krastu
nemanot pulsē kā Visums,
un kamīnā iekurtā uguns
sazied kā saulgrieze koša,
briedušās sēkļiņas kaisot
mūžības dziļajā kausā.

Uzmini, ko gan es vēlos
te starp jūru un krastu,
kamēr pār mājas jumtu
aizslid zvaigžņu Pēgasa spārns:
iemāci man šajā vietā un tagad,
klusējot ardievas pateikt
un paglabāt mirdzumu rokās.
(1997)

Man patīk, kā rudens palēnām nāk,
skaisti dabas ritumā vēloties,
apaļo kastaņu adatās metoties,
pīlādžu rūgtumu saldumā sārtojot,
domas atkal rāmumā kārtējot –
viss aiziet kā vasara, mainās un irst,
viss plūduma krāsās no jauna dzimst.

Man patīk, kā rudens palēnām nāk
tieši laikā pēc siltajām naktīm
ieber logā mirdzošas lietus lāses
un savērpj zvaigznes rudajā taktī.
Kurš teicis, ka rudenī jābūt skumjam –
tā vienkārši Zeme griežas, tā Saule rit
un elpa ap pirmo zeltaino lapu vijas.

(2010)

Ir robeža starp mums tik smalka –
kā mēness ēna, dziestošs sniegs.
Kad atkal lūdzos dzīva malka,
plūst robeža starp mums tik smalka –
vai atminēt, kur Valga vēl, kur Valka...
Un ilgi pulsē plaukstas pieskāriens,
jo robeža starp mums tik smalka –
kā perlamutra sāpe, dziestošs sniegs.

(2014)

EZĪŠA NOSLĒPUMS (dzejolis bērniem)

Ir pilnmēness nakts,
bet mežā ezītis mazs
neguļ nemaz.
Piemidzis vējš,
un zilgansudrabotas
aiz eglēm zib raganu slotas,
uz vienas kājas dzērves
dzērvenēs snauz,
vien ezītis mazs
mežā neguļ nemaz:
vienalga – šāds vai tāds –
vismaz uz adatas vienas
tam jāuzdur noslēpums kāds.

Ir pilnmēness nakts,
pūce pūkainus pūcēnus apčubina,
sikspārņi gaisu pielidina,
bet ezītis mazs
mīkstā midziņā
savu noslēpumu ievēl
paša vidiņā.
(1999)

BIBLIOGRĀFIJA (2000–2020)

DARBI

Dzeja

Meditācija smilšu pulkstenī : dzejoļi un at-
dzejojumi / Daiga Lapāne ; māksl. L. Linmeie-
re. – Rīga : Garā pupa, 2000. – 87 lpp. : il., ģīm.
– ISBN 9984530231.

Mirkļis virs valodas : dzeja un atdzeja /
Daiga Lapāne ; ar aut. il. ; Amandas Aizpu-
rietes red. un priekšv. – [Rīga] : Jaunā Dau-
gava, 2012. – 142, [1] lpp. : il. – Ats. dzejoļi
atdzejoti no grieķu un lietuviešu val. – ISBN
9789984726587.

Caur margrietiņu galaktiku eju / Daiga
Lapāne ; ar aut. zīm. // Zvaigžņotā Debess.
– ISSN 0135-129X. – Vasara (2012), 70.-71.
lpp. : zīm.

Dejojot uz ieslīpas plaknes : [ar īsām zi-
ņām par aut.] / Daiga Lapāne // Karogs. – ISSN
0132-6295. – Nr.12 (2004, dec.), 44.-49. lpp.

Dzeja un zīmējumi / Daiga Lapāne ; ar aut.
zīm. // Zvaigžņotā Debess. – ISSN 0135-129X.
– Pavasaris (2012), 61.-62. lpp. : zīm.

Es zinu... ; Ļauju... ; Mīlestībā / Daiga La-
pāne // Helikons. – Nr.2 (2011, sept.), 20. lpp.

Ir Sietiņam debesīs darāmā daudz / Daiga
Lapāne ; ar aut. zīm. – Saturā: Zvaigžņu lauva
; Mazais lācis : [miega dziesmiņa] // Zvaig-
žņotā Debess. – ISSN 0135-129X. – Pavasaris
(2013), 70. lpp. : zīm.

“Kā magoņu sēkļiņas pogaļā...” ; “vakara
debesis smaržo...” / Daiga Lapāne // Helikons.
– Nr.1 (2017, febr.), 33. lpp.

Dzejas dienā Bišumuižā 2012. gadā. Grupas “Ābols virs upes” mūziķi Uldis Parre-Balodis (1. no kreisās) un Lauma Liepiņa (1. no labās); dziesminiece Lolita Buša (2. no kreisās) un D. Lapāne. Foto no D. Lapānes personīgā arhīva

“Kad lietūs aizskalojis vakardienas pēdas...” ; Sajust ; “vēl jūlijs...” ; “ezera izelpā...” ; “rītausmā rozēs...” ; “lūdzos ozolam maigumu...” ; “Daugavas daudzumā...” ; “tajās ziedlapiņās es biju...” ; “aka uzzīmē sevi ūdenī...” / Daiga Lapāne // *Helikons*. – Nr.1 (2019, marts), 16. lpp.

Laukā ziemas sals kad sprēgā : dzeja bērniem / Daiga Lapāne ; ar aut. zīm. – *Saturā: Orions ; Kasiopēja // Zvaigžņotā Debess*. – ISSN 0135-129X. – Ziemā (2013/2014), 62. lpp. : zīm.

Sieviete saulrietā / Daiga Lapāne ; Amandas Aizpurietes iev. // *Kultūras Forums*. – ISSN 1691-1946. – Nr.26 (2010, 16./23. jūl.), 11. lpp. : ģīm.

Starp pateikto un nepateikto tu trīsi / Daiga Lapāne ; Jāņa Rokpeļņa iev. // *Kultūras Forums*. – ISSN 1691-1946. – Nr.49 (2008, 19./30. dec.), 8. lpp. : ģīm.

Trioleta ; “Uznāca dzejolis...” ; “No skumju lāsēm, lēnām un lielām...” ; “Ieskanējās vārdi...” / Daiga Lapāne // *Helikons*. – Nr.1 (2011, maijs), 25. lpp.

Un gaisma atkal ziemeļu puzuros pārtecēt sāk : dzeja un zīmējumi / Daiga Lapāne. – *Saturs*: “Sāp manī senas...” ; *Dubultzvaigzne* ;

Violets eņģelis ; “Un gaisma atkal ziemeļu puzuros pārtecēt sāk...” ; “Ziemas rītā...” ; “Ja tevis nebūtu bijis...” // *Zvaigžņotā Debess*. – ISSN 0135-129X. – Ziemā (2012), 62.-63. lpp. : zīm.

Uz Piena ceļa zvaigznes tiekas : dzeja bērniem / Daiga Lapāne ; ar aut. zīm. – *Saturā: Piena ceļš ; Delfīns // Zvaigžņotā Debess*. – ISSN 0135-129X. – Vasarā (2013), 66.-67. lpp. : zīm.

Vēl vasaras zvaigznes skaitu / Daiga Lapāne ; ar aut. zīm. – *Saturs: Rudens zvaigznes ; Rudens sieva ; Rudens ekvinokcijas laika lūgšana // Zvaigžņotā Debess*. – ISSN 0135-129X. – Rudens (2012), 54.-56. lpp. : zīm.

Zivis / Daiga Lapāne ; ar aut. zīm. // *Zvaigžņotā Debess*. – ISSN 0135-129X. – Rudens (2013), 35. lpp. : zīm.

Pasakas

Lija Austrālijā : Ziemassvētku pasaka / Daiga Lapāne // *Kurmītis*. – Dec. (2000), 14.-15. lpp.

Pasakas / Daiga Lapāne ; Amandas Aizpurietes iev. // *Kultūras Forums*. – ISSN 1691-1946. – Nr.49/50 (2009/2010, 18. dec./8. janv.), 13.-14. lpp. : ģīm.

Krājumi

Freidenfelds Ilmārs. Bērnu valodas vārdnīca / Ilmārs Jānis Freidenfelds, Daiga Lapāne, Dace Markus ; Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas Bērnu valodas pētījumu centrs. – Rīga : Izglītības soli, 2009. – 91 lpp. – ISBN 9984617750.

Ludženiece Silvija. Ir robeža starp mums tik smalka : trioletas / Silvija Ludženiece, Daiga Lapāne, Harijs Krūze, Sandra Vensko, Jana Egle, Aija Vikmane ; Janīnas Kursītes iev. ; red. Alina Melngaile. – Rīga : Jumava, [2017]. – 87 lpp. – ISBN 9789934200861.

Raksti

Dabas struktūras Vijas Celmiņas mākslā – kā dubulta realitāte bez stāsta : [par latviešu izcelsmes māksl. (ASV) izstādi “Dubultā realitāte” mākslas muzejā “Rīgas birža” Eiropas kultūras galvaspilsētas pasākumu ietvaros (2014. g. 12. apr.–22. jūn.)] / Daiga Lapāne // Zvaigžņotā Debess. – ISSN 0135-129X. – Zieme (2014/2015), 59. lpp. : ģīm.

Dzejas vārdi sanēt sāk : [par dzejnieces Astrīdes Ivaskas dzejas CD “Ceļš” un aut. dzejas lasījumu kafējnīcā lasītavā “Pastnieks zvana divreiz”] / Daiga Lapāne // Kultūras Forums. – ISSN 1691-1946. – Nr.33 (2009, 28. aug./4. sept.), 4. lpp.

Kā saule, kas visu dzīvu dara : [par dzejnieces Sarmas Upeslejas dzejas lasījumu Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā] / Daiga Lapāne // Kultūras Forums. – ISSN 1691-1946. – Nr.36 (2009, 18./25. sept.), 8. lpp. : ģīm.

Kasiopeja un Cefejs : [par zvaigznājiem] // Kurmītis. – Janv. (2001), 15. lpp.

Kurmītis raugās zvaigznēs : [par zvaigznājiem] // Kurmītis. – Okt./nov. (2000), 20.-21. lpp. ; Dec. (2000), 20. lpp.

Persejs un Andromeda : [par zvaigznājiem] // Kurmītis. – Febr. (2001), 16.-17. lpp.

Sastādītāja, literārā redaktore, tulkotāja

Baltrušaitiene Šarūne. Kā zaķis iepazīna jūtas / Šarūne Baltrušaitiene ; no lietuviešu val. tulk. Daiga Lapāne ; il. Edgars Strauks. – Rīga : Latvijas mediji, 2018. – 44, [3] lpp. : il. – ISBN 9789934155352.

Dienvīdu vīns : sengrieķu anakreontiskā lirika ; Ziemeļu vīns : latviešu vīna un liksmes dzeja / no sengrieķu val. atdzej. un sast. Daiga Lapāne ; māksl. Ligita Linmeiere ; [Ilzes Rūmnieces priekšv.]. – Rīga : Garā pupa, 1999. – 105 lpp., [6] lp. iel. : il.

Laurinaitis Eugenij. Skatiens no spoguļa : sievietes dzīves ceļš vīrieša acīm / Eugenij Laurinaitis ; no lietuviešu val. tulk. Daiga Lapāne ; sakārt. Aušra Stanaitīte-Karsikienē. – Rīga : Jumava, [2019]. – 215, [1] lpp. – ISBN 9789934202919.

Laurs Ilja. Jauna pieeja biznesam / Ilja Laurs ; no lietuviešu val. tulk. Daiga Lapāne. – Rīga : Jumava, [2014]. – 225, [6] lpp. : il., diagr. – Oriģ. nos.: Verslas naujai. – ISBN 9789934116261.

Meiteņu grāmata : no neglītā pilēna līdz gulbim / Edita Čekoliene, Vaiva Eringīte, Jūrate Dobrovoļskiene ... [u. c.] ; no lietuviešu val. tulk.: Daiga Lapāne, Laima Puga ; Daces Dravenieces vāka graf. noform. – Rīga : Jumava, [2012]. – 343 lpp. : krās. il., tab., diagr. – ISBN 9789934110573.

Meļņiks Jaroslavs. Sievietes laimes enciklopēdija : modernas, domājošas sievietes dzīves ceļvedis / Jaroslavs Meļņiks ; no lietuviešu val. tulk. Daiga Lapāne. – Rīga : Jumava, 2015. – 278, [1] lpp. : il. – ISBN 9789934117428.

Pieturas zīmes : latviešu haiku / sast. Daiga Lapāne. – [Rīga] : J.L.V., [2014]. – 124, [3] lpp. : il. – ISBN 9789934115929.

Spīdola! : Korp! : Spīdola 50 gadu jubilejas izd. / [redkol.: Daiga Lapāne (sast.)... u. c.]. – Rīga : Korp! Spīdola izdevums, 1997. – 47 lpp. : il., portr.

Tapins Andrijs. Vilka stunda : fantastikas romāns (stīmpanks) / Andrijs Tapins ; no lietuviešu val. tulk. Indra Brūvere-Daruliene ; [lit. red. Daiga Lapāne]. – Rīga : Jumava, 2015. – 525, [2] lpp. : il. – ISBN 9789934118630.

Tombaka Eva. Laimas tabletītes : lietošanas instrukcija un iespējamās blakusparādības / Eva Tombaka ; no lietuviešu val. tulk. Daiga Lapāne. – Rīga : Jumava, 2016. – 286, [1] lpp.

Upesleja Sarma. Zalkša bezgalība : dzejoļi / Sarma Upesleja ; [sakārt. un iev. aut. Daiga Lapāne]. – [Tukums] : Daiga Lapāne, [2010]. – 120 lpp. – ISBN 9789984490670.

Sapfo. 31. “Tā man šķiet, ka līdzinās vairāk dieviem...” ; 2. “Šurpu nāc no Krētas uz savu templi...” ; 5. “Kipriete un Nereīdas lai atļauj...” ; 17. “Lūdzu, lai tu parādies jaukā sapnī...” ; 94. “Vēlos nomirt patiesi...” ; 44. “No Kipras...” / Sapfo ; no sengrieķu val. atdzej. un iev. aut. Daiga Lapāne ; Kiklops : XI idille / Teokrits ; no sengrieķu val. atdzej. un iev. aut. Daiga Lapāne // Antiquitas viva. Studia classica, 5. [sēj.]. – Rīga : LU Akadēmiskais apg., [2019]. – 212.-217., 224.-226. lpp. – ISBN 978-9934-18-422-2. – ISSN 2255-9779. – Pieejams arī tiešsaistē: https://www.apgads.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/Antiquitas_Viva/Nr._5/Book_Antiquitas_Viva_V__2019_.pdf

Teokrits. Kiklops / Teokrits ; no sengrieķu val. atdzej. Daiga Lapāne // Vārds. – ISSN 2255-7245. – Nr.1 (2014), 31.-33. lpp.

Zirnīte Nele. Laika rezervuārs = Laiko rezervuārs = Reservoir of Time : katal. / Nele Zirnīte ; [sast. un red.: Eva Rotčenkova, Nele Zirnīte ; tekstu aut.: Eva Rotčenkova, Nele Zirnīte, Jūrate Baranova... [u. c.] ; tulk.: Uldis Brūns, Nele Zirnīte, Eva Rotčenkova ... [u. c.] ; lit. red.: Uldis Brūns, Daiga Lapāne, Anita Vanaga ... [u. c.]]. – Rīga : Biedrība “Epīcentrs”, 2009. – 155 lpp. : il., ģīm. – Bibliogr. rakstu beigās un 149.-155. lpp. – Teksts paral. latviešu, lietuviešu un angļu val. – ISBN 9789984398310.

Ilustrāciju un vāka dizaina autore

Kārkliņa Aija. Pāri paliek vējš : haikas / Aija Kārkliņa ; [sakārt. Jānis Pētersons ; Daigas Lapānes vāka zīm.]. – Rīga : Drukātava, 2013. – 136 lpp. : il. – ISBN 9789984498614.

Ludzeniece Silvija. Pirkstu galos / Silvija Ludzeniece ; [Daigas Lapānes vāka dizains un zīm.]. – [B. v.] : [b. i.], 2018. – 43 lpp. : il. – ISBN 9789934194870.

Upesleja Sarma. Laika meti : dzejoļi un dziesmas / Sarma Upesleja [dzejoļi], Anita Stikāne [dziesmas] ; [red. Vilnis Līcis ; Daigas Lapānes vāka dizains]. – [Tukums] : [Autorizd.], 2015. – 152 lpp. : notis. – ISBN 9789934145209.

Upesleja Sarma. Pegazs ; Piena ceļš / Sarma Upesleja ; Daigas Lapānes zīm. // Zvaigžņotā Debess. – ISSN 0135-129X. – Rudens (2013), 35. lpp. : zīm.

Ziedonis Imants. Epifānijas / Imants Ziedonis ; [māksl. Daiga Lapāne]. – Rīga : J.L.V., 2013. – 247, [1] lpp. : il. – ISBN 9789934113611.

Literatūra par Daigu Lapāni

Lapāne Daiga. “Ļaujies tam, ko tu gribi” : [saruna sakarā ar dzejoļu grām. “Meditācija smilšu pulkstenī” iznākšanu] / Daiga Lapāne ; pierakst. Anda Lase // Universitātes Avīze. – (2000, 25. apr.), 6. lpp.

Gīle Indra. Dzeja un svētki Engurē : [par tikšanos ar dzejniekiem Daigu Lapāni un Jāni Cirveli sakarā ar starptaut. veco ļaužu dienu] / Indra Gīle // Neatkarīgās Tukuma Ziņas. – (Iel. “Engures novadā”). – ISSN 1407-8252. – Nr.117 (2013, 3. okt.), 7. lpp. : ģīm. – Pieejams arī tiešsaistē: <https://www.ntz.lv/novados/engures-novada/dzeja-un-svetki-engure/>

Vecgrāvis Viesturs. Daigas Lapānes dzeja: būt pasaules krāšņumā un starot : [par dzejas krājumu “Mirkļis virs valodas”] / Viesturs Vecgrāvis // Latvijas Avīze. – (Piel. “Kultūrzīmes”, ISSN 2255-9078 ; Nr.5). – ISSN 1691-1229. – Nr.25 (2013, 5. febr.), 6. lpp. – Pieejams arī tiešsaistē: <https://www.la.lv/daigas-lapanes-dzeja-%e2%80%a9but-pasaules-krasnuma-un-starot%e2%80%a9>

Levinska Ligita. Daigas Lapānes dzejoļu krājuma “Mirkļis virs valodas” atklāšana / Ligita Levinska // Latvijas Universitāte. – Pieejas veids: timeklis WWW. URL: <https://www.ubisunt.lu.lv/zinas/t/23778/>. – Resurss aprakstīts 2019. g. 13. aug.

Sastādītāja Zinta Geršmane

PAGĀTNES ŠĶĒRSGRIEZUMĀ UN NĀKOTNES PERSPEKTĪVĀ

Intas Sallinenes saruna ar RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas pienākumu izpildītāju EVITU HOFMANI.

Evita Hofmane ir bibliotekāre un žurnāliste, bet kā rakstniece – stāstu autore – kļuvusi pazīstama pavisam nesen. Aizvadītais 2019. gads Evitas profesionālajā dzīvē bibliotēkā ir bijis nozīmīgiem notikumiem bagāts: iegūts jauns amats – Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas pienākumu izpildītāja, saņemta arī Rīgas domes Izglītības kultūras un sporta departamenta gada balva “Baltais zvirbulis”. Saruna ar Evitu ir papildināta ar uzziņu un bibliogrāfiju.

Uzziņa

Evita Hofmane dzimusi 1979. gadā Valmierā, strādnieku ģimenē. 2002. gadā beigusi Latvijas Kultūras skolu (tagad Latvijas Kultūras akadēmijas Kultūras koledža) bibliotekāra specialitātē. 2018. gadā absolvējusi Latvijas Rakstnieku savienības un Literārās izglītības un jaunrades atbalsta centra kultūrizglītības

programmas “Literārā akadēmija” prozas meistardarbnīcu.

Strādājusi Rīgas Austrumu klīniskajā universitātes slimnīcā par medicīnas māsu palīgu, sociālo pētījumu centros par intervētāju un radio “NABA” par raidījuma vadītāju. Strādā par brīvo žurnālisti medicīnas un kultūras laikrakstos.

Rīgas Centrālajā bibliotēkā strādā no 2001. gada decembra: Mārtiņa filiālbibliotēkas bibliotekāre (2001–2003), Bērnu literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre (2003–2019), Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas projektu vadītāja (2019). No 2019. gada decembra nogales – Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas p. i.

Raksta prozu. Īsprozas publikācijas Latvijas drukātajos un interneta medijos (“konteksts”, “Domuzīme”, “Punctum”, “Jaunā Gaita”, “Kultūrzīmes”). Autores daiļradi raksturojusi literatūrzinātniece Austra Gaigala:

*Latvijas Kultūras skolas
bibliotekāru kurss.
Foto no Evitas Hofmanes
personīgā arhīva*

“Plašākā publikā Evita Hofmane kā rakstniece parādījās strauji – jau debijas gadā kultūras periodikā publicēti četri stāsti. Kaut sākusī kā “gargabalniece”, ātri apguvusi īsprozas priekšrocības, vairākas desmitgades ietverošu vēstījumu kompresējot lakoniskā, bet vienlaikus niansēm bagātā stāstā. Viņas uzmanības centrā ir dzīve, kādu nu mēs to redzam savām acīm un dzirdam laikabiedru vēstījumos, fantāzijas pasauli atstājot citu autoru izpētei. Ikdienībā tiek pamanīti it kā nejauši sikumi, detaļas, kas veido likteņus; izceļot tās saulītē, apžāvējot maigā iztēles vējā un izvēloties pareizo apgaismojumu, no tām izaug stāsts. Evitas Hofmanes proza mazāk tverama ar racionālo prātu, vairāk – ar visām maņām, tā atbrīvojoš ceļu arī noklusētajam.” (Jaunā Gaita, Nr.298, 2019, 35. lpp.)

Kas noteica jūsu profesijas izvēli?

Profesijas izvēle bija likumsakarīga nejaušība. Bērībā un pusaudzes gados samērā daudz laika pavadīju Valmieras pilsētas bērnu bibliotēkā, pēcāk – arī pieaugušo bibliotēkā. Es biju, kā man šķiet, savam vecumam netipiska lasītāja, jo neskaitāmo bibliotēkās pavadīto stundu laikā neredzēju nevienu citu, kurš tur pavadītu tikpat daudz laika. Bērnu bibliotēkā lasītāju nebija daudz, turpretim pieaugušo bibliotēka gan allaž čumēja un mudēja no tiem. Iespējams, lielās drūzmas iespaidu sekmēja fakts, ka telpas bija šauras, pieblīvētas ar grāmatu plauktiem.

Bērnu literatūras piedāvājums jau agri sāka mani garlaikot, tāpēc bibliotēkā mēdzu izvēlēties savam vecumam it kā neatbilstošu literatūru. Par laimi, bibliotekāres manu izvēli neierobežoja. Kopumā atceros, ka pamatīgi sirgu ar populāro lasītāju kaiti, kas saucas – “Galīgi nav ko lasīt!”. Bet tad atdarījās pieaugušo bibliotēkas durvis, es kļuva par pilntiesīgu lasītāju, un šai ligai bija pienācis gals uz visiem laikiem.

Ar lielu aizrautību lasīju ne tikai grāmatas, bet arī periodikas izdevumus, priekšroku dodot “lielo” avīzēm un žurnāliem (īpaši fanātiski lasīju par mūziku). Pieļauju, ka interesi par avīzēm un žurnāliem manī iesvēla fakts,

ka ģimenē allaž tika abonēti daudzi periodiskie izdevumi. Taču 90. gadu sākums, Latvijas neatkarības atgūšanas laiks, tāpat kā daudzus ļaudis, finansiālā ziņā skarbi skāra arī manu ģimeni. Preses abonēšana kļuva par ekstru, ko vairs nevarējām atļauties, tāpēc sēdēju bibliotēku lasītavās un lasīja avīzes un žurnālus. Mani vadīja milzīgas informācijas slāpes, ko veldzēt līdzēja tieši bibliotēkas apmeklējumi. Šo slāpju remdēšanai bija arī savs mazliet uzjautrinošs blakusefekts, kas izpaudās tādējādi, ka mana leksika ievērojami atšķīrās no daudzu vienaudžu runas veida. Avīzes, žurnāli, grāmatas, radio un TV pārraides, kā arī dzīve kopā ar vecvecākiem izveidoja tādu mistrojumu, ka ar smaīdu atceros draudzenes teikto – tad, kad iepazīnāties, es esot runājusi *tādā!* valodā. Man pašai par to nebija ne jausmas, jo es jau nevienu dienu nebiju pavadījusi šķirti no sevis. Nebija ar ko salīdzināt.

Pēc vidusskolas absolvēšanas man nebija skaidras vīzijas par to, kādā virzienā doties. Viena lieta, ko gan zināju skaidri, – es gribu uz Rīgu, jo dzimtā pilsēta man šķita kā galvā uzbāzts puteklains maiss, no kura jātiek ārā. Dzīve bija kaut kur citur. Manas draudzenes strādāja medicīnas jomā, viena par medicīnas māsu Rīgā, Gaīlezera slimnīcā (tagad Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca), kur nodaļā bija medicīnas māsu palīga vakance. Finansiālā situācija ģimenē mudināja sākt strādāt, tāpēc devos lielajā dzīvē un pēc vidusskolas uzsāku darbu Gaīlezera slimnīcas Pulmonoloģijas nodaļā. Tas bija nopietns izaicinājums, jo slimnīca man bija mazpazīstama vieta. Darbs jebkurā medicīnas jomā un amatā ir prasīgs kā fiziski, tā garīgi. Darbdienās es strādāju naktsmaiņās (18.00–8.00), bet brīvdienās – diennakts maiņās. Esmu lepna par šo dzīves skolu, jo pierādīju, ka man ir pa kaulam uzveikt nedrošību un ielēkt nezināmajā. Protams, atalgojums medicīnā nav bijis un arī patlaban nav adekvāts darbam, kas jāveic.

Kāpēc izvēlējāties mācīties tieši Kultūras skolā?

Nākamajā vasarā nolēmu, ka jāturpina mācīties un jāiegūst dokumentāli apstiprināta

profesija. Nejutu medicīnu kā sirds aicinājumu un slimnīcu kā vietu, kur vēlētos pavadīt katru sava mūža darba dienu, tāpēc iesniedzu dokumentus trīs pavisam atšķirīgās mācību iestādēs. Mani interesēja fotografēšana (te jāpiemetina, ka tobrīd nebūt ne katram bija fotoaparāts “ziepjutrauks”, nemaz nerunājot par viedajām kamerām telefonos un visādu smalku tehniku). Saistoša šķita arī tūrisma joma, jo manī bija nerealizētas alkas pēc tālām zemēm. Savukārt bibliotēkas šķita pazīstamas, tuvas un nozīmīgas – tādas, kur pavadīts daudz jauku brīžu, tāpēc trešā mācību iestāde, kur iesniedzu dokumentus, bija Latvijas Kultūras skola, kas izauklējusi tik daudzus kultūras darbiniekus. Nokārtojusi iestājpārbaudījumus, sāku tajā mācīties.

Kādi spilgtākie studiju gadu iespaidi saglabājušies atmiņā?

Divi gadi – laiks, kurā tika apgūta bibliotēkara profesija, – aizlidoja vēja spārniem. Mēs bijām mazs, draudzīgs un diezgan trakulīgs kurss – pēdējais, kas mācījās klātienē. Pāršķirstot Latvijas Kultūras skolas 55. gadadienas izdevumu, gribas pasmaidīt, jo paraksts zem mūsu kursa fotogrāfijas vēsta: “Šīs meitenes lauzušas stereotipus, ka bibliotekāru kurss ir garlaicīgs, neievērojams un neaktīvs.”

Mācoties 2. kursā, sāku darba gaitas. Pasniedzēja Ilizana Rudene, kuras lekcijas man allaž gāja pie sirds, kādu dienu teica, ka vairākās RCB filiālēs ir vajadzīgi darbinieki, tajā skaitā arī uz pusslodzi, ko ir iespējams apvienot ar mācībām. Neatceros, ka būtu īpaši alkusi sākt strādāt, bet finansiālā situācija mudināja noliekt savas vieglās dienas un doties darba druvā. Bibliotēkara darba gaitas uzsāku 2001. gada decembrī RCB Mārtiņa filiālbibliotēkā, Pārdaugavā. Kolektīvs bija mazs – vadītāja Aldona Volkova un bibliotekāre Lidija Čivkule. Viņas mani uzņēma silti, un pēc lekcijām es ar prieku devos uz 5. tramvaju, lai brauktu uz darbu. Pēc kāda laika man sestdienās atļāva strādāt vienai. Sākumā tas bija nedaudz mulsinoši, bet vienlaikus lieliski. Jutos kā bērns, kuru pirmo reizi atstāj vienu pašu mājās, kur gaidāms nezināms skaits svešu ciemiņu.

Latvijas Kultūras skolas laiku un savas kursa biedrenes joprojām atceros ar spēcīgu nosaltājumu. Esmu gatava kaut vai tūdaļ ceļot laikā, lai atgrieztos un būtu kopā ar tiem cilvēkiem. Kolīdz būšu beigusi konstruēt savu laika mašīnu, pirmais reiss noteikti būs uz Bruņinieku ielu 57. Un es zinu, ka man būs ne viens vien līdzbraucējs!

Tā nu manis iesvaidīšana bibliotēkara kārtā notika gan teorētiski skolas solā, gan strādājot praktiski. Esmu pārliecināta, ka darbs pieredzējušu, atbalstošu kolēģu lokā ir labākais veids, kā uzsākt darbu kādā jomā. Man ļoti paveicās ar kolektīvu, jo bez lielas steigas un spriedzes varēju spert pirmos praktiskos bibliotēkares soļus. 2003. gadā darbu turpināju RCB Bērnu literatūras nodaļā. Vairāk par šo laiku un manām atmiņām var palasīt “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmatā”.

Kā jutāties 2019. gadā, saņemot Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta gada balvu kultūrā “Baltais zvirbulis” – par tekstu veidošanu ceļojošās izstādes “100 grāmatas bērniem” katalogam.

Uzzinot, ka saņemšu šo balvu, biju pārsteigta un vienlaikus iepriecināta un pagodināta. Šis panākums bija visas darba grupas kopdarbs. Izstādes iecere radās RCB direktorei Dzidrai Šmitai. Mans vislielākais paldies visiem, kuri bija līdzdalīgi izstādes un kataloga tapšanā, kā arī ikvienam, kurš apmeklēja izstādi un piedalījās pasākumos! Esmu priecīga, ka pēc ceļošanas pa Rīgas bibliotēkām izstāde turpina īstenot savu mērķi: ar grāmatu starpniecību rosināt paaudžu dialogu un stāstīt par Latvijas grāmatniecības vēsturi kā lieliem, tā maziem. 2020. gadā izstāde ir viesojusies Salaspilī un Ventspilī un ciemosies vēl citviet lielākās un mazākās bibliotēkās.

Bibliotēkas, darbs kultūras jomā un izvēlēta profesija ir bijusi ļoti nozīmīga manas personības veidošanā un attīstībā.

Kādi iemesli mudināja uzņemties papilddarbus?

Primāri tā bija interese par žurnālistiku,

RCB kolektīvs.

Foto: Mihails Frolovs

jo rakstīšana tās daudzveidīgajās formās allaž bijusi mana aizraušanās. Ne mazāk nozīmīgs faktors, protams, ir arī finansiālais. Tāpat kā nevienam vien bibliotēkaram, arī man papilddarbs ir vajadzīgs.

Medicīnas žurnālistiku uztveru kā darbu, kam ir ļoti liela pievienotā vērtība. Izdevums, kurā strādāju jau vairāk nekā desmit gadu, ir bezmaksas avīze, kurā galvenokārt publicētas intervijas ar medicīnas jomas speciālistiem vai arī viņu sagatavoti raksti par dažādām aktuālām tēmām. Augsti kvalificētu, izglītotu un zinošu ļaužu padoms un sniegtā objektīvā informācija ikvienam avīzes lasītājam ir pieejama bez maksas. Ja manas brīvdienas un atvaļinājuma dienas, kā arī brīvie vakari, kas veltīti šim darbam, var palīdzēt kādam cilvēkam saglabāt, uzlabot vai atgūt veselību, esmu gandarīta un priecīga. Avīze "Tauta un Veselība" un tās specializētie pielikumi par onkoloģiju, bērnu veselību un citām tēmām ir pieejama lielākajos medicīnas centros visā Latvijā.

Nelielā darbošanās Latvijas Rakstnieku savienības laikrakstā "konTEKSTS" ir tematiski pietuvinātāka darbam bibliotēkā. Literatūras pasaule, rakstnieki, radošums, norises kultūras telpās – tas viss iet rokrokā. Reizi četros

mēnešos veidojot Latvijas lasītāju pirktāko grāmatu topu, iepazīstu arī tādus autorus un grāmatas, ko pati pēc savas iniciatīvas visbiežāk nelasītu. Taču arī šai nodarbei atvēlētais laiks paplašina redzesloku.

2018. gadā patīkams pārsteigums – pēkšņi sevi piesaka jauna rakstniece. Kā un kad jums radās vēlme rakstīt?

Vēlme rakstīt mani pirmo reizi piemeklēja agros pusaudža gados, kad sāku izdomāt tēlus, sižetus, notikumus un tos pierakstīt. Rakstīju dienasgrāmatu. Nekad neesmu iemēģinājusi roku dzejā, lai arī esmu dzirdējusi, ka daudziem jaunajiem autoriem pirmie radošie mēģinājumi notiek tieši dzejas formā. Līdz pat mācību sākumam Literārajā akadēmijā es ne reizi nebiju mēģinājusi rakstīt īsprozu. Manas ieceres allaž bija vērienīgākas. Atceros, man varēja būt 14–15 gadu, kad es praktiski atmetu daiļliteratūras lasīšanu, kas pirms tam bija mana otrā maize. Togad izlasīju tikai obligāti nepieciešamo skolas vajadzībām. Brīvajā laikā biju tā aizrāvusies ar rakstīšanu, ka man bija zudusi jebkāda interese par to, ko raksta citi. Man bija pašai savs rakstāmais un lasāmais materiāls. Ļoti nozīmīga manas dzīves daļa allaž

bijusi mūzika, un tobrīd topošie darbi bija par mūziķu dzīvi, kuru gan pazinu tikai savā iztēlē.

Jūsu literārie tēli bieži darbojas padrūmā vidē – slimnīca, cietums, grausti, vardarbība, narkotikas... Arī uzburtās ainas nereti liek šausmās nodrebēt, piemēram, “Iznīcinātāju rēķonai rimstot, kaimiņu zarnas karājās zaros” (“Stīga”).

Minētā vide ir tikai neliela daļa no tām daudzajām vietām, kur norit manu varoņu dzīve. Medicīnas iestādēs jau daudzus gadus iegriežos sava otrā darba – žurnālistes – gaitās. Šī pieredze nereti rada zināmu ierosmi un mudina reflektēt. Manā skatījumā slimnīca nav drūma vide. Tā ir vieta, kur dzīvo cerības. Darbinieki palīdz saslimušajiem atgūt veselību, bet pacientiem stacionārs sniedz iespēju atjaunot dzīves kvalitāti. Kas notiktu, ja slimnīcu nebūtu? Protams, medicīnas aprūpes joma Latvijā ir kliba, taču mana pārlicība ir tāda, ka tajā strādā daudz sirdscilvēku, kuru dzīves misija ir palīdzēt citiem.

Cietumu tēma manā daiļradē pašlaik nav īpaši izvēsta, tā ir tikai vienā stāstā – “Mantiņas”. Nozieguma un soda tēma parādās jau Bībelē. Mans stāsts ir par atbildību. Par to, ka visam ir sava cena un katra rīcība izraisa sekas.

Vardarbība ir tēma, kas skarbi ieskanas ne vienā vien manā prozas darbā. Kādēļ tā? Tāpēc, ka vardarbība – psiholoģiska vai fiziska – ir sastopama ik uz soļa. Daudzas absolūti nepieņemamas lietas mūsu pasaulē pastāv kā norma, piemēram, vardarbība ģimenē. Ir skumji redzēt statistiku par to, cik daudz bērnu saskārušies ar emocionālu vardarbību skolā vai ģimenē. Tā nav pat aisberga virskārta. Tās ir pāris sasalušas asaras no visām bēdām, ko izraud bērni un arī pieaugušie. Klusēšana, noliegums, nosodījums un cietušo stigmatizācija, ja viņi tomēr runā, daļā sabiedrības ir ļoti, ļoti augsta. Tāpēc daudzi klusē, melo, izliekas, tiek sakropļoti vai mirst. Vardarbība rada vardarbību. Es rakstu, jo par ļaunumu ir jārunā. Es rakstu arī to vārdā, kuru klusums kliec. Stāsts “Stīga” ir balstīts vēsturiskos notikumos, kas risinājušies Otrā pasaules kara laikā, tāpēc ainava – kā jau karā.

Es rakstu reālistisku prozu. Dažā darbā var izejties arī kāds mistiski fantastisks notikums, taču – kas vakar bija fantastisks, šodien ir realitāte. Robeža starp reālo un izdomu ir netverama un nav atzīmēta nevienā kartē. Manas prozas tēmu izvēle nav pašmērķīga. Es netiksmīnos vai necenšos šokēt. Es rakstu par jautājumiem, kuri šķiet nozīmīgi, kuri mani pulsē un vēlas tikt ārā.

Darbība nereti notiek pagātnē, laikā, kuru jūs neesat piedzīvojusi. Kāpēc tāda izvēle?

Mani prozas darbi ir dažādi. Pagātne nemaz nav tik izteikta kā varētu domāt, balstoties uz publicēto internetā un drukātajos izdevumos līdz 2019. gadam. Būtībā tikai stāstu “Silta vieta” un “Stīga” notikumi raisās laikā, kurā manis pašas vēl nebija. Citos publicētajos (un arī nepublicētajos) īsprozas darbos esmu klātesoša – ja ne pati ar savu dzīves pieredzi, tad dzīvojusi tajā laikā, pazinusi cilvēkus, laiku, krāsas un oas. Taču man nav interesanti visu laiku riņķot ap sevi – arī tādēļ, ka redzu autorus, kuri paši no sevis neatiet ne par desmit centimetriem, kaut arī it kā raksta par citiem cilvēkiem. Man patīk pētīt dažādas jomas, tematiku. Tas ir viens no iemesliem, kādēļ citkārt pats rakstīšanas process rit lēni. Es tik aizrautīgi iegrimstu tēmas izpētē, ka rakstīšanai paredzētais laiks rezultējas ar lielu izlasīto apjomu, jaunām, interesantām zināšanām, bet mazu uzrakstīto apjomu.

Vai nav iecerēts kāds stāsts saistībā ar bibliotēku – uz pozitīvām vērtībām orientētu vidi, kurā jūs pati darbojaties?

Tādi daiļdarbi top. Viens no tiem – īsprozas gabals, otrs – iecerē apjomīgāks. Bibliotēkas un mana darba dzīve glabā daudz stāstu. Pieļauju, ka ne viena vien ideja vēl izšķīlsies arī turpmākajos darba gados.

Radošās ieceres? Kā veicas darbs pie iecerētā stāstu krājuma?

Darba process pie stāstu krājuma notiek iedvesmoti, bet nesteidzīgi. Ieceru ir pulka. Es nesirgstu ar ideju trūkumu, drīzāk ir interešu

“Baltā zvirbuļa”
pasākumā.

Foto : Daina Ģeibaka

jomu un ierosmju pārpilnība, kas drūzmējas un stumdās, cīnoties par manu uzmanību, laiku un vietu prioritāšu saraksta augšgalā. Ir stāsti, kuru varoņi un sižeti manā dzīvē iejoņo spēji un pieprasa tūlītēju un nedalītu uzmanību. Citi dzīvo kopā ar mani ilgu laiku, ir pastāvīgi klātesoši, bet pacietīgi gaida, kad sāksu tos skicēt. Radišana man sagādā lielu prieku un ir viena no mīļākajām nodarbēm.

Ir dažas lietas, kas ir mainījušās, kopš atsāku rakstīt un mācījos Literārajā akadēmijā. Viena no tām – esmu kļuvusi daudz prasīgāka pret autoriem, kuru darbus lasu. Otrā – tad, kad sāku rakstīt, es primāri rakstiju sev, jo jutu nepieciešamību izteikties rakstveidā un radīt. Tagad es rakstu ar domu un vēlmi, lai agrāk vai vēlāk zināma daļa manis radītā tiktos ar lasītājiem. Tā ir būtiska atšķirība, kas stimulē pilnveidoties, jo viena lieta ir rakstīt sev vienai, otra – arī citiem. Esmu ļoti pateicīga gan drukātājiem, gan interneta izdevumiem, kuru satura veidotāji un redaktori ir novērtējuši manis radīto un snieguši iespēju publicēt darbus.

“KonTEKSTĀ” veidojat rubriku “Grāmatnīcās topā”. Kādas grāmatas jums šobrīd ir topā? Vai jums ir kāds īpaši iemīļots rakstnieks, grāmata?

Jāteic, ka pretēji iepriekš minētajam par rakstīšanas efektu uz lasīšanas procesa sarūkšanu tagad esmu sākusi lasīt daudz vairāk nekā tad, kad nerakstiju. Piemēram, 2019. gadā gan darba vajadzībām, gan savas lasītkāres vadīta, izlasīju simts grāmatas – gan bērnu, gan pieaugušo. Simts – tas ir daudz, taču šajā skaitā ietilpst gan plānas bērnu grāmatas, ko var pievārt desmit minūtēs, gan biezi 500+ romāni. Taču nav gluži tā, ka ik mīļu brīvu brīdi mani var redzēt ar milzu monogrāfiju rokās.

Lasīšana rakstniekam ir ļoti nepieciešama, bet vienlaikus arī traucējoša, jo apēd laiku, ko varētu veltīt savai daiļradei. Tā nu mani varoņi nereti cīnās ar citu autoru varoņiem par laiku, vietu un tiesībām piedalīties manā dzīvē. Lasu dažādas grāmatas – gan daiļliteratūru, gan nozaru literatūru. Ļoti aizrauj mūziķu un mūzikas grupu biogrāfijas. Mūzika ir viena no manas dzīves kaislībām, kurai nācās pāriet maļiņā, kad atsāku radošo rakstīšanu.

Ar interesi sekoju savu Literārās akadēmijas Prozas meistardarbnīcas kursabiedru literārās karjeras attīstībai. Mēs esam ražīgs kurss. Divu gadu laikā kopš absolvēšanas grāmatas iznākušas Rolandai Bulai, Ramonai Indriksonei, Ingridai Zaķei, 2020. gadā grāmata iznāks Vijai Laganovskai, un būs vēl. Mēs esam talantīgi, uzņēmīgi un mērķtiecīgi, tādēļ

ikviens no mums, ja vien meklēs un būs gana cītīgs, atradīs savu vietu literatūrā.

Jau ilgāku laiku jūtu īpašu iekšēju saikni ar Somiju, tostarp arī ar somu literatūras darbiem, tādēļ ikviens somu autora grāmatas tulkojums latviešu valodā piesaista īpašu uzmanību. Ir autori, kurus lasot es spēju identificēt ar varoņiem tik lielā mērā, ka gribas izsaukties: “Kā tu zināji?!” Viena no manām iecienītākajām somu autorēm ir Rika Pulkinena. Spilgtus pagājušā gada lasīšanas piedzīvojumus man sagādāja nīderlandiešu autora Hermana Koha provokatīvais romāns “Vakarīņas” un armēņu autores Narinē Abgarjanas aizkustinošais darbs “No debesīm nokrita trīs āboli”. Pateicoties Jāņa Rozes apgādam un darbībai Latvijas Rakstnieku savienības avīzē “KonTEKSTS”, man bija iespēja satikt un intervēt abus šos lieliskos autorus. No latviešu autoru darbiem īpaši atmiņā palicis Ineses Dreimanes vēsturiskais romāns “Vēstule ar pielikumu”.

Tomēr mana visiecienītākā autore ir Evita Hofmane. Viņas daiļrade gan pagātnes šķērsgrīzumā, gan nākotnes perspektīvā mani interesē visvairāk. Dienas, kad sagaidu kādu jaunu viņas prozas publikāciju, ir svētku dienas. Grāmata, kuras iznākšanu es gaidu visvairāk, ir tā, ko viņa reiz sarakstīs un kāda izdevniecība izdos.

Paldies par sarunu!

2020. gada 18. martā

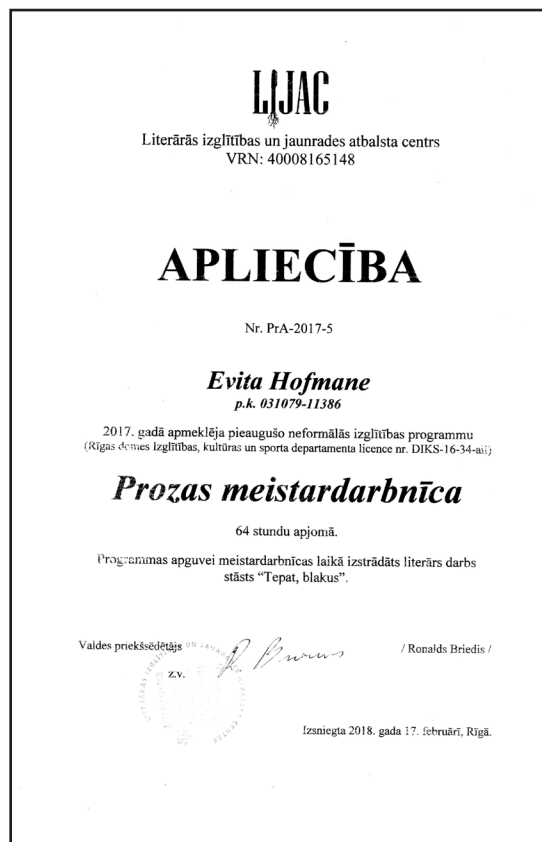
BIBLIOGRĀFIJA (2010–2020)

Darbi

100 grāmatas bērniem : izstādes katal. / Rīgas Centrālā bibliotēka ; grām. atlase: Dzidra Šmita, Ingūna Stranga ; teksts: Ingūna Stranga, Evita Hofmane ; bibliogr. sast. Zinta Geršmane. – Rīga : RCB, 2018. – 113 lpp. : faks., portr., il. – (Latvija 100). – Bibliogr.: 5.-12. lpp.

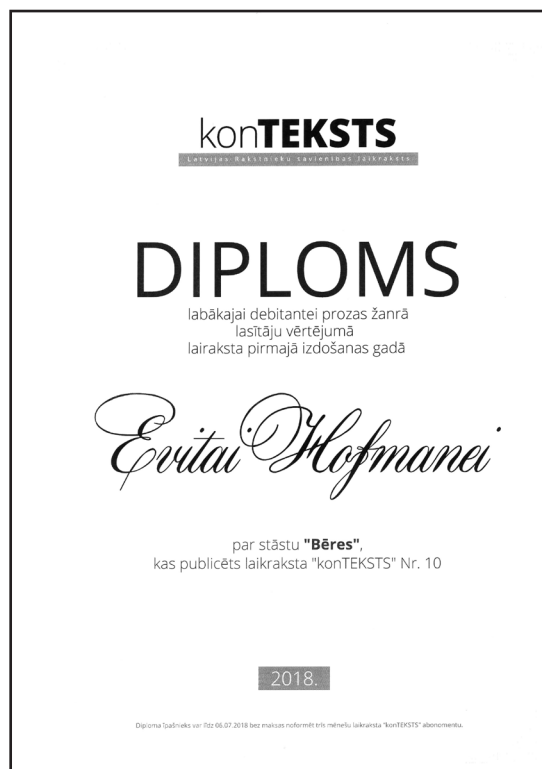
Stāsti

Bēres : [ar īsām ziņām par aut.] / Evita Hofmane ; ar aut. koment. // KonTEKSTS. –

Apliecība.

Foto no Evitas Hofmanes personīgā arhīva

Diploms.

Foto no Evitas Hofmanes personīgā arhīva

ISSN 2501-0220. – Nr.1 (2018, janv.), 7. lpp. : ģīm.

Brants / Evita Hofmane // Jaunā Gaita. – Nr.298 (2019), 34.-38. lpp.

Mantiņas / Evita Hofmane // Punctum. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <https://www.punctummagazine.lv/2018/04/06/mantinas/>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 23. martā.

Saulgrieži : [ar īsām ziņām par aut.] / Evita Hofmane ; Rūtas Briedes zīm. // Domuzīme. – ISSN 2256-0408. – Nr.4 (2019), 6.-9. lpp. : ģīm., zīm.

Silta vieta / Evita Hofmane // Jaunā Gaita. – Nr.295 (2018), 17.-20. lpp. – Pieejams arī tiešsaistē: https://jaunagaita.net/jg295/JG295_Hofmane.htm

Stīga : [ar īsām ziņām par aut.] / Evita Hofmane ; ar aut. koment. // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.10 (2019, okt.), 6.-7. lpp. : ģīm.

Tepat, blakus : [ar īsām ziņām par aut.] / Evita Hofmane ; Eilas Kalves il. // Domuzīme. – ISSN 2256-0408. – Nr.4 (2018), 14.-17. lpp. : ģīm., il.

Vakardienas meklējot : [stāsta fragm.] / Evita Hofmane // Latvijas Avīze. – (Piel. "Kultūrzīmes", ISSN 2255-9078 ; Nr.31). – ISSN 1691-1229. – Nr.156 (2019, 14. aug.), 7. lpp. : ģīm. – Pieejams arī tiešsaistē: <https://www.la.lv/vakardienas-meklejojot>

Raksti par literatūru

Aiz dzelzs priekšvara. "Pobeda 1946" : [par tikšanos ar igauņu rakstnieku, rež., grām. "Pobeda 1946" aut. Ilmaru Tasku Latvijas grām. izstādē] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.4 (2019, apr.), 15. lpp.

"Bērnu žūrija 2017" noslēgusies : [par lasīšanas veicināšanas progr. "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2017" noslēguma pasākumu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.4 (2018, apr.), 13. lpp.

Ceļojošā izstāde "100 grāmatas bērniem" / Evita Hofmane // Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2018. – Rīga : RCB, [2019]. – 77.-80. lpp.

"Cilvēks var justies..." : [viedokļi par

komp. Mārtiņa Brauna grām. "Saulē. Mārtiņš. Daugava", muzikoloģes Daigas Mazvērsītes grām. "Mans draugs Mārtiņš Freimanis" un itāļu rakstnieces Simonetas Anjello Hornbijas grām. "Mandeļu vācēja"] / Andris Zeibots, Evita Hofmane, Arvis Kolmanis // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.12 (2018, dec.), 20. lpp. : ģīm.

Deutsch→Latviski : [sakarā ar diskusiju Gētes institūtā Rīgā par tulk. lit. izdevējdarbību Latvijā projekta "Atrasts tulkojumā. Vācu valodā sarakstīto grāmatu tulkojumi latviešu valodā" ietvaros] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.1 (2020, janv.), 18. lpp.

Ivara Kleina grāmata "Iemiestošanās" nonākusi pie lasītājiem : [par žurnālista grām. atvēršanas svētkiem : ar īsām ziņām par aut.] / Evita Hofmane ; tekstā stāsta Ivars Kleins // Dramaturgu Teātris. – Aug. (2016), 20.-21. lpp. : ģīm.

Kad raugies ezerā, tas lūkojas tevī : [par bulgāru izcelsmes čehu rakstnieci Bianku Bellovu : sakarā ar grām. "Ezers" izdošanu Latvijā] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.4 (2019, apr.), 15. lpp. : ģīm.

Ko lasījām 2018. gadā? : [par Latvijas iedzīvotāju lasīšanas paradumiem] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.3 (2019, marts), 10. lpp.

"Latvijas populārās jaunās..." : [par rakstnieces Karīnas Račko grām. "Samaitātā", publicista Māra Ruka grām. "25 gadi sektā" un amerikāņu rakstnieka Džefa Kinnija grām. "Grega dienasgrāmata. Sabrukums"] / Evita Hofmane, Austra Gaigala, Sandra Ratniece // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.4 (2019, apr.), 20. lpp. : ģīm.

Noskaidrots pirmais LNB bērnu direktors! : [par skaļās lasīšanas sacensību nacionālo finālu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.6 (2018, jūn.), 13. lpp.

Pagātnes atspulgi laika spoguļos : [par lietuviešu aut. Kristīnas Sabaļauskaites dalību prozas lasījumos Rīgā] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.1 (2019, janv.), 10. lpp.

Prozas lasījumi bērniem : [par prozas lasījumiem Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrā pasākumu ciklā “Ģimeņu sestdiena”] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.1 (2018, janv.), 17. lpp.

Satikties ar lasītprīeku : [par RCB un tās filiālbibliotēkās pieejamajiem pakalpojumiem] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.10 (2018, okt.), 13. lpp.

Skaista grāmata – tā ir formas vienotība : [par Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas 25. gadadienas pasākumu un konkursa “Zelta ābele 2017” laureātu apbalvošanu] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.4 (2018, apr.), 14. lpp.

Tā runāja Laura Dreize : [par L. Dreizes romāna “Tā runāja Zosu māte” iznākšanu] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.3 (2018, marts), 13. lpp.

13 latviešu autori Latvijai : [par izd. “Dienas Grāmata” Latvijas vēstures romānu sērijas “Mēs, Latvija, XX gadsimts” autoru, veidotāju un izdevēju sumināšanas pasākumu] / Evita Hofmane // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.10 (2018, okt.), 16. lpp. : ģīm.

Raksti par medicīnu

Bez bažām karstajā vasaras laikā : [par hiperhidrozi un botulīna toksīna injekcijām] / Evita Hofmane ; pēc plastikas ķirurģu Jāņa Ģiļa, Evijas Rodkes, Tālvālža Krūmiņa un dermatoloģes veneroloģes Kristīnes Azarjanas inform. // Tautas Veselība. – Nr.1 (2011, janv./febr./marts), 35. lpp. : ģīm.

Daudzu iedzīvotāju problēma – urīna nesaturēšana / Evita Hofmane ; tekstā stāsta Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas uroloģe Natālija Bozotova // Tauta un Veselība. – Nr.6 (2014, marts), 10. lpp. : ģīm.

Diētas skola izglīto : [par bezglutēna pārtiku un krāsu terapiju celiakijas pacientiem] / Evita Hofmane ; tekstā stāsta mākslas terapijas speciāliste Gunta Bauģe ; tekstā saruna ar SIA “Oriola Rīga” mārketinga un tirdzniecības menedžeri Aneti Stauni // Gastro Avīze. – Dec. (2013), 16. lpp. : ģīm.

Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļi – iespēja jaunajiem zinātniekiem : [par profe-

sionālo pilnveidi un novitātēm anestezioloģijā un algoloģijā] / Evita Hofmane ; tekstā stāsta pašvaldības SIA Rīgas 2. slimnīca ārsti anesteziologi reanimatologi Irina Evansa un Edgars Vasiļevskis ; ar Rīgas Stradiņa universitātes prof. Induļa Vanaga koment. // Tauta un Veselība. – Nr.1 (2012, janv./febr./marts), 10.-11. lpp. : ģīm.

Kad sviedri pil arī ziemā : [par hiperhidrozes cēloņiem un to novēršanu] / Evita Hofmane ; pēc Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Ambulatoro pakalpojumu centra ārstes dermatoloģes Laumas Valeines inform. // Tauta un Veselība. – (Piel. “Sievietes Veselības Avīze” ; maijs). – Nr.3 (2012, okt./nov./dec.), 23. lpp. : ģīm.

Nākotnes medicīnas vēstnesis : [par inovatīvās bezvadu jeb kapsulas endoskopijas metodes pielietošanu pacientu ārstēšanā] / Evita Hofmane ; pēc pašvaldības SIA Rīgas 1. slimnīca Endoskopijas nod. ārsta internista Sabri Abdulmassiha inform. // Tautas Veselība. – Nr.4 (2010, okt./nov./dec.), 22. lpp.

Nozīmīgais saules vitamīns : [par D vitamīna lietošanu un tā lomu organismā] / Evita Hofmane ; pēc Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas ārstes nefroloģes Ināras Ādamsones inform. // Tautas Veselība. – Nr.1 (2011, janv./febr./marts), 38. lpp. : ģīm.

Pa slimnīcu – ar bahilām kājās : [par bahilām] / Evita Hofmane ; tekstā stāsta SIA “Timbo” valdes priekšsēdētājs Timurs Pleiko-Iziks ; ar Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Sabiedrisko attiecību dienesta vad. Romēnas Namnieces un Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas preses sekretāres Daces Kārklīņas koment. // Tauta un Veselība. – Nr.1 (2011, aug./sept./okt.), 37. lpp.

Uroloģijas klinikas Onkoloģijas nodaļai jaunas telpas : [par SIA Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca Uroloģijas klinikas nod. attīstību un aktualitātēm] / Evita Hofmane ; tekstā stāsta klinikas vad. Vilnis Lietuvietis, urologs Māris Jakubovskis ; ar nod. vad. Samuila Gordina koment. // Tauta un Veselība. – Nr.6 (2014, marts), 7. lpp. : ģīm.

Vakcinācija – vērtība, ko nenovērtējam : [par vakcinācijas aktualitātēm Latvijā] / Evita

*Rīgas Centrālās
bibliotēkas direktore
Dzidra Šmita un
Evita Hofmane
2017. gada
decembrī Rīgas
Centrālās bibliotēkas
gadagrāmatas
atvēršanas svētkos
Foto: Daina Ģeibaka*

Hofmane // Bērnu Veselības Avīze. – (2013, jūl.), 3. lpp. : tab.

Zinātnieki pēta, kā uzlabot vēža savlaicīgas atklāšanas programmu : [par kolorektālā vēža skrīningu Latvijā] / Evita Hofmane ; tekstā stāsta Latvijas Universitātes asociētais prof. Mārcis Leja, Latvijas Gastrointestinālās endoskopijas asociācijas prezidents Dans Stirna, Medicīnas fak. Eiropas Sociālā fonda pētniece Daiga Šantare... [u. c.] // Tauta un Veselība. – Nr.1 (2011, aug./sept./okt.), 8.-9. lpp. : ģīm.

Visa informācija – piešķāriena attālumā : [par progr. “Endobase” pielietojumu endoskopijā] / Evita Hofmane ; pēc SIA Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca Endoskopiju nod. vad. Anitas Lapiņas, ārsta rezidenta gastroenteroloģijā Konrāda Funka, SIA Veselības centrs 4 sertificēta gastroenterologa endoskopista Hosama Abu Meri inform. // Tautas Veselība. – Nr.1 (2011, janv./febr./marts), 17. lpp. : ģīm.

Trīs potes visai dzīvei : [par valsts apmaksātu 12 gadus vecu meiteņu vakcināciju pret cilvēka papilomas vīrusa infekciju] / Evita Hofmane ; pēc Latvijas Infektoloģijas centra Infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības un imunizācijas nod. vad. Jurija Perevoščikova, Latvijas Pirmsskolas iestāžu un skolu medicīnas māsu biedrības valdes priekšsēdētājas Astrīdas Anšmites, Rīgas domes Izglītī-

bas, kultūras un sporta depart. galv. speciālistes veselības aizsardzības jaut. Ilzes Kondratjukas inform. // Tautas Veselība. – Nr.3 (2010, jūl./aug./sept.), 21. lpp.

Visu vīriešu lielais bieds priekšdziedzera vēzis : [par ārstēšanas aktualitātēm] / Evita Hofmane ; tekstā stāsta SIA Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Uroloģijas klīnikas vad. Vilnis Lietuvietis, Latvijas Onkoloģijas centra Terapeitiskās radioloģijas un medicīnas fizikas klīnikas vad. Olga Utehiņa, centra ķīmijterapeite Ārija Brīze, urologs Māris Jakubovskis // Tautas Veselība. – Nr.3 (2010, jūl./aug./sept.), 8.-9. lpp. : diagr., ģīm.

Literatūra par Evitu Hofmani

Hofmane Evita. Atslēgt durvis prātā : [atmiņas par darbu Rīgas Centrālajā bibliotēkā] / Evita Hofmane // Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmata / sast. Inta Sallinene. – Rīga : RCB, [2020]. – 292.-299. lpp.

Vakardienas meklējot : [saruna] / Evita Hofmane ; pierakst. un koment. aut. Jūlija Dibovska // Latvijas Avīze. – (Piel. “Kultūrziņas”, ISSN 2255-9078 ; Nr.31). – ISSN 1691-1229. – Nr.156 (2019, 14. aug.), 7. lpp. : ģīm. – Pieejams arī tiešsaistē: <https://www.la.lv/vakardienas-meklejojot>

Sastādījusi Zinta Geršmane

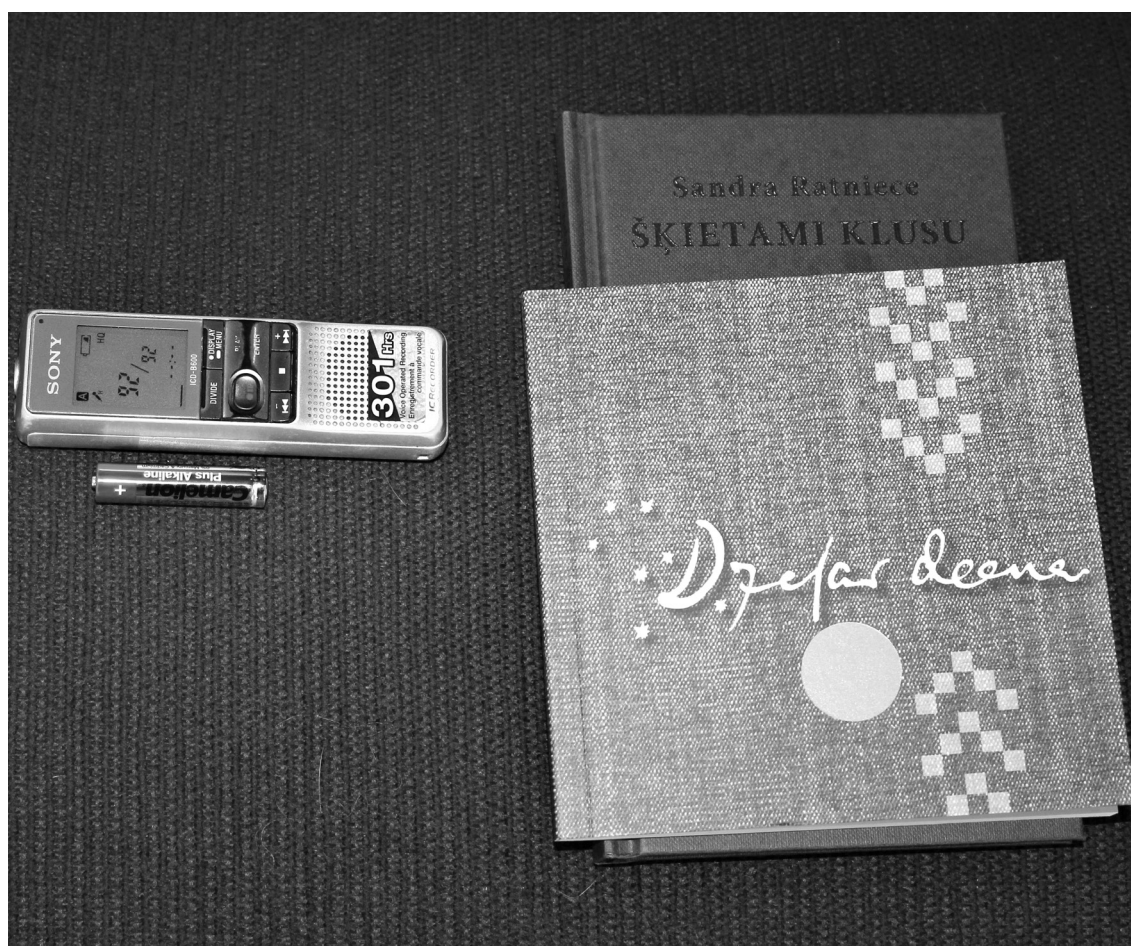

Foto : Daina Ģeibaka

SARUNAS GADA GARUMĀ

INTAS SALLINENES INTERVIJAS

•DAIGA KĻAVA

Trīsdesmit trīs no
septiņdesmit

•LAILA RUMBA

Rīdziniece ceturtajā paaudzē

TRĪSDESMIT TRĪS NO SEPTIŅDESMIT

Saruna ar RCB Daugavas filiālbibliotēkas galveno bibliotekāri DAIGU KĻAVU

Daigas Kļavas pirmā un vienīgā darba vieta 33 gadu garumā ir RCB Daugavas filiālbibliotēka. 70 pastāvēšanas gados bibliotēka vairākkārt ir mainījusi adresi. Pēdējā reizē tā no pašas Daugavas malīņas Maskavas ielā 264 pārcēlās uz Aviācijas ielu 15, kur mājo tagad.

Sarunai izvēlamies 2019. gada 3. aprīli. Ērti iekārtojamies darbinieku atpūtas telpā.

Kā esat iejutusies bibliotēkas jaunajā mājvietā?

Salīdzinot ar iepriekšējo mājvietu, ir gan plusi, gan mīnusi. Telpas Maskavas ielā jau kopš ēkas uzcelšanas 1972. gadā bija paredzētas bibliotēkai. Tā atradās tuvu sabiedriskā transporta pieturām, blakus veikaliem, frizētavai, aptiekai, kultūras namam. Pa logiem pavērās skaists skats uz Elles diķi un Daugavu. Vēlāk ēku privatizēja. Diemžēl īpašnieks par to nerūpējās un ar laiku nama stāvoklis arvien vairāk pasliktinājās. Šobrīd bijušās bibliotēkas telpas ir tukšas.

Mūsu pašreizējā ēka sākotnēji nebija paredzēta bibliotēkai – agrāk te atradās Rīgas 62. vidusskola. Bibliotēka ir izvietota divos stāvos. Darba apstākļi ir labi – telpas ir siltas, izremontētas, plašas un gaišas. Mums ir labi aprīkotas darbavietas un atpūtas istaba. Apmeklētājiem šeit ļoti patīk. Tiesa, tagad esam patālu no sabiedriskā transporta pieturām, tirdzniecības un pakalpojumu centriem, tādēļ būtu nepieciešamas norādes uz bibliotēku. Daži apmeklētāji saka, ka tikai nejauši pamanījuši bibliotēku, taču mēs šeit esam jau četrus gadus.

Kādi šodien ir Daugavas filiālbibliotēkas apmeklētāji?

Daudzi lasītāji – mūsu “vecais kodols” – ir atnākuši mums līdzī no iepriekšējās adreses, taču bibliotēkā pierakstās arī jauni apmeklē-

tāji no tuvākās apkaimes. Ir apmeklētāji, kas atceras savas skolas gaitas šajās telpās. Kopš Gaismas pils atvēršanas pie mums mazāk lasa studenti. Uz bibliotēku nāk daudzas jaunās māmiņas, jo te ir iespējams interesanti pavadīt laiku kopā ar bērniem – lasīt, spēlēt spēles, apmeklēt pasākumus. Regulāri notiek “Māmiņu rīti”. Sestdienas mums ir ģimeņu dienas.

Mūsu bibliotēkas apmeklētāji ir ļoti zinoši un aktīvi seko jaunumiem grāmatu tirgū. Veidojam jauno grāmatu sarakstus. Lasītājus mazliet apbēdina fakts, ka nevaram piedāvāt jaunākos izdevumus tikpat ātri kā veikali. Skaidrojam, ka, lai grāmata nokļūtu līdz lasītājam, tai jāveic ceļš cauri vairākiem darba procesiem un tam ir nepieciešams laiks. Klasiku tagad lasa retāk, pieprasītas ir tieši jaunās grāmatas. Ja nepieciešams kāds vecāks vai specifiskāks izdevums, izmantojam repozitāriju, apmaiņas fonda un SBA pakalpojumus.

Esam piedzīvojuši lielas pārmaiņas gan valstī, gan sabiedrībā. Bibliotēkas kļuvušas modernākas, ejam līdzī laikmetam, darbā izmantojam jaunās tehnoloģijas. Šodien bibliotēkā strādāt ir interesantāk nekā pirms 33 gadiem, jo varam piedāvāt jaunus pakalpojumus, sniegt daudz vairāk informācijas. Darbu atvieglo elektroniskais katalogs, dažādas datubāzes. Man patīk, ka varam cilvēkiem palīdzēt un iemācīt meklēt vajadzīgo informāciju – esam digitālie aģenti. Piedāvājam aktuālo pakalpojumu – e-grāmatas. Cilvēki tās lasa, tomēr pārsvarā vēl joprojām izvēlas tradicionālās papīra grāmatas.

Ļoti daudz strādājam individuāli ar katru apmeklētāju. Cilvēki, sevišķi gados vecākie un vientuļie, nāk uz bibliotēku ne tikai lasīt, bet arī socializēties. Viņi gaida, ka bibliotekārs ieteiks labāko lasāmvielu, palīdzēs “saprasties” ar datoru, aprunāsies par dzīvi, jo

*Daigas darba vieta 1995. gadā.
Foto no Daigas Kļavas
personīgā arhīva*

*Daugavas kolektīvs
2004. gadā (no kreisās):
Anna Dunajevska,
vadītāja Vija Aperāne,
Daiga Kļava, Larisa
Podskočaja, Inese Ruskule,
Maruta Svikle un Aiga
Aperāne.
Foto no Daigas Kļavas
personīgā arhīva*

neviena cita, kas varētu viņus uzklaut, nav. Daudziem dzīve nav viegla, tāpēc sakrāties rūgtums, un tas “nāk ārā” tieši bibliotēkā. Taču cilvēki dalās arī ar priecīgiem notikumiem. Dažkārt gadās agresīvi un iedzēruši apmeklētāji, bet mēs cenšamies visu atrisināt mierīgā ceļā. Izturamies pret citiem tā, kā gribētu, lai izturas pret mums.

Vai Latvijā joprojām ir lasoša sabiedrība?

Jā, cilvēki lasa. Es uzskatu, ka pats svarīgākais bibliotēkā ir grāmata un lasīšana. Ir jau vienkārši iedot bērnam telefonu vai planšeti, lai vecākiem būtu miers. Bet, ja gribam, lai vēlāk viņi paši lasītu un lai Latvijā arī nākotnē būtu lasoša sabiedrība, bērniem grāmatas

ir jālasa priekšā. Tāpēc īpaši priecājos, kad redzu bibliotēkā jaunās ģimenes ar maziem bērniem.

Kāda bija jūsu bērnība?

Esmu rīdziniece jau vairākās paaudzēs. Mana bērnība pagāja tepat, Maskavas forštātē un Ķengaragā. Mani vecāki un vecvecāki ir vienkārši cilvēki. Tēvs strādāja celtniecībā, māte – “Alfā” par operatori. Bērnība pagāja padomju laikos, bet nekādi cietēji nebijām. Jā, pēc stundām nācās stāvēt garās rindās pārtikas veikalā, jo pieaugušie bija darbā. Toreiz man tas nelikās nekas grūts. Ģimenē daudz ceļojām tepat pa Latviju – uz Jūrmalu, Siguldu, arī ar laivām pa Daugavu. Tika

pirktas un lasītas grāmatas. Vecāki pirka visu, ko varēja dabūt, jo arī grāmatas bija deficīta prece. Man joprojām ir saglabātas bērnības grāmatas.

Biju mājas bērns. Pie sētas bērniem vecāki mani nelaida, un tam arī nebija laika, jo darbojos dažādos pulciņos, deju tautas dejas un lasīju grāmatas.

Par ko jūs gribētu pateikt paldies saviem vecākiem?

Par to, ka viņi man deva iespēju iegūt izglītību. No tēta esmu mantojusi mērķtiecību. Ja ko nolemju, tad izdaru to līdz galam, neko nepametu pusceļā.

Kas noteica jūsu profesijas izvēli?

Grāmatas man ir mīļas kopš bērnības. Ļoti patika Dž. Darela stāsti par dzīvniekiem un arī paši dzīvnieki. Desmit gadu vecumā man uzdāvināja karalisko pūdeli, kuru pati audzināju un skoloju. Vienu brīdi vēlējos

klūt par kinoloģi, bet Latvijā tādas iespējas nebija. Bibliotēkas bērnībā neapmeklēju, jo mājās pietika ko lasīt. Skolas gados lasīju pilnietas 30. bibliotēkā, kas tagad ir mana darba vieta – RCB Daugavas filiālbibliotēka.

Pēc Rīgas 72. vidusskolas absolvēšanas studēt negribējās, vēlējos ātrāk apgūt arodu un sākt pelnīt. Kopā ar draudzeni iestājāties Kultūras darbinieku tehnikumā Bibliotēku specialitātes nodaļā. Mācīties bija interesanti. Mācību prakses notika dažādās bibliotēkās, arī Daugavas filiālbibliotēkā. 1986. gada 1. augustā kļuva par šīs bibliotēkas bibliotekāri. Bibliotēka atradās desmit minūšu gājiena attālumā no manām mājām. To vadīja Aperānes kundze – ļoti jauka, atsaucīga un pieredzes bagāta bibliotekāre. Nostrādājusi dažus gadus, sapratu, ka gribu iegūt augstāko izglītību šajā nozarē. Kopā ar kolēģēm Annu Dunajevsku un Larisu Podskočiju 1989. gadā uzsākām studijas Latvijas Universitātē. 1994. gadā ieguvām bakalaura grādu bibliotēku zinātnē.

Jauno telpu atklāšanas dienā (no kreisās): Daiga Kļava, Alla Grigorjane, vadītāja Anna Dunajevska, RCB direktore Dzidra Šmita, Jūlija Bordahova, Agita Gauruča, Maruta Svikle un Tajida Duļbinka.

Foto no Daigas Kļavas personīgā arhīva

*Daiga ar meitu Danu.
Foto no Daigas Kļavas
personīgā arhīva*

*Atpūtas brīdī
Foto no Daigas.
Kļavas personīgā
arhīva*

Ja vēlreiz vajadzētu izvēlēties profesiju?

Domāju, ka būtu tā pati. Bibliotekāri mūsdienās ir moderni, zinoši, izglītoti un jaunām zināšanām atvērti cilvēki. Neesmu liela runātāja, bet gan darītāja. Bibliotekāra darbs man patīk un sniedz gandarījumu. Uzskatu, ka esmu laba profesionāle savā jomā.

Vai nekad nav gribējies profesiju mainīt?

Ir bijuši arī citi darba piedāvājumi. Pagājušā gadsimta 90. gados, juku laikos, man piedāvāja strādāt privātsруктурās. Tomēr paliku pie ierastā darba, jo tas sniedz stabilitātes izjūtu.

Vai joprojām lasāt grāmatas?

Jā, tā ir mūsu ģimenes tradīcija. Es lasu latviešu un krievu valodā. Mana meita arī ir grāmatu fane. Vecāki tagad ir pensijā, tāpēc viņiem lasīšanai ir vairāk laika. Tētis lasa ļoti daudz, īpaši grāmatas par vēsturi. Kopš strādāju bibliotēkā, grāmatas nepērku, jo viss, kas mani interesē, ir pieejams tepat.

Kas jūsu dzīvē konkurē ar lasīšanu?

Man patīk apmeklēt operas un baleta izrādes, teātri, klasiskās mūzikas koncertus, skatīties jaunākās kinofilmas un arī vecās, melnbaltās amerikāņu filmas. Dodos pastaigās pa Daugavas promenādi – tā

Darba vietā

Foto no Daigas Kļavas personīgā arhīva

ir skaistākā atpūtas vieta Ķengaragā. Mans lepnums ir meita Dana Asnate. Viņa ir beigusi Rīgas Doma kora skolu, ir laba diriģente, vairākus gadus dziedājusi jauniešu korī “Kamēr...” un tagad turpina studēt mūziku Vācijā. Ir mazliet skumīgi, ka meita nedzīvo Rīgā, tomēr es viņu saprotu un atbalstu, jo Vācijā ir daudz vairāk iespēju muzicēt un darīt to, kas patīk.

Pēc darba mani mājās gaida desmit gadu veca kaķenīte Šeila – ļoti skaista un pašapziņīga, ar savu raksturu.

Ko jūs vēl vēlētos no dzīves?

Man pietiek ar “laimi parasto”... Pāri galvai jau nepārlēksi. Lai man un maniemi mīļajiem cilvēkiem ir laba veselība, lai viņi ir apmierināti ar dzīvi, lai darbs sniedz gandarījumu. Jādzīvo tagad un te un jādāmā pozitīvi. Vienkārši jābūt labam cilvēkam.

Vai bibliotēkā profesijas nākotne nav apdraudēta?

Bibliotekāru nevar aizstāt mašīnas. Tās var tikai atvieglot kādas funkcijas, paveikt tehnisko darbu. Mums tad paliek vairāk laika komunikācijai ar apmeklētājiem. Domāju, ka RCB strādā daudz labu bibliotekāru, kuri patiesi mīl savu darbu. Apdraudējumu, manuprāt, rada tas, ka arī bibliotēkā sabiedrība noveco. Katru gadu Latvijas Universitāti beidz jauni maģistri un bakalauri. Kur viņi paliek?

Kā atzīmēsiet bibliotēkas septiņdesmit gadu jubileju?

Bibliotēkā apskatāma novadpētniecības materiālu izstāde par mūsu filiāles vēsturi. Plašas svinības nerīkosim. Plānojam uzaicināt bijušos darbiniekus uz atmiņu pēcpusdienu, pabūsime visi kopā, jo pēdējā laikā mums tas reti izdodas. Mūsu bibliotēkai jubilejā gribu novēlēt, lai vienmēr būtu lasītāji, jauka gaisotne un plašs grāmatu piedāvājums. Savām kolēģēm – izturību!

RĪDZINIECE CETURTAJĀ PAAUDZĒ

Saruna ar RCB Čiekurkalna filiālbibliotēkas galveno bibliotekāri
LAILU RUMBU

Lailai šogad nozīmīga darba jubileja – gadsimta ceturksnis Rīgas Centrālajā bibliotēkā, bet nākamgad būs jau 40 bibliotekāra un bibliogrāfa profesijā aizvadīti gadi. Lielā darba jubileja un arī rudenīgais noskaņojums vedina atskatīties pagātnē. Tāda būs arī šī mūsu 8. novembra saruna.

Mēs ar Lailu iepazīnāties vēl pagājušajā gadsimtā, kad toreizējā Valsts bibliotēkā Zinātniskās metodikas un bibliogrāfijas nodaļas Bibliogrāfijas sektorā strādāju kopā ar viņas mammu Beatrisi Arnicāni – sirsnīgu, iejūtīgu un laipnu kolēģi. Joprojām atceros Beatrisē teiktos vārdus kādā dzīves jubilejā: “Esmu laimīga, jo ar prieku nāku uz darbu un ar prieku eju mājās.” Vai tagad par sevi varat teikt tāpat?

Šodien jūtos laimīga, jo lielu daļu savas dzīves uzdevumu un pienākumu esmu jau paveikusi. Pārējais lai paliek mūžizglītības ziņā, piepildot dzīvi ar daļu savulaik neīstenotajiem sapņiem.

Beatrise man toreiz šķita smalka Rīgas dāma ar aristokrātiskām manierēm, bet padomju laikos runāt ar kolēģiem par viņu senčiem nebija pieņemts – kaut vai tāpēc, ka varēja nonākt neērtā situācijā, ja piederīgie nebija bijuši lojāli padomju varai. Tāpēc tagad gribu pajautāt par jūsu dzimtas saknēm.

Esmu Rīgas iedzimtā no matu galiņiem līdz papēžiem – jau ceturtajā paaudzē. Manas mammas vecvecāki 19. gadsimta beigās ienāca Rīgā no Vidzemes puses un savā maiznīcā pēc senas receptes cepa visgaršīgāko saldskābmaizi Rīgā. Savukārt tētis nāk no zilo ezeru zemes un dzimto Latgali pret Rīgu

nomainīja jaunībā, paliekot virsdienestā padomju armijā. Divus savas dzimtas atzarus esam pētījuši pamatīgāk, pārējos gan nē. Ja nu vienīgi manā bērnībā un jaunībā tētis savas dzimtas puses lauku kapsētā norādīja uz daudzām kapu plāksnītēm ar vienādiem uzvārdiem. Pēc vecāku aiziešanas mūžībā likās – cik žēl, ka šie stāstījumi netika pierakstīti. Šobrīd jau vairs nav kam pavaicāt.

Kādu atceraties savu padomju laiku bērnību?

Cik sevi atceros, vienmēr esmu bijusi lielā ģimenē, dzīvojusi dzīvoklī ar augstiem griestiem. Un vēl... jau no manu vecvecāku jaunības laikiem mūsu ģimenē bijusi liela mājas bibliotēka. Reiz padomiskās pieticības

Meitene no Rīgas 6. vidusskolas.

Foto no Lailas Rumbas personīgā arhīva

*Dzīves svinēšana starp lielajiem (priekšā, savas vecmammās rokās) ar mammu un tēti un mammas Valsts bibliotēkas kolēģiem (Egļišu ģimenes mājās) ap 1960. gadu.
Foto no Lailas Rumbas personīgā arhīva*

laikmetā vaicāju mammai, kāpēc viņa man dāvina grāmatas bez ierakstiem, un atbilde skanēja – ja nu kādreiz “finansiāli spiedīgos apstākļos” man nāktos tās pārdot, lai viņas atstātie ieraksti neradītu tam šķēršļus. Varbūt tagad kāds brīžam pasmaida par to, ka strādāju bibliotēkā, taču saviem mazbērniem dāvinu grāmatas. Es ne tikai dāvinu grāmatas, bet arī ar zelta pildspalvu visās atstāju kādu rakstveida piemiņu no sevis. Man jau bērnā gados bija liela vēlme pēc grāmatu plauktiem, kas aiz pretputekļu stikla durtiņām sniegtos pa visu istabas sienu no grīdas līdz pat griestiem. Kas zina, varbūt bērnu dienu iecere nemaz nav tik nereāla?

Ar šodienas acīm skatot savus bērnības un jaunības gadus, varu teikt, ka komunisma celšanas gadi bija dziļi ietekmējuši, arī iebiedējuši, manas ģimenes locekļus. Dzīvojot komunālā dzīvoklī ar kaimiņiem no plašās Padomju Savienības, mēs nekad nesvinējām Ziemassvētkus, par 18. novembra dienu nekad nerunājām. Tomēr agrā bērnībā, vienpadsmit mēnešu vecumā, mani mājas apstākļos ģimenes un ģimenes draugu lokā luterticībā kristīja prāvests Jānis Liepiņš. Šodien esmu svētdienu jeb svētku brīžu baznīcā gājēja. Bet notika tas, kam bija jānotiek – vēlāk, iejot sava vīra Jāņa ģimenē, svētku reizēs tika kārts arī sarkanbaltsarkanais karogs. 80. gadu vidū

*Kopā ar mazo māsu Kaivu un brāli Hariju.
Foto no Lailas Rumbas personīgā arhīva*

savai jaunākajai meitiņai devu vārdu Ieva, lai Ziemassvētkus vienmēr sagaidītu mājās.

Jūs esat bibliotekāre otrajā paaudzē, bet vienīgā, kas studējusi bibliotēku zinātni. Kāpēc jūs mamma, būdama filoloģe, izvēlējās strādāt bibliotēkā?

Mana mammīte pēc Rīgas 2. ģimnāzijas absolvēšanas iestājās LVU Filoloģijas fakultātē Latviešu valodas un literatūras nodaļā. To

Studiju gados... Fotografija tapusi 1970. gadu otrā pusē tā laika Operetes teātra mākslinieka Laimoņa Merkmaņa mājas fotostudijā manai TDA "Vecrīgai".

Foto no Lailas Rumbas personīgā arhīva

beidzot, nākošā darbavieta viņai jau bijusi iedalīta Zinātņu Akadēmijā, taču pēkšņi pienācis atteikums, kam sekoja vairāki izsaukumi uz "stūra māju" (LPSR Valsts drošības komiteja). Tam pamatā bijis fakts, ka mammas tētis kā latviešu strēlnieks piedalījies Brīvības cīņās, nevis gājis sargāt Ļeņinu. Un tā, pēc augstskolas beigšanas nostrādājusi obligātos gadus Raiņa vakarskolā par latviešu valodas un literatūras skolotāju, viņa uzsāka darba gaitas visa turpmākā mūža garumā Viļa Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkā (tagad Latvijas Nacionālā bibliotēka).

Kad 2014. gadā latviešu tauta aktīvi iesaistījās LNB jaunās ēkas Gaismas pils Tautas grāmatu plaukta veidošanā, arī mana doma bija atstāt tur kaut ko paliekošu, proti, dāvēt mīļās mammas, savulaik Valsts bibliotēkas galvenās bibliogrāfes, Beatris Arnicānes nozīmīgāko devumu – viņas sastādītā bibliogrāfiskā rādītāja "Ārzemju rakstnieki" abus pirmā un otrā sējuma eksemplārus. Jāpiezīmē, ka otrā sējuma izdošanu mammīte vairs nepiedzīvoja un to saņemt uz LNB uzaicināja tieši mani. Līdz šim brīdim vēl svārstos – dāvēt bibliogrāfisko

rādītāju vai nē, jo tā autoru atlase atbilstoši tam laikam vēl bija padomiski tendencioza. Bet varbūt arī vajadzētu tieši šogad, kad viņas LNB atzīmē savu simtgadi. To dāvētu ar ierakstu "Manas mammītes piemiņai", jo mēs paši tomēr nevaram noteikt, kurā laikā piedzimt šai pasaulē. Šogad mammai būtu palicis 91 gads. Atceroties viņu, nāk prātā mammas attieksme pret literatūru, valodniecību, valodnieku Jāni Endzelīnu. Noteikti īstenie latviešu filologi zinās labāk, kas toreiz, Staļina laikā, notika un kāpēc ievērojamais valodnieks Jānis Endzelīns tika noliegts. Mamma man stāstīja, ka studiju laikā fakultātē viņa bijusi tā, kura Endzelīnu un viņa idejas aizstāvējusi.

Mammai tuva bija "mazā latvieša", pēc cilmes Baltijas vācieša, drosmīgā domātāja, izcilā publicista, kritiķa, žurnālista, rakstnieka, apgaismes darbinieka un dzimtbūšanas pretinieka Garlība Merķeļa personība. 1969. gadā izdevniecībā "Liesma" tika izdota Garlība Merķeļa "Izlase". Tās sastādītāja, kā arī sadaļas "Par dažām tēmām Garlība Merķeļa daiļradē" autore un "Manas dzīves tēlojumi un raksturojumi" tulkotāja no vācu valodas bija Beatrise Arnicāne. Šīs "Izlasses" ievadā "Tu tautu sargāt nāci" mana mamma raksta, ka laimīga var būt tauta, kuras vēsturē ierakstīts Garlība Merķeļa vārds. Savā laikā abas esam pabijušas arī Garlība Merķeļa atdusas vietā Katlakalnā.

1975. gadā mammas tulkojumā (arī no vācu valodas) tika izdota Uves Kanta bērnu grāmata "Mīļā, garā nedēļa".

Kas noteica jūsu profesijas izvēli?

Laikam izvēle tika izdarīta jau tad, kad mans degungals knapi sniedzās pāri mammas darbagaldam. Mācoties 5. klasē, jau zināju – būšu bibliogrāfe un strādāšu "Lācī"

(V. Lāča LPSR Valsts bibliotēka). Mana latviešu literatūras skolotāja Dombrovska Rīgas 6. vidusskolā man iedeva atziņu visam turpmākajam mūžam: “Nekad nesakiet – šī ir slikta grāmata, bet sakiet – man šī grāmata nepatīk...” Mācoties 6. vidusskolā, 16 gadu vecumā man tika dota iespēja vienu vasaras brīvlaika mēnesi pastrādāt. Tā mana pirmā darbavieta bija Valsts bibliotēkas Komplektēšanas nodaļā Anglikāņu ielā. Vēl šodien atminos agros rītus, braucot vilcienā no Bulduriem uz Rīgu, jo vasaras kopā ar ģimeni pavadīju bibliotēkas piešķirtajā Jūrmalas vasarnīcas istabiņā. Profesijas izvēle bija nešaubīga, pēc Rīgas 6. vidusskolas beigšanas sekoja iestājek sāmenī LVU Filoloģijas fakultātes Bibliotēku zinātnes un bibliogrāfijas nodaļā.

Kādi bija spilgtākie studiju gadu iespaidi?

Nezinu, kāpēc, bet prātā palikušas spilgtas epizodes tieši no pirmajiem kursiem ar ļoti prasīgiem, stingriem un “bailes iedzenošiem” pasniedzējiem – grāmatniecības vēsturē Alekseju Apīni un ārzemju literatūrā Tamāru Fominu. Šajos priekšmetos ieguvu augstākās atzīmes. Visus kursa darbus gatavoju, sastādot bibliogrāfiskos rādītājus ne mazāk prasīgās Baibas Sporānes virsuzraudzībā. Daudzi tajā laikā rakstīja studiju darbus par Ļeņinu un bibliotēkas tēmām.

Mūsu kursam netika dota iespēja rakstīt diplomdarbu, bet bija jākārtos valsts eksāmeni. Žēl, biju iecerējusi diplomdarbu par dramaturgu Gunāru Priedi, par šo tematu arī aizstāvēju savu kursa darbu. Pēdējais, 4. kurss, man likās īpaši smags, jo mācības apvienoju ar darbu – pusslodzi Valsts bibliotēkas Uzziņu nodaļas Sabiedriski politiskās literatūras sektorā Krišjāņa Barona ielā 14, ceturtajā stāvā. Darbu un mācības vēl apvienoju ar savu hobiju – dejošanu: četri treniņi nedēļā, plus vēl koncerti gan Rīgā, gan citviet Latvijā. Tam visam fonā piedzīvoju sava dzīvesbiedra Jāņa iesaukšanu padomju armijā. Es izturēju!

Pie maniem nepiepildītajiem sapņiem

varētu pieplusot zviedru valodas apguvi. Tas bija studiju laiks, vienā no pirmajiem kursiem. Kādu dienu Filoloģijas fakultātes ēkā, kas atradās Visvalža ielā, devos pa kāpnēm augšā uz trešo stāvu, kur tolaik atradās Svešvalodu fakultāte, un vaicāju, vai man būtu kaut kāda iespēja apgūt zviedru valodu. Atbilde bija – nē. Šodien domāju, kāpēc neīstenojās manis iecerētais? Varbūt arī tad un tur būs bijuši kādi apslēpti tā laika riska faktori?

Prātā palicis prakses laiks Valsts bibliotēkas Dabaszinātņu nodaļā. Manos pienākumos ietilpa veidot izstādi par daiļdārzjiem un piemājas baseiniem. Cik tas likās skaisti – ārzemju albumi, žurnāli... Pēcāk Valsts bibliotēkas Zinātniskās metodikas un bibliogrāfijas nodaļā kādu brīdi strādāju par nodaļas vadītājas Mirjamas Dimenšteines sekretāri.

Kopā ar kolēģiem jau pagājušajā gadsimtā cerējāt un gaidījāt uz jauno bibliotēkas ēku?

LNB jaunās ēkas gaidīšanas svētki tiešām bijuši ilgi un gari. Mamma kādreiz teica: “Kad tu beigsi studijas (1980. gadā), tad Valsts bibliotēkas jaunā ēkā jau būs uzcelta.” Redziet, cik ilgi un mokoši tas viss ievijās nākamajā gadu tūkstoši (2014. gadā).

Studijas beidzot, jums jau bija izveidojusies cieša saikne ar Valsts bibliotēku. Tomēr tā nekļuva par pirmo darba vietu. Kā veidojās jūsu bibliotekārā karjera?

Pēc LVU diploma saņemšanas pēdējā brīdī kļūmīgas sadales pēc pēkšņi paziņoja, ka Valsts bibliotēkā man vietas neesot, un steigā piedāvāja darbu Patentu tehniskajā bibliotēkā. Tā pēc Universitātes beigšanas nonācu Doma laukuma Biržas ēkā, otrajā stāvā, kur tolaik atradās Patentu tehniskās bibliotēkas Lasītāju apkalpošanas nodaļas abonements. Lasītāju apkalpošanas lete bija mikla no manām asarām. To laikam sajuta bibliotēkas direktore Brigita Papendika. Aptuveni pēc mēneša vai diviem tiku izsaukta pie direktora vietnieces Sorokinas kundzes uz pārrunām. Man piedāvāja vietu Bibliogrāfijas nodaļas Latvijas

rūpniecības vēstures sektorā Šķūņu ielā 17, piektajā stāvā – pie kartotēkas veidošanas un bibliogrāfisko rādītāju sastādīšanas Latvijas rūpniecības uzņēmumiem jubilāriem – simtgadniekiem. Manis sastādītie bibliogrāfiskie rādītāji “Ražošanas apvienībai “Baltija” – 100 gadu” (1982), “Jelgavas lauksaimniecības mašīnu rūpnīcai – 100 gadu” (1986) un Rīgas zivju konservu kombināta “Kaija” simtgadei veltītais bibliogrāfisks rādītājs (1988) ietvēra grāmatas, žurnālu un avīžu rakstus, sākot no 1940. gada līdz bibliogrāfijas sastādīšanas beigām. Šie bibliogrāfiskie rādītāji tika izdoti sērijā “Latvijas rūpniecības vēsture”. To tapšanā tika izmantota LPSR Ministru Padomes Galvenās arhīvu pārvaldes sniegtā informācija par minēto uzņēmumu dokumentēto vēsturi. Kopš tiem laikiem vēl šodien neesmu zaudējusi interesi par tēmu “Ražots Latvijā”.

Pienāca pagājušā gadsimta 90. gadi, 4. maijs, 1991. gada janvāris, tad augusts. Uz pārmaiņu sliekšņa bija arī Latvijas rūpniecība, tā nežēlīgi bruka. Kādu dienu Patentu tehniskās bibliotēkas direktore Agnese Buholte iesauca mani savā kabinetā un teica – ja spēšu sameklēt kādu tā brīža Latvijas rūpniecības uzņēmumu, kuram būtu apaļa jubileja un kurš uzņemtos sponsorēt tam veltītā bibliogrāfiskā rādītāja izdošanu, tad varēšu palikt savā darba vietā. Aina nebija daudzsološa, un arī pār mani vēlās štatu samazināšanas vilnis.

Vai šajos gados pavērās arī kāda iespēja strādāt Latvijas Nacionālajā bibliotēkā?

80. gadu otrajā pusē Valsts bibliotēkas Uzziņu nodaļas vadītājs Edgars Timbra man piedāvāja tobrīd atbrīvojušos vietu šinī nodaļā. Izejot lielā bijību pret galveno uzziņu vietu “Lielajā mājā” (tā mēs saucām ēku Kr. Barona ielā 14) un izvirzot sev ļoti augstas prasības, tolaik domāju, ka zinu pārāk maz, lai sniegtu uzziņas zinātniekiem, pasniedzējiem u. tml. Un es neaizgāju. Otrā reize, kad mani aicināja darbā, bija pēc mana ligumdarbiņa – rādītāju “Kukaiņu pasaulē” un “Sīki, mazi kukainiņi” (1989) –

sastādīšanas Valsts bibliotēkas Zinātniskās metodikas un bibliogrāfijas nodaļā. Abi izdevumi bija domāti pārrunām ar bērniem skolās un bibliotēkās par M. Bērtona grāmatu “Kukaiņu dzīve”. Nodaļas Bērnu literatūras sektora vadītāja Ilga Rasima man piedāvāja darbu šinī sektorā. Uzzinājusi, ka uz šo štata vietu pretendējam abas ar mammu, nekavējoties atteicos.

Kā sākās jūsu darba gaitas Rīgas Centrālajā bibliotēkā?

Bija pienācis 1994. gads. Dzirdēju, ka atjaunotajā “Māmuļā” (Latviešu biedrības nams) atvērta jauna Rīgas Centrālās bibliotēkas lasītava. Devos uz RCB direkciju un darba intervijā uzzināju, ka saistībā ar tuvojošos grandiozo Rīgas 800 gadu jubilejas atzīmēšanu drīzumā durvis apmeklētājiem vērš arī jauna filiālbibliotēka – salons “Vecrīga”. Man piedāvāja uzņemties tās galvenā bibliotekāra pienākumus, vajadzības gadījumā pildot arī bibliotēkas vadītāja vietnieka pienākumus, vai arī – būt par galveno bibliogrāfu. Nešaubījos – par... “grāfu”.

Kāda bija “grāfa” ikdiena bibliotēkā salonā?

Bibliotēka tika ierīkota vairāk nekā 200 gadu vecā ēkā Pils ielā 18. Māja reiz bijusi ievērojamā kultūrvēsturnieka un novadpētnieka J. K. Broces īpašums un piedzīvojusi tikai nelielu pārbūvi. Topošās bibliotēkas vajadzībām 150 kvadrātmetru lielās telpas tika pārprojektētas un izremontētas, tika izgatavotas arī speciālas mēbeles. Projekta autors bija arhitekts Ilgonis Stukmanis. Lai saglabātu saistību ar pagātni un ēkas ārējo veidolu, iekštelpu un mēbeļu arhitektoniskais risinājums tika tuvināts iepriekšējiem gadsimtiem, lai visi interjera elementi kopā ar vestibulu un fasādi veidotu bibliotēkas senlaicīgo tēlu.

Bibliotēka salons “Vecrīga”, kurā tika koncentrēta literatūra par Rīgu, savu darbību uzsāka 1994. gada 24. novembrī. Darbs “Vecrīgā” bija mana mūža piepildītākais laiks – emocionāli, saturiski, vēsturiski, mākslinieciski utt. Tā bija pārbaude manām

profesionālajām spējām un to robežām, jo viss bija jāsāk no nulles ar 450 grāmatām latviešu, vācu, krievu, angļu valodā un virsuzdevumu – “Viss par Rīgu”. Veidoju bibliogrāfisko kartotēku “Rīga grāmatās”, kurā tika atspoguļoti analītiski izraksti par Rīgu literatūrā, kas atrodama Latvijas Nacionālās bibliotēkas Letonikas nodaļā un Zinātņu Akadēmijas Misiņa bibliotēkā. Tai pievienojās sistemātiskā rakstu kartotēka “Rīga grāmatās, žurnālos, avīzēs”. Mana kā bibliogrāfes iecere bija ielikt pamatus vērienīgai analītiski veidotai datubāzei (ar visām tā laika manuālajām un virtuālajām iespējām) – ar domu vēlāk to papildināt un paplašināt.

Mēs, bibliotēkas darbinieki, piedalījāmies fonda piekomplektēšanā. No juridiskām un fiziskām personām tika iegādātas vērtīgas grāmatas, ceļveži, kartes, albumi un daiļdarbi par Rīgu un tās vecpilsētu. Īsā laika posmā izdevās bibliotēkas fondu palielināt gandrīz četras reizes. Krājuma papildināšanu veicināja bibliotēkas mākslas salonā gūtā peļņa, kas deva iespēju iegādāties grāmatas antikvariātos. Pateicoties “Vecrīgas” filiālbibliotēkas un mākslas salona pirmajam vadītājam mākslas vēsturniekam Arnim Zilem un viņa iepriekšējai darba pieredzei Kultūras ministrijā, bibliotēkas lasītavas telpās ik mēnesi tika atklāta kāda Latvijas Mākslinieku savienības biedra darbu izstāde. Bibliotēkas vadītājs izstrādāja arī projekta pieteikumu “Vecrīgas bibliotēka un mākslas salons – kultūras informācijas centrs”, kas tika iesniegts Sorosa fondam – Latvija. Diemžēl projekts netika atbalstīts.

1997. gadā sakarā ar Rīgas vēsturiskā centra iekļaušanu pasaules kultūras mantojuma sarakstā tika parakstīta vienošanās starp Kultūras ministriju un Rīgas domi. Tā paredzēja uz bibliotēkas un mākslas salona “Vecrīga” bāzes organizēt Rīgas kultūras mantojuma informācijas centru, lai nodrošinātu informācijas apriti un brīvu pieejamību starp atbildīgajām institūcijām. Centra nolikumu izstrādāja Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

Tuvojoties gadsimtu mijai, presē publicēto materiālu skaits par manu dzimto Rīgu ar katru dienu pieauga. Pirms galvaspilsētas 800 gadu jubilejas strauji papildinājās bibliotēkas kopēto materiālu apjoms par Rīgu un rīdziniekiem. Tika veidotas jaunas un papildinātas jau esošās novadpētniecības mapes. Laiks pirms 2001. gada augusta trim lielajām Rīgas svētku dienām bija pārbaude manām fiziskajām, garīgajām un intuitīvajām spējām un iespējām. Domāju, ka tai laikā man ļoti palīdzēja Vecrīgas aura, atrašanās J. K. Brocem kādreiz piederošajā ēkā, kā arī prātu pacilājošie tā brīža atjaunošanas darbi: Melngalvju nama, Švābes nama un Rātsnama celtniecība. Manā acu priekšā – ielas pretējā pusē – restaurācijā jaunus, krāšņus vaibstus ieguva “ANO māja”. Tai laikā sastapu daudz interesantu cilvēku, gan vietējos, gan ārzemju latviešus, kuri nesavtīgi vēlējās sniegt savu artavu Rīgai. 2001. gada Rīgas astoņsimtgades svinību dienas – 17., 18. un 19. augustu – pavadīju Vecrīgā, Doma laukumā un citviet Rīgas centrā.

Uzsākot darba gaitas, mans virsuzdevums bija – viss par Rīgu, taču analītiskajos bibliogrāfiskajos izrakstos netika iekļauta daiļliteratūra. Pienāca laiks arī tās bibliografēšanai. Abi bibliogrāfiskā rādītāja “Tavos pulksteņos zvanu, Tavos akmeņos skanu” izdevumi bija mans lielākais “grāfa” pārbaudījums. Profesionālā latīņa tika uzlikta ļoti augstu. Rādītājā bija ietverta daiļliteratūra no Rīgas Tautas bibliotēku apvienības (RTBA) fondiem, papildināta ar materiāliem, kurus mēs kā autoru kolektīvs apzinājām Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, Zinātņu Akadēmijas Misiņa bibliotēkā un Latvijas Universitātes bibliotēkā, izskatot izdevumus, kas izdoti no 1868. līdz 2005. gadam. Apjomīgajā darbā tika iekļauti dažādu žanru literatūrā atlasīti un bibliogrāfiski aprakstīti materiāli. Tie aptver gan grāmatas, gan dzejoļus un stāstus no krājumiem, gan fragmentus no daiļliteratūras darbiem, kuros stāstīts par Rīgu. Pirmajā izdevumā (2000) apkopota literatūra, kas izdota līdz 1998. gadam. Otrais izdevums (2007)

1980. gada jūnija Laimīgā diena - pirms dažām stundām saņemts LVU diploms.

Viss vēl priekšā...

Foto no Lailas Rumbas personīgā arhīva

krastā, jaunas, gaišas telpas un iespēja atkal strādāt ar datoru. Mans kā Rīgas centra meitenes priekšstats par Čiekurkalnu sākotnēji bija kā par kādreizējiem laukiem pilsētā, par Rīgas nomali starp 1. (iepriekš 6.) un 11. tramvaja līnijām.

Ko jums šodien nozīmē Čiekurkalns?

Šodienas bibliotēka nav tikai grāmatu apmaiņas punkts. Tā ir kultūras, informācijas un atpūtas centrs. Arī ikdienā man šķiet, ka esam tādi uzzīņu dienesta 1188 pieturas punkti. Čiekurkalna mazā gaismas pils pēc papildu telpu iegūšanas šobrīd atrodas pārmaiņu priekšā. Man kādreiz teica, ka drīz jau Rīgas centra robežas ienāksot arī Čiekurkalnā. Šodien Iekšlietu ministrijas un VID atrašanās Čiekurkalna teritorijā piešķir tai lielu nopietnību un nozīmīgumu. Čiekurkalna iedzimtie, dodoties uz pilsētas centra pusi, gan vēl šodien saka, ka jābrauc uz Rīgu. Čiekurkalna Attīstības biedrības vadītāja Kaspara Spundes moto skan: "Nevaicā, ko Čiekurkalns var dot tev, bet ko tu vari dot Čiekurkalnam." Vispārinot šos vārdus varētu attiecināt uz jebkuru Rīgas apkaimi un jebkuru vietu Latvijā. Man Čiekurkalns īpaši burvīgs šķiet pavasarī, kad tas iegrimst ceriņu kupenās.

Kas jūs uztrauc mūsdienu pasaulē, arī bibliotekārajā?

Uztrauc... Dzirdēti dažādi moto: "Pastāvēs, kas pārvērtīsies", "Pastāvēs, kas draudzēsies". Es teiktu: "Pastāvēs, kas vairāk domās par rītdienu". Daudz nebūšanu rodas no nespējas un nevēlēšanās, no vēlmes šī brīža izdevīguma dēļ domāt tikai par šodien. Un vēl, zinot vēsturi, mēs šodien varam prognozēt nākotni, tāpēc cenšos saviem bērniem un mazbērniem pēc iespējas neuzbāzīgāk stāstīt par savas bērnības un jaunības laiku būšanām un nebūšanām. Augsto tehnoloģiju straujā

papildināts ar jaunāko latviešu daiļliteratūru līdz 2005. gadam. Tobrīd jutu, ka veidot daiļliteratūras tematisko rādītāju ir sarežģītāk nekā nozaru literatūras rādītāju, jo liela loma ir bibliogrāfa subjektīvajam viedoklim par kāda konkrēta daiļdarba vai pat neliela fragmenta vērtību.

Rīgas 800. jubileja tika pienācīgi sagaidīta un nosvinēta. Kas notika pēc tam?

Kā jau mēdz būt pēc svētkiem... Darbs ritēja savu gaitu, taču bija sākusies RCB specializēto filiālbibliotēku reorganizācija un optimizācija. Balstoties uz statistiku par nosacīti mazāku bibliotēkas lasītāju skaitu nekā vēlamais, kā arī ņemot vērā ļoti augsto īres maksu, pienāca brīdis, kad dažu dienu laikā "Vecrīgas" filiālbibliotēkas un mākslas salona darbiniekiem bija jāaiziet katram uz savu pusi, bet novadpētniecības krājums nonāca Rīgas Centrālajā bibliotēkā. Tā no 2003. gada turpinu darbu Čiekurkalna filiālbibliotēkā.

Kāpēc izvēlējāties tieši Čiekurkalna filiālbibliotēku?

Noteicošais bija atrašanās Daugavas labajā

attīstība 21. gadsimtā mani vedina pārdomāt lielo jautājumu – vai grāmata būs mūžīga? Vai jau parīt spēsim nolasīt informāciju no tādiem informācijas nesējiem kā CD vai DVD? Kāds liktenis piemeklēs vinila plašu ierakstus, kasetes, disketes u. c. informācijas nesējus? Kāda nākotnē būs grāmatu un digitalizēto materiālu līdzāspastāvēšana? Kāda iezīmēsies šodienas bibliotēkas nākotne pretstatā aktuālajām digitālajām prasmēm?

Kas jūs būtu, ja nebūtu bibliotekāre?

Esmu par to domājusi. Un neko labāku par to, kas esmu šodien, nevaru iedomāties. Tad dzīve būtu jāsāk no gala. Nekad neesmu bijusi pelēkā grāmatu pele čībās un ar brillēm uz degungala, arī izteikts grāmatu tārpiņš nekad neesmu bijusi. Taču, manuprāt, bibliotekārs ir tas, kurš paliek ēnā aiz grāmatām, datubāzēm, izstādēm. No bērnu dienām atminos dakteri – profesoru, Ilmāru Lazovski. Tieši viņš manī radīja priekšstatu par vispusīgu personību.

Parunāsim par dzīves smagajiem un skaistajiem brīžiem un to sniegtajām atziņām.

Par smagajiem brīžiem, kas bijuši gan vieglāk smagi, gan smagāk smagi... Pagājušā gadsimta 70. gadu beigās Latvijas teritorijā turpināja pastāvēt padomju laiku kārtība, proti, puīšiem, pārtraucot studijas augstskolā, nācās doties dienēt padomju armijā. Tautā to sauca par “došanos krievos”. Tā notika arī manā tobrīd nesen nodibinātajā ģimenē. Pēc četrus gadus nosacītas kopā būšanas divi šķirti gadi ar manu vīru Jāni Rumbu padarīja manas studijas universitātes pēdējā kursā emocionāli ļoti grūtas.

Otrs trieciens mani skāra 1991. gada nogalē. Pēc tā gada janvāra un vēlāk augusta traģiskajiem notikumiem, kuros priekšējās rindās atradās man tuvie – mans tētis Antons Arnicaņš un brālis Harijs –, mammas pārdzīvojumi bija tik dziļi, ka ziemas saulgriežu laikā viņa pēkšņi devās aizsaulē. Pagāja pieci gadi un pēc smagas slimības mammai sekoja tētis, vēl pēc pieciem gadiem

pēkšņi, negaidīti un traģiski šo pasauli atstāja mana māsa Kaiva.

Mani skaistākie dzīves brīži noteikti ir saistīti ar maniem trim bērniem un šobrīd sešiem mazbērniem. Kādreiz mana mammīte saviem kolēģiem esot teikusi, ka mēs, viņas trīs bērni (mana māsa, brālis un es), esot viņas zinātņu doktora grāds. Kad mazbērni man vaicā: “Omīt, vai tu esi bagāta?” atbildu, “Jā, jo man esat jūs un trīs bērni.” Ne darbā, ne mājās nekad neesmu vaicājusi, kas man par to būs, kurš man vecumdienās pasniegs ūdensglāzi. Mākslinieks Boriss Bērziņš gan savulaik teicis, ka bez bērniem esot viegli dzīvi nodzīvot, bet grūti nomirt.

Ar ko aizpildāt savu brīvo laiku?

Par hobijiem un brīvo laiku... Vecu vecais patiesais joks par darbu kā hobiju, par kuru vēl kaut ko maksā. Darbs ir mans pirmais hobijs. Otrs mana mūža senākais hobijs ir dejošana, kuru uzsāku trīs gadu vecumā VEF Kultūras pils bērnu deju kolektīvā pie pēckara laika baleta solistes Angelikas Grimzes. Grimzīte manī ielika klasiskās dejas pamatus visai turpmākajai dzīvei. Uzzinot, ka manu ceļgalu locītavu forma neatbilst baletskolas stingrajām prasībām, sapnis par gaitām šajā skolā bija izsapņots. Mans turpmākais dejas ceļš iezīmējās ar ļoti fanātisku darbu pie baletzāles stangas, treniņos un uzstāšanās reizēs. Sasniedzot padsmis gadu vecumu, nācās nopietni domāt par tālākām gaitām pieaugušo kolektīvos. Nepietiekami garā auguma dēļ netiku uzņemta LVU deju kolektīvā “Dancis”. Toreiz tā man bija traģēdija. Taču, nonākusi TDA “Andžiņš” deju rindās, sastapu savu nākamo vīru Jāni Rumbu, ar kuru pēc četriem gadiem, 20 gadu vecumā, nodibinājām ģimeni.

Mācījos 11. klasē, kad mani uzņēma TDA horeogrāfisko miniatūru ansamblī “Vecrīga”, kur noteicošie bija tieši klasiskās dejas pamati. Tur dejuju līdz pieteicās trešais bērniņš. Pateicoties manas “Vecrīgas” deju kolektīva vadītājiem, tolaik Operetes teātra vadošajiem solisti Inesei Čācai un Tālvāldim Klieģim, bijām laikmetīgās dejas

Rumbu ģimene 1987.gadā.

Foto no Lailas Rumbas personīgā arhīva

celmlauži. Tā laika modernajam solim izcīnīt vietu klasiskajā dejā nācās grūti. Tā vienubrīd ievērojamais “latviešu tautiskās dejas tēvs” Harijs Sūna manam kolektīvam pat atņēma Tautas kolektīva goda nosaukumu.

Vēl manas dejošanas laikā Latvijas Valsts konservatorijā tika atvērta Horeogrāfijas nodaļa, kur augstskolas diplomu vēlējās iegūt pat daži tā laika Deju svētku virsvadītāji. Sagatavošanas kursus apmeklēju pat divas reizes, bet kārtot iestājpārbaudījumus tā arī neuzdrošinājos. Izsecināju, ka diezin vai esmu apveltīta ar tādu talantu, lai Dziesmu un Deju svētku laikā radoši, aizraujoši un interesanti ne tikai sev, bet arī visiem pārējiem spētu stāvēt dejojāņu priekšā savos veidotajos lielajos deju laukumos. Cik atminos, mani pedagogi Inese Čača un Tāļivaldis Klieģis par šādu manu nobīšanos tobrīd bija ne pa jokam dusmīgi. Tā nu deju jomā esmu palikusi ar amatiera diplomu, bet profesionāla stāžu. Nupat žurnālā “Pērle” (Nr.5, 2019, okt.) latviešu baleta māksliniece Zane Liēdīdža-Kolbina stāsta, ka savu sapni piepildījusi

labākajā variantā, jo skatītāji vaicā – kāpēc jūs vairs nedejojat, nevis – kāpēc viņa vēl dejo? Manuprāt, vispārināti, to var attiecināt gan uz baletu un deju, gan uz citām Latvijā arī šobrīd aktuālām lietām. Un tā, lai neierūsētu, nezaudētu formu un fizisko sagatavotību, jau tuvu pie 20 gadiem vairākus vakarus nedēļā pavadu sporta zālēs.

Dzīves moto...

Man tuvs latviešu rakstnieka un mākslinieka Jāņa Jaunsudrabiņa trimdā tapušais darbs “Piemini Latviju!”. Grāmatiņa izdota ap 1946. gadu Vācijā, tomēr tā brīža sāpe aktuāla arī šodien: “Piemini Latviju! (..) Ar šiem vārdiem sasveicinies, ar tiem atvadies, tiekoties ar tautiešiem jebkurā pasaules daļā. Turi Latviju dziļi ieslēgtu savā sirdī. Turi to kā lielāko dārgumu, ko nedrīkst pazaudēt. Jo, zaudējis Latviju, tu zudīsi pats.”

Kādi būtu jūsu trīs lūgumi zelta zivtiņai?

Izdevniecība “Pētergailis” ir laidusi klajā

burvīgu grāmatu “Visvisādas vēlēšanās”, kurā autore Ieva Samauska uzrunā bērnus un pusaudžus viņu valodā. Māka izteikt bērnišķīgu, pat naivu vēlmi – tieši tas bērnu šķir no pareizā, apzinīgā pieaugušā. Un tas uzrunāja arī mani, pareizo vai nepareizo. Un ceru, ka manis sastaptā zelta zivtiņa to saklausīs.

Mijas vēlēšanās (mans pirmais lūgums zelta zivtiņai).

Es zinu, ka tas nav iespējams,
es zinu, ka to taču nevar izdarīt,
bet, ja burvju feja mani aicinātu
vienu vēlēšanos piepildīt,

es lūgtu šo –

visas pasaules grāmatas izlasīt!

Visas, kādas vien ir pasaulē,

citu pēc citas kā jūrā zivis zvejojot –

stāstus, romānus, lugas, hronikas,

enciklopēdijas un pat dzeju!

Grāmatas man būtu viss, viss, viss –

ēdiens, apģērbs, buru kuģis un mājas,

naktis vislabākais spilvens zem galvas,

saldāks našķis vēl par kūku un halvu.

Neko, neko citu man nevajadzētu vairāk,

es pārtiktu no vārdiem Reiz dzīvoja, reiz

bija,

es strādātu par Pasaules Grāmatu lasītāju

jeb grāmatu tārpiņu vārdā Mija.

Edvarda vēlēšanās (mans otrais lūgums zelta zivtiņai).

Tas būtu vienkārši kolosāli,

ja tā pēkšņi notiktu –

es saprast mācētu

visas pasaules valodas:

latviešu, vācu, itāļu, spāņu,

angļu, slovāku, igauņu, dāņu,

somu, norvēģu, grieķu, flāmu,

hindu, irāņu, turku, japāņu

un vēl daudzas, daudzas citas!

Tas patiešām būtu brīnums

kā no burvju pasakas,

ja ne tikai cilvēku valodas es saprastu,

bet arī to, ko dzīvnieki saka –

visu, ko runā suņi, zirgi un kaķi,

vaboles, ķenguri, zebras un zaķi,

skudras, flamingo, delfīni, roņi,

āpši, govīs, lauvas un ziloņi...

Spētu ne vien saprast, bet arī sarunāties,

piemēram, pajautāt kažķim savam,

cikos brokastīs viņš nāks

un kā tik skaisti murrāt māc.

Emmas vēlēšanās (mans trešais lūgums zelta zivtiņai, kas ir arī kā veltījums manai mammai gadā, kad viņas Latvijas Nacionālā bibliotēka svin savu 100. dzimundienu).

Lai kā manai mammai un visiem

kādreiz iet un ies,

lai mums vienmēr būtu

uz ko paļauties.

Pat ja reizēm avīzēs raksta,

ka slikti ir un vēl sliktāk būs,

lai viņa un mēs visi

nekad, nekad nepazaudējam dūšu.

Tas nozīmē – sliktu un drūmo ciemos negaidīt,

nemaz neskatīties un nelasīt tādas ziņas,

toties vienmēr atrast par ko priecāties,

vienmēr pretimnācējam uzsmaidīt.

Vārdu sakot, lai mana mamma vienmēr laimīga jūtas,

pat ja viņai kādreiz ir grūti!

Lai kā mazs putniņš vienmēr dzīva ir cerība,

kuru mums eņģeļi sūta.

Ko jūs novēlētu sev un kolēģiem?

Šogad apgādā “Jumava” tika izdots Zentas Mauriņas esejas “Sirds mozaīka”. Līdztekus autores atziņām pārdomās dalās Vaira Viķe-Freiberga. Lūk, viena no viņas atziņām: “Neiespējamais kļūs iespējams, ja tu tam tici.” To arī novēlētu gan sev, gan visiem saviem kolēģiem.

Foto: Daina Ģeibaka

PASMAIDĪSIM

- **NO RCB 2019. GADA
BIBLIOTĒKU DARBA
PĀRSKATIEM**

Apkopojis RCB Bibliotēku
dienests

- **ANEKDOTES NO
BIBLIOTĒKAS
IKDIENAS**

Apkopojusi Tamāra Minajeva

NO RCB 2019. GADA PĀRSKATIEM UN SKOLU BIBLIOTĒKU STATISTIKAS

- Tematiskais kārtojums palicis iepriekšējais – meiteņu un zēnu plaukti.
- Izmaiņas tematiskajā kārtojumā bērniem nav, bet gribētos vienkāršāku kārtojumu, lai visi darbinieki iespieddarbus varētu atrast vienkāršāk.
- Klasiska iepazīšanās ar bibliotēku.
- Piemērs, kad mēs savā darbā paejam garām parastām lietām, bet būtiskajam bērna apmācībā, strādājot ar informācijas avotiem.
- “Ziemeļvalstu literatūras nedēļa” netika ņemta dalība.
- Nodarbības ilgst divus gadus.
- Mūs pametuši Rīgas 5. internātpamatskolas audzēkņi, aiziedami uz citu mikrorajonu.
- Sērfojot pa novadu bibliotēku mājaslapām – plāniem un atskaitēm –, ir lasīts par noteiktu līdzekļu atvēlēšanu katrai aktivitātei.
- Bērni pēcpusdienā nāk uz bibliotēku spēlēties, vecāki bērnu var saņemt šeit.
- Pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņi ir pateicīgi apmeklētāji.
- Tematisks pasākums Rīgas svētku ietvarā.
- Pasākums ar nosaukumu ”Iepazīsimies: Lapsa vesela, bet traka!”, “Eziši ar kažociņiem... un bez”.
- Grāmatas tiek aprīkotas ar BIS ALISE svītrkodiem.
- Lasītāji tiek apkalpoti elektroniski.
- Lasītavā pietrūkst sēdvietu skaits.
- Popularizē daiļlasīšanu skolēnu un skolotāju vidū.
- Programma ir tik veca, ka nedarbojas vispār, tikai uzkar visu datoru, kad to kaut nejauši atver.
- RCB Bibliotēku dienesta un citu nodaļu veiktie metodiskie pasākumi, konsultācijas, praktiskā palīdzība: situācijas apraksts un vērtējums – Pēc nepieciešamības, pozitīvi.
- Ka vizuālais informatīvs darba palīgās bija izveidots Pover Point materiāls par Latviju.
- Datubāzu popularizēšana – (pārskata sadaļa). Datubāzu popularizēšana – (atbilde).
- Nomainām papīra lietotāju kartes pret vien otām laminētām kartēm.
- Krājums ir labi pārskatāms, jo katrā bibliotēkas telpā atrodas savs krājums.
- Laikrakstu datubāze mājaslapā noder interesentiem, kuri grib lasīt un skatīt papīra formātā.
- Dažādus eksemplārus 2019. gadā ņēmām no Apmaiņas fonda.
- Tika organizēts vecāku plaukts.
- 2019. gadā, visa gada garumā darba procesu apgrūtināja ilgstoša un atkārtota darba nespēja.

Apkopojis RCB Bibliotēku dienests

ANEKDOTES NO BIBLIOTĒKAS IKDIENAS

Uz bibliotēku atnāk skolēna māte un lūdz grāmatu, ko bērnam uzdots izlasīt: “Man vajadzētu latviešu rakstnieka grāmatu “Suņa bērni””. Autoru neatceras... Uzdodot papildu jautājumus par grāmatas tematiku, bibliotekāre noskaidro, ka vajadzīga A. Upīša grāmata “Sūnu ciema zēni”. Izrādās, māte nav latviešu tautības, bet zēns iet latviešu skolā. Māte skatījusies viņa pierakstu burtnīcā un vārdu “sūnu” uztvērusi kā “suņa”, savukārt vārdu “zēni” asociatīvi atcerējusies kā “bērni”.

Lasītāja lūdz palīdzēt atrast grāmatu – A. Brigaderes “Sprīdītis”, ko skolotāja uzdevusi izlasīt. Grāmatu aplūkojusi un ieraudzījusi, ka tā ir luga, nevis parasta pasaka, izbrīnīta vaicā bibliotekārei: “Vai jums ir normāla grāmata par Sprīdīti vai tikai šis scenārijs?”

Uz bibliotēku atnāk visa ģimene. Vecāki jautā pēc samērā viegli lasāmām grāmatām dēlam, kurš mācās 1. klasē, bet vēl slikti lasa. Ar dēla karti vēlas paņemt sešas grāmatas, taču bibliotekāre atgādina, ka ar vienu lasītāja karti drīkst paņemt tikai piecas. Mamma lūdz, lai sesto izsniedz uz viņas karti. Dēlēns vēro situāciju un, mazliet satraucies, vaicā: “Mammu, vai manai kartei nauda beidzās, ka to grāmatu vairs nevar paņemt?” Bibliotekāre izdrukā paņemto piecu grāmatu sarakstu, sniedz to zēnam un piebilst: “Lūk, tava naudiņa! Lasi grāmatas! Ja labi mācēsi lasīt, varēsi daudz naudas nākotnē nopelnīt!”

Lasītāja: “Imantas bibliotēka ir laba bērniem un pieaugušajiem. Te daudz grāmatu, man liekas, ka 1 000 000, bet mana draudzene Olga tā nedomā. Nākšu, kamēr saskaitīšu.”

*Apkopojusi RCB Imantas filiālbibliotēkas
un filiālbibliotēkas “Kurzeme” vadītāja
TAMĀRA MINAJEVA*

Foto: Daina Ģeibaka

RCB SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA 2019

Sastādījusi **AIGA BALODE**

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

2019

2019. gadā tika realizēta Rīgas domes Informācijas tehnoloģiju centra projekta “RCB informācijas un komunikācijas tehnoloģiju infrastruktūras integrēšana RD ITC infrastruktūrā” 1. kārtā, kuras laikā RCB darbinieku datortīkls tika iekļauts vienotā centralizētā pašvaldības tīklā, notika pāreja uz pašvaldības e-pastu sistēmu, kā arī tika nomainīti visi darbinieku datori.

JANVĀRIS

- 8. janvārī RCB Automatizācijas nodaļas nosaukums mainīts uz RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļu (ISAN).

- No 9. janvāra Latvijas pašvaldību publisko bibliotēku lietotājiem, arī RCB lietotājiem, pieejams jauns pakalpojums – “3td e-GRĀMATU bibliotēka” (www.3td.lv).

- 30. janvārī LNB Bibliotēkzinātnes lasītavā notika kārtējais pasākums ciklā “Tikšanās bibliotēkārū stāvā: pieredzes stāsti”, kurā iespaidos par jauno “Oodi” bibliotēku Helsinkos (Somija) dalījās RCB direktore Dzidra Šmita.

- 30. janvārī Juglas filiālbibliotēkā viesojās kinorežisors Jānis Streičs.

FEBRUĀRIS

- 6. februārī RCB notika dzejnieka Jura Kunnosa dzejas uzvedums “Dzied sirds un spēlē visa Rīga”. Uzvedumā piedalījās drāmas kopa “Saulespuķe” (režisore Gunta Lipora, scenārija autore Renāte Šidlovska, audiovizuālais noformējums Santa Rukmane). Gada laikā šo uzvedumu varēja noskatīties arī Pludmales lasītavā, filiālbibliotēkā “Kurzeme”, kā arī Grīziņkalna un Pļavnieku filiālbibliotēkās.

- 8. februārī RCB mācību klasē Graudu ielā 59A notika nodarbība “Darba drošība”. Lekciju Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledžas Bibliotēkzinātnes un informācijas programmas 2. kursa studentiem nolasīja RCB direktora vietniece, darba drošības speciāliste Linda Štamere.

- 12. februārī notika RCB Bibliotēku dienesta darbinieku sagatavots seminārs Rīgas skolu bibliotekāriem “Dāvinājumi Rīgas skolas bibliotēkā”. Nodarbību vadīja RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Vineta Baško un RCB ISAN galvenā speciāliste, datortīklu administratore Dace Vlasova.

- 13. februārī Čiekurkalna filiālbibliotēkā viesojās rakstnieks Arnolds Auziņš un fotogrāfs Marģers Martinsons.

- 14. februārī tika noslēgts sadarbības līgums par bibliotekāro pakalpojumu sniegšanu un RCB ārējā apkalpošanas punkta darbību Ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā.

- 27. februārī Viļņas Centrālajā bibliotēkā (Lietuva) tika atklāta starptautiska ceļojoša piecu valstu bērnu zīmējumu izstāde “Es mīlu savu valsti”. Izstādes atklāšanā piedalījās RCB direktore Dzidra Šmita un direktores vietniece Doloresa Veilande.

MARTS

- 2. martā RCB, piedaloties māksliniecei Aušrai Kjudulaitei un tulkotājai Dacei Meierei, ar Jāņa Rozes apgāda atbalstu notika daudzkārt apbalvotās Evelinas Dacjūtes un Aušras Kjudulaites grāmatas “Laime ir lapsa” atvēršanas svētki.

- 18. martā RCB viesojās bibliotēku un kultūras iestāžu darbinieki no Ukrainas.

Viesi tika iepazīstināti ar RCB tīkla attīstību, finansējumu, personāla menedžmentu, krājuma komplektēšanas principiem un citām bibliotēkas darbības jomām.

- 21. martā RCB tika atklāta ceļojošā izstāde “Bibliotēkas, kas palīdzēja izaugt Latvijai”. Atklāšanā piedalījās LNB Atbalsta biedrības direktore Karina Pētersone.

- 27. martā kampaņas “Digitālā nedēļa 2019” laikā RCB sadarbībā ar Nacionālo veselības dienestu notika lekcija par e-veselību. Lekciju nolasīja Nacionālā veselības dienesta pārstāvis Artūrs Zingulis.

- 28. martā pasākumā “Atrast dzīvē skaitumu...” filiālbibliotēkā “Vidzeme” viesojās rakstnieks Dzintars Tilaks.

- 28. martā Imantas filiālbibliotēkā notika Ilonas Ķepales dzejoļu krājuma “Saliņiece un putnu pārdevējs” atvēršanas svētki. Pasākumā piedalījās autore, grāmatas redaktors Ronalds Briedis un izdevniecības “Pētergailis” vadītāja Inguna Cepīte.

APRĪLIS

- 4. aprīlī LNB notika izglītojošs seminārs “Bibliotēkas un sabiedrības ilgtspējīga attīstība: mēs būvējam šo pasauli paši”, ko organizēja LNB, LBB un UNESCO Latvijas Nacionālā komisija. RCB direktore Dzidra Šmita iepazīstināja semināra dalībniekus ar RCB pieredzi ilgtspējīgas attīstības īstenošanā, bet RCB projektu vadītāja Santa Mūrniece – ar RCB projektu “100 grāmatas bērniem”.

- 4. aprīlī filiālbibliotēkā “Rēzna” dienas centrā pilngadīgām personām “Kastanis” rīkoja tikšanos ar televīzijas raidījumu vadītājiem un autoriem Martu Selecku un Gustavu Terzenu.

- 5. aprīlī ēkā Bauskas ielā 88, kur darbojas Rīgas Jauno tehniķu centrs, tika atklāta RCB Bišumuižas filiālbibliotēka.

- 9. aprīlī RD IKSD gada balvu “Baltais zvirbulis” saņēma projekta “Izstāde un katalogs “100 grāmatas bērniem”” radošā grupa: RCB direktore Dzidra Šmita, RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

p. i. Evita Hofmane, RCB Bibliotēku dienesta galvenās ekspertes bibliotēku jomā Zinta Geršmane, Agra Turlaja, Ingūna Stranga un Laima Brauna-Gelbe un RCB galvenā bibliotekāre Renāte Šidlovskā.

- 9. aprīlī atbilstoši RCB darbinieku profesionālās pilnveides programmai notika Valsts ieņēmumu dienesta informatīvais seminārs.

- No 23. līdz 28. aprīlim RCB notika ikgadējā Bibliotēku nedēļa, kuras vadmotīvs, atsaucoties LBB aicinājumam, bija “Bibliotēkas – dialogs ceļā uz pārmaiņām”.

- 23. aprīlī Ķengaraga filiālbibliotēkā notika tikšanās ar Rīgas Austrumu izpilddirekcijas izpilddirektoru Dmitriju Pavlovu.

- 24. aprīlī RCB notika bibliogrāfiskā rādītāja “Romānu sērija “Mēs. Latvija, XX gadsimts”” prezentācijas pasākums. Pasākumā piedalījās rakstnieki Andris Akmentiņš un Nora Ikstena, kā arī apgāda “Dienas Grāmata” galvenā redaktore Dace Sparāne-Freimane. Rādītājā sniegta informācija par rakstniekiem, kuri piedalījušies apgāda “Dienas Grāmata” izdotās 20. gadsimtam veltītās daiļliteratūras sērijas “Mēs. Latvija, XX gadsimts” izveidē, apkopota literatūru par viņu daiļradi, kā arī publikācijas par sērijā ietvertajiem romāniem.

- 24. aprīlī filiālbibliotēkā “Pūce” pasākumā vecāko klašu audzēkņiem “Pārsteidzošā Ķīna” viesojās Latvijas Universitātes Āzijas studiju nodaļas asociētā profesore Agita Baltgalve.

- 26. aprīlī Juglas filiālbibliotēkā sadarbībā ar Rīgas Ziemeļu izpilddirekciju rīkotajā Latvijas simtgades pasākumu ciklā “Rīga lepojas” viesojās ilggadējā Latvijas Nacionālā teātra literārās daļas vadītāja teātra zinātniece Rita Melnace.

- 26. aprīlī Sarkandaugavas filiālbibliotēkā pasākumā “Iepazīsimies: Lapsa, vesela, bet traka!” viesojās rakstniece un māksliniece Agnese Aizpuriete.

MAIJS

- No 5. līdz 8. maijam RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

Zane Ramaņa apmeklēja Helsinku Centrālo bibliotēku "Oodi" (Somija).

- No 8. līdz 13. maijam RCB direktore Dzidra Šmita piedalījās IFLA Metropoļu bibliotēku sekcijas konferencē Helsinkos (Somija).

- 11. maijā Daugavas filiālbibliotēkā notika Ģimenes dienai veltīts pasākums, kurā varēja noskatīties Latvijas Universitātes Studentu teātra izrādi bērniem "Visādi panti".

- 14. maijā RCB notika Kultūras informācijas sistēmu centra un VSIA "Latvijas Vēstnesis" organizēts informatīvs seminārs "Latvijas Vēstnesis" – valsts, pilsoniskās un tiesiskās informācijas platforma jūsu bibliotēkā".

- 17. un 18. maijā RCB notika Latvijas Fantāzijas un fantastikas biedrības un RCB rīkots pasākums fantāzijas un fantastikas interesentiem "LatCon 2019".

- 27. maijā Ķengaraga filiālbibliotēkā viesojās Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātra aktieris Jakovs Rafalsons.

- 28. maijā RCB notika lekcija "Pēterburgā izdotie latviešu izdevumi 19.–20. gs. mijā". Lekciju lasīja Krievijas kultūras darbinieku radošās savienības Sanktpēterburgas nodaļas metodiķe Ņina Kuzmina.

- 29. maijā RCB notika Kustību teātra režisora un pedagoga Anša Rūtentāla 70 gadu jubilejai veltīts pasākums. Savu māksliniekam veltīto stāstu "Viņš liek aizvērt acis" lasīja rakstniece Kristīne Ulberga.

- 29. maijā RCB nodaļu un filiālbibliotēku darbinieki pieredzes apmaiņā apmeklēja Ogres Centrālo bibliotēku.

- 30. maijā filiālbibliotēkā "Pārdaugava" notika pasākums "Klausieties pagātnes soļos", kura apmeklētāji varēja iepazīties ar latviešu jurista un politiķa, pirmā Saimes priekšsēdētāja Fridriha Vesmaņa (1875–1941) dzīves gājumu, kā arī aplūkot Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas sagatavoto ceļojošo izstādi. Pasākumā piedalījās Vesmaņa dzimtas pārstāve Ieva Marga Markausa.

JŪNIJS

- 1. jūnijā Bolderājas filiālbibliotēka ar literāri muzikālu pēcpusdienu "Mājupvedošās bāku ugunis" un aktivitātēm bibliotēkas dārzā piedalījās Bolderājas svētkos "Piedalies! Izzini! Radi! Atpūties!".

- 2. jūnijā Lucavsalā notika RCB Pludmales lasītavas ceturtās sezonas atklāšana. Pasākumā ar priekšnesumiem uzstājās VEF Kultūras pils bērnu vokālais ansamblis "Momo". Vasarā katru trešdienu plkst. 18.00 lasītavā tika plānots kāds kultūras pasākums – tikšanās ar autoriem, grāmatu atvēršanas svētki, prozas un dzejas lasījumi, kā arī muzikāli un teatrāli priekšnesumi.

- 5. jūnijā notika pirmais kultūras trešdienu pasākums Pludmales lasītavā. Kopā ar galveno redaktori Sandru Ratnieci tika atvērts Latvijas Rakstnieku savienības literārā mēnešraksta "KonTEKSTS" jūnija numurs. Prozas fragmentus lasīja Vija Laganovska un Evita Hofmane, bet dzejas tekstus – Sandra Marta Grudule un Kristīne Geida, kas pārstāv autoru grupu "Dzejnieki liftā".

- 7. jūnijā RCB apmeklēja Kauņas apriņķa bibliotēku delegācija.

- 8. jūnijā RCB Pludmales lasītavā notika Vispasaules publiskās adīšanas akcija, kuru kuplināja steps meistara Māra Pūra un viņa audzēkņu izpildījumā.

- 10. jūnijā atbilstoši RCB darbinieku profesionālās pilnveides programmai tika apmeklēta Latvijas Neredzīgo bibliotēka.

- 12. jūnijā RCB darbinieki pieredzes apmaiņā apmeklēja Latgales Centrālo bibliotēku, kur iepazinās ar Ģimenes digitālo aktivitāšu centru un tā piedāvātajām iespējām.

- 26. jūnijā Pludmales lasītavā Lucavsalā notika kultūras trešdienu pasākums, kurā piedalījās dziesminieks Arnis Miltiņš ar ģimeni: Jānis Miltiņš, Laima Miltiņa, Kārlis Miltiņš un Jēkabs Kacens.

- 28. jūnijā RCB stepa dejas pedagogs Māris Pūris lasīja lekciju "Stepa dejas vēsture pasaulē un Latvijā". Lekcija tika papildināta ar plašu vizuālo materiālu un stepa paraugdemonstrējumiem Māra Pūra un viņa audzēkņu priekšnesumā.

- Jūnijā RCB speciālisti, nodaļas un filiālbibliotēkas no RD Informācijas tehnoloģiju centra saņēma lietošanā 180 jaunus datorus bibliotēku personāla vajadzībām.

JŪLIJS

- No 1. līdz 3. jūlijam RCB direktore Dzidra Šmita apmeklēja Viļņas Centrālo bibliotēku (Lietuva), kur piedalījās starptautiskās konferences “Baltu mantojums” darba grupā.

- No 9. līdz 31. jūlijam Daugavas filiālbibliotēkā bija skatāma izstāde “Vaira Viķe-Freiberga. Ar Sauli”. Šo izstādi, atzīmējot prezidentes, dainu pētnieces, psiholoģijas profesores Vairas Viķes-Freibergas jubileju un Latvijas valsts simtgadi, 2017. gadā izveidojusi Salaspils novada bibliotēka.

- 10. jūlijā Pludmales lasītavā Lucavsalā kultūras trešdienu pasākumā viesojās ceļotājs un vairāku grāmatu autors Pēteris Strubergs. Pasākumā piedalījās arī ceļotājs Ingvars Leitis un ceļotājs un grāmatu apgāda “Jumava” vadītājs Juris Visockis.

- 24. jūlijā Pludmales lasītavā Lucavsalā kultūras trešdienu pasākumā viesojās rakstniece Laura Vinogradova.

AUGUSTS

- 7. augustā Pludmales lasītavā Lucavsalā kultūras trešdienu pasākumā izskanēja Jura Kunnosa dzejas uzvedums “Dzied sirds, un spēlē visa Rīga” drāmas kopas “Saulespuķe” izpildījumā.

- 14. augustā RCB sadarbībā ar izdevniecību “Latvijas Mediji” notika rakstnieces Rolandas Bulas piektā romāna “Upes laiks” atvēršanas svētki.

- 14. augustā RCB Bibliotēku dienesta un ISAN speciālisti apmeklēja Līvānu novada Centrālo bibliotēku, lai iepazītos ar pieredzi RFID tehnoloģiju ieviešanā un izmantošanā.

- 22. augustā RCB Bibliotēku dienesta un ISAN speciālisti pieredzes apmaiņā apmeklēja Jūrmalas Centrālo bibliotēku un Dubultu Bērnu bibliotēku.

- No 23. līdz 31. augustam RCB direktora vietniece Doloresa Veilande Atēnās (Grieķija) piedalījās IFLA gadskārtējā kongresā – 85. ģenerālkonferencē “Bibliotēkas – dialoga ceļš uz pārmaiņām”.

- 28. augustā Pludmales lasītavā Lucavsalā kultūras trešdienu pasākumā viesojās rakstniece Linda Nemiera.

- 31. augustā pie Rīgas Kongresu nama notika ikgadējie svētki bērniem un jauniešiem “Nāc un piedalies!”, ko organizēja RD IKSD un Rīgas Interesu izglītības metodiskais centrs. Ar radošajām darbnīcām un informāciju par pilsētas bibliotēku sniegtajiem pakalpojumiem svētkos piedalījās RCB un filiālbibliotēku darbinieki.

SEPTEMBRIS

- 3. septembrī RCB un filiālbibliotēku darbinieki, kuri 2019. gadā atzīmēja nozīmīgas darba vai dzīves jubilejas, devās administrācijas un arodbiedrības organizētā braucienā uz Ogri.

- 3. septembrī RCB direktore Dzidra Šmita saņēma RD Goda rakstu par nozīmīgu ieguldījumu RCB pilnveidošanā un bibliotekāro pakalpojumu attīstīšanā.

- 5. septembrī RCB un apgāds “Vesta-LK” aicināja uz Ievas Auziņas-Szentivanyi grāmatas “Celmus laida mākoņos” atvēršanas svētkiem.

- 11. septembrī RCB sadarbībā ar apgādu “Jumava” notika žurnālista, ilggadējā Latvijas Televīzijas raidījuma “Panorāma” galvenā redaktora, Triju Zvaigžņu ordeņa kavaliera Jāņa Dimanta grāmatas “Simtgades dullais letiņš” atvēršanas svētki.

- 13. septembrī RCB sadarbībā ar apgādu “Vesta-LK” aicināja uz tikšanos ar ceļotāju, zemessargu, profesoru, grāmatu autoru un Triju Zvaigžņu ordeņa komandieri Juri Ulmani un viņa grāmatas “Uz Grenlandi pēc pērlēm” prezentāciju.

- No 12. līdz 14. septembrim RCB direktora vietniece Doloresa Veilande un projektu vadītāja Santa Mūrniece apmeklēja Tartu (Igaunija), lai dibinātu sadarbību starp RCB un Tartu publisko bibliotēku.

- 20. septembrī Rīgas domes sēžu zālē notika RCB un Viļņas Centrālās bibliotēkas kopīgi organizēta konference “Baltu man-tojums”, kas veltīta Baltu vienības dienai. Konferencē laikā bija apskatāma daiļliteratūras izstāde, ko veidoja grāmatas no RCB un Viļņas Centrālās bibliotēkas krājumiem – latviešu daiļliteratūras tulkojumi lietuviešu valodā un lietuviešu daiļliteratūras tulkojumi latviešu valodā.

- 24. septembrī Rīgas Centrālā bibliotēka sadarbībā ar apgādu “Zvaigzne ABC” aicināja uz Maijas Pohodņevas un Modra Pelša grāmatas “Aliansē pret vēzi” atvēršanas svētkiem.

- 26. septembrī RCB un apgāds “Vesta-LK” aicināja uz Astrīdas Jansones grāmatas “Trimdas bērnu bērni Latvijā” atvēršanas svētkiem. Pasākumā piedalījās autore un vairāki viņas grāmatas varoņi, kā arī apgāda pārstāvji.

OKTOBRIS

- 1. oktobrī izveidota RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļa.

- 1. oktobrī Ungārijas vēstniecība sadarbībā ar RCB atklāja Ungārijas dienas Latvijā. Ungārijas dienu laikā tika prezentēta ungāru rakstnieka Lāslo Ģurko romāna “Doktora Fausta laimīgais gājiens pa elli” prezentācija. Pasākumā piedalījās Ungārijas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā Ferencs Bāņai, vēstniecības pārstāvji un romāna tulkotāja Elga Sakse.

- No 2. līdz 5. oktobrim RCB direktore Dzidra Šmita Minskā (Baltkrievija) piedalījās starptautiskā konferencē “Publiskā bibliotēka pilsētu stāstā”, kurā uzstājās ar priekšlasījumu “RCB pilsētas vēsturē, 1905–2019”.

- 9. oktobrī RCB sadarbībā ar izdevniecību “Latvijas Mediji” notika Nellas no Krotas grāmatas “Ragana bez diploma” atvēršanas svētki.

- 10. oktobrī RCB administrācijā notika apspriede, kurā tika izvērtēti Pludmales lasītavas aizvadītās sezonas darbības rezul-

tāti un apspriestas attīstības iespējas nākamajā gadā. Apspriedē piedalījās Rīgas pilsētas izpilddirektors Juris Radzevičs, RD IKSD Kultūras pārvaldes Kultūras iestāžu programmas vadītājs Arnis Miltiņš, RCB administrācijas pārstāvji un atbildīgie speciālisti.

- 14. oktobrī RCB Rīgas Centra humanitārās vidusskolas audzēkņi tikās ar rakstnieku Paulu Bankovski.

- 24. oktobrī RCB organizēja informatīvu semināru Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem, kuri veikuši automatizētas bibliotēku inventarizācijas BIS SKOLU ALISE. Seminārs notika Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskolā, to vadīja RCB ISAN galvenā speciāliste, datortiklu administratore Dace Vlasova.

- 25. oktobrī RCB notika Dantes Aligjēri biedrības Latvijā organizēta konference “Itālija, iedvesma un skatuve”. Pasākuma laikā rīkotāji aicināja apskatīt izstādi “Ar iedvesmu par Itāliju” un tikties ar māksliniekiem.

- 26. oktobrī RCB notika ikgadējā Nacionālā romānu rakstīšanas mēneša atklāšana. Novembrī katru trešdienu un sestdienu bibliotēkā notika romānu koprakstīšanas pasākumi.

- 29. oktobrī un 17. decembrī atbilstoši RCB darbinieku profesionālās pilnveides programmai LNB notika informatīva nodarbība par Nacionālo enciklopēdiju un interneta meklētāju “Primo”, bija arī iespēja iepazīties ar izstādi “Latviešu literatūra pasaules tālajos ceļos”.

- 31. oktobrī Juglas filiālbibliotēkā sadarbībā ar Rīgas Ziemeļu izpilddirekciju rīkotajā Latvijas simtgades pasākumu ciklā “Rīga lepojas” viesojās rakstniece, teoloģe Dace Priede.

- 31. oktobrī filiālbibliotēkā “Zemgale” notika psihiatres Marinas Veģeres lekcija par psihoemocionālās veselības saglabāšanu cilvēkiem mūža otrajā pusē. Lekciju papildināja ceļojošā izstāde “Depresija: no pagātnes līdz mūsdienām”. Lekcija un izstāde notika Paula Stradiņa Medicīnas vēstures

muzeja realizētajā projektā “Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi”.

NOVEMBRIS

- 4. novembrī RCB notika mākslinieces Māras Rikmanes grāmatas “Viens Visā, Viss Vienā” atvēršanas svētki.

- 6. novembrī apstiprināts “Rīgas Centrālās bibliotēkas Arhīva reglaments”.

- 22. un 23. novembrī RCB notika gadskārtējā dažādās rokdarbu tehnikās darināto tērpu skate “Radošais nemiers”, ko ar Rīgas domes atbalstu un sadarbībā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru un RCB rīkoja biedrība Latviešu tautas mākslas savienība.

- No 28. līdz 30. novembrim RCB direktore Dzidra Šmita Viļņā (Lietuva) piedalījās seminārā par starptautiskās sadarbības iespējām.

- 28. novembrī RCB mācību klasē Graudu ielā 59A notika RCB Bibliotēku dienesta rīkots seminārs Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku jaunažiem darbiniekiem.

DECEMBRIS

- 5. decembrī Daugavas filiālbibliotēkā notika diskusijas un praktiska darbošanās par tematu “Jūti un saproti sevi”. Pasākumu vadīja sociālpsiholoģisko treniņu eksperte Dzintra Līce.

- 6. decembrī Pļavnieku filiālbibliotēkā viesojās bērnu grāmatu autore un ilustratore Inita Zēriete.

- No 9. līdz 13. decembrim RCB direktore Dzidra Šmita apmeklēja Brēmeni (Vācija), kur piedalījās Rīgas un Brēmenes sadraudzības līguma 35. gadadienai veltītajos pasākumos.

- 11. decembrī filiālbibliotēkā “Pūce” viesojās māksliniece, grāmatu ilustratore Evija Stukle-Zuitiņa un tika atklāta viņas darbu izstāde “Lielais Brūnis un viņa Ziemassvētki”.

- 12. decembrī filiālbibliotēkā “Pūce” viesojās rakstniece Rolanda Bula.

- 14. decembrī Šampētera filiālbibliotēkā bija iespēja noskatīties režisores Ingas Nesteres filmu par dzejnieku un rakstnieku Arnoldu Auziņu “Es dzīvoju priecīgi”. Pasākumā piedalījās Arnolds Auziņš un režisore Inga Nestere.

- 17. decembrī RCB sadarbībā ar apgādu “Jumava” notika profesora Anatolija Danilāna un ceļotāja Pētera Struberga grāmatas “Dakteri un šamaņi” prezentācija.

- 19. decembrī notika izdevuma “Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2018” atvēršana. Pasākumā skanēja mūziķes Agitas Kaužēnas dziedātās dziesmas.

2020 (JANVĀRIS–JŪNIJS)

JANVĀRIS

- 9. janvārī RCB notika diskusija “Iemesli lasīt vairāk: ieskats “3td e-GRĀMATU bibliotēkā””. Diskusijā piedalījās apgāda “Zvaigzne ABC”, Kultūras informācijas sistēmu centra (KISC) un SIA “TietoEVRY” pārstāvji, kā arī kolēģi no Valmieras integrētās bibliotēkas, RCB administrācijas pārstāvji, bibliotekāri un citi interesenti. 7. janvārī tika atzīmēta pirmā gadadiena, kopš pie pašvaldību publisko bibliotēku lasītājiem devās jaunais pakalpojums – “3td e-GRĀMATU bibliotēka”.

- No 14. līdz 16. janvārim RCB Bibliotēku dienesta vadītāja Gida Zepkāne apmeklēja Viļņas Centrālo bibliotēku (Lietuva), lai piedalītos Baltu vienības dienai veltīto pasākumu programmas izstrādē.

- 22. janvārī Juglas filiālbibliotēkā viesojās kinorežisors Varis Brasla.

- 27. janvārī apstiprināta “Rīgas Centrālās bibliotēkas krājuma attīstības un komplektēšanas koncepcija, 2020–2024”.

- 30. janvārī notika “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmatas” atvēršanas svētki. Grāmatā apkopotas bibliotēkas darbinieku atmiņas par darba gaitām RCB.

FEBRUĀRIS

- 13. februārī RCB sadarbībā ar apgādu “Jumava” notika ceļotāja Pētera Struberga grāmatas “Papua Jaungvineja tuvplānā” prezentācija.

- 14. un 15. februārī RCB organizēja informatīvu semināru Rīgas skolu bibliotekāriem par darbu ar Latvijas Kultūras datu portālu un bibliotēkas statistikas datu ievadišanu tajā. Par skolas bibliotēkas statistiku stāstīja un uz bibliotekāru jautājumiem atbildēja LNB Bibliotēku attīstības centra statistikas eksperte Diāna Rudzīte.

- 28., 29. februārī un 1. martā Latvijas “Grāmatu izstādē 2020” starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsalā darbojās RCB grāmatu maiņas punkts. Šoreiz tajā ikvienam interesentam bija iespēja reģistrēties par RCB lietotāju.

MARTS

- 4. martā RCB notika rakstnieces, juristes Rolandas Bulas sestā romāna “Sīnāja kalna lieta” prezentācija.

- 11. martā RCB organizēja pirmo piedzīvojumus apmaiņas cikla “Tiekamies kaimiņu bibliotēkā” nodarbību skolu bibliotekāriem. Tā notika Rīgas 66. speciālajā vidusskolā.

- **Ņemot vērā Covid-19 ierobežošanai izsludināto ārkārtējo situāciju valstī, no 14. marta līdz 12. maijam RCB nodaļas un filiālbibliotēkas bija slēgtas apmeklētāju apkalpošanai klātienē.** Bibliotēkas iespēju robežās nodrošināja attālinātos pakalpojumus: uzziņu un informācijas sniegšanu telefoniski un e-pastā, lasītāju reģistrāciju, piekļuvi “3td e-GRĀMATU bibliotēkai” un abonētajām tiešsaistes datubāzēm un e-žurnāliem, bibliotēkas materiālu kopiju nosūtīšanu e-pastā u. tml. RCB un daudzās filiālbibliotēkās šajā laikā notika krājuma inventarizācija.

- No marta RCB un filiālbibliotēku aktualitātes tiek publicētas arī tiešsaistes mobilajā fotogrāfiju un video koplietošanas sociālajā tīklā Instagram kontā [instagram.com/rigascb](https://www.instagram.com/rigascb).

APRĪLIS

- No 8. aprīļa Rīgas pašvaldības un RCB tīmekļa vietnē pieejama informācija par RCB zīmju valodā. Informatīvais video tapis ar Sabiedrības integrācijas programmas finansiālu atbalstu, RD IKSD sadarbojoties ar Latvijas Nedzirdīgo savienības Rehabilitācijas centru.

- 24. aprīlī RCB Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļas datortīklu administratore Dace Vlasova saņēma Latvijas Bibliotekāru biedrības balvu – “Gada bibliotekārs 2019”.

MAIJS

- Sagaidot Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas trīsdesmitgadi, RCB sagatavoja virtuālu izstādi, kurā rodama informācija par 4. maijam veltītajām grāmatām un rakstiem periodiskajos izdevumos, kā arī apkopoti interneta resursi, kuros pieejama informācija par Latvijas vēsturē nozīmīgo datumu. Izstāde tika publicēta RCB tīmekļa vietnē.

- No 13. maija RCB nodaļas un filiālbibliotēkas atsāka pakāpenisku apmeklētāju apkalpošanu klātienē, nodrošinot pamatpakalpojumus: informācijas resursu pieņemšanu/izsniegšanu, uzziņu sniegšanu un datorpakalpojumus. Apmeklētājiem nebija pieejami lasītavas pakalpojumi un brīvpieeja bibliotēku krājumam.

- 20. maijā RD IKSD Gada balvu kultūrā “Baltais zvirbulis” nominācijā “Rīgas pilsētas pašvaldības bibliotēkas darbinieks” par nozīmīgu veikumu “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmatas” izveidē saņēma RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Inta Sallinene. Balvas pasniegšanas ceremonija notika televīzijas raidījuma formātā, bet klātienē Bibliotēku dienestā to pasniedza RD IKSD Kultūras pārvaldes Kultūras iestāžu programmas vadītājs Arnis Miltiņš.

JŪNIJS

- No 10. jūnija RCB un filiālbibliotēkās Covid-19 ierobežošanas apstākļos piedāvāto pakalpojumu klāstu papildināja iespēja vienu reizi dienā līdz 2,5 stundām mācībām izmantot “izolēto lasītavu”, bet RCB – iespēja spēlēt “klusās klavieres” jeb instrumentu, kas darbojas bezskaņas režīmā, izmantojot ausiņas.

- Jūnijā tika izdots informatīvs izdevums “Rīgas Centrālā bibliotēka un tās filiālbibliotēkas”. Tajā atspoguļotas ziņas par RCB un tās 24 filiālbibliotēkām un 3 ārējiem apkalpošanas punktiem. Līdzās kontaktinformācijai izdevumā lasāmas arī atziņas par bibliotēku un bibliotekāru misiju mūsdienu pasaulē.

Teksts paralēli latviešu, angļu un krievu valodā. Izdevums ir bagātīgi ilustrēts.

RCB veidotā Latvijas valsts simtgadei veltītā ceļojošā latviešu autoru bērnu grāmatu izstāde “100 grāmatas bērniem” 2020. gadā bija apskatāma Salaspils novada bibliotēkā (februārī) un Pārventas bibliotēkā Ventspilī (jūnijā).

RCB organizētā starptautiskā bērnu zīmējumu izstāde “Es mīlu savu valsti”, kas tapusi kā veltījums Latvijas simtgadei, 2020. gadā bija apskatāma J. G. Herdera Rīgas Grīziņkalna vidusskolā (februārī) un Rīgas Čiekurkalna pamatskolā (martā).

PUBLIKĀCIJAS PAR RĪGAS CENTRĀLO BIBLIOTĒKU

(2019. G. 1. JANVĀRIS–2020. G. 30. JŪNIJS)

Sastādījusi **ZINTA GERŠMANE**

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā

GRĀMATAS

1. Rīgas Centrālā bibliotēka un tās filiāl-bibliotēkas / sast. Evita Hofmane. – Rīga : RCB, 2020. – 70 lpp. : il. – Teksts latv., angļu un krievu val.

2. Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliote-kāru atmiņu grāmata / sast. Inta Sallinene. – Rīga : RCB, [2020]. – 344 lpp.

3. Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrā-mata, 2018 / sast. Inta Sallinene. – Rīga : RCB, [2019]. – 151 lpp. : il. – ISBN 978-9934-8714-4-3. – ISSN 1691-1377.

S a t u r s: Ievadvārdi / Dz.Šmita. Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku ad-reses. Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiāl-bibliotēku izmantojuma rādītāji 2018. gadā. VIEDOKĻOS IEKLAUSOTIES: Erudīcija, precizitāte, komunikācijas prasmes / A. Vilks ; intervē Dz. Šmita. Kultūras informācijas sistēmu centrs: sarežģīti risinājumi – ērta lie-tojamība / A. Magone ; intervē Dz. Šmita. Ir jāmācās kļūt redzamiem! / J. Šapkova ; intervē I. Sallinene. Saskarsmes vieta visdažādākajos līmeņos / Dz. Šmita ; intervē A. Jundze. PA-SAULES APRITĒ: Oda priekam somu stilā / Dz. Šmita. PAŠU MĀJĀS: Rīgas Centrālās bibliotēkas profesionālais centrs: Bibliotēku dienesta Metodiskā nodaļa “jaunākajos lai-kos” / A. Balode. Diena bibliotēkā. Liriska atkāpe / A. Dunajevska. RCB darbs ar skolu bibliotēkām. Otrais gads – inventarizāciju procesā / V. Baško. Rīgas Centrālās bibliotēkas uzziņu un informācijas darbs / Z. Geršmane. Poētiskās tikšanās Rīgas Centrālajā bibliotēkā / N. Hološa. Starptautiska bērnu zīmējumu izstāde “Es mīlu savu valsti/I Love My Coun-try” / S. Mūrniece. Īpašā gadā īpašas izstādes / G. Ozola. Ceļojošā izstāde “Simts grāmatas bērniem” / E. Hofmane. Zentas Mauriņas

dokumentālie sapņi Rīgas Centrālajā biblio-tēkā / L. Balode. Kanisterapijas pirmie soļi Rīgas Centrālajā bibliotēkā / S. Goldšmite. Kanisterapijas projekts RCB Daugavas fi-liālbibliotēkā / A. Gauruča. BIBLIOTĒKU PĀRVĒRTĪBAS: RCB Ķengaraga filiālbib-liotēkas atjaunošanas projekta rezultāts / L. Brauna-Gelbe. Pārmaiņas Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkā “Pūce” / Z. Rami-ņa. BIBLIOTĒKU VĒSTURE: Jūlijs Teodors Krūmiņš latviešu rakstniecībā, publicistikā un bibliotēku nozarē / J. Dreimane. SARU-NAS GADA GARUMĀ: Bibliotekāre otrajā paaudzē / A. Dvariške. Darbs 76. kilometrā / S. Drevinska. Bibliotēka pilī / K. Bondare. Labā bibliotekārīte / V. Liepiņa. Bibliotēka vecāka par valsti / E. Voicehoviča. DOMĀ-DAMS NEIZDOMĀSI: Lasītāji jautā, bib-liotekāri raksta. SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA UN PUBLIKĀCIJAS PAR RĪ-GAS CENTRĀLO BIBLIOTĒKU : Svarīgāko notikumu hronika / sast. A. Balode. Publi-kācijas par Rīgas Centrālo bibliotēku / sast. Z. Geršmane. SUMMARY.

Romānu sērija “Mēs. Latvija, XX gad-simts” : bibliogr. rād. / Rīgas Centrālā biblio-tēka ; [Gundegas Repšes iev. ; redkol.: Dzidra Šmita, Doloresa Veilande ; sast. un priekšv. aut. Zinta Geršmane ; red. Agra Turlaja ; māksl. Laima Brauna-Gelbe]. – Rīga : RCB, 2019. – 86 lpp. : il.

RAKSTI

5. Berelis Guntis. “Pēcvārds” romānu sērijai “Mēs. Latvija, XX gadsimts” : [par bib-liogr. rād. “Romānu sērija “Mēs. Latvija, XX gadsimts””] / Guntis Berelis // KonTEKSTS. – ISSN 2501-0220. – Nr.9 (2019, sept.), 22.-23. lpp.

6. Kusiņa-Šulce Linda. Gaismas pils turpina darboties : [par Latvijas lielāko publisko bibliotēku darbību ārkārtas situācijā Covid-19 krīzes laikā] / Linda Kusiņa-Šulce ; tekstā stāsta RCB direktore Dzidra Šmita, Bauskas Centr. bibliotēkas direktore Māra Kuļikauska, Latgales Centr. bibliotēkas Daugavpili direktore Jeļena Šapkova, Kuldīgas Galv. bibliotēkas direktore Daina Grivaite, "3td e-GRĀMATU bibliotēka" projekta vad. Aldis Liepa // Latvijas Avīze. – ISSN 1691-1229. – Nr.75 (2020, 17. apr.), 13. lpp.

7. Kusiņa-Šulce Linda. Lasītāji zina, ko vēlas atrast : [par starptaut. grām. un izdevniecību izstādi "Latvijas grāmatu izstāde 2019" Ķīpsalā : arī par RCB grāmatu maiņas punktu] / Linda Kusiņa-Šulce // Latvijas Avīze. – ISSN 1691-1229. – Nr.44 (2019, 4. marts), [1.], 6. lpp.

8. Tišheizere Edīte. Spārni atstāti kulisēs : izrāde "Zenta Mauriņa. Dokumentālie sapņi" ir neatkarīgs projekts, kas cenšas mainīt priekšstatu par izcilu personību, un tas izdodas : [dramaturģes Rasas Bugavičutes-Pēces, rež. Kristīnes Krūzes un prod. un aktrises Laumas Balodes iestud. "Zenta Mauriņa. Dokumentālie sapņi" RCB] / Edīte Tišheizere // Ir. – ISSN 1691-6166. – Nr.3 (2019, 17./23. janv.), 34.-35. lpp. : ģīm.

9. Лебедева Наталья. Памяти Филиппа Шалаева : [о выст. дет. рисунков посвящ. 90-летию латв. худож. (1929-2008) в Рижской центральной библиотеке] / Наталья Лебедева // Вести сегодня. – N 8 (2020, 14. янв.), с.19 : портр.– ISSN 1407-4699.

ELEKTRONISKĀS TIEŠSAISTES PUBLIKĀCIJAS

10. Bolderājas svētki 2019 : [viena no organizatorēm – RCB Bolderājas filiālbibliotēka] // apkaimes. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://apkaimes.lv/bolderajas-svetku-ietvaros-nvo-nams-aicina-uz-sabiedrisko-salu>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

11. Grāmatu maiņas punkts Āgenskalna tirgū // Latvijas reitingi. – Pieejas veids:

tīmeklis WWW.URL.: <http://www.reitingi.lv/lv/news/riga/130878-gramatu-mainas-punkts-genskalna-tirgu.htm>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

12. Izstāde "Bibliotēkas, kas palīdzēja izaugt Latvijai" // Latvija 100. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://www.lv100.lv/programma/kalendars/izstade-bibliotekas-kas-palidzeja-izaugt-latvijai-rcb>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

13. Lucavsalā tiks atvērta Rīgas Centrālās bibliotēkas lasītava // Rīga.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://www.riga.lv/lv/news/lucavsala-tiks-atverta-rigas-centrālās-bibliotēkas-lasītava?17107>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

14. Pasaku tēli viesojas BKUS Saulaino dienu bibliotēkā // Mammadaba. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://www.mammadaba.lv/dabas-objektu-jaunumi/16-tervetes-dabas-parks/3082-pasaku-teli-viesojas-bkus-saulaino-dienubiblioteka>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

15. Pludmales lasītavā koncertēs Arnis Miltiņš // LA.LV. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://www.la.lv/pludmales-lasītava-koncertes-arnis-miltins>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

16. Rīgas bibliotēkās atgriežas lasītāji // Jauns.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://jauns.lv/raksts/zinas/386375-rigas-bibliotēkas-atgriežas-lasītāji>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 29. jūn.

17. Rotko simpozija izstāde Rīgā : [RCB atklāta Daugavpils Marka Rotko mākslas centra organizēta izstāde "Gleznojām savu nākotni kopā"] // TVnet.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://www.tvnet.lv/6490976/rotko-simpozija-izstade-riga>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 10. martā.

18. Sākas RCB Pludmales lasītavas jaunā sezona Lucavsalā / inform. sagat. Daina Ģeibaka // Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: https://kultura.riga.lv/lv/kultura?target=news_item&news_item=sakas-rcb-pludmales-lasītavas-jauna-sezona-lucavsala-2798. – Resurss aprakstīts

2020. g. 10. martā.

19. Sarakstīt romānu 30 dienās: aicina uz 11. nacionālo romānu rakstīšanas mēnesi : [pasākuma norise RCB] // Baltic News Network. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://bnn.lv/menesa-laika-piepildit-sapni-par-romana-sarakstisanu-aicina-piedalities-11-nacionalaja-romanu-rakstisanas-menesi-345320>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

20. Starptautiska konference “Baltu mantojums” // jauns.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://jauns.lv/raksts/zinas/348346-starptautiska-konference-baltu-mantojums>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

21. Tērpu skate “Radošais nemiers” Rīgas Centrālajā bibliotēkā / inform. sagat. Santa Rukmane // Latvijas bibliotēku portāls. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://www.biblioteka.lv/terpu-skate-radosais-nemiers-rigas-centralaja-biblioteka-articleitem-47237>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 12. martā.

22. Памяти художника Евгения Климова : [презентация книги “Евгений Климов” в Поэтическом салоне Рижской центральной библиотеки] // Официальный сайт ЛПЦ МП, создан по благословению Высокопреосвященнейшего Александра, Митрополита Рижского и всея Латвии. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <http://www.pareizticiba.lv/index.php?newid=8004>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 10. martā.

RĪGAS DOMES GADA BALVA KULTŪRĀ “BALTAIS ZVIRBULIS” PROJEKTA “100 GRĀMATAS BĒRNIEM” RADOŠAJAI GRUPAI

23. Brinkmane Ilze. Baltie zvirbuļi pulcējas jau 15. gadu : [par balvas laureātiem] / Ilze Brinkmane ; tekstā stāsta Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta depart. Kultūras pārvaldes priekšniece Baiba Šmite, RCB

projekta “Izstāde un katalogs “100 grāmatas bērniem”” radošās grupas dalībiece Dzidra Šmita... [u. c.] // Izglītība un Kultūra. – Nr.7 (2019, 11. apr.), 13. lpp. : ģim. – ISSN 1407-4036.

24. Pasniegtas Rīgas domes Gada balvas kultūrā – “Baltais zvirbulis” // Delfi. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://www.delfi.lv/kultura/news/cultureenvironment/pasniegtas-rigas-domes-gada-balvas-kultura-baltais-zvirbulis.d?id=50981037>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 20. martā.

Informācija publicēta arī citos interneta resursos.

RĪGAS DOMES GADA BALVA KULTŪRĀ “BALTAIS ZVIRBULIS” BIBLIOTĒKU DIENESTA GALVENAJAI EKSPERTEI INTAI SALLINENEI

25. Rīgā pasniegs gada balvu kultūrā “Baltais zvirbulis” : [balva piešķirta RCB Bibliotēku dienesta galv. ekspertei Intai Sallinenei] // LV.Cilvēks.Valsts.Likums. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: <https://lvportals.lv/dienaskartiba/316233-riga-pasniegs-gada-balvu-kultura-baltais-zvirbulis-2020>. – Resurss aprakstīts 2020. g. 29. jūn.

26. Rīgas gada balva kultūrā “Baltais zvirbulis 2019” – 20. maijā Rīga TV24 [Videoieraksts] // Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments. – Pieejas veids: tīmeklis WWW.URL.: https://kultura.riga.lv/lv/kultura?target=news_item&news_item=rigas-gada-balva-kultura-baltais-zvirbulis-2019-20-maija-rigatv-24-5129. – Resurss aprakstīts 2020. g. 29. jūn.

Informācija publicēta arī citos interneta resursos.

